

Bursa Barosu

DERGİSİ

Yıl: 42 Sayı: 105 - Eylül 2018

**CÜBBENİN
ONURU**

ONURUMUZDUR!

OPEL GRANDLAND X ŞİMDİ AL, 2019'DA ÖDE!

EYLÜL AYINA ÖZEL
**PANORAMİK
CAM TAVAN**
HEDİYE!

GELECEK HERKESİNDİR

neskar®

f t i /neskarbursa

www.neskar.com

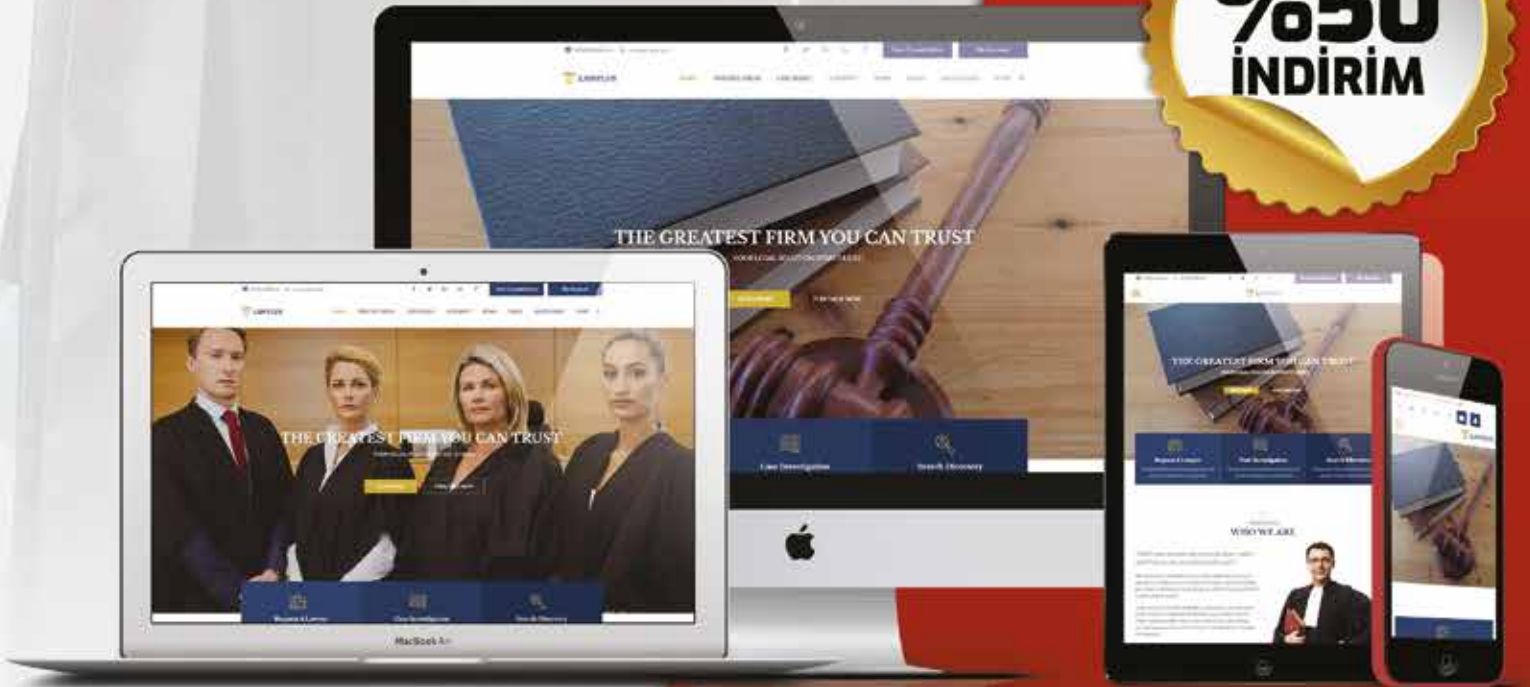
Neskar Osmangazi - 0 224 280 71 71 | Neskar Nilüfer - 0 224 413 24 13

mornet
ajans

SİZİN HALA KİŞİSEL WEB SAYFANIZ YOK MU?

AVUKATLARA
ÖZEL
%50
İNDİRİM

Konak Mh. Burgaz Sk. Arıkanlar Ofis
No:13/1 Kat:1 Nilüfer / BURSA

0850 650 0 667

info@mornet.net www.mornet.net

Bürovip'te çeşit çok fiyat şok!

ANGEL

PRIME

BARON

CLAMP

Klasik ve geleneksel çizgilerden modern çizgilere kadar geniş ürün yelpazesine sahip Bürovip mağazamıza sizleri bekliyoruz.

Yeni Yalova Yolu 6.km No:498 (Sıra Bankalar Karşısı) Osmangazi / BURSA
0224 211 01 62 - 63 - 64 info@burovip.com.tr www.burovip.com.tr

ibürovip
Sempatik Ofisler

BİRLİKTE DAHA NİCE BAŞARILARA

*Farklı sektörlerde binlerce çalışanımızla,
elli yılı aşkın süredir daha güçlü bir Bursa,
daha mutlu bir Türkiye için çalışıyoruz.*

BURSA ÇİMENTO FABRİKASI A.Ş.
KURUMLAR VERGİSİ
BURSA YEDİNCİSİ

ÇEMTAŞ ÇELİK MAKİNA A.Ş.
İSO SEKTÖR LİDERLERİ
SIRALAMASINDA İLK 500'DE

RODA LİMAN A.Ş.
KURUMLAR VERGİSİ
GEMLİK İKİNCİSİ

ÇEMTAŞ ÇELİK MAKİNA A.Ş.
ALAŞIMLI ÇELİK İHARACATI
TÜRKİYE BİRİNCİSİ

BURSA BETON A.Ş.
İSO SEKTÖR LİDERLERİ
SIRALAMASINDA İLK 500'DE

BURSA ÇİMENTO FABRİKASI A.Ş.
İSO SEKTÖR LİDERLERİ
SIRALAMASINDA İKİNCİ 500'DE

TARİHİ DOKUNUN İÇERİSİNDE EVİNİZİN KONFORU

Atatürk Cad. Ulucami Karşısı No:95 P.K.16010 Bursa/TÜRKİYE
T +90.224 224 55 05 F +90.224 224 55 09
info@artichotel.com - www.artichotel.com

www.artichotel.com/blog

HOTELARTIC

HotelArtic

Bursa Barosu avukatları Afili Bankacılık dünyasıyla tanışıyor.

DenizBank ve Bursa Barosu işbirliğiyle artık siz değerli avukatlarımıza daha da yakınız.
Bursa Barosu üyelerine 1 yıl süreli 100.000 TL teminatlı Mesleki Sorumluluk Sigortası hediye!*

Üyelere özel tüm ayrıcalıklarımız için
www.afilideniz.com'u ziyaret edebilirsiniz.

Afili Bankacılık size ve ailenize özel, çünkü hayat Deniz'de güzel.

**AFİLİ YAZIN,
BOŞLUK BIRAKIN,
T.C. KİMLİK
NUMARANIZI
3280'E
GÖNDERİN.**

Bursa Barosu

Yıl: 42 Sayı: 105 - Eylül 2018

Yerel Süreli Yayın (3 Aylık)

İmtiyaz Sahibi

Bursa Barosu adına
Av. Gürkan Altun

Sorumlu Yazışleri Müdürü

Av. Buket Gülçin Özel
(Baro Yönetim Kurulu Üyesi)

Dergi Komisyonu Başkanı

Av. Hakkı Savunur Soğancı

Yayın Kurulu

Av. Alpay Şahinakman
Av. Gizem Berceste Olgun
Av. Nihat Özkumova
Av. Emre Çakın
Av. Hilmi Sarı

Editör

İhsan Bölük

Yapım

balaban
produksiyon
www.balabanproduksiyon.com

Baskı

imak
İmak Ofset
www.imakofset.com.tr

Dağıtım

seç
kuruy

www.seckurye.com.tr

Yayıncı / Yönetim

Bursa Barosu Başkanlığı

Kıbrıs Şehitleri Cad.
Adalet Sarayı
G-Blok Kat:1
Osmangazi / BURSA

T: 444 50 99
0224 272 11 94
0224 251 66 06

F: 0224 251 62 49

basin@bursabarusu.org.tr

Bursa Barosu Dergisi, Bursa Barosu Başkanlığı tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Bursa Barosu Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Bursa Barosu Başkanlığı'na aittir. Yayımlanan yazı, fotoğraf ve konuların her hakkı saklıdır ve tüm sorumluluğu eser sahiplerine aittir. İzin alınmadan alıntı yapılamaz. Reklamların sorumluluğu reklam verenlere aittir. Bursa Barosu Dergisi, Basın Meslek İlkeleri'ne uymaya söz vermiştir.

RÖPORTAJ

46 ASUDE ŞENOL İLE "İLKLER"

Bursa Barosu önceki başkanlarıyla röportaj serisi Asude Şenol ile devam ediyor. O Asude Şenol ki, Bursa Barosu'nun ilk kadın başkanı, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'na bağımsız aday olup liste delmiş bir avukat... Bu da TBB tarihinde bir ilk...

"Kapak manken fotoğrafları istanbulmezuniyet.com'dan alınmıştır"

10	Başkan'dan... Her veda bir başlangıçtır aslında
12	Cargill hukuksuzlukları ve ihlalleri AİHM tarafından tespit edildi Altun: "AİHM kararı sevencimiz değil, utancımızdır!"
14	Altun, yeni adli yılın açılış töreninde konuştu: "Hukuk devletin ve demokrasinin olmazsa olmazı bağımsız ve tarafsız yargıdır!"
16	Baro Başkanları Toplantısı'nda ekonomik krize reçete yazıldı
18	Bursa Barosu Başkanı Av. Altun: "Emperyalizme boyun eğmeyeceğiz!"
19	Ayın Karanlık Yüzü 2. Uluslararası Hukuk Konferansı
20	"Söyledikleri her sözcük, yazdıkları her kelime için düşünmeye davet ediyorum!"
22	Bursa Barosu İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Av. Mısı: "Sivas'ın acıyla yüzleşmeliyiz!"
24	Av. Cengiz Göral katlinin 39. yıldönümünde mezarı başında anıldı
25	Av. Cengiz Göral Makale Yarışması'nın birincisi "Rüya" ile Fırat Yılmaz
26	Şehit Av. Özgür Aksoy, ölümünün 1. yılında gözyaşlarıyla anıldı
27	"Torba yasayla OHAL'in sadece adı kalkıyor, olağan hale geliyor!"
29	110 yıllık çınar: Bursa Barosu

30	Tarihi talana karşı nöbetteyiz!
31	Bursa Barosu Türk Müziği Korosu Atatürk'ün izinde Yalova'da
32	Borçlu, ısıarak avukatın yanağını kopardı!
33	Bursa Barosu Çocuk Hakları Komisyonu: "İdam veya hadım çözüm değildir! Çözüm zihniyetin değişmesidir!"
34	Büyük Zafer'i coşkuyla kutladık
36	Bursa Barosu Tiyatrosu, Nazım Hikmet'in Kuvayı Milliye Destanı ile 2. Kez Afyon'daydı
37	Bursa Barosu Yüzme Takımı Çanakkale Boğazı'nda yüzdü
38	İmar Barışı ve Hukuki Sorunlar Konferansı'na yoğun ilgi
40	Konkordato Hukuku Semineri
41	Aktüerya (İş Göremezlik Destekten Yoksun kalma) Sertifika Programı
42	Adli Bilimci Prof. Dr. Sevil Atasoy: "Cezaevleri 'Ben yapmadım' diyenlerle dolu. Haksız mahkumiyetlerin 4'te 3'ünün nedeni görgü tanıkları!"
44	Bilirkişilik Temel Eğitimi gerçekleşti İyi Yaşam Çözümleri Semineri
45	Şiir Av. Metin Öztosun Av. Şakir Çalışkan
51	Seyahat Av. Ömer Seyfettin Kılıç

55	Bedelli askerlik nedeni ile ayrılan işçi kıdem tazminatı alabilir mi? Av. İsmail H. Acar
56	İmar Affı Kanunu'nun (2018) değerlendirmesi Av. Nezih Sütçü
76	Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında şirketiniz veri sorumluları sicilne kaydolmak zorunda mı? Av. Nesligül Altın İnce
78	İsteğe bağlı sigortalılık nedir? Stj. Av. Yağız Gündoğdu
80	Kamu İhale Mevzuatı'ndaki son değişiklikler Av. Haydar Şenöz
84	Ceza koşulu Stj. Av. Gökçe Yıldız
86	Cezanın ve cezalandırmanın amacı nedir? Av. Elif Kardeş
87	Bir icra dosyası hikayesi "Avukatım bizim dosyayı soracaktım!" Av. Ali Osman Kufacı
90	"Seni bize Allah mı gönderdi Kemal!" Av. Sabri Tanrıkut
91	Batının kültür kavramı manipülasyon Prof. Dr. Cihan Dura
93	Moslox'un İhtiyaçlar Piramidi, statü ve adaletin yabancılaşma olgusu Stj. Av. Fatih Burak Akbaş
97	Portföy yönetim sözleşmesi Stj. Av. Eda Kuralay
104	Kat karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenicinin inşaatı teslim etmemesinin sonuçları Av. Kaan Mahmut Erdem
118	Av. Cengiz Göral Makale Yarışması'nda derece alan makaleler

Başkan'dan...

HER VEDA BİR BAŞLANGIÇTIR ASLINDA

Sevgili meslektaşlarım;

Zaman bazen bedenimizi, bazen duvarları, bazen de duyguları aşındırarak hızla akıp gidiyor. Tüm bunlar olurken bizler hem kişisel hem de mesleki olarak var olduğumuzu iddia ve ispat için uğraşıyoruz. Bu arada hem kişisel hem de toplumsal haksızlıklarla karşılaşılıyor ve acılar çekiyoruz. Kimimiz bunlara “kader” diyor kimimiz kabullenmeyip “Dur! Yeter!” diyor. Kimimiz belki ağır geldiği için sorunlardan ve acılardan kaçarak veya körleşerek uykulara dalıyor, kimimiz de bu ölüm uykularından, yaşamak kaygılarından sıyrılıp aydınlık, güzel, adil günlerin, gündüz gözlü düşünüyü kuruyor.

İşte biz de iki yıl önce arkadaşlarımızla beraber bu aydınlık düşleri kurarak çıktığımız bu yolculukta zamanın nasıl geçtiğini hiç anlamadan dönemimizin sonuna geldik.

Ülke için, mesleğimiz için zor zamanlardı. 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında yaşanan OHAL döneminde artan terörle yurttaşlarımızın, güvenlik görevlilerimizin şehit olarak toprağa verilmesi, onu izleyen zamanda Anayasa referandum süreci, seçimler, meslektaşlarımızın canına ve beden bütünlüğüne yönelik saldırılar.

Çok canımız yandı bu geçen iki yılda... Sevgili arkadaşımız, meslektaşımız Av. Özgür Aksoy'umuzu toprağa verdik. Bu sebeplerle çok zorlu bir süreçti, çok çalıştık, çok üzüldük ama yılgınlığa kapılmadık. İranlı kadın şair Furuğ Ferruhzad'ın dediği gibi “**Kuş ölür, sen uçuşu hatırla**” dedik kendimize. Çünkü asıl mesele hatırlamak... Unuttuğumuz için kaybettiğimizi, sesimiz çıkmadığı için mücadele etmekten vazgeçtiğimizi gördük.

Unutmamak unutturmamak için mücadele verdik ve sesimizi çıkardık. Özgür'ümüz için şiir yarışması yaptık. Yine meslek şehidimiz olan Av. Cengiz Göral adına makale yarışması düzenledik. Soma'da madenci yakınlarının yanındaydık, Aladağ Yurt yangını davasındaydık, Tatar Bebek davasındaydık, Enis Berberoğlu yargılamasındaydık, 15 Temmuz Çatı davasına müdahildik vs vs... Yine bu süreçte üstünlerin değil, hukukun üstünlüğüne olan inancımız için çok mücadele verdik. Mesleğimizin yapılabilir olması için can güvenliğimiz için sokaklara çıktık. Bursa Barosu tarihinin ve belki de Türkiye Baroları tarihinin en kapsamlı, duruşmalara girmeme ve sokağa çıkıp yürüyerek protesto eylemini gerçekleştirdik. Meslektaşlarımıza yapılan saldırılarda davalara müdahil olduk onların yanında yer aldık. Bu konular ve diğer meslek sorunları ile ilgili yasa tekliflerini gönderdik TBMM meclisindeki vekillerimize. Hatta gidip bizzat görüştük. Meslek sorunlarını anlattık. Hukuk fakültesi enflasyonu ile mücadele edilmesini, avukatların iş alanının daraltılmayıp aksine genişletilmesini, CMK avukatlık ücretlerinin mesleğin onuruna uygun hale getirilmesini talep ettik. Halen de talep ediyoruz. Bunun yanında tarifenin iptali için dava açtık. Avukatlar asgari ücretle çalışıp köleleşmesin diye göreve gelir gelmez Bursa'da SGK'lı olarak başkasının yanında avukatlık yapan meslektaşlarımızın asgari ücretini arttırdık. Ancak bu artış Danıştay'ın yönetmelik iptaline takıldı. Ama bu konudaki mücadelemiz de sürüyor, sürecek. Bu arada Heykel'de bulunan Baroevi'nin yap işlet devret şeklindeki 10 yıllık tahsis süresi bitmiş ve kullanım hakkı Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne geçmişti.

Burasını önce Adli Yardım Merkezi ve Kadın Hakları Merkezi'ne dönüştürdük, sonrasında da belediyeden üç yıllığına yeniden kiraladık. Ayrıca bu binada mülteci hakları ile ilgili çalışmalar yapmaya başladık. Bundan başka Uluyol'da üç katlı bir hizmet binası kiraladık. Burayı CMK sürekli eğitim merkezine dönüştürdük. CMK eğitimcinin eğitimi çalışmaları ile meslektaşlarımız arasından yeni CMK eğitimcileri yetiştirdik. Bu sayede CMK eğitim merkezinde ayda en az iki CMK eğitimi verilmesini sağlamaya başladık. Banka promosyonu ile biri minibüs biri binek olmak üzere iki hizmet aracını baromuzun hizmetine kazandırdık. Meslek içi eğitimler için seminerler, paneller, eğitim çalışmaları, sertifika programları, bilirkişilik, arabuluculuk, uzlaştırmacı bilirkişilik, ileri düzeyde hukuk İngilizcesi eğitimleri düzenledik. Hukukun üstünlüğünü koruma vazifemiz sebebiyle referandum ve seçimlerin hukuki açıdan güvenle geçmesi için sandık eğitim çalışmaları düzenledik. Genç avukat adayı stajyerlerimiz için ilk yıl taşınmalı olarak Bursa Barosu BAOB Özgür Aksoy Konferans salonunda, ikinci yıl da Heykel Baroevi salonunda staj eğitimi verdik. Genç arkadaşlarımız stajlarını tamamlayarak aramıza avukat olarak katıldılar.

Meslektaşlarımızın sosyal yaklaşması için komisyonlarımız eliyle piknikler, kahvaltılar, yemekler, kamplar tertip ettik. Burada genç meslektaşlarla kıdemli meslektaşlarımızın tanışmasına ve tecrübelerinden faydalanmalarına vesile olduk.

Bu arada “Karanlığı delen yıldızımız” Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü hiç unutmadık. 10 Kasımlarda Dolmabahçe'ye ve Anıtkabir'e gittik. 18 Mart'ta Çanakkale'nin Aynalı

Ar. Gürkan Altun
Bursa Barosu Başkanı

Çarşısı'nda, Gelibolu'da, Şehitler Abidesi'ndeydik ve hep birlikte "Çanakkale hiçbir şekilde geçilemez" dedik. Yüzme takımımızla bu sene yine Çanakkale'deydik ve kulaçlarımızla Atatürk'ü, şehitlerimizi hatırladık, hatırlattık. Atatürk adına Bursa Barosu Türk Müziği Korosunca Cumhuriyet Bayramı'nda ve Bursa'ya son gelişi anısına iki konser düzenledik. Geçtiğimiz iki yılın 26 Ağustos şafaklarında sabah 05.30'da Baro Tiyatromuz ile Afyon Kocatepe'deydik. Kuvayı milliyi destanını tek bir yürek halinde seslendirip Atatürk'ü, şehit ve gazilerimizi yad ettik. Bursa Barosu'nun Kuvayı Milliyece duruşunu hem Kocatepe'nin hem de Türkiye Barolar tarihine bir ilk olarak kazıdık. Tüm bunları daimi kılmak ve Atatürk'ü anlatmak için de Bursa Barosu'nda ilk olarak "Atatürk Araştırmaları Komisyonu" kurduk.

Bu zamanda şehrimizi, mesleğimizi, ülkemizi, insanımızı ilgilendiren her hukuki işlem, eylem ve mevzuat çalışmasında fikrimizi söyledik, itirazımızı yaptık. Çevre davaları açtık. Çevre, imar ve kent konularında müdahil olduk. Bazen bu konulardaki itirazlarımız da "siyaset yapıyorsunuz"

şeklindeki haksız nitelendirmesi ile karşılaşsak da hatta aslında bu söylemi bize yöneltenlerin kendileri bizatihi bu söylemle "siyaset" yapıyor olsalar da biz haklı ve hukuki olduğuna inandığımız hiçbir söylemimizden ve itirazımızdan geri adım atmadık. Çünkü biz yürürlükte olan pozitif hukuka uymakla beraber olması gereken adaletle yönelmiş hukuku (doğal hukuku) savunan bir ekibiz. Biz biliyoruz ki hukuki mevzuat yasama ve yürütme eliyle yaratılıyor. Tabii ki bu alanlar aynı zamanda siyasetin de alanı. Ancak burada yaratılan hukuka ilk söz söyleme hakkı olan avukatlar ve onların örgütlü gücü Barolar. Baromuzun yaptığı bu söz söyleme itiraz etme hakkının kullanılmasından ibaret. Ve aynı zamanda Baroların hukukun üstünlüğünü koruma görevi yasal bir hak ve görev. Bizim yaptığımız hukuki itirazlar siyasetçilerin hoşuna gitmeyince "Barolar siyaset yapmasın" demek tamamen haksız bir söylem. Çünkü hukukçunun varlık alanı hukuk metinleri ve bunların uygulama alanlarıdır. Bunlar hakkında "Aman siyasetçiler kızmasın" diyerek söz söylememek hukukçunun ve Baroların kendi varlığını inkarı anlamını taşır.

Hukukçu hukuk metinlerine ve onun uygulamalarına karşı söz söylemez ve haksız, hukuksuz gördüğüne itiraz etmezse artık o zaten hukukçu değil yalnızca bir iş takipçisidir. Hiçbir zaman böyle olmadık, olmayacağız. İş takipçisi değil hukukçu avukat olacağız. Hiçbir zaman efendimiz olmayacak. Cübbemizde gerçek veya hayali düğme olmayacak. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi "Hak kuvvetten üstündür" demeye devam edeceğiz.

Bu iki yıllık yolculukta bana destek ve yol arkadaşı olan yönetim, disiplin, denetim kurulu üyelerime, TBB delegelerine, komisyonlarda özveriyle çalışan meslektaşlarıma, eğitim çalışmalarına ve etkinliklere gelerek mesleğin gelişimine destek olan, staj ve eğitim merkezlerinde ücretsiz eğitimler vererek mesai harcayan tüm meslektaşlarıma, Baro personelime teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum. Sağ olsunlar Varolsunlar.

Her veda bir başlangıçtır aslında yeniliğe, yenilenmeye daha doğruya, daha güzele...

Motorlarımızı maviliklere süreceğimiz günlerde görüşmek ümidi ve inancıyla...

CARGILL HUKUKSUZLUKLARI VE İHLALLER AİHM TARAFINDAN TESPİT EDİLDİ

ALTUN: “AİHM KARARI SEVİNCİMİZ DEĞİL, UTANCIMIZDIR!”

Bursa Barosu öncülüğünde STK'lar ve vatandaşlarca yürütülen Cargill mücadelesindeki hukuksuzluklar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce de tespit edildi. AİHM kararı, Bursa Barosu Başkanlığı'nda düzenlenen basın açıklamasıyla kamuoyuna duyuruldu. Açıklama aynen şöyle:

“109 yıllık tarihinde Bursa Barosu, sadece meslek örgütü olmakla kalmamış, bulunduğu kenti, insanını, doğasını korumak için de büyük mücadele vermiştir. Bursa Barosu'nun sadece çevreye yönelik hukuksuzluklara karşı verdiği mücadele, onlarca cilt kitap dolduracak içeriktedir.

Ne acıdır ki, Bursa Barosu'nun Çevre Komisyonu aracılığıyla yürüttüğü mücadele, çoğunlukla, idarenin, yani devletin

değişik birimlerince yapılan hukuksuzluklara karşı verilmiştir.

Kendi yarattığı hukuku bizzat kendi eliyle delen idare, bu davranışıyla kurallara uymasını beklediği vatandaşını da hukuksuzluğa itmektedir. Kısaca, devlet, yaptığı hukuksuzluklarla, kişi ya da kuruma özel karar ve eylemleriyle vatandaşını da hukuk dışı çözümlere yöneltmektedir.

Bursa Barosu'nun çevre

konusunda verdiği en çetin mücadele, “Cargill Davası”dır. Bu davada hiçbir zaman Amerikan şirketi davalı olmamıştır. 1997 yılında başlayıp 20 yıl süren hukuk mücadelesinin tek muhatabı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin valiliği, bakanlığı, başbakanlığıdır. Birinci sınıf tarım arazisini hukuksuz bir şekilde Cargill için imara açan idare, henüz inşaat aşamasındayken verilen yürütmeyi durdurma ve iptal kararlarını uygulamamış,

tesisin bitirilip faaliyete geçmesine göz yummuştur. Sonrasında verilen iptal kararları da adeta görmezlikten gelinmiş, aleyhte kararları bertaraf etmek için yeni idari kararlar alınmış, bunlar da yetmemiş yönetmelikler çıkarılmış, Türkiye Büyük Millet Meclisi de sadece bir şirketin çıkarı doğrultusunda çalıştırılıp özel yasalar çıkarılmıştır.

Dile kolay, 20 yıllık bir mücadele sonunda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nden çıkan ve başvuru meslektaşlarımızın haklı bulunduğu karar, sevincimiz değil, utancımızdır. Hukukun üstünlüğünü savunan biz avukatlar, ülkemizin, adalete erişim, bağımsız ve adil yargılama, evrensel hukukun gereklerini yerine getirme konularında birinci sırada olmasını isteriz elbette... Yargı kararlarına uyulmamış olmasından ötürü, ülkemizi uluslararası bir mahkemede mahkum ettirmeyi elbette istemeyiz.

Lakin dünya gıda devi bir Amerikan şirketine her türlü olanağın hukuksuz bir şekilde sağlanmış olması, üstüne ilk zamanlarda bağımsız yargıçlarca verilen kararların uygulanmamış olması, bu yargıçların sonraları görevden alınması, yargı kararlarını uygulamayan kamu görevlileri hakkında açılan tazminat davalarında hukuk literatüründe olmayan kavramlar yaratılarak direnilmesi, bizleri AİHM'e başvurmaya zorunlu kılmıştır. Sürecin özetine gelirsek;

Bursa ili, Orhangazi ilçesinde, Cargill şirketine nişasta fabrikası kurması için verilen izinler üzerine, bunların iptali için dava süreci 1998'de başlamıştır. Bu davalar; plan değişiklikleri, emisyon ve deşarj izinlerinin iptaline ilişkindi. Hükümet, bu yöntemle sonuç alamayınca tesisin kurulmak istendiği yeri özel endüstri bölgesi ilan etmiş, fakat bu da Danıştay'ca iptal edilmiştir. Bunun üzerine Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda değişiklik yapılarak

tarım arazisi olan alan sanayi alanına çevrilmiştir. Bu değişikliğin Cumhurbaşkanı tarafından Meclis'e iadesi üzerine ikinci defa yasa değişikliği yapılmıştır. Bu yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuş; yasanın kişiye özel çıkarıldığıının belgelenmesine rağmen mahkeme başvuruyu reddetmiştir.

Sürecin tümünde Anayasa'ya göre millete ait egemenlik yetkisinin yargı kısmını "Türk Milleti" adına kullanan mahkemelerin çeşitli kararları uygulanmayarak; yargı kararlarının etkisiz hale getirilmesi için plan ve yönetmelik değişiklikleri ve son kertede iki defa yasa değişikliği yapılarak, Türk Milletinin egemenlik hakkına hükümetler ve idare organları tarafından müdahale edilerek; Anayasa'nın kurucu ilkeleri ayaklar altına alınmıştır.

Halen devam eden, bu yargı sürecinden sonuç alınamaması üzerine, 2005 yılında AİHM'ne AİHS'nin adil yargılanma hakkı (m.6), yaşam hakkı (m.2), aile ve özel yaşam hakkı (m.8) ve etkili başvuru ve haklarının ihlali nedeniyle başvuru yapılma zorunluluğu doğmuş ve yapılmıştır. Yaklaşık 13 yıl sonra AİHM bu başvuru nedeniyle sözleşmenin adil yargılanma hakkının (m.6) ihlal edildiğine karar vermiştir.

AİHM, kararında dönemin Başbakanı, Bayındırlık ve İskan Bakanı ve Gemlik Belediye Başkanı'nın, mahkeme kararlarının uygulanması konusunda sorumlu olmalarına rağmen idare mahkemesi kararlarını uygulamadıklarını tespit etmiş ve kararı uygulamayan yetkililer hakkında açılan tazminat davasıyla ilgili olarak Yargıtay 4. Hukuk Dairesi ve Hukuk Genel Kurulu'nun verdiği kararlara 3'er kez atıf yaparak bu durumu özellikle vurgulamıştır.

Atıf yapılan kararlarda idare mahkemesi kararlarını uygulama imkanına sahip yetkililerin bunun

gereğini yerine getirmedikleri ve bu nedenle yargı kararlarının uygulanmamasından doğan zararlardan İYUK'nun 28. maddesi uyarınca şahsen sorumlu oldukları tespiti yapılmıştır.

Bu bağlamda AİHM, hukukun üstünlüğünün temel unsurlarından birinin hukuki kesinlik ilkesi olduğunu ve herhangi bir anlaşmazlıkla ilgili nihai bir yargı kararının sorgulanmaması gerektiğini yinelemiştir. Yasa değişikliği, henüz uygulanmamış birçok nihai (kesin) yargı kararının etkisiz hale getirilmesini mümkün kılmıştır. Sonuç olarak mahkeme, bir dizi nihai ve uygulanabilir yargı kararını uygulamak için gerekli tedbirlerin almaktan yıllardır kaçınan ulusal makamların, başvuruları etkili yargı korumasından mahrum bıraktığını tespit etmiştir. Dolayısıyla, 6/1 maddesi (adil yargılanma hakkı) ihlal edilmiştir.

Yargı kararlarını uygulamayan yetkililer hakkında açılan ve halen devam eden tazminat davası da hukuken karmaşık bir dava olmamasına rağmen halen devam etmektedir. Bununla ilgili olarak, yargılamanın makul sürede bitirilmemesi nedeniyle; Av. Ali ARABACI, Av. Cumhuri ÖZCAN, Av. Yahya ŞİMŞEK, tarafından Anayasa Mahkemesi'ne 2016 yılında bireysel başvuru yapılmıştır. Bu başvuru halen AYM önündedir.

Ayrıca Cargill'e Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'ndaki değişikliğe dayanılarak verilen izne ilişkin Bursa Barosu tarafından açılan bir dava ve yine değişiklik sonrası yapılan 1/1000 ölçekli plan değişikliğine ilişkin bir dava halen idare mahkemeleri önünde derdesttir.

İnsan haklarını ve hukukun üstünlüğünü savunma görevinin bilincinde olan Bursa Barosu, ülkemiz adalet sistemini rencide eden ve hukukun üstünlüğünü ayaklar altına alan bu süreci, kararlılıkla sonuna kadar takip edecektir. Kamuoyuna saygıyla duyurulur."

Bursa Barosu Başkanı, 2018-2019 Adli Yılı'nın açılışı nedeniyle Bursa Adalet Sarayı bahçesinde düzenlenen törende, yargı ve sorunları nedeniyle Türkiye'nin yaşadığı problemleri sıraladı, çözüm önerilerini anlattı. Altun, "Hukukun üstünlüğünden, laiklikten, sosyal hukuk devletinden, bağımsız, tarafsız, güven veren mahkemelerden, bağımsız ve cesur cumhuriyet savcılarından, özgür savunmadan asla taviz verilmemelidir" dedi.

ALTUN, YENİ ADLİ YILIN AÇILIŞ TÖRENİNDE KONUŞTU

"HUKUK DEVLETİNİN VE DEMOKRASİNİN OLMAZSA OLMAZI BAĞIMSIZ VE TARAFSIZ YARGIDIR!"

Bursa Adalet Sarayı bahçesindeki Atatürk Anıtı önünde tören düzenlendi. Törende önce Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere şehitler için saygı duruşunda bulunuldu, ardından Bursa Büyükşehir Belediye Bantosu eşliğinde İstiklal Marşı okundu. Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş ile Cumhuriyet Başsavcısı Uğurhan Kuş, Adli Yargı Adalet Komisyonu Başkanvekili Ömer Gülmüş, Bursa Bölge Adliye Mahkemesi Başkanı Abdulkadir Şahin ile hakim, savcı ve avukatlar katıldı. Adliye içindeki kokteyle ise Bursa Valisi İzzettin Küçük, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş, İl Emniyet Müdürü Osman Ak, İl Jandarma Komutanı Tuğgeneral Hakan Saraç, Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yusuf Ulcay ve Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Vekili Doç. Dr. Sabahattin Yüreklî'nin de katıldığı törende kürsüye ilk önce Bursa Barosu

Başkanı Av. Gürkan Altun çıktı. Altun, konuşma başlığının geçen yıllardan farklı olmadığını, yine bağımsız ve tarafsız yargı istediklerini söyledi. En güncel sorunun ekonomik kriz olduğunu hatırlatan Altun "Ekonomiyi ekonomistler konuşsun" denemeyeceğini belirterek "Çünkü ekonomi dediğimiz olgu paradır. Para da güvenli ortam arar ki önceliği hukuk güvenliğidir. Eğer hukuk güvenliğiniz yoksa hangi ekonomik programı uygularsanız uygulayın başarılı olamazsınız" dedi. Altun şöyle devam etti:

"Yargının yükü ağır, sorunları çoktur. Bu bugünün meselesi olmadığı gibi yarın da çözülebilecek değildir. 15 Temmuz benzeri alçak darbe girişiminin bir daha yaşanmaması için kamu görevlerine girişte ve kamu hizmetlerinden faydalanmada liyakat ve eşitlik esas alınmalıdır. En başta da yargı camiasında elbette..."

Son olarak 26 Temmuz 2018

tarihinde yayınlanan HSK kararname ile bir çok hakim ve savcının görev yeri değiştirilmiştir. HSK Birinci Dairesi'nin 2018 ana kararname ile adli yargıda 3019, idari yargıda ise 301 hakim ve savcının yeri değiştirilmiştir. Anayasamızın 138. ve 139. maddeleri uyarınca 'Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. Hakimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.'

Yine Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Venedik Komisyonu'nun 2010 tarihli 82. Genel Kurul Yargı Siteminin Bağımsızlığı raporunda, hakimlerin görev yerlerinin değiştirilmemesi ilke olarak kabul edilmiştir. Aynı raporda hakimlerin görev yerlerinin değiştirilmemesi ilkesinin 'bir hakimi özgür iradesi dışında, fikri sorulmadan, terfi yoluyla dahi başka bir göreve veya

yere' atamamayı da kapsadığı belirtilmiştir."

15 Temmuz darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL döneminde birçok KHK çıkarıldığını, darbecilerle hesaplaşmak ve terör örgütünün kökünü kurutmak için kullanılması gereken OHAL KHK'lerinin hayatın her alanında, en çok da hukuk ve savunmaya kısıtlamalar getirmek için kullanıldığını ifade eden Bursa Barosu Başkanı Altun, OHAL KHK'ları ile savunma hakkının kullanımı, etkinliği, mahiyeti daraltılmış, kısıtlanmış mesleğimiz yapılamaz hale getirilmiştir. Yasal düzenlemelerin yerini OHAL kararname almıştır. Yeni kararname ve düzenlemeler ile OHAL'in sadece adı kalkmış, adeta olağan hale gelmiştir" diye konuştu. Altun, "OHAL sonrası yapılan çıkarılan 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanı'nın temsilcisi olan valiler, kamu düzenini ya da kamu güvenliğini bozabileceği kuşkusuna bulunan kişilerin belirli yerlere girişlerini, dolaşmalarını ve toplanmalarını kısıtlayabilecek; Gözaltı süreleri 48 saat ve toplu olarak işlenen suçlarda 4 gün olacak ve bu süreler 2

kez uzatılabilecek; Tutukluluğa itiraz ve tahliye talepleri dosya üzerinden karara bağlanabilecek; Tahliye talepleri 30'ar günlük sürelerle karara bağlanabilecek; Tutukluluk incelemesinin, kişi ya da müdafinin dinlenmesi kaydıyla yapılabilmesi 90'ar gün arayla olabilecek; Kurumların kendi içinde oluşturacakları komisyonlar, 3 yıl süreyle, ilgili hakkında soruşturma açmadan ve ilgililere savunma hakkı tanımadan, ihraç işlemlerini yapabileceklerdir" dedi.

Seçim süreci ve sonrasında belli aralıklarla gündeme getirilen idam cezası ve af istemlerinin yarattığı çelişkiye de dikkat çeken Altun şöyle devam etti:

"Biz hukukçular çok iyi biliyoruz ki, ikisinin de toplum vicdanında yaratacağı hasar, sonrasında ne yapılırsa yapılsın tamir ve telafi edilemez. İdamın da, affın da gündemden bir an önce düşürülmesi, doğabilecek zararların siyasi iradeye ve halka bıkmadan usanmadan anlatılmalıdır. Gerçekler, popülist politikalar nedeniyle siyasilerin işine gelmeyebilir ama bu iki uygulamadan doğacak sakıncaları anlatmak biz hukukçuların

görevidir.

Yine son zamanlarda siyasal karar gibi görünen tutuklama ve tahliye kararları da yargının bağımsızlığına gölge düşüren önemli olaylardır. Örnek vermek gerekirse mafya lideri olduğu bilinen ve topluma şiddet içerikli mesajlar verdiği halde dokunulmayan Sedat Peker gibi;

Alman DieWelt Gazetesi Türkiye Temsilcisi Deniz Yücel gibi,

Amerikalı Rahip Andrew Brunson gibi...

Savunma ve adil yargılanma hakkının, hak arama özgürlüğünün ve nihayetinde hukuk devletin teminatı olan savunma mesleğine yönelik olarak yeni Avukatlık Yasası Tasarısı ve HMK tasarısı ile yeni kısıtlama ve engellemeler getirilmeye çalışılmakta adeta 'Avukatsız Yargılama'nın önü açılmak istenmektedir. Zorunlu arabuluculuk, noterlere devredilen yargısal işler ve uzlaştırma derken, zaten daraltılan avukatlık mesleğinin faaliyet alanı vekalet ücretlerinin tırpanlanmasıyla iyice zor yapılı hale getirilmiştir. Bunun yanda avukatlara yönelik fiili ve sözlü saldırılar her geçen gün artmakta, geçen yıl birçok meslektaşımız sadece avukatlık görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle silahlı saldırıya maruz kalmıştır. Mesleğimize yönelen tüm bu saldırıların bir an evvel son bulmasını diliyoruz.

Tüm bunların yanı sıra, başta avukatlık olmak üzere yargının mekanizmasının tümünü tehdit eden başka bir unsur da, hukuk fakültesi enflasyonu dolayısıyla gittikçe kalitesi düşen hukuk eğitimi... Hukuk fakültesi sayısı 130'a ulaştı, daha önce 150 bine çekilen barajın bu yılki sınavda 190 bine çekilmesi sonucu 16 bine yakın öğrenci hukuk fakültesi kazanmış oldu. Böylesine düşük puanlar karşısında aileler çocuklarını 'Git bir hukuk diploman olsun' diye teşvik edebiliyorlar. Dünyanın başka bir ülkesinde göremezsiniz bunu. Adalet, hukuk, yargı bu kadar ucuz olmamalı... Başka ülkelerde ancak en yüksek puanlı öğrenciler hukuk seçebiliyor. Bu da şapkamızı önümüze koyup düşünmemizi gerektiren bir durum..."

Bursa Cumhuriyet Başsavcısı Uğurhan Kuş da, yaptığı konuşmada yeni adli yılın hayırlı olmasını diledi. Atatürk Anıtı önündeki törenin ardından Adalet Sarayı giriş holündeki kokteyle geçildi. Burada hakim, savcı, avukatlar ve adliye personeli birbirlerine yeni yılın hayırlı olmasını dilediler.

BARO BAŞKANLARI TOPLANTI'SINDA EKONOMİK KRİZE REÇETE YAZILDI

Ege ve Marmara Genişletilmiş Bölge Baro Başkanları Toplantısı, Aydın Barosu ev sahipliğinde Aydın'ın Didim İlçesi'ndeki Aquasis Otel'de gerçekleştirildi.

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Başkan Yardımcısı Av. Atilla Atik ve Yönetim Kurulu Üyesi Av. Yener Poroy'un katıldığı toplantı öncesi konuk baro başkanları Aydın Barosu Başkanı Av. Gökhan Bozkurt'a hediye verdi. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun da Bozkurt'a İznik Çinisi tablo hediye etti.

Aydın Barosu Başkanı Av. Gökhan Bozkurt ve Türkiye Barolar Birliği Başkanı Prof. Dr. Metin Feyzioğlu'nun açılış konuşmalarından sonra basına kapalı olarak devam eden toplantı akşam saatlerinde sona erdi. Toplantının sonuç bildirgesini ise İstanbul Barosu Başkanı Av. Mehmet Durakoğlu okudu.

Bildiri aynen şöyle: "11 Ağustos 2018 tarihinde Aydın Barosu ev sahipliğinde gerçekleştirilen Genişletilmiş Ege-Marmara Baro Başkanları Toplantısı'na katılan Baro

Başkan ve temsilcileri, aşağıdaki hususları kamuoyuna duyurmayı gerekli görmüşlerdir:

Ülkemizde yaşanan ekonomik krizi değerlendiren Baro Başkanları, bir süper gücün emperyalist küstahlığı ile karşı karşıya bulunduğumuzu tespit etmektedirler. Bu aşamada, geline noktaya dair eleştirilerini saklı tutan baro başkanları, krizin aşılması bağlamında iktisaden yapılması gereken düzenlemeleri yeterli kılacak en önemli değişikliğin, "yapısal reform" başlığı altında "yargı reformu" olduğuna işaret etmektedirler. Yargının güvenilir olabilmesi, onun bağımsız ve tarafsız olması ile olasıdır. Baro Başkanları, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı noktasında, sadece kendi yurttaşlarına değil, dünya kamuoyuna da güvence verilmedikçe, krizin aşılabileceğinin olası bulunmadığı

kanısında dırlar.

Bu bağlamda; 16 Nisan ve 24 Haziran süreçlerinin ihtiva ettiği "rejim değişikliği", somut görüntü itibariyle hukuk devleti iddiasını yok etmiştir. Özellikle de, kuvvetler ayrılığının birliğe dönüştüğü bir düzlemde, devlet yönetiminde hukuk ağırlığı yitirilmiştir. Hukuk, krizlerin aşılmasının momentumudur. Onu krizin bir parçası ve nedeni olarak görüp gözetmek ve siyasal stratejilerin uygulama alanı olmaya yöneltmek, hukuk güvensizliği yaratacaktır ki, orada bunalım da kaçınılmaz olacaktır. Yürütmenin siyaseten ihtiyaç duyduğu zamanlarda, bizzat yürütme tarafından atananların tutuklama ve tahliye kararı verdiği bir düzlemde, kutsiyet attettiğimiz pek çok değer tahrip olmaktadır. Başka ülkelerin başbakanlarının ülkemizi ziyaretlerinde, cezaevindeki yurttaşını alıp götürebildiği ortamlar, yargı sözcüğünün anlamını değiştiren uğraşlardır.

Yargı bileşenlerinden hakim ve savcıların mesleğe kabulü ile başlayan, atama ve yer değiştirmelerinden disiplin soruşturmalarına kadar uzanan geniş bir açının güven vermediği atmosferde, hukuk gelişip serpilmez, yetişip büyümmez.

Laik eğitim düzeninden hızla uzaklaşmış olması bu gerçekliğe eklenince, geline noktanın vahameti de büyümektedir. Nitekim, yüzden fazla hukuk fakültesinin yetersiz eğitimlerinin geleceği biçimlendirmesi olası ise, bu biçimlenmenin ideal olamayacağı son derece belirgindir. Son kez YÖK tarafından alınan karar ile üniversite tercihlerinde hukuk fakültelerinin ilk 190.000 düzeyine çıkartılmış olması da, geleceğin tahayyülü açısından iyimser olmayı güçleştirmektedir.

Baro Başkanları, bir yargı reformuna olan ihtiyacı ifade etmeyi, bugün tarihe düşülen not olarak değerlendirmekte ve önemsemektedir.

Ülkemizde 18 Temmuz 2018 tarihi itibariyle OHAL rejiminin sona ermiş olmasını değerlendiren Baro Başkanları, anayasaya aykırı olarak yapılan değişiklik ile OHAL'in 3 yıl süre ile uzatıldığını tespit etmektedirler. Kamu görevlilerinin kovuşturmasız ve savunmasız olarak görevden alınması ve gözaltı sürelerinin anayasaya rağmen uzatılması, yeni dönemin hukuk algısını ortaya koymaktadır. OHAL sürecinin yarattığı insan hakları ihlallerinin aşılmasının, hukuk güvenliğinin yeniden tesisi ile mümkün

olabileceği gözetilmemiştir.

Keza, süreç içerisinde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin düzenlemeleri de, anayasaya aykırı bir dizi değişiklik içermektedir.

İdare Mahkemelerine atanacak yargıçların hukukçu olması zorunluluğuna dair % 20'lik oranı kaldıran, herhangi bir fakülteden mezun olan herkesin hakim olmasının yolunu açan, bakan yardımcılarının Anayasa Mahkemesi ve yüksek yargıda görev alabilmelerine olanak sağlayan düzenlemeler de aynı algının sonucudur.

Baro Başkanları, gerek içinde bulunduğumuzu koşulları ve gerekse geleceğe yönelik öngörülerinin süreçlerini değerlendirirken, avukatlık mesleğine ilişkin siyasal iktidar kaynaklı karşıtlığın süregeldiğini işaret etmektedirler.

Avukatlar tarihsel süreçlerde, otoriterleşmenin en temel göstergelerinden birisinin, bu mesleğe yönelen saldırılar olduğunun bilincindedir.

Sıkıyönetimler, DGM'ler, Özel Yetkili Mahkemeler, Sulh Ceza Hakimlikleri ve OHAL süreçlerinden aldığımız derslerle uluslararası alandaki göstergeler, bu gerçekliği tüm çarpıcılığı ile ortaya koymaktadır. Ancak aynı göstergeler, olağanüstü

dönemlerde avukatlara ve onların örgütü olan Barolara mücadeleyi dayatmaktadır. Baro Başkanları, bu süreçte de aynı yöntemi uygulamayı tarihsel bir görev olarak görmektedirler.

Baro Başkanları, içinde bulunduğumuz kritik dönemde avukatların mesleki sorunlarını geniş bir çerçevede tartışmış olmalarına karşın, içinde bulunduğumuz bu kriz ortamında sorunları kamuoyu ile tartışmak yerine, çözüm önerileri konusunda vardıkları görüş birliğine dair kararlılıklarını vurgulamışlardır. Hukuk Devleti idealimiz gerçekleşene kadar mücadele edeceğiz. Kamuoyuna saygı ile duyurulur.”

Adana Barosu Başkanı
Av. Veli Küçük
Afyonkarahisar Yönetim Kurulu Üyesi
Av. Canan Kestioğlu
Ankara Barosu Başkanı
Av. Hakan Canduran
Antalya Barosu Başkanı
Av. Polat Balkan
Aydın Barosu Başkanı
Av. Gökhan Bozkurt
Balıkesir Barosu Başkanı
Av. Erol Kayabay
Bursa Barosu Başkanı
Av. Gürkan Altun
Çanakkale Barosu Başkanı
Av. Bülent Şarlan
Denizli Barosu Yön. Krl. Üyesi
Av. Halil Akçil
Edirne Barosu Başkan Yard.
Av. Kaan Polat
Hatay Barosu Başkanı
Av. Ekrem Dönmez
Isparta Barosu Başkanı
Av. Gökmen Hakkı Gökmenoğlu
İstanbul Barosu Başkanı
Av. Mehmet Durakoğlu
İzmir Barosu Başkan Vekili
Av. Mustafa Çetin
Kırklareli Barosu Başkanı
Av. Turgay Hınız
Kocaeli Barosu Başkanı
Av. Sertif Gökçe
Manisa Barosu Başkanı
Av. Ali Arslan
Mersin Barosu Başkanı
Av. Bilgin Yeşilboğaz
Muğla Barosu Başkanı
Av. Cumhur Uzun
Sakarya Barosu Başkanı
Av. Zafer Kazan
Uşak Barosu Başkanı
Av. Gürcan Sağcan
Yalova Barosu Başkanı
Av. Hakan Gergeroğlu

BURSA BAROSU BAŞKANI AV. ALTUN:

“EMPERYALİZME BOYUN EĞMEYECEĞİZ!”

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, ABD'nin Türkiye'ye yönelik tehditlerine boyun eğilmemesi gerektiğini söyledi. Bursa Barosu'nun da, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesinde olduğu gibi tam bağımsız Türkiye idealinden asla vazgeçmeyeceğini söyleyen Altun, şunları söyledi:

“Bursa Barosu, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesini hiç bir zaman terk etmemiştir. Başkanları, yöneticileri dönem dönem değişse de bu kurumsal duruş değişmemiş, “Tam Bağımsız Türkiye” idealine hep sahip çıkmış, bağımsızlığımızı elimizden almaya, şöyle ya da böyle müdahale etmeye çalışanlara gereken cevabı vermiştir. Kıbrıs meselesinde tavrını net bir şekilde ortaya koyduğu gibi... Amerikan emperyalizminin simge şirketlerinden olan Cargill ile ilgili 20 yıldır verdiği hukuk mücadelesinde olduğu gibi... Bursa Barosu, Anadolu'nun bağrında bir ülser gibi duran Amerikan üslerinin koparılıp atılmasını, tam bağımsızlığımızın şartı olduğunu her fırsatta dile getirmiştir. Her zaman bu ilkeyle hareket eden Bursa Barosu'na bu gücü veren de meslektaşlarımızın bağımsızlık ve ulusal bütünlük konusundaki tavrıdır.

Meslektaşlarımızdan aldığımız bu güçle diyoruz ki; ABD tarafından Türk Adalet ve İçişleri

bakanlarına, aslında Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik “hizaya getirme” politikasını reddediyor, girişimleri şiddetle kınıyoruz. Ajan olduğu iddiasıyla Türkiye'de tutuklu bulunan ve son olarak ev hapsine alınan Rahip Brunson'un iadesiyle ilgili yaşanan süreçte gelinen bu hadsiz tehdide boyun eğmeyeceğimizin bilinmesini isteriz.

Her zaman ve her şartta üstünlerin değil, hukukun üstünlüğüne ve mutlak olarak yargının bağımsızlığına inanan, mücadelesini de yalnızca bu yönde yapan Bursa Barosu emperyalizme asla boyun eğmeyecektir.”

AYIN KARANLIK YÜZÜ

2. ULUSLARARASI

HUKUK KONFERANSI

İstanbul Barosu öncülüğünde düzenlenen Ayın Karanlık Yüzü – 2. Uluslararası Hukuk Konferansı İstanbul'da yapıldı.

İstanbul Barosu öncülüğünde aralarında Bursa Barosu'nun da bulunduğu barolar ve hukuk örgütleri işbirliğiyle düzenlenen Ayın Karanlık Yüzü 2. Uluslararası Hukuk Konferansı, "Olağanüstü Halin Olağanlaşması ve Türkiye'de Yargının Durumu" ana temasıyla gerçekleştirildi. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun da konuşmacılar arasındaydı. Altun konuşmasında özetle şunları söyledi:

"Hukuk ve demokrasi tarihinin belki de en karanlık günlerini yaşamaktayız. Demokratik, laik, hukuk devletinin temel ilkelerinin günbegün yok edilmeye çalışıldığı, savunma hakkı, yargı bağımsızlığı, adil yargılanma hakkı, basın özgürlüğü, halkın haber ve bilgi alma hakkı ile temel hak ve özgürlüklerin kısıtlamalara tabi tutulduğu bir süreç yaşıyoruz. Bütün bunlar gerek yasal düzenlemeler, gerekse de fiili uygulamalarla karşımıza çıkıyor. Yurttaşların hak arama özgürlüğünün temsilcisi olan avukatlara yönelik engellemelerin, fiili saldırıların hiç olmadığı kadar arttığı günleri yaşıyoruz. 15 Temmuz darbe kalkışmasından sonra ise Olağanüstü Hal ilanını

müteakip çıkarılan KHK ve yapılan uygulamalarla ülkemizde Hukuk Güvenliği adeta ortadan kaldırılmış, OHAL süresince yayınlanan ve yine bu süreçle sınırlı olarak uygulanması gereken KHK'lerin kalıcı hale getirilmiş, adeta meclis devre dışı bırakılmıştır. Bugün olağanüstü hal uzatılmayarak kaldırılmış gibi görünse de, son kararname, yasal düzenlemeler ve fiili uygulamalarla esasen kalıcı hale getirilmiş, olağanüstü hal olağan bir hal almıştır.

OHAL KHK'leri, maalesef hayatın her alanında, en çok da hukuk ve savunma alanında kısıtlamalar getirmek için kullanılmaktadır. OHAL KHK'leri ile savunma hakkının kullanımı, etkinliği, mahiyeti daraltılmış, kısıtlanmış mesleğimiz yapılamaz hale getirilmiştir. Yasal düzenlemelerin yerini OHAL kararnamele almıştır. Yeni kararname ve düzenlemeler ile OHAL'in sadece adı kalmış, adeta olağan hale gelmiştir.

OHAL sonrası yapılan düzenlemelerle;

- 1- 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanlığı'nın temsilcisi olan valiler, kamu düzenini ya da kamu güvenliğini bozabileceği kuşkusu bulunan kişilerin belirli yerlere girişlerini, dolaşmalarını ve toplanmalarını kısıtlayabilecek,
- 2- Gözaltı süreleri 48 saat ve toplu olarak işlenen suçlarda 4 gün olacak ve bu süreler 2 kez uzatılabilecek,
- 3- Tutukluluğa itiraz ve tahliye talepleri dosya üzerinden karara bağlanabilecek,
- 4- Tahliye talepleri 30'ar günlük sürelerle karara bağlanabilecek,
- 5- Tutukluk incelemesinin, kişi ya

da müdafinin dinlenilmesi kaydıyla yapılabilmesi 90'ar gün arayla olabilecek,

6- Kurumların kendi içinde oluşturacakları komisyonlar, 3 yıl süreyle, ilgili hakkında soruşturma açmadan ve ilgilere savunma hakkını tanımadan, ihraç işlemlerini yapabileceklerdir.

Yine bugün; Birçok meslektaşımız mesleki faaliyetleri nedeniyle hukuksuz bir şekilde uzun süredir tutuklu olarak yargılanmaktadır. Meslektaşlarımız hakkında, müvekkillerine isnat edilen suçların birebir aynılarından dolayı soruşturma başlatılarak, avukatın müvekkilleri veya müvekkillerinin davalarıyla özdeşleştirilemeyeceği kuralı hiçe sayılmaktadır.

Pazartesi günü Çağlayan Adliyesi'nde meslektaşlarımızın tutuklanmalarından bir yıl sonra yapılacak ilk duruşmaları avukatlara, savunmaya yönelik baskının geldiği noktayı ortaya koymaktadır.

Savunmaya yönelik baskı, şiddet, tehdit, tutuklamalar vahim bir hal almıştır. Birçok meslektaşımız, hatta baro başkanlarımız dahi savunma görevi nedeniyle saldırılara, tehditlere, şiddete maruz kalmışlardır. Son olarak basına yansıyan İstanbul Barosu mensubu bir meslektaşımızın Emniyet Müdürlüğü'nde silahlı saldırıya uğraması, durumun vahametini ortaya koymaktadır. Bursa'da geçtiğimiz 2 yıl içinde sadece savunma görevini yerine getirmeleri nedeniyle bir meslektaşımız katledilmiş, birden çok meslektaşımız silahlı ve bıçaklı saldırıya uğramıştır. Saldırganlar

tüm çabamıza rağmen serbest bırakılmışlardır. Geçtiğimiz yıl Bursa'da meslektaşımız Özgür Aksoy'un katledilmesinden sonra savunmaya yönelik saldırılara karşı, Bursa Barosu tarihinin en büyük kitlesel yürüyüşü gerçekleştirilmiştir.

Birçok meslektaşımız hakkında da mesleki faaliyetleri nedeniyle, hukuka aykırı bir şekilde soruşturma açılmakta, tutuklu yargılanmakta, birçok

meslektaşımız hakkında da "kısıtlama" kararı verilerek savunma görevini ifa etmeleri engellenmektedir. Haklarında soruşturma veya kovuşturma olan meslektaşlarımız hakkında mesleğe kabulde sorunlar yaşanmaktadır. Masumiyet karinesi ve Avukatlık Yasası'ndaki düzenlemeler uyarınca baromuz tarafından haklarında mahkumiyet kararı verilmeyen meslektaşlarımızın koşulları varsa staj

"SÖYLEDİKLERİ HER SÖZCÜK, YAZDIKLARI HER KELİME İÇİN DÜŞÜNMEYE DAVET EDİYORUM!"

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Bursa Barosu'nu şu veya bu partinin arka bahçesi gibi göstermek isteyenlere yanıt verdi.

Altun, "Bizim için önemli olan hukukun üstünlüğüdür. Bizleri siyaset yapmakla eleştirenler, dün olduğu gibi yarın da karşımıza ya belediye başkan adayı, ya milletvekili adayı olarak çıkacaklar ya da partisinin il, ilçe başkanı olmaya devam edecekler. Söyledikleri her sözcük, yazdıkları her kelime için yüz kere, bin kere düşünmeye davet ediyorum. Kendilerini vicdanları ve Allah'la baş başa bırakıyorum" dedi.

Av. Gürkan Altun, BAOB Hizmet Birimi'nde bulunan Av. Özgür Aksoy Konferans Salonu'nda 6 yeni avukat için düzenlenen ruhsat töreninde konuştu. Altun, 25 yıl önce PKK'nın gerçekleştirdiği Başbağlar Katliamı'nı hatırlatarak, "33 köylü vatandaşımız PKK'lılarca kurşuna dizilmişti. 1993 yılının tek vahim olayı bu değildi. 1993 yılında 11 büyük olay meydana geldiğini görüyoruz. 9'u ölümle sonuçlanmış. Eşref Bitlis gibi bir komutan öldürülmüş. Adnan Kahveci gibi bir değer bir trafik suikastine kurban gitmiş. Cemaate

dair yazdığı Rabıta adlı kitap hala hafızalarda olan Uğur Mumcu 24 Ocak'ta öldürülmüş, Turgut Özal ölmüş ve hala eceliyle mi yoksa başka bir şekilde mi öldüğü tartışılmakta. Sivas olayı olmuş. 33 aydınımız, 2 otel görevlisi ve 2 yurttaş olmak üzere 37 kişi canını kaybetmiş. 25 Mayıs 1993'te 33 erimiz yine PKK'lılar tarafından yola kurulan pusu sonucu şehit edilmiş. Kamhi Suikasti, Albay Suikasti derken 11 olay yaşanmış. 90'lı 'Beyaz Toros'lu yıllarda Türkiye ağır bedeller ödedi. Türk siyasi, düşün ve sanat hayatını adeta bir silindir gibi ezmiş, olumsuz anlamda geleceği dizayn etmiş, 12 Eylül 1980 etkisi yaratmış bir dönemdi" dedi.

Gürkan Altun şöyle devam etti: "Biz Sivas katliamını, peşinden gelen Başbağlar Katliamını ayrı ayrı kınadık. Bunlar toplu katliamlardı ve toplumu bölmeye çalışan eylemlerdi. Tekil eylemler için protestolarımızı yapıyoruz, görüşlerimizi açıklıyoruz, her 24 Ocak'ta Uğur Mumcu'yu anıyoruz. Tekil olaylar bir fikri, bir bakış açısını yok etmek

başvurularını kabul ediyoruz.

Bursa'da yönetim kurulumuz, Avukat Hakları Merkezi ile İnsan Hakları Merkezi tarafından avukat yargılamaları da takip edilmekte, Bursa dışındaki meslektaşlarımızın yargılandıkları davalara ve toplumsal davalara da katılım sağlanmaktadır.

Hatırlanacağı üzere geçtiğimiz yıl TTB'nin "Savaş Bir Halk Sağlığı Sorunudur" konulu açıklamasından

sonra, siyasi iktidar tarafından Türkiye Barolar Birliği ve Türk Tabipler Birliği isimlerinden "Türkiye" ve "Türk" kelimesinin çıkarılacağına, bu kelimenin sadece layık olan kuruluşlar tarafından kullanılmasına izin verileceği dillendirilmişti. Ayrıca avukatlık ve tabiplik mesleklerinin icrası için barolara ve odalara üye olma zorunluluğunun da kaldırılacağına, isteyen avukatların ve doktorların bir araya gelerek dernek gibi istediği sayıda

baro ve oda adıyla örgütlenme yapabileceğine yönelik açıklamalar yapılmış ve bu doğrultuda çalışmalar da başlatılmıştır.

Baroların parçalanması, dağılması, etkisizleştirilmesi ve örgütlülüğünün ortadan kaldırılması sonucunu doğurur. Baroların savunma hakkını, adil yargılanma hakkını ve meslektaşlarının hakkını savunmada daha etkin olabilmesi birliğini korumasından geçmektedir."

için yapılırken diğerleri toplumu doğrudan doğruya, Çorum'da, Kahramanmaraş'ta olduğu gibi toplumu bölmeye çalışan eylemler... Güçlü bir şekilde şu mesajı vermek lazım. Siz bizi ne kadar öldürürseniz öldürün, ne kadar fitne sokmaya çalışırsanız çalışın, bu maya bu gölde tutmaz. İç ve dış güçlere bunun tutmadığını ne ölçüde gösterirsek, bu katliamlar da, suikastlar da o ölçüde azalacaktır."

24 Haziran sandık başında olduklarını ifade eden Bursa Barosu Başkanı Altun, kendisi ve yönetimi hakkındaki söylentilere de şöyle yanıt verdi: "24 Haziran'da gözlemciydik

ama her şeyden önce avukat olarak oradaydık. Emin olun seçimin sonuçları zerre kadar ilgilendirmiyordu bizi. Bir vatandaşın bile oyunu kullandığında 'oyum çalındı mı acaba' sorusunu kendisine dahi sormamasıydı temel dileğimiz. Bursa'da büyük ölçekte bunu başardık. Yıldırım'da mühürsüz çuvalar yakalandı ama seçim sonuçlarını değiştirebilecek ölçekte bir şey yaşanmadı. İnsanlarımız avukatların varlığından ötürü sandığa gitme konusunda güven duymaya başladılar. Bu sebeple Bursa Barosu'nu şu veya bu partinin arka bahçesi gibi göstermek isteyenlere asla inanmayın. Biz öyle olmadık,

olmayacağız da. Ancak doğrudan siyaset yapan doğrudan parti siyasetinin içinde olan arkadaşlar nedense bunu dillendiriyor. Belki de avukatlar doğrudan doğruya partilerinin politikalarına yönelik çalışmalar ses çıkartmayacaklar ama avukatlar için günlük siyasetin önemi yoktur. Siyasi yaşamda doğrudan doğruya yer alanlar partilerinde elbette çalışırlar ama bizim için oy sandıktan sandığa attığımız, demokrasinin olmazsa

olmazı olarak gördüğümüz bir pusuladır sadece. Önemli olan hukukun üstünlüğüdür. Demokrasinin kazanmasıdır. Bizleri siyaset yapmakla eleştirenler dün olduğu gibi yarın da ya karşınıza belediye başkan, ya milletvekili aday olarak çıkacaklar ya da partisinin il veya ilçe başkanı olmaya devam edecekler. Ben onları Allah'a havale ediyorum. Söyledikleri her sözcük için, yazdıkları her kelime için yüz kere, bin kere düşünmeye davet ediyorum. Sadece vicdanlarıyla karşı karşıya kalsınlar, başka da bir hesap sorma niyetim yok. Kendilerini vicdanları ve Allah'la baş başa bırakıyorum."

BURSA BAROSU İNSAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI AV. MISIR:

“SİVAS’IN ACISIYLA YÜZLEŞMELİYİZ!”

Bursa Barosu İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Av. Umut Mısır, Sivas Katliamı’nın 25. yıldönümünde “Her seferinde söylediğimiz gibi insanlığa karşı işlenen suçlarda zamanaşımı müessesesinin işlememesi gerektiğini, toplum vicdanının da rahatlayabilmesi için yaşanan bu acı olay ile yüzleşilmesi gerektiğini düşünmekteyiz” dedi.

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun ile birlikte basın açıklaması yapan Av. Umut Mısır, 2 Temmuz 1993 tarihini, düşünce ve ifade özgürlüğünün engellendiği, linç kültürü ile yaşam hakkının fiilen sona erdirildiği kara bir gün olarak gördüklerini ifade etti.

Mısır şunları söyledi:

“O gün otel çevresinde olanların içinde bulunduğu üzücü ve düşündürücü linç isteği, vahşet kültürünün psiko-sosyolojik yönü yanında, olayın güvenlik kuvvetlerinin, siyasilerin ve devletin tüm yetkili ve sorumlularının gözü önünde gerçekleşmiş olması, durumu daha önemli hale getirmektedir.

Ne yazık ki aradan 25 sene geçmiş olmasına rağmen, linç kültüründen beslenen zihniyet halen mevcuttur. Bu zihniyetin meşrulaştırılmaya çalışıldığı

bir ortamda, Sivas Katliamı'nı unutmamak ve unutturmamak son derece önem arz etmektedir.

Acı olayın yaşandığı gün sekiz saat boyunca otel çevresindekilere herhangi bir müdahale yapılmadığı gibi, dönemin başbakanının "Çok şükür otel dışındaki yurttaşlarımız bir zarar görmemiştir", dönemin cumhurbaşkanının "Olayda ağır tahrik vardır. Olay münferittir, halk galeyana gelmiştir", dönemin içişleri bakanının ise "Aziz Nesin'in halkı tahrik etmesi sonucunda galeyana gelen halk bu olayları çıkarmıştır" sözleri halen aklımızdadır.

Dönemin siyasileri ve yöneticilerinin bu açıklamaları failleri koruyan ve linç kültürünün yerleşmesini sağlayan sonuçlar doğurmuştur. Ne yazık ki günümüzde de siyasiler hala bu nefret dilinden ve linç kültüründen beslenmektedir. Sivas Katliamı'nın üzerinden geçen onca yıla rağmen, olayın asli failleri ve olayı engellemek için kılını kıpırdatmayan sorumlular yargılanmadığı gibi halkı birbirine düşürmeyi hedefleyen provokasyon ve söylemler artarak devam etmiştir.

Katliamın hukuki süreci olayı aydınlatıp faillerin cezalandırılmasından ziyade olayı örtbas etmek ve katil ve failleri aklama sürecine dönüşmüştür.

22 Ekim 1993'te başlayan ceza yargılaması sonunda olayın asıl failleri yargılanmadığı gibi yargılananlar içinde zamanaşımı sebebi ile dosya kapatılmış ve dönemin başbakanı zamanaşımını "Milletimize hayırlı ve uğurlu olsun" diyerek karşılamıştır.

Yargılama sürecinde katledilenlerin aileleri ve avukatlarına her türlü zorluk çıkartılmış, tehdit edilmiş, gözdağı verilmiştir.

Yapılan göstermelik yargılamada sanıkların avukatlığını yapan kişiler sonrasında adeta ödüllendirilerek milletvekili, bakanlık ve belediyelerde önemli görevlere getirilmişlerdir.

Yargılama sonrası verilen zamanaşımı kararı Yargıtay'ca da onanmış olup, bizler her seferinde söylediğimiz gibi insanlığa karşı işlenen suçlarda zamanaşımı müessesesinin işlememesi gerektiğini, toplum vicdanının da rahatlayabilmesi için yaşanan bu acı olay ile yüzleşilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Bu acı olayın aydınlatılmaması ve fail ile sorumluların cezalandırılmaması, başka katliamlara da zemin hazırlamıştır. Açıkça ortadadır ki, gerçekleşen bu katliamın

katilleri korunmuş ve bu da yeni katliamları özendirmiştir.

Bu olayın sorumlularının bulunarak cezalandırılmadan Türkiye'nin gerçek anlamda bir demokrasiye kavuşamayacağı ortadadır."

BAŞBAĞLAR KATLİAMI'NA KINAMA

Bursa Barosu İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Av. Umut Mısır, "Aynı yıl 5 Temmuz günü gerçekleşen ve 33 vatandaşımızın ölümü ile sonuçlanan Başbağlar katliamını da anmadan geçemeyeceğiz. Hain terör örgütü tarafından gerçekleştirilen bu katliam ile masum vatandaşlarımızın ölümüne sebebiyet verilmiş olmasını da kınıyor, Türkiye'nin bir daha bu ve benzeri acı olaylarla karşılaşmamasını umut ediyoruz.

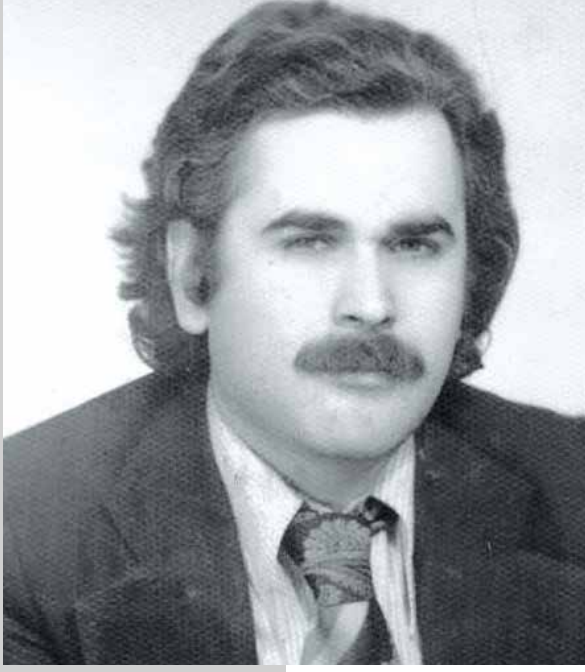
Bizler her sene söylediğimiz gibi Sivas katliamının aydınlığa, demokrasiye ve bir arada yaşama kültürüne saldırı olduğunu bildiğimizi, bu ve benzeri saldırıların bitmesi için kutuplaşmadan uzak, laik ve bütünleştirici bir yaşam tarzının devletin tüm kurumlarına yerleşmesini, siyasilerin bu yaşam tarzını kurmak üzere hareket etmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Bugün üzümlere görmektediriz ki, yaşam hakkı başta olmak üzere tüm temel hak ve özgürlüklere yönelik baskı ve şiddet açık veya örtülü olarak halen devam etmektedir. İçinde bulunduğumuz olağanüstü hal sebebi ile çıkartılan KHK'lar ile insan hak ve özgürlükleri keyfi olarak askıya alınmış, insan hakları yöneticilerin tasarrufuna bırakılmıştır.

İnsan hak ve özgürlüklerinden, eşitlikten, demokrasiden, barıştan ve kardeşlikten yana olan herkes gibi biz de bir kez daha katliamı lanetliyor ve unutturmayacağımızı belirtiyoruz.

Ve biliyoruz ki, benzer acıların tekrar yaşanmamasının yolu, hangi dilden, etnik kökenden, mezhepten ya da dinden olursa olsun tüm yurttaşlarımızın hukuk güvencesi altında özgürce yaşamalarından geçmektedir. Bunun en basit yolunun ise insan hak ve özgürlüklerinin güvence altında olduğu bir hukuk devleti yaratmak olduğu ortadadır.

25 sene sonra bugün, Sivas'ta katledilen her canın acısını yürekten hissediyor, insanlık suçlarında zamanaşımını kabul etmediğimizi ve suçun gerçek faillerinin yargılanıp cezalandırılmadan bu katliamın unutulmayacağını ve adaletin sağlanamayacağını bir kez daha belirtiyoruz."

AV. CENGİZ GÖRAL, KATLİNİN 39. YILDÖNÜMÜNDE MEZARI BAŞINDA ANILDI

Demokrasi savunucusu, Gazeteci Avukat Cengiz Göral, katledilişinin 39. yıldönümünde, Gemlik'e bağlı Adliye Köyü'ndeki mezarı başında anıldı.

Anma törenine Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Başkan Yardımcısı Av. Atila Atik, yönetim kurulu üyeleri Sefer Bülent Yaylalı, Burcu Ergün, Buket Gülçin Özel, Av. Cengiz Göral'ın eşi Ayhal Göral, kızı Özgür, torunu, Adliye Köyü'ndeki akrabaları, meslektaşları, CHP Gemlik İlçe Başkanı Cemil Acar, yönetim kurulu üyeleri, önceki başkan ve Gemlik Belediye Başkan Adayı Uğur Sertaslan ile bazı meclis üyeleri, sorumlu müdürlüğünü yaptığı Gemlik Körfez Gazetesi'nin sahibi Kadri Güler ve Adliye köylüleri katıldı.

Bursa Barosu Başkanı Gürkan Altun, Cengiz Göral'ı tanıma fırsatım olmadığını belirterek "Katledildiğinde henüz 8 yaşındaydım. Tanımamış olmamarağmen burada bulunmak güzel... Cengiz Göral bir avukattı, meslek büyüğümdü. Beni buraya getiren şey avukat ve hukukçu olmasından ziyade, vermiş olduğu mücadele, bizden önceki baro mensuplarının, hukukçuların, gazetecilerin ve yakınlarının kesintisiz anıyor olmasının ardındaki derin anlamdı. Tanımış olsaydım en fazla bu kadar tanırdım kendisini. Çünkü Cengiz Göral'ı eşinden, Yahya Şimşek'den,

kardeşinden, Kadri Güler'den dinledim. Tanıyan herkesten dinledim. Cengiz Göral az yaşadı ama kısa ömrüne çok şey sığdırdı. Umarım bize de Allah onun gibi bir ömür nasip eder de arkamızdan gelen dostlar, hukukçular, yurttaşlar da bizim için bir güzel söz söyler, bir Fatiha okur" dedi.

Altun, Cengiz Göral'ın yazılarının kitaplaştırıldığını ve baro tarafından basıldığını hatırlattı. Bursa Barosu olarak Cengiz Göral adına makale yarışması düzenlediklerini, önümüzdeki hafta ödül töreni düzenleneceğini bildirdi. Altun, "Ancak bu sembolik bir ödül ve ekonomik değeri yok. Ancak Ayhal Ablamız, öğrenci bursu şeklinde ödül vermek istiyorum dedi. Önümüzdeki yıl Bursa Barosu bunu gerçekleştirecektir" dedi.

Av. Cengiz Göral'ın eşi Ayhal Göral da, "Cengiz çok değişik bir insandı. Neşeliydi. Gülerdi. O kadar da düşünürdü. Neden bu insanların bir kısmı fakir diye kafa yorardı. Sonunda olan oldu. Tekrar dünyaya gelsem yine Cengiz'le evlenirdim. O kadar çok iyi anlaşırdık ki, bir bakış yeterdi birbirimizi anlamaya. Gözlerimizle konuşuyorduk. Vatanını, halkını çok severdi, bu uğurda

da canını verdi" diye konuştu.

Gazeteci Kadri Güler ise Göral'ın, Gemlik Körfez Gazetesi'nin Sorumlu Yazışları Müdürlüğü'nü nasıl üstlendiğini anlattı. "Cengiz, Bursa'da öğretmenlerin, solcu gençlerin davalarını alırdı. Çok girişken yapısı vardı. Her hafta gazetede demokrasi üzerine, barış ve kardeşlik üzerine yazardı. İyi bir hukukçu olduğu kadar iyi bir kalemi vardı. Şair özelliğini ise ölümünden sonra öğrendik. Cengiz mücadelesinin bedelini canıyla ödedi ama katilleri sonraki yıllarda affa uğradı ve bugün maalesef aramızdalar" dedi.

Av. Canan Şener de "Cengiz bizlerin almaya cesaret edemediği davaları aldı, üzerine yürüdü ama canını verdi. 80 ihtilali öncesi bugünkünden daha kötü değildi. Daha kötü günleri yaşıyoruz. Düzelmelerini umut ediyoruz. İnşallah canla bedel ödenmez" dedi. Adliye Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Ali Çelik deduygularını "Bu köy sizlere ne kadar teşekkür etse az. Çünkü Cengiz Göral'ı unutmadınız, unutturmadingiz. İnsan hakları ve demokrasiyi yerleştirmek kolay değil, kimse buyurun demiyor. Bu mücadeleyle oluyor, bedel de ödeniyor. Dün Cengiz, bugün başka birimiz, yarın benim torunum..." şeklinde ifade etti.

Konuşmaların ardından Cengiz Göral'ın ailesi, dostları, meslektaşları mezarına karanfil bırakıp dua ettiler. Bu arada Ayhal Göral, Bursa Adalet Sarayı önünde vatandaşlara eşî merhum Cengiz Göral ruhuna lokma ikram etti.

AV. CENGİZ GÖRAL MAKALE YARIŞMASI'NIN BİRİNCİSİ "RÜYA" İLE FIRAT YILMAZ

BURSA Barosu'nun, 3 Temmuz 1979 tarihinde öldürülen Av. Cengiz Göral anısında düzenlediği makale yarışması sonuçlandı. Yarışmada birinciliği Fırat Yılmaz kazandı.

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Bursa Barosu'nun teröre kurban giden üyelerinden Av. Cengiz Göral'ı her yıl Gemlik'e bağlı Adliye Köyü Mezarlığı'ndaki mezarı başında andıklarını hatırlatarak, "Cengiz Ağabeyimizi anmakla kalmayıp, öldürüldüğünde Gemlik Körfez Gazetesi'nin Sorumlu Müdürü olmasından ötürü adına bir de makale yarışması düzenledik. 4 Temmuz 2017 tarihinde yine Gemlik'te uğradığı silahlı saldırı sonucu şehit verdiğimiz Av. Özgür Aksoy adına da şiir yarışması düzenlemiştik. Bursa Barosu, iki değerli üyesini hiçbir zaman unutmayacaktır" dedi.

Altun'un verdiği bilgiye göre, Av. Cengiz Göral anısına düzenlenen "Özgürlük, Demokrasi ve Adalet" konulu makale yarışmasında birinciliği Bursa'dan Gazeteci-TV Programcısı, Çağdaş Gazeteciler Derneği Bursa Şubesi Başkan Yardımcısı Fırat Yılmaz "Rüya" başlıklı makalesiyle elde etti. Yarışmada ikinciliği İstanbul'dan Av. Çiğdem Koç "Hukuk ve Adalet: İnsanın Aşk Hikayesi" başlıklı makalesiyle; Üçüncülüğü de Hukuk Fakültesi Öğrencisi Mustafa Gümüş "Adalet Filizi" başlıklı makalesiyle kazandı.

Yarışmada, Av. Dilay Şenyüz Kuşoğlu da, "Ekonomik perspektiften Sözleşme Özgürlüğüne Kamu Müdahalesi" başlıklı makalesiyle mansiyon ödülüne layık görüldü.

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, ödüllerin 20 Eylül 2018 Perşembe günü Bursa Akademik Odalar Birliği'ndeki Av. Özgür Aksoy Konferans Salonu'nda düzenlenecek törenle verileceğini söyledi.

ŞEHİT AV. ÖZGÜR AKSOY, ÖLÜMÜNÜN 1. YILINDA GÖZYAŞLARIYLA ANILDI

Bursa'nın Gemlik İlçesi'nde 4 Temmuz 2017 tarihinde uğradığı silahlı saldırı sonucu 44 yaşında şehit olan Av. Özgür Aksoy, Orhangazi İlçesi'ne bağlı Yeniköy Beldesi'ndeki mezarı başında törenle anıldı.

Anma törenine Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun'un yanı sıra, yönetim kurulu üyeleri, avukatlar, Özgür Aksoy'un eşi, çocukları, annesi ve kardeşleri ile sevenleri katıldı. Törende öncelikle Özgür Aksoy ve yanında yattığı babası, meslektaşı Av. Ali Aksoy için Kuran okundu. Daha sonra Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Aksoy ailesi, meslektaşları ve Aksoy'un sevenlerine hitaben bir konuşma yaptı. Altun, Özgür Aksoy'un Bursa Barosu'nun üyesi, iyi bir hukukçu olduğunu söyleyerek "Hukuk adına, demokrasi adına, elinden gelen hiçbir şeyi esirgemedi. Meslek hayatında birçok bedel ödedi. Son ödediği bedel en ağırıydı. Evlatları için ağır oldu. Eşi için, annesi, kardeşleri ve bütün sevenleri için ağır oldu" dedi.

"KURŞUN SEBEP ARAMIYOR"

Gürkan Altun, şöyle devam etti: "Özgür Aksoy ile bundan tam bir

yıl bir gün önce konuşmuştuk kendisiyle telefonda. Normalde 3 Temmuzlarda hep görüşürdük. Rahmetli Mehmet Cengiz Göral'ın anmasında, O'nun mezarı başında görüşürdük. Ayhal Abla da, kızı Özgür de burada. Onlar da Özgür Aksoy'la sohbet ederlerdi. Çok iyi dost olan Ali Abi (Aksoy) ile Cengiz Göral'ın anıları paylaşıldı köy kahvesinde... Ama geçen yılki anmada ilk defa yer alamadı Özgür. O yüzden telefonla konuştuk. Ertesi gün de hain kurşunlar O'nu aramızdan aldı. Cengiz Ağabeyimiz baktığı davalar sebebiyle öldürülmüştü. Özgür ise kaderin cilvesi, bakmadığı bir dava nedeniyle öldürüldü. Yani kurşun illa bir sebep aramıyor. İyi insanları, topluma, insanlığa değer katanları aramızdan alıp götürüyor. Özgür 44 yaşına kadar dört dörtlük bir hayat yaşadı. Kimse Özgür'e bu 44 yılı için hesap soramaz."

Allah'tan, Özgür ve babası Ali Aksoy'dan arda kalan ömrün

evlatlarına eklenmesini dileyen Bursa Barosu Başkanı Altun, "Onlar çok daha uzun, çok daha sevgi dolu yaşasınlar. Biz, Bursa Barosu var oldukça Özgürümüzü anacağız. Aynen Cengiz Ağabeyi 39 yıldır andığımız ve 39 yıldan fazla daha anacağımız gibi... Bütün dostlardan ricam o ki, takip eden yıllarda da acımızı unutmayalım, sevgimizi azaltmayalım ve burada bulunalım. Senede bir gün de olsa Özgür'ün huzurunda O'nunla ilgili güzel anıları paylaşalım" diye konuştu.

"BU TOPRAKLARIN DÜRÜST VE NAMUSLU İNSANLARA İHTİYACI VAR"

Özgür Aksoy'un, Cengiz Göral için için toplanmakla kalmayıp bir şeyler yapılmasını istediğini ifade eden Gürkan Altun, "Makale yarışması düzenleyelim demişti. Onu açıklayamadan Özgür'ü kaybettik. Özgür'ün anısına bir şiir yarışması düzenledik. Özgür bir anlamda kendisi için de bir

yol açmış oldu. Her hafta kullandığımız konferans salonuna da Özgür'ün adını verdik. Her ruhsat töreninde, her basın açıklamamızda da Özgür'ün ismini anmış oluyoruz. Unutmamak, unutturmamak çok önemli... Unutursak taş olalım. Bu toprakların Özgür gibilere çok ihtiyacı var. Biz bir ölür, bin diriliriz. Hepimiz Özgür'üz. Gelsinler bizim de canımızı alsınlar. Bu toprakların, dürüst, namuslu ahlaklı, insanını seven insanlara çok ihtiyacı var. Hangi siyasi düşünceden olursa olsun, eğer bu ülkede barış olacaksa, demokrasi yerleşecekse, Özgür ve Özgür gibiler sayesinde olacak. Bu yüzden kendisini rahmetle anıyorum" dedi.

Özgür Aksoy'un aynı zamanda CHP'den Gemlik ve Bursa Büyükşehir Belediye Meclisi Üyesi olması nedeniyle CHP Gemlik İlçe eski Başkanı Uğur Sertaslan da kısa bir konuşma yaptı. Sertaslan "Özgür Gemlik'i çok severdi. Bakmayın siz burada Yeniköy'de toprağa verdiğimizize... Tam bir Gemlik aşığıydı. Yürürken ayağına takılan bir taş için cümle kurmaktan erinmeyen bir adamdı. O'na bu anlamda da bir borcumuz var. Öyle umut ediyorum ki seneye gene geldiğimizde burada Bursa Barosu ve

Cumhuriyet Halk Partisi'nin yanı sıra Gemlik Belediye Başkanlığı'nın da çelengi olacak" diye konuştu. Özgür Aksoy'un ailesi, meslektaşları, sevenleri mezarına karanfiller bırakırken, katılanlar annesi, kardeşleri ve eşi Av. Çiğdem Alniak Aksoy'a tekrar sabır dilediler.

GEMLİK'TE OFİSİNE ZİYARET

Bursa Barosu Başkanı Altun, yönetim kurulu üyeleri, avukatlar, CHP'liler, sevenleri, daha sonra Özgür Aksoy'un Gemlik'teki ofisine gittiler. Bursa Barosu Başkanı Altun, Av. Çiğdem Alniak Aksoy ile eşi Özgür Aksoy'un ofisin altında bulunan eski yağhanenin kültür evine dönüştürülmesi çalışmalarıyla ilgili görüşme yaptı. Heyet son olarak bu mekanda inceleme yaptı.

OLAY NASIL OLMUŞTU!

Gemlik'te yaşayan 37 yaşındaki Musa Güler, boşandığı eşi Emine Deş'i yaralamış, ofisinin önünde Av. Özgür Aksoy'a pompalı tüfekle ateş açmış, daha sonra Gemlik Adliyesi'ne giderek polis memuru İdris Büyükdönmez'i de şehit ettikten sonra kendi yaşamına son vermişti. Özgür Aksoy ise, kaldırıldığı hastanede saatler süren çabaya rağmen kurtarılamayıp şehit olmuştu.

"TORBA YASAYLA OHAL'İN SADECE ADI KALKIYOR, OLAĞAN HALE GELİYOR!"

BURSA 2. İdare Mahkemesi, Orhangazi'de İznik Gölü kıyısına kağıt fabrikası kurulmasına olanak sağlayan imar planı değişikliğini ikinci kez iptal etti.

Bursa Barosu, Ziraat Mühendisleri Odası Bursa Şubesi ve Av. Erol Çiçek tarafından açılan davayla ilgili son durumu kamuoyu ile paylaşmak üzere basın toplantısı düzenleyen Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun'a, Avukat Çiçek ile Bursa Barosu Yönetim Kurulu üyeleri Ebru Piri Kaya ve Aslı Evke Yetkin eşlik etti.

Altun, Bursa Barosu'nun, doğa ve kentsel düzenlemeler konusunda yarını düşünmeden hoyratça hareket eden idareye karşı mücadelesinin, asla "istemezük" mantığının sonucu olmadığını söyledi. Altun "İstemiyorsak, karşındaysak hukuka uygun değildir, yapılan işte kamu yararı yoktur" dedi.

Altun, davayla ilgili olarak şu bilgileri verdi: "Albayrak Turizm Seyahat AŞ'ye, İznik Gölü kıyısında kağıt fabrikası kurması için yapılan ve Orhangazi Ovası'nı tamamen sanayi yapılanmasına açan plan değişikliğinin iptali üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca temyiz edilen karar Danıştay 6. Dairesi tarafından onanmıştı.

Plan değişikliğiyle İznik Gölü koruma alanları sanayi alanına dönüştürülecek ve mevcut sanayi tesislerinin yanına eklenmek suretiyle Orhangazi Ovası, sanayinin talanına açılacaktı. Onama kararı üzerine, Bakanlık karar düzeltme yoluna başvurdu. Daha önce aynı dairenin beş üyesinden üçü onama yönünde oy kullandı. Yeni yapılan atamalarla üyeleri değiştirilen 6. Daire'deki karar düzeltme aşamasında bu kez üç üye bozma yönünde oy kullandı ve Bursa

2. İdare Mahkemesi'nin iptal kararı bozuldu. En vahimi de, önce onama yönünde oy kullanan bir üye bu kez bozma yönünde oy kullandı. Bir hakimin, karar değişikliğinin gerekçesini yazması gerekirken hiçbir gerekçe yazmadı, yazamadı.

Danıştay'ın karar düzeltme aşamasında verdiği; bozma kararı üzerine, bölgede keşif yapıp; bilirkişi raporu hazırlandı. Bilirkişi raporu davalı şirket aleyhindeydi. Hazırlanan bilirkişi raporu mahkemece taraflara tebliğ edildikten sonra ve dava karar aşamasındayken, Albayrak Turizm Seyahat AŞ vekilleri, 14 Mayıs 2018 tarihinde Bursa 2. İdare Mahkemesi Başkanı hakkında reddi hakim dilekçesi vermişler ve mahkeme başkanı ile aralarında husumet olduğunu ileri sürmüşlerdi.

“PARALEL HAKİMLER SANTRALİ DURDURDU”

Husumetin sebebi olarak, Albayrak Grubu'na ait Yeni Şafak Gazetesi'nde, 07.01.2016 tarihinde yayınlanan 'Paralel hakimler santrali durdurdu' başlıklı haber üzerine Mahkeme Başkanı'nın haberin tehzibi için Bursa Sulh Ceza Hakimliği'ne başvurusu gösterilmiştir.

Bütün bu süreçte yargının üzerinde yoğun bir siyasi baskı olduğu çok açık olarak anlaşılmıştır. Bu baskı, Mahkeme Başkanı'nın davadan çekilme kararının heyet tarafından kabulünde ve Başkanın yerine heyete katılan üyenin karara muhalif kalmasıyla çok açık olarak ortaya çıkmıştır.

Başkanın çekilmesi üzerine, bir başka üyenin heyete katılmasıyla yeniden toplanan Mahkeme, bir kez daha Albayrak Holding'in kağıt fabrikası kurması için yapılan plan değişikliğinin iptaline karar verdi. Başkan yerine geçen üye karara muhalif kaldı.

İptal kararının gerekçesinde; Plan değişikliği yapılan alanın sulanabilir, mutlak tarım arazisi olduğu; alanın sanayi yerleşimine açılmasının, yüzey ve yeraltı sularını kirleteceği; buna bağlı olarak su kalitesinin düşmesinin tarım ve su ürünleri açısından risk oluşturabileceği, su seviyesi ve kalitesi bakımından gölün geleceği için tehdit oluşturacağı; plan değişikliğinin bilimsel ve teknik verilere ve 1/100.000 Bursa 2020 Yılı Çevre Düzeni Planı ve plan hükümlerine aykırı olduğu belirtildi. Sonuç olarak; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, doğayı talan etme bakanlığı gibi çalışmaktadır. Bursa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ise önüne konan her projeye gözü kapalı onay vermektedir. Bu plan değişikliğinde ısrar, Orhangazi'yi ikinci bir Dilovası olma tehlikesi ile karşı karşıya bırakıyor.

Siyasi iktidarın emrindeki bürokrasinin, mevzuata ve hukuka aykırı tutumlarını uzun zamandır biliyoruz. Asıl vahim olan, Orhangazi'deki siyasi partilerin ilçe örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin suskunluğu ve vurdumduymazlığıdır. Bursa'da turizmi geliştirmekten bahsedenler ortada gözüküyor, yeni yatırımlara yol vermeye çalışanlar ve susan dilsiz şeytanlar, gelecek kuşaklara karşı suç işlemeye devam ediyorlar.”

“DEVLET DENETLEME KURULU’NA VERİLEN YETKİLER, YARGIYI BY-PASS ETMEKTİR”

Basın toplantısında Devlet Denetleme Kurulu’nun teşkilat, görev ve yetkilerini belirleyen 5 nolu Cumhurbaşkanlığı kararnamesine de değinen Altun, “Bu uygulama; mevcut Anayasa, İLO sözleşmelerine ve 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’na aykırıdır. Yargıyı by-pass etmektir” diye konuştu.

Altun, “DDK’ya tanınan yetkiler, başkanlık rejiminin keyfiliklerinin yeni bir örneğidir. DDK, süper yetkilerle donatılmış olağanüstü bir idari denetim organı haline getirilmiştir. Bu düzenleme ile Cumhurbaşkanlığı DDK aracılığıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, örneğin; baroların, tabipler birliğinin, eczacılar odasının veya herhangi işçi ve işveren sendikasının, vakıf ve derneklerin tamamını vesayet altına alarak iktidar ve cumhurbaşkanlığı politikaları ile icraat ve kararlarının eleştirilmesini önleyecektir. Bu yetkilendirmenin, toplumsal muhalefetin tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik antidemokratik bir düzenleme olduğunu düşünüyoruz.”

Bursa Barosu Başkanı Altun, gündemdeki yeni torba yasaya ilişkin de, “OHAL sonrası düzenlemeleri içeren teklif yasalaşırsa;

- 1- 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanlığı’nın temsilcisi olan valiler, kamu düzenini ya da kamu güvenliğini bozabileceği kuşkusuna bulunan kişilerin belirli yerlere girişlerini, dolaşmalarını ve toplanmalarını kısıtlayabilecek,
- 2- Gözaltı süreleri 48 saat ve toplu olarak işlenen suçlarda 4 gün olacak ve bu süreler 2 kez uzatılabilecek,
- 3- Tutukluluğa itiraz ve tahliye talepleri dosya üzerinden karara bağlanabilecek,
- 4- Tahliye talepleri 30’ar günlük sürelerle karara bağlanabilecek,
- 5- Tutukluluk incelemesinin, kişi ya da müdafinin dinlenilmesi kaydıyla yapılabilmesi 90’ar gün arayla olabilecek,
- 6- Kurumların kendi içinde oluşturacakları komisyonlar, 3 yıl süreyle, ilgili hakkında soruşturma açmadan ve ilgilere savunma hakkını tanımadan, ihraç işlemlerini yapabileceklerdir.

Bunların tümü, insan hak ve özgürlükleri için ciddi tehdittir. Bu tehdidi 16 Nisan 2017 Anayasa referandumu öncesinde defalarca dile getirmiştik. Uyarılarımızda haklı çıkmamız asla tesellimiz değildir. Denge ve denetleme mekanizmalarının olmadığı, bütün yetkilerin tek elde toplandığı, egemenliğin kayıtsız şartsız Cumhurbaşkanına devredildiği bir sistemin görünür yüzüdür bu düzenleme istekleri. Hiç hukuk eğitimi almayanların yargıç olabileceği günlerde, OHAL’in sadece adı kalkacak fakat olağan hale gelecektir” dedi.

110 YILLIK ÇINAR: BURSA BAROSU

BURSA Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Bursa Barosu’nun yaklaşan 110. kuruluş yıldönümü nedeniyle önceki baro başkanları ile öğle yemeğinde buluştu. Asude Şenol, Zekeriya Birkan ve Ekrem Demiröz’ün mazeretleri nedeniyle katılamadığı yemekte Turgut Bulut, İsmail Hakkı Acar, Ali Arabacı, Yahya Şimşek ve Zeki Kahraman bulundu. Altun ve önceki başkanlar, baronun 110. kuruluş yıldönümü etkinliklerinde neler yapılabileceğini konuştular. Başkanlar, Hayat Lokantası’ndaki yemeğin ardından çınar ağacı önünde hatıra fotoğrafı verdiler.

TARİHİ TALANA KARŞI NÖBETTEYİZ!

2 bin 700 yıllık tarihiyle bir AVM inşaatına hapsedilen Myrleia Antik Kenti, bu kez de İMAR BARIŞI fırsatçılığıyla yok edilmek isteniyor. Dava süreci devam eden Myrleia Antik Kenti için İmar Barışı'ndan yararlanarak Yapı Kayıt Belgesi alınması, kamu vicdanını bir kez daha yaralamıştır.

Hatırlayacağınız gibi; 2010 yılında Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izniyle o zaman doğal yapısında olan alanda yapılan bilimsel inceleme ve ön kazılarda, ciddi buluntular olduğu belirtilmiş ve alanın Tarihsel SİT sınıfının yükseltilmesi talep edilmişti. Ancak bu rapor 2 yıl boyunca sümen altı edildi. Bölge; 1. Derece Arkeolojik SİT Alanı kapsamına alınması gerekirken, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü tarafından 3. Derece Arkeolojik Alan kapsamına alınmıştı. Müzeler Müdürlüğü ve Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu görevini yerine getirmeyince bu alan, plan değişikliği ile "Ticaret Alanı" ilan edildi. 13 Nisan 2012'de Myrleia Antik Kenti üzerinde KİPA AVM bir inşaat çalışması başlattı. Myrleia Antik Kent Platformu adıyla çok sayıda basın açıklaması,

yürüyüş düzenleyerek, ciddi bir kampanya süreci başlatmıştı.

Bu süre içerisinde tarih katliamına izin veren Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kararı'na dava açıldı. Açtığımız davaya atanan bilirkişi haklılığımızı kanıtladı ve 2014 Aralık ayında dava, Platformun, Mudanya'nın Bursa'nın ve tarihsel geçmişin zaferi ile sonuçlandı. Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun verdiği karar iptal edildi. Kültür Bakanlığı, KENDİ VARLIK NEDENİNE İHANET EDEREK kazandığımız davayı temyize taşıdı. Bu sırada tarih katliamına neden olan AVM'yi Bursa'da Bursalıların teveccühüyle büyüyen Özdelek satın aldı. 24 Mart 2016'da daha önce alışık olmadığımız bir şey gerçekleşti. Temyizdeki davamıza bakan Danıştay 14. Daire kazandığımız dava kararını BOZARAK geri

gönderdi. Dosya davayı kabul eden mahkemeye geri döndü ancak heyet değişmişti. Beklediğimiz gibi bilirkişilerin raporu aleyhimize geldi ve davamıza bakan mahkeme 12 Temmuz 2017 tarihinde davayı aleyhimize sonuçlandırdı.

O kararla kaybettiğimiz davayı bu kez biz temyize taşıdık. Danıştay davayı bir kez daha bozdu. Bozma gerekçesi tam da bizim dilekçemizde belirttiğimiz gibi dava konusu ile bilirkişi olarak atanan kişilerin görev alanlarının uyumsuzluğu idi. Yerel mahkeme kararları Danıştay tarafından bozulurken, alana ilişkin yargılama süreci halen devam etmekte...

Diğer yandan söz konusu bu alanın güneyinde, yine 3. Derece Arkeolojik SİT Alanı'nda başlatılan kazı işlemleri sırasında da antik kente ait kalıntılar ortaya çıkarılmış

BURSA BAROSU TÜRK MÜZİĞİ KOROSU, ATATÜRK'ÜN İZİNDE YALOVA'DA

BURSA Barosu Türk Müziği Korusu, Yalova Musiki Derneği'nin Yalova Belediyesi desteğiyle düzenlediği Yürüyen Köşk Atatürk Konseri'ne katıldı. Bu yıl ikincisi düzenlenen ve 17 koronun katılımıyla gerçekleştirilen konserde Bursa Barosu Korusu'nu Şef Filiz Başbüyük, Av. Ali Arabacı, Av. İsmail Eren, Av. Tülin Sarıbay ve Bursa Barosu Basın Danışmanı İhsan Bölük temsil etti. Konserde Av. Ali Arabacı "Fikrimin ince gülü" adlı şarkıyı solo seslendirirken, konser sonunda Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun adına verilen plaketi de aldı.

ve bu alan Mudanya Belediyesi tarafından plan değişikliği ile Arkeopark alanına alınarak halka açılması için çalışmalara başlanmıştır. Dolayısıyla 2 bin 700 yıllık geçmişi olan Myrleia Antik Kenti'nin kalıntılarını hapseden AVM'nin varlığını sürdürmesi tarihi talandan başka bir şey değildir. Bu alanın kamu eline geçerek kazı çalışmalarının da tamamlanması ile birlikte halka açılması, gerek Mudanya gerekse ülke ve bölge açısından çok büyük önem taşımaktadır.

Hal böyleyken, yer sahibi Hüseyin Özdilek, çıkarılan İmar Barışı'ndan yararlanarak AVM'yi açabilmek için Yapı Kayıt Belgesi almıştır. Bursalıların teveccühüyle büyüyen Özdilek, AVM'yi açma ısrarıyla kendisini var eden topraklara ihanet etmektedir. Özdilek bilmelidir ki binlerce yıllık Mudanya'nın tarihi ile birlikte kendi tarihini de AVM'nin altına gömecektir.

Bizler inanıyoruz ki kazandığımız ilk davada olduğu gibi adalet yerini bulacak. Tarih katledilerek

yapılan AVM'nin haksızlığı hukuk tarafından da onaylanacak. Mudanya'da toprağın altında yatan tarihsel zenginliği, Myrleia'nın sermayenin ve bireylerin özel çıkarları doğrultusunda yok edilmesine bundan sonra da izin vermeyeceğiz.

Myrleia Antik Kenti Platformu olarak bizler, 2012 yılından bu yana sürdürülen talana, yeni bir eylem planıyla karşılık veriyoruz. 2 bin 700 yıllık tarih için nöbetçiyiz! Özdilek'i bir kez daha bu kararından vazgeçmeye çağırıyor, tarihi AVM ile örtme projesine karşı bu kentin değerlerini savunan tüm kentlilerden destek bekliyoruz.

**TARİHİ TALANA KARŞI
NÖBETTEYİZ
HAVLU HAMAMDA, MYRLEIA
YERİNDE GÜZEL**

**MYRLEIA ANTİK KENT
PLATFORMU**

(Mudanya Tarihine ve Geleceğine Sahip Çıkanlar Platformu)

- **TMMOB Bursa İl Koordinasyon Kurulu**

- **Bursa Barosu**
- **DOĞADER Doğayı ve Çevreyi Koruma Derneği**
- **Mudanya Belediyesi**
- **Bursa Kent Konseyi Arkeoloji Çalışma Grubu**
- **Bursa Tabip Odası**
- **Çağdaş Gazeteciler Derneği Bursa Şubesi**
- **Çağdaş Hukukçular Derneği Bursa Şubesi**
- **DİSK Güney Marmara Bölge Temsilciliği**
- **KESK Bursa Şubeler Platformu**

ALTUN DHA'YA KONUŞTU, TUM KANALLAR YAYINLADI
Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, DHA muhabirinin Myrleia Antik Kenti ile ilgili sorularını yanıtladı. Ajansın geçtiği haber, CNN Türk başta olmak üzere pek çok televizyonun haber bültenlerinde yayınlandı.

**Bursa Barosu üyesi
Av. Cüneyt Bülent
Şeker, Bursa'nın
Orhaneli İlçesi'ne
bağlı Göynükbelen
Mahallesi'nde icra
takibi yaptıkları borçlu
ailenin fertlerince saldırıya
uğradı. Bir kadın bıçakla**

**saldırırken, 30-40 yaşlarındaki erkek de
Şeker'i yanağından ısırarak yaraladı.**

BORÇLU, ISIRARAK AVUKATIN YANAĞINI KOPARDI!

Olay, 27 Temmuz 2018 Cuma günü Göynükbelen Mahallesi'nde meydana geldi. Müvekkilinin, borçluya koyun sattığını ve alacağını 4 yıldır tahsil edemediklerini söyleyen Av. Cüneyt Bülent Şeker, "Borçlu aile alacak verecek konularında daha önce defalarca olay çıkarmış bir aile olarak biliniyor. Gayrimenkul vardı ama alacağı karşılamıyordu. 80 civarındaki koyunu haczetmek için yola çıktık. Jandarma almadan da gidilebilecek bir yer değildi. Koyunları taşımak için gereken kamyon gecikince biz icra memuru ve jandarmayla beraber önceden gittik. Sakin sakin konuştuk. Altan aldık. Koyunları almak için kamyon geldiğinde borçlunun eşi kadın elinde bıçakla, hakaret ve tehditler savurarak 'nerde o avukat' diye üzerimize gelmeye başladı. Önce avukat zannettiği icra memurunun üstüne doğru gitti. Bana saldıran borçlunun oğlu 'avukat o' diyerek beni işaret etti. Kadın hakaret ve küfürlerle, öldüreceğim seni diyerek bıçağı sallayınca kendimi savunmaya çalıştım. Kadın sendeledi ve o sırada jandarmalar tuttu. Oğlu olan 30-40

yaşlarındaki adam üzerime atladı. Beni yumruklayarak devirmeye çalıştı, ama deviremedi. Boğuşma sırasında beni deviremeyeceğini anlayınca yanağımı ısırıldı ve bir parça kopardı. Jandarmalar etkisiz hale getirince de, 'Bu burada bitmedi. Bu koyunları kaldırttırmayacağım. Seni tek yakalayacağım' diye tehdit etti" dedi.

Olayın adli vakaya dönüşmesi üzerine haciz tamamlanamazken, ceketi yırtılan ve yanağından yaralanan avukat Cüneyt Bülent Şeker hastaneye kaldırıldı. Saldırganlar ise jandarma tarafından karakola götürüldü. Saldırganlar ifadeleri alındıktan sonra salıverildi.

BURSA BAROSU BAŞKANI'NDAN KINAMA

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, meslektaşı Cüneyt Bülent Şeker'e haciz sırasında yapılan saldırıyı kınadı. Altun, avukatların üstlendikleri davalarla özdeşleştirilmeleri nedeniyle ciddi tehdit altında olduğunu söyledi. Hiçbir avukatın baktığı dava nedeniyle hasım olarak

görülemeyeceğini ifade eden Altun, "Bu toplum, bu sakat bakış açısından ancak saldırganlara ciddi ceza verilmesiyle kurtarılabilir. Ne yazık ki, en son Orhaneli İlçesi'ne bağlı Göynükbelen Mahallesi'nde saldırıya uğrayan meslektaşımız Cüneyt Bülent Şeker de, bu sakat mantığın kurbanı olmuştur. Yine ne acıdır ki saldırganlar ifadeleri alındıktan sonra salıverilmiştir" dedi. Gürkan Altun, avukatsız yargı olmayacağını bir kez daha hatırlatarak, "Avukatlık mesleği sıradan bir serbest meslek gibi algılanmamalıdır. Adil yargılamanın olmazsa olmazıdır. Avukatlara yönelik saldırıların artıyor olması, bu mesleğe şaşı bakışın ürünüdür. Bugün avukatlık mesleğini aşındırmaya çalışanların da bir gün avukata ihtiyaç duyacaklarını unutmamaları gerekir" diye konuştu.

Bu arada Av. Cüneyt Bülent Şeker, Orhaneli İlçe Jandarması'nda ifade verdi. Şeker'i, ifadesi sırasında Bursa Barosu Başkan Yardımcısı Av. Atila Atik, Avukat Hakları Merkezi'nden Av. Ahu Günay ve Şeker'in amcası Av. Nezhir Şeker yalnız bırakmadı.

BURSA BAROSU ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU:

“İDAM VEYA HADİM ÇÖZÜM DEĞİLDİR! ÇÖZÜM ZİHNİYETİN DEĞİŞMESİDİR!”

Bursa Barosu Çocuk Hakları Komisyonu Başkanı Av. Atakan Arar, “İdam veya hadım çözüm değildir! Çözüm zihniyetin değişmesidir. Zihniyet değişmediği sürece ve toplum bu konularda eğitilmedikçe idam, işlenen suçları azaltmayacağı gibi, hak hukuk adalet kavramlarını da gölgede bırakacaktır” dedi.

Son dönemlerde artan çocuklara yönelik fiziksel, duygusal, cinsel istismar olayları üzerine Bursa Barosu Başkanlığı'nda basın açıklaması yapıldı. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun ile yönetim kurulu üyeleri, önceki başkanlardan Av. Zeki Kahraman ile komisyon üyesi avukatların katıldığı toplantıda açıklamayı, Komisyon Başkanı Av. Atakan Arar okudu. Arar, “münferit, sapık, hasta insanların, idam ve hadım tartışmaları” ile adeta çözümsüzlük üreterek tartışılmaması gerektiğini söyledi. Evrensel değerlere uygun, bilimsel, çocuk hak ve özgürlüklerini esas alan, devletin

yükümlülüklerinin belirlendiği, hukuk güvenliğinin sağlandığı, toplumsal değer yargılarını koruyucu yöntemler belirlenmesini isteyen Arar, şöyle konuştu:

KORKULARIMIZ ÜZERİNDEN AYRIŞMAYALIM!

“Çocuklar üzerinden yaşadığımız korkularımız toplumsal ayrışmadan uzak siyasetler üstü benimsenmeli ve çözüm üretilmelidir. Can yakıcı çocuk istismarları tartışılırken dahi özellikle sosyal medyada herkes konunun esasından uzak anlık öfke ve ‘tarafgir’ bir dille konuşmaktadır. Oysa zaman, korkularımız üzerinden ayrışılacak zaman değildir. Unutulmamalıdır

ki öncelikli sorumluluk devletindir, tüm kişi ve kurumlar farklı alanlarda çalışan meslek kuruluşları bir araya gelerek sorunun çözümü noktasında yol gösterici ve çözüm üretici olmalıdır.”

Av. Atakan Arar, öncelikle çocuğa dönük şiddeti önleme planları olması, bağımsız özgür düşüncenin gelişme ortamına sahip üniversitelerde bilimsel akademik çalışmalar yapılması gerektiğini söyledi. Arar açıklamalarını şöyle sürdürdü:

REÇETE: BİLİM, EĞİTİM, SANAT

“Ciddi bir saha çalışmasıyla veri toplanıp değerlendirilmelidir.

Riskler, nedenler belirlenmelidir. Eril cinsiyetçi söylem ortadan kaldırılmalı, çocukların evrensel değerlere uygun kız erkek birlikte eğitim almaları sağlanmalıdır. Dini referanslarla günlük yaşamın şekillenmesi, hukuki düzenlemelere gidilmesi, çocukların cinsel obje olarak değerlendirmelerinin önüne geçilmelidir. Hukuk güvenliği ve belirliliği sağlanmalı, vatandaşın aynı olaya aynı hukuksal korunmanın ayrımsız herkes için sağlanacağı inancı sağlanmalıdır. Fahiş cezalar sonucunda cezasızlık halinin ortaya çıkmasına engel olunmalı, adil yargılama ile evrensel değerlere uygun cezalandırma olmalıdır. Çocuğun korunması ile ilgili müdahale görevini de içeren idari kurumsal yapı olmalıdır. Sivil toplum örgütlerinin dernek ve vakıfların bağımsız çalışma yapmasına fırsat tanınmalıdır. Siyasi yakınlıktan uzak; çocukla ilişkide bulunan tüm kişi, kurum ve kuruluşların, fırsat eşitliğine, denetime, kurallara uygunluğu sağlanmalıdır. Ekonomik eşitsizlik ortadan kaldırılmalıdır. Bilimin, eğitimin, sanatın gelişiminin önündeki engeller kaldırılmalı, toplumun tüm katmanlarınca ulaşılabilir olması sağlanmalıdır.”

İDAM, HAK HUKUK ADALETİ GÖLGELERİ!

Arar, hamasi söylemlerle çocukların önemini anlatmak yerine kamu ve özel kaynakların çocuklar yararına kullanımını sağlamak gerektiğine de dikkat çekerek, “Meselenin bütüncül çözümü için öncelikle yıllardır bekletilen Çocuğa Yönelik Şiddeti Önleme Ulusal Eylem Planı’nın çıkması ve uygulanmaya başlanması, bu alanda çalışan sivil toplum örgütleriyle ortak çalışmalar yürütülmesi ve bu çalışmaların kamu idaresi tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Çocuğa yönelik şiddet 3-5 münferit olaydan ibaret olarak ele alınmadan, görünür olan ve olmayan çok sayıda şiddet türü ve vakasının mevcut olduğu ve tüm istismar hallerinin bir bütün olduğu, çok zaman iç içe geçtiği bilinciyle hareket edilmelidir.

İdam veya hadım çözüm değildir! Çözüm zihniyet değişmesidir. Zihniyet değişmediği sürece ve toplum bu konularda eğitilmedikçe idam işlenen suçları azaltmayacağı gibi, hak hukuk adalet kavramlarını da gölgede bırakacaktır. İdam ve hadım cezasının uygulandığı ülkelerdeki sonuçlara bakıldığında, tüm örneklerde görüleceği üzere bir şiddet türünün ortadan kaldırılması için asla çözüm yöntemi olmadığı net olarak görülecektir. Çocuğa yönelen her türlü istismar için çözüm: çocuğa özgü adalet, koruma ve rehabilitasyondur. Bu bağlamda şiddete şiddet ile karşılık vermek yerine çocukların korunması odağında bütüncül çözüm üretilmelidir diye konuştu.

BÜYÜK ZAFER’İ COŞKUyla KUTLADIK

30 Ağustos Zafer Bayramı, törenlerle kutlandı. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun, Bursa Valiliği'nce düzenlenen Atatürk Anıtı'na çelenk sunma ve ardından Valilik'te tebriklerin kabulü törenlerine katıldı. Bursa Barosu'nun 30 Ağustos Zafer

Bayramı kutlaması da Bursa Adalet Sarayı bahçesindeki Atatürk Anıtı önünde gerçekleşti. Bursa Başkanı Gürkan Altun, Başkan Yardımcısı Av. Atıla Atik, Sayman Av. Metin Öztosun, Yönetim Kurulu Üyeleri Av. Aslı Evke Yetkin, Av. Yener Poroy'un yanı sıra avukatların katıldığı törende anıta çelenk koydu.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasından sonra Altun, törene katılan meslektaşlarına hitaben, 30 Ağustos Zaferi'nin, düşmanın Türk topraklarından tamamen sökülüp atıldığı gün olduğunu, bundan sonra da Türk yurdunun bir karış toprağını bile kimseye vermeyeceklerini söyledi.

BURSA BAROSU TİYATROSU, NAZIM HİKMET'İN KUVAYI MİLLİYE DESTANI İLE 2. KEZ AFYON'DAYDI

Bursa Barosu Tiyatrosu Yönetmeni Av. İzzet Boğa'nın sahneye uyarladığı Nazım Hikmet'in Kuvayı Milliye Destanı, Afyonkarahisar Valiliği'nce düzenlenen 96. Zafer Haftası Etkinlikleri kapsamında Afyon'da iki kez sahnelendi.

Afyon RAM olarak bilinen Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde 25 Ağustos 2018 Cumartesi günü saat 16.00'daki ilk gösterimi Afyonkarahisar Valisi Mustafa Tutulmaz, Afyonkarahisar Barosu Başkanı Av. Turgay Şahin, milletvekilleri Burcu Köksal, Mehmet Taytak, protokol üyeleri ile vatandaşlar izledi. Vali Tutulmaz ve beraberindekiler, dinletiyi ayakta alkışladılar. Vali Tutulmaz başta olmak üzere protokol mensupları Av. İzzet Boğa, Av. İsmail Metin, Av. İnci Kutgün, Av. Metin Öztosun ve Çetin Cambaz'ı sahneye çıkararak tebrik etti. İlk kez geçen yılki etkinliklerde sadece Kocatepe'de kısa bir gösterim sunan Bursa

Barosu Tiyatrosu ekibi bu yıl şehir merkezindeki tam sunumun ardından 26 Ağustos 2018 sabahı saat 04.30'da yine Kocatepe'deydi. Şuhut Çakırözü'nden gece saat 01.00'de başlayan 14 kilometrelik Zafer Yürüyüşü'nü sonlandıran vatandaşlarla, kuvvet komutanlıklarını temsilen 4 generalin izlediği buradaki özet sunum da alkış aldı. Bursa Barosu Tiyatrosu ekibinin gösterisi öncesinde başta Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere şehitlerimiz için saygı duruşunda bulunuldu, ardından İstiklal Marşı okundu. Ardından da asker, özet olarak büyük taarruzu anlattı. TSK, Zafer Yürüyüşü'ne katılan vatandaşlara çorba ve çay ikram etti.

BURSA BAROSU YÜZME TAKIMI ÇANAKKALE BOĞAZI'NDA YÜZDÜ

ÇANAKKALE Rotary Kulübü'nce her 30 Ağustos'ta ve bu yıl 32. kez düzenlenen yüzme yarışmasına Bursa Barosu Yüzme Takımı da ilk kez katıldı. Bursa Barosu Genel Sekreteri Av. Onur Yavuz, Yönetim Kurulu üyeleri Av. Sefer Bülent Yaylalı, Buket Gülçin Özel, Genç YK temsilcilerinden Av. Halit Giray Ülker, Av. Deniz İçer, Abdullah Aydın, Orhan Uzun, Mustafa Günaydın, Av. Güvenç Ulu, Av. Hulusi Tığlıoğlu ve Stajyer Av. Onur İnci'den oluşan ekip, saat 08.30'da Eceabat'tan başlayıp Çimenlik Kalesi'nde sona eren 3.8 millik parkuru yüzerek geçti.

Bursa Barosu tarafından düzenlenen İmar Barışı ve Hukuki Sorunlar Konferansı'na avukatlar yoğun ilgi gösterdi. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun'un konuşmasıyla başlayan konferansı Av. Nezih Sütçü verdi. Konferansı ayakta ve koridorlarda yerlerde oturarak dinleyen meslektaşlarının konuya ilişkin sorularını da yanıtlayan Sütçü'ye Bursa Barosu Başkanı anı plaketi verdi. İlginin yoğunluğu nedeniyle konferansın 3 Ekim 2018'de tekrarlanması kararlaştırıldı.

İMAR BARIŞI VE HUKUKİ SORUNLAR KONFERANSI'NA YOĞUN İLGİ

KONKORDATO HUKUKU SEMİNERİ

Bursa Barosu'nca düzenlenen Yeni Konkordato Hukuku Semineri, Av. Özgür Aksoy Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi.

Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun'un açılış konuşmasıyla başlayan seminerde Eski Adalet Bakanı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selçuk Öztek, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ali Cem Budak, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sema Taşpınar Ayvaz, Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Serdar Kale, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdür Yardımcısı Hakim Niyazi Acar sunum yaptı. Prof. Dr. Selçuk Öztek, 2018 sonuna doğru İcra İflas Kanunu ön taslağının ortaya çıkacağını ve görüşe açılacağını söyledi. Yeni düzenlemeyle elini kolunu sallayarak ilamsız icra takibi yapılamayacağını ifade eden Öztek, itirazın kesin kaldırılmasını da kaldırmayı düşündüklerini söyledi. Öztek "Yani ödeme emrine itiraz vuku bulduğunda itirazın iptali davası açılın ve iş kökten halledilsin gibi en azından proje düzeyinde bazı yenilikler söz konusu. Bu çalışma devam ederken bu konkordato nereden gündeme geldi? Hem de çok sürpriz bir şekilde. Bir görüş

bile alınmadı. İlgili kurumlara gönderilmedi" dedi.

Bu sürpriz gelişmenin hikayesini anlatan Prof. Dr. Selçuk Öztek, şöyle konuştu: "Dünya Bankası tüm ülkeleri kapsayan bir rapor hazırlıyor. Dünyadaki tüm yatırımcılar için önemli bir rapor. Yatırımcı bu raporu açıp bakıyor. Türkiye'de yatırım yapacağım ama imar mevzuatı nasıl, hukuk kriterleri nedir, bakıyor. 2017 Eylül'de çıkan 2016 raporunda Türkiye 69. sırada yer alınca Sayın Başbakanımız buna çok sinirleniyor. Başbakan yardımcısına talimat verirken, imardı, vergiydi, hukuktu, alacakların tahsili, borçlunun korunması gibi konularda ne gibi tedbirler alınması gerekiyorsa ivedi olarak alınmasını istiyor. 2018'de çıkacak 2017 raporundaki hedef sırayı da 20 olarak gösteriyor. Bu hedef üzerine harekete geçildi. Fakat bu boyacı küpü değil ki, batırıp çıkarıp al sana kanun denmiyor. 2 ay boyunca amiyane tabirle göbeğimiz çatladı. Ancak Aralık sonunda tasarımı hazırladık ama oradan çekiştirdiler, buradan çekiştirdiler. Bizim kabul edemeyeceğimiz bazı müdahaleler oldu. Anayasaya aykırı istekler

geldi. Başbakan yardımcısına yalvardım yapmayın diye. En sonunda görüşe açılmadan üç ay sonra kanunlaştı. Şimdi bu kanunun hükümlerinde eksiklikler olabilir mi? Olabilir... Tespit ettikçe bir torba kanunla o eksiklikleri de gideririz. Sistem çalışır." Prof. Dr. Öztek, iflas ertelemeyi de kaldırdıklarını ifade ederken "2003 yılında onun gelmesine de ben vesile olmuştum. Hukuki canavar yarattığımız için iflas ertelemeyi kaldırdık. İflas ertelemeyi 2016 yılında ciddi şekilde zapturapt altına aldık. Disiplini sağlamak için son derece diktatoryal hükümler getirdik. İçimde ukde kalan şu. Acaba iflas erteleme ile konkordato bir arada olabilir miydi? Bir şeyi dejenere etmede üstümüze yok. İflas ertelemeye olduğu gibi şimdi konkordatayı da dejenere etmeye başladık" diye konuştu.

Diğer konuşmacılar da, Konkordato Hukuku'nu teknik olarak ele alan sunumlar yaptı. Seminer sonunda Bursa Barosu Başkanı Altun, konuşmacılara plaket verdi.

AKTÜERYA (İŞ GÖREMEZLİK DESTEKTEN YOKSUN KALMA) SERTİFİKA PROGRAMI

Bursa Barosu tarafından düzenlenen “Uzman Bilirkişilik Eğitimi Sertifika Programı” 8-10 Ağustos tarihlerinde Baroevi Konferans Salonu’nda gerçekleştirildi.

Aktüerya (İş Göremezlik / Destekten Yoksun Kalma) Sertifika Programı’nda “Beden Tamliğinin İhlalinden Doğan Zararlar”, “Destekten Yoksun Kalma Zararları”; Tüketici Mevzuatından Kaynaklı Nitelikli Hesaplamalar Sertifika Programı’nda “Ayıplı Mal Ve Hizmetler”, “Tüketici Sözleşmeleri”, “Tüketicinin Bilgilendirilmesi Ve Menfaatlerinin Korunması”,

“Tüketici Kuruluşları”, “Yargılama, Denetim Ve Cezaya İlişkin Hükümler”; Borçlar Mevzuatından Kaynaklı Nitelikli Hesaplamalar ve Eser Sözleşmeleri İleri Eğitim Programı’nda da “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, “Eser Sözleşmesinin Tanımı Ve Kavramlar”, “Eser Sözleşmesinin Kurulması”, “Eser Sözleşmesinde Tarafların Borçları Ve İfa”, “Eser Sözleşmesinde Direnım (Temerrüt)”, “Alacağın Devri

ve Sözleşmeden Dönmenin Üçüncü Kişilere Etkisi”, “Eser Sözleşmesinde Kaza Ve Sonuçlarından Sorumluluk”, “Eser Sözleşmesinin Sona Erme Hâlleri”, “Eser Sözleşmesi Uyuşmazlıklarında Yargı Yolu, Görev ve Yetki”, “Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi” konuları ele alındı. Eğitimlerin ardından katılımcıların sertifikalarını Bursa Barosu Saymanı Av. Metin Öztosun verdi.

ADLI BİLİMCİ PROF. DR. SEVİL ATASOY:

“CEZAEVLERİ 'BEN YAPMADIM' DİYENLERLE DOLU. HAKSIZ MAHKUMİYETLERİN 4'TE 3'ÜNÜN NEDENİ GÖRGÜ TANIKLARI!”

Prof. Dr. Sevil Atasoy, Bursa Barosu'nun organizasyonu ile BAÖB'da “Ceza ve Hukuk Davalarında Bilimsel Deliller” konulu konferans verdi. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun'un sunuş konuşmasıyla başlayan konferansta Prof. Atasoy, öncelikle Cargill ile ilgili AİHM kararı nedeniyle Bursa Barosu'nu kutladı.

“Her dava bir kararla sonuçlanır ancak her karar doğru değildir” sloganı önünde konuşan Prof. Dr. Atasoy, İstanbul Kumkapı'da 2002 yılında işlenen bir cinayet olayından yola çıkarak dış ve ısıklık izi karşılaştırmasının artık “çöp bilim” olarak adlandırıldığını söyledi. Bu olayda öldürülen ev sahibinin yanağındaki dış izinin kiracısı olan kadına ait olduğunun, şüpheliye karakolda şeftali ısırtarak tespit edildiğini gülerek anlatan Atasoy, “Böyle bir yöntem olamaz” dedi.

TECAVÜZE UĞRAYAN “BUYDU!” DEDİĞİ ANDA BİTTİ!

Her gün onbinlerce suç işlendiğini ve masumların tutsak edilmemesi gerektiğinin altını çizen Prof. Dr. Atasoy, “Bir suçlunun elini kolunu sallayarak dışarıda bir gün geçirmesi, bir masumun bir gün özgürlüğünün kısıtlanmasından evladır. Görgü tanıklığı ve yalancı tanıklık en önemli sorun. Tecavüze uğrayan bir kadın, birini işaret ederek ‘bana bu tecavüz etti’

Üsküdar Üniversitesi Rektör Yardımcısı, Adli Bilimci Prof. Dr. Sevil Atasoy, bir suçlunun, uzaya gider gibi giyinmediyse eğer mutlaka olay yerinde delil bırakacağını söyledi. Atasoy, hatalı ve eksik deliller, yanlış görgü tanıklıkları nedeniyle cezaevlerinin “Ben yapmadım” diyenlerle dolu olduğunu ifade etti.

dediği anda kimse karşısında duramıyor. Yanılma çok oluyor ne yazık ki. Çok büyük hatalar olabiliyor. Bilirkişi incelemelerinde, otopsilerde çok büyük hatalar olabiliyor. Bilirkişilerin, o işi ne kadar bildiklerini sorgulayan bir mekanizma yok.

O kişinin ne yaptığını nasıl yaptığını görmemiz lazım aslında. Otopsi yapan hekimleri sınavacak mekanizma da yok. O kadar ciddi eksiklikler var ki şaşırıp kalıyorsunuz” diye konuştu.

Prof. Dr. Sevil Atasoy, kriminal laboratuvarların teknolojisinin çok yüksek olduğunu, dokunmayla geçen DNA’yı bile ayırabildiğini belirterek şöyle konuştu:

“Olay yerlerinde tek eldiven değil, iki kat eldiven kullanmak gerekiyor. Hatta her delilden sonra değiştirmek gerek. Polisler olay yerinde sigara içiyor, buzdolabını açıp su içiyor, tualete giriyor. Farklı kişilere ait olabilecek delilleri aynı torbaya dolduruyor.

HAKSIZ MAHKUMİYETLERİN 4’TE 3’ÜNÜN NEDENİ GÖRGÜ TANIKLIĞI

Yerdeki bıçağı alıp dolabın üstüne koyan var. Hiç değilse telefonunuzla olay yerinin fotoğraf çekin. Önyargıyla bakan görevli kendince yeterli delili topladığına

kanaat getirip, delil toplamayı bırakabiliyor.

Muhbirlik ve ihbar müessesesi de çok kişinin canını yakıyor. Özellikle hapiste birinin, ‘rüyasında ben öldürdüm dedi’ demesi, delil sayılabiliyor. Yetersiz savunma da büyük sorun olabiliyor. Haksız mahkumiyetlerin 4’te 3’ünün nedeni görgü tanıkları. 873 haksız mahkumiyetin nedenleri şöyle: Cinayetlerin yüzde 64’ünde yalan tanıklık, iftira... Cinsel saldırıların yüzde 80’inde hatalı görgü tanıklığı... Çocuk cinsel istismarında da yüzde 74 yalan tanıklık, iftira ve diğer suçlarda da yüzde 51 oranında hatalı görgü tanıklığı... Bu nedenle dünyada en fazla mezar açan ülkeyiz.

Mesela, aynı çamaşır makinesinde yıkanan erkek çamaşırından çocuk çamaşırına bulaşmış DNA bulunabiliyor. Üzeri tozlanmış olsa bile parmak izinden DNA elde edebiliyoruz.

Silah atış artığı da, elleri kelepçeli bir kişiyi polis aracına bindirip indirin polislerin artıklarından bulaşabilir.”

“İMZANIZDA ADINIZ SOYADINIZ OKUNSUN”

Prof. Dr. Sevil Atasoy, mürekkep yaşı belirleme konusunda uzman olmadığını ifade ettiği

sunumunda, yeni imzalanmış bir belgenin, üzerine ütü basarak ya da saç kurutma makinesiyle eskitilebileceğini, imzalarda da mutlaka ad ve soyadın okunması gerektiğini söyledi. Atasoy, imzanın ad ve soyadla yazıya dönüşmesi halinde taklidinin zorlaşacağını bildirdi.

En önemli iki sorundan birinin “transfer deliller” olduğunu, her yerde her şekilde bulaşma olabildiğini, diğerinin de sahnelenen olay yerleri olduğunu kaydeden Prof. Atasoy, yıllar önce Bursa’da yaşanan bir olayı örnek gösterdi. Bir tarlada sırtından vurulmuş kişinin, önyargılı inceleme yapıldığı için hep katil zanlısı arandığını, oysa ölen kişinin, ağaca tüfek bağlayıp, arkasını dönerek ipe tetiği çektiğinin sonradan anlaşıldığını hatırlattı.

Atasoy son olarak “Olay yerine ilk giden görevli mutlaka fotoğraf çekmeli. Önyargısız şekilde delil toplamalı. Çünkü cezaevlerinde ‘ben yapmadım’ diyen tutuklu ve hükümlü dolu. Ayrıca bir insan uzaya gider gibi giyinmediyse eğer, mutlaka delil bırakır” dedi.

Konferansın ardından Prof. Dr. Sevil Atasoy, Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun’a kitaplarını, Altun da Atasoy’a günün anısına plaket verdi.

BİLİRKİŞİLİK TEMEL EĞİTİMİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

BURSA Barosu'nun üyesi avukatlar için düzenlediği "Bilirkişilik Temel Eğitimi" 11-14 Temmuz tarihleri arasında BAOB Yerleşkesi'ndeki Av. Özgür Aksoy Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. Eğitimlerini tamamlayan avukatlara belge verildi.

İYİ YAŞAM ÇÖZÜMLERİ SEMİNERİ

BURSA Barosu ve THAM işbirliğiyle düzenlenen "İyi Yaşam Çözümleri" semineri, Bursa Adalet Sarayı Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. Bursa Barosu Başkanı Av. Gürkan Altun ile Yönetim Kurulu Üyesi Av. Hüsnüye Altın Yeşil'in de izlediği seminerde "psikodiyet" kavramı üzerinde duruldu. Seminerin konuşmacıları Diyetisyen Özlem Uyanık Ökesli ve Psikolog Gizem Bakioğlu Kılıç idi.

Fotoğraf: Av. Metin Öztosun

Borç verdiği
tefecilerle
geri alıyordu zaman
Ezel sandığımızı
olay mahallinde
parmak izi
bırakılmış ebedî
halka halka
boynumuzu
takılmış olan

Telaşa peşine düşmüş
iki somun arasında
gizini ararken
zamanın kayıtlarının
Dereden sızısıyla
ilk günahıtan
seslendi bana
insan
ve
eline kardeş
kanı bulaşan
Kabil'in
ilk yenilgisinden

Ve
dalıma konanlara
verirken vicdanın
kıvrıklarını
Göz gollarını
oksayan aklım
alaca bir kuş olup
kurtuldu
tüm vakitlerin
perçinlerinden

Ellerim kanasa da
kırdım
yamalı
siyasi haritaların
zincirlerini
uçtum
bütün fiziki haritaların
üzerinden

Kederine
gül ekiyordu
yetim
insan

Av. Metin Öztosun

KIRLER

Kirler vardır
Gecelerin gizleyemediği
Yorganların büriyemediği
Kantarlar çekmez
Metreler yetmez
Saymakla bitmez
Hesapsız kirler vardır

Sabunlar köpürür hiddetinden
Sular acız kalır
İste öylesi kirler vardır

Toprak ki sır küpüdü
O bile saklayamaz
Kanındaki kirleri
Kirler toprağın zoraki misafirleri

Yüzü karadır bunlardan
Kara toprağa çıkmıştır adı
Emir almasaydı yukarıdan
Çoktan korardı bunları

Kirler, kirler, kirler....
Temizliği Allah'a kalmış kirler
İster rahmet çeşmesinde
Yıkır temizler
İster gazap ateşinde
Yıkır temizler

Av. Şakir Çalışkan
16.10.1998 - BURSA

ASUDE ŞENOL

ile "ilkler"

Bursa Barosu önceki başkanlarıyla röportaj serisi Asude Şenol ile devam ediyor. O Asude Şenol ki, Bursa Barosu'nun ilk kadın başkanı, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'na bağımsız aday olup liste delmiş bir avukat... Bu da TBB tarihinde bir ilk...

**>>1909 yılında kurulan
Bursa Barosu'nun tek
kadın başkanı Asude Şenol...**

Bu beni çok onurlandıran bir durum. Bursa Barosu gibi çok önemli ve tarihsel bir kurumu temsil etmek ve Baro Başkanı olarak bir ilki başarmak tarifsiz bir mutluluk oldu benim için. Ayrıca meslektaşlarım 'bir de kadın avukat baro başkanı olsun' diye oy vermediler bana. Sırf 'bir de kadın gelsin' diye değil. Ne benim seçim kampanyam buna dönüktü ne de seçmenlerin tercihi bu şekildeydi. Tamamen avukat olarak, baroya, mesleğe ne katacağım, bu görev sırasında hukuk dünyasına ne verebileceğim gibi ölçütlerle değerlendirmelerini yaptılar. Tamamen hukukçu ve insani özelliklere bakarak seçmenlerim oy verdiler. Bu da işin daha da güzel yanı..

Öte yandan, öğrencilik yıllarımdan itibaren sürekli olarak insan hak ve özgürlükleri ile kadın eşitliği konusunda çalıştım ve bunun mücadelesini verdim. İnancıla bu mücadeleyi veren biri olarak bana kişisel başarı hazzını yaşatan bu görev tabii ki benim için çok değerliydi ama toplumsal ölçekte baktığım zaman Bursa'nın çok daha önce bir kadın avukatı baro başkanı seçmiş olmasını tercih ederdim. Benden önce de aday olan çok değerli kadın avukat arkadaşlarım vardı ve yüz yıllık süre içinde tek kadın ben olmamalıydım.

**>>Üç dönem baro başkanı seçilmiş
olmanız, seçmenlerinizin beklentilerini
karşılıdığınızın göstergesi... Yani
sıra siz Türkiye Barolar Birliği'nde de
yönetim kuruluna bağımsız aday olup
liste delerek seçilmiş bir avukatsınız.
Bu başarının öyküsü de ilginç olmalı?**

Barolar Birliği'nin tarihinde daha önce ekip listeleri dışında bağımsız aday olarak liste delip de yönetim kuruluna giren başka bir avukat arkadaşımız olmamış. Benimki bir ilk... Bunu büyük mutlulukla söylüyorum. Başardım ama elbette ki arkadaşlarımdan desteğiyle... Hep birlikte çalışmayla oldu. Üç dönem baro başkanlığım bittikten sonraki seçimlerde oldu bu. Diğer baro başkanları ile barolar birliği delegeleri beni Bursa'daki çalışmalarımın da, baro başkanları toplantılarındaki

konuşmalarından ya da diğer illerin barolarına giderek yaptığımız çalışmalardan çok iyi tanıyorlardı. Bunları değerlendirdiler. Sadece Bursa'daki avukat arkadaşlarım değil ama Türkiye çapında Barolar Birliği delegesi olan avukat arkadaşlarımın üç dönem çalışmalarını değerlendirmelerinin sonucudur bu başarı...

Bu dönem yine liste dışından bağımsız aday oldum. Baronun kurumsal olarak desteklediği aday bendim daha doğrusu. 'Bursa Barosu'nu Barolar Birliği'nde kim temsil edecek' konusunda yapılan görüşmeler ve oylama sonucunda mevcut iki aday arasındaki seçimde en fazla oyu ben almıştım. Ancak Barolar Birliği seçimindeki tek listede diğer arkadaşım tercih edildi. Bu durumda Baro Başkanımız ve birlik delegesi arkadaşlarımızla genel kurul için Ankara'ya gittiğimizde öğrendiğimiz bu durum karşısında bir değerlendirme yaptık ve adaylar arasında delegelerin yaptığı oylamayla belirlenen baromuz iradesinin arkasında durmak adına, sonuç ne olursa olsun bağımsız aday olmama karar verdik. Seçimlerde tek listeyi delmek çok zor bir olaydır. Hep aynı adayın adını sildirip yine hep aynı adayın adını yazdırmak gerekiyor. Oysa biz böyle bir çalışma içine girmeden ve sadece 1 gün çalışarak adaylığımı delegelere duyurduk. Seçim sonucunda yönetim kurulu yedek listesinin birinci sırasına seçildim. Listede yer alarak seçilen arkadaşımızın seçimden 1 yıl sonra milletvekili adayı olabilmek için istifasından sonra Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu üyeliği görevini ikinci dönemim olarak sürdürüyorum.

>>Kariyer planlamanızda Baro Başkanlığı var mıydı?

Öyle bir şey düşünmedim hiç. Bir çalışma yaparken gözünü yükseğe dikmek gerekmiyor. Benim siyasi çalışmalarım da oldu uzun

yıllar. Hem hukuk, hem toplumsal haklar hem de siyasi alanda çok çalışma yaptım. Birçok yerde temsil görevi üstlendim. Pek çok seçim kazandım. Ama hiçbir zaman bundan sonrası için şu makama gelmeliyim diye kendime bir hedef koymadım. Çünkü böyle yaptığınız zaman ona odaklanıyorsunuz ve önünüzü göremez oluyorsunuz. Bu size yanlış yaptırıyor. Bunu yapanlar için söylüyorum, hırsa kapılıyorsunuz. O hırs da insanı kör ediyor. İlla bir makam mevki sahibi olacağım hırsı yanlış yaptırıyor. Oysa bildiğinizi, yapmanız gerekeni, inandığınızı yapın. Doğru yoldan gidin. Eğer bu çalışmalarınız ve zaman başka bir görevi getirecekse o zaten önünüze gelir.

>>Avukatlık cübbesini giydiği günkü Asude Şenol ile bugünkü Asude Şenol kıyaslaması yapalım mı?

Zamanın kaçınılmaz etkisi olarak yaşlanmak dışında çok değişiklik yok, hep idealistim. Avukatlık toplumda çok para kazanma mesleği olarak algılanıyor. Ticari yönü ağır basan bir iş gibi görülüyor. Ama bizim kuşağımız ve hala daha pek çok avukat arkadaşımız bunu sadece para kazanmak, geçimini sağlamak için değil, aynı zamanda da adalet için bir şeyler yapmak, adaletle katkı sunmak, savunma hakkının hayat bulmasını sağlamak için de yapıyor. Pek çok avukat arkadaşımız hiç ücret almadan davalara girebiliyor. Önüne gelen dava sahibinin ekonomik durumuna göre davranabiliyor. Para her zaman her şey olmuyor.

Hem bizim kuşak ve o kuşağın değerlerini taşıyan, adaletle ilgili hala bir takım idealleri olan sonraki kuşaklardan pek çok arkadaşımız gibi ben de genç bir avukat iken nasıl benim için önemli olan savunma göreviye, insanların savunmasız kalmaması için çalıştıysak hala öyleyiz. Değişen bir şey yok. Belki yöntemler biraz

değişmiştir. Tecrübeyle birlikte daha olgunluk, sakinlik gelmiştir ama işin esası ve ilkeler aynen devam ediyor. Ayrıca ben hala mesleğe yeni başlayan bir avukat gibi hissediyorum kendimi. Mesleğime hep tutku ve heyecanla bağlıyım. O heyecanı hiç kaybetmedim.

>>Avukatlığa başladığınız günden bu yana hukukun üstünlüğü ilkesinin değerini bulduğu dönem hangisiydi?

Hukuk her zaman sorunlu bir alan. Yargı her zaman sorunlu bir alan. Ama giderek kötüleşiyor. Benim ilk avukatlık yıllarımda MC Dönemi (Milliyetçi Cephe) vardı. 1980 darbesi var mesela hukukun tamamen yok edildiği. O dönemlerde de kötüydü. Şu an en kötü dönemi yaşıyoruz diye düşünüyorum. Çünkü avukat karşısındaki yargı süjeleri, geçmişe oranla çok daha politize olmuş durumda. Yargıya politika girdiği zaman orada elde edilen şey hiçbir zaman adalet olamaz. Buna adalet dememiz mümkün değildir. Bir görüşün yararadır. Söylenebilecek şey en masum şekliyle budur. Oysa çok daha durumlar yaşandı, yaşanıyor..

Mesleğe ilk başladığım yıllarda, karanlık darbe dönemlerinde bile hakimler ve savcılar bu kadar politize değildi. Hakim, savcı, yeterli olabilir, yetersiz olabilir, beğeniriz, beğenmeyiz, farklı bir konu. Ama bir politika adına karar vermediklerini düşünüyorduk ve bunun rahatlığını yaşıyorduk. Bu alanda büyük bir bozulma var. Şimdi bir çok hakim ve savcı adeta bir siyasi partinin üyesiymiş gibi onun kürsüde oturan avukatıymış gibi hareket ediyor. Onun yararını düşünerek karar veriyor ya da bu algıyı yaratacak şekilde davranıyorlar.

Bunun dışında kısa dönem önce, yargıyı ele geçiren bir suç örgütlenmesinin eliyle tezgahlanan kumpas davaları gibi, adalet adına büyük bir utanç olan hukuk

skandalları yaşandı. Sahte deliller, kurgulanmış gizli tanıklarla masum kişilerin hayatları karartıldı, Türk Silahlı Kuvvetleri gibi cumhuriyetimizin önemli bir kurumu yıpratıldı. Senaryolarla, devletin en önemli sırlarının bulunduğu kozmik odalara girildi ve bunların tümü yargıya yerleştirilmiş olan özel görevli hakim ve savcılar eliyle gerçekleştirildi. Bunlar olurken geçerli olan ise hukuk değil, hukuk ve yargı kullanılarak bütün bu yaşananlardan elde edilecek hedeflerdi.

Tüm bunları ve daha da fazlalarını ağır bir şekilde yaşayan ülkemizde hukukun üstünlüğünden ve adaletin gerçekleştiğinden söz etmek mümkün olabilir mi?

>>Peki nasıl düzelecek? Özlediğimiz adil yargılama ve haliyle bağımsız bir yargı nasıl sağlanacak?

Öncelikle iktidarın buna içtenlikle inanması gerek. Adaletin herkes için eşit olmasına, görüşlere göre farklı adalet olmayacağına, hangi siyasi parti ve görüşe sahip olursa olsun herkese karşı yargının bağımsız ve tarafsız olması gerektiğine, toplumsal yapıyı ve devlet yönetimini kendi siyasal görüşlerine göre dönüştürmek için yargıyı kullanmaması gerektiğine inanması gerekiyor. Avukatın sadece yasa metinlerinde kalan bir unsur değil, yargının vazgeçilmez kurucu eşit unsurlarından biri olduğuna inanması ve yasal düzenlemeleri yaparak, hayata geçirecek eylemlerde bulunması gerekir.

Avukat, yargıyı demokratikleştiren bir unsurdur. Avukat yoksa yargı elbette olabilir ama o artık kralın yargısıdır, O'nun adına karar veren bir mercidir. Daha kötüsü engizisyon mahkemesidir. Ancak avukat varsa adaletin gerçekleşmesi için bir umut doğar. Tabii sadece avukatın olması da yeterli olmuyor. Bugün yaşadığımız gibi. Hakimlerin, savcılarının da

avukatın da yargının eşit unsuru olduğunu bilmesi, buna göre hareket etmesi gerekiyor. Bunlar yapılmadığı sürece adalet çok tartışılır.

>>Bursa Barosu, nasıl bir yapıya sahip? Bursa ilini bütünüyle ele aldığımızda Bursa Barosu'nu nereye koyarız? Bursa Barosu'nun Bursa için rolü nedir?

Bursa Barosu'nun bir üyesi olmaktan her zaman onur duydum. Sade bir üye olmak da bana gurur verdi her zaman. Üstelik yıllarca yöneticiliğini ve başkanlığını yaptım. Dayanımcı bir baro... Meslektaşlar arasındaki ilişkiler her

zaman düzeyli ve iyidir. Baro'da sıkıntı yaratabilecek, kurumun niteliğini, yapısını bozabilecek herhangi bir sorun yok. Farklı görüşler elbette olacak ki bu bizim zenginliğimiz. Zaten avukatlık mesleğinin temeli bu, karşı tezlerin savunulması... Ama bu her zaman seviyeli ve uygar bir şekilde, sevgi saygı çerçevesinde yapılmalı. Bursa Barosu'nun tüm üyeleri bence buna uygun davranıyorlar.

Bursa Barosu birçok olayda önderlik etmiştir. Tarihi misyonu çok önemlidir. Bursa Barosu'nun bu nitelikleriyle sonsuza kadar yaşam bulmasını diliyorum.

>>Bursa Barosu'nun ilk kadın başkanı olmak dışında Başkanlık döneminizin farklı özellikleri var mı?

Bursa Barosu'nda Oğuz Ögün'den sonra yönetiminden en çok başkan çıkan benim. Çok çalışkan, fedakar, nitelikli ekiplerle çalıştım. Onlar bana büyük güç verdi. Hepsine ayrı ayrı ve baromuzun tüm mensuplarına verdikleri destek için teşekkür ediyorum. Oğuz Bey'in yönetiminden 6 başkan ve 1 milletvekili çıkmıştı, benim yönetimlerimden şu ana kadar 3 başkan, 1 milletvekili çıktı. Bundan sonra da devamının gelmesini diliyorum. Yine son 50 yıllık süre içinde Oğuz Ögün'den sonra en uzun süre başkanlık görevini sürdüren başkan ben oldum. Oğuz Bey 80 darbe döneminde ve sonrasında, o zor günlerde büyük bir özveri ve başarıyla görev yapan, birlikte çalışmaktan çok onur duyduğum, olağanüstü bir avukat ve başkandı, bir ekoldü.

>>Başkanlık göreviniz bittikten sonra neler hissettiniz?

Öncelikle görevini gerektiği gibi yapmış olmanın huzuru ve vicdan rahatlığını. Meslektaşlarım ve birlikte çalıştığım arkadaşlarımın pek çoğu beni gördükleri zaman aradan on yıl geçmiş olmasına rağmen hala 'Ebedi Başkanımız', 'Efsane Başkanımız' gibi iltifatlarla ve büyük bir sevgiyle karşılıyorlar. O sıcaklığı ve sevgiyi görmek, hissetmek beni çok mutlu ediyor, gururlandırıyor. Ama asıl mutluluğum, görevi devralan arkadaşlarımın başarılarını görmek ve izlemek elbette ki. Bu günkü başkanımız Gürkan Altun gibi birlikte çalışmış olduğum yol arkadaşlarımın, Baromuzu daha ileri noktalara ulaştırmak, çıtayı hep yükseltmek adına yaptığı çalışmalarla iftihar ediyorum.

Baromuzun tüm üyelerini bu fırsatla bir kez daha sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

SEYYAH OLDUM ŞU ALEMİ GEZERİM!

Av. Ömer Seyfettin Kılıç

Ömer Seyfettin Kılıç, Tanzanya'da Masai Mara Kabilesi'nin misafiri (Üstte)
Kharkov – Ukrayna (Yanda)
Minsk –Belarus (Alta)

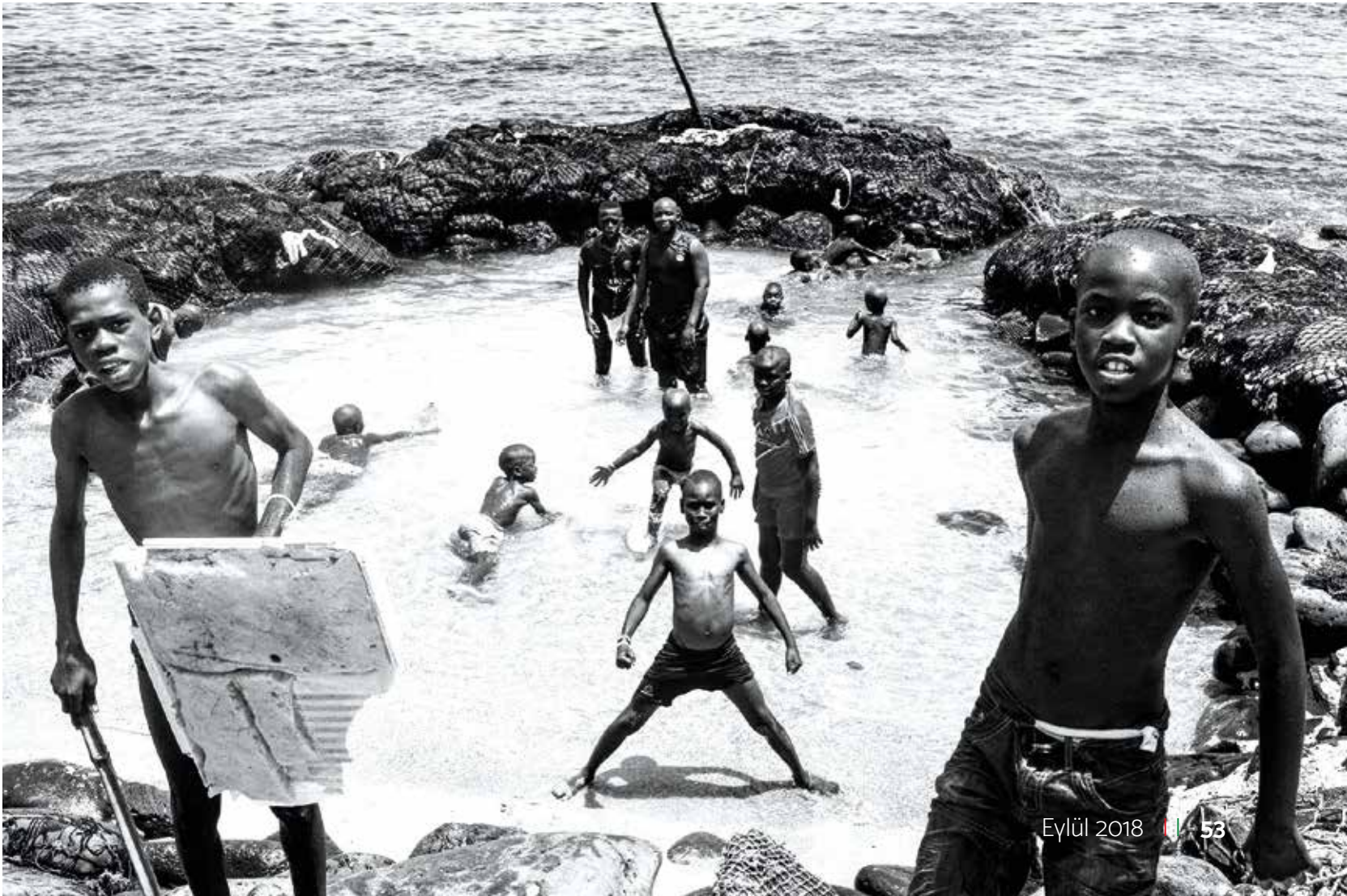
Bursa Barosu üyesi Avukat Ömer Seyfettin Kılıç, dünyayı geziyor ve objektifinden yansıyanları da bizlerle paylaşmaya devam ediyor. İşte bu sayımızda dünyanın çeşitli yerlerinden dikkat çekici kareler...

Kenya – (Üstte)
Bali – Endonezya (Solda)
Dakar – Senegal (Sağda)
Dakar – Senegal (Altta)

Av. İsmail H. ACAR

BEDELLİ ASKERLİK NEDENİ İLE AYRILAN İŞÇİ KIDEM TAZMİNATI ALABİLİR Mİ?

1 475 sayılı İş Yasası'nın halen yürürlükte olan 14. maddesi, "Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla" iş akdinin feshi, işçiye kıdem tazminatı hakkı kazandırmaktadır.

26.07.2018 gün ve 4857 sayılı Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 2. madesinde:

"Bu madde hükümlerinden yararlananlar temel askerlik eğitimi süresince çalıştıkları işyeri, kurum ve kuruluşlar tarafından aylıksız veya ücretsiz izinli sayılırlar" şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Burada tartışma konusu olan husus, 4857 sayılı yasa hükümlerinden yararlanmak için işinden ayrılan işçinin kıdem tazminatına hak kazanıp kazanamayacağı konusudur. Problemin çözümü, işçinin ayrılma iradesini ne yönde kullanacağına bağlıdır. İhtimalleri incelersek;

a. İşçi, iş akdini fesh edebilir:

Yasada işçinin ücretsiz izinli sayılacağı düzenlenmiş olmakla birlikte, iş akdini fesih hakkı ortadan kaldırılmamıştır. İşçi eğer isterse, 1475 sayılı İş Yasası'nın 14. maddesindeki düzenlemeden yararlanıp kıdem tazminatı alabilmek için akdi fesh edebilir. Yargıtay bu konudaki bir kararında: "...Yasa'nın ... maddesinde temel askerlik eğitimi süresince maaşsız ve ücretsiz izinli sayılacağı kuralı getirilmişse de bu kuralın çalışanın işini güvence altında tutmak amacına yönelik bulunduğu kuşkusuzdur. Öbür yandan İş Yasası'nın değişik 14. maddesinde muvazzaf askerlik hizmeti sebebiyle ayrılanlara

kıdem tazminatı verileceği öngörülmüştür. Davacı bu koşulun gerçekleşmesine bağlı istekte bulunduğuna göre, isteğin esasının incelenerek hak ettiği kıdem tazminatına hükmedilmesi yasaya aykırılık teşkil etmez..." şeklinde görüş bildirmiştir. (Prf. Dr. E. Özdemir, 02.09.2018 tarihinde yayınlanan yazısı)

b. İşçi, ücretsiz izin hakkını kullanabilir:

İşçi, yasanın kendisine tanıdığı ücretsiz izin hakkını kullandığını bildirerek ayrılabilir. O halde, iş akdi son bulmayacağından, işçi kıdem tazminatı talep edemez. Zira iş sözleşmesi sonlanmamış askıya alınmıştır.

c. İşçinin işe geri dönme hakkı bulunmaktadır:

İş akdini fesh ederek kıdem tazminatını alan işçi, askerden döndükten sonra, 4857 sayılı İş Yasası'nın 31/son. bendinde: "Herhangi bir askeri ve kanuni ödev dolayısıyla işinden ayrılan işçiler bu ödevin sona ermesinden başlayarak iki ay içinde işe girmek istedikleri takdirde işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmezse, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye üç aylık ücret tutarında tazminat öder." şeklinde düzenlemeden yararlanarak, yeniden işe girme başvurusu yapabilir. Koşullar olduğu halde, işçiyi yeniden işe almayan işveren eski işçisine üç aylık ücret tutarında tazminat ödeyecektir.

d. İşveren iş akdini bedelli askerlik nedeni ile fesh edemez;

İşverenin, bedelli askerlik için ayrılmak isteyen işçinin işine son verme hakkı yoktur. Böyle bir halde, işçi işe iade, tazminat vs. hakları ile ilgili davalar açabilir.

SONUÇ OLARAK:

Bedelli askerlik için ayrılan işçi;

a. Askerlik nedeni ile akdi fesh ederse, kıdem tazminatı alabilir,

b. Akdi fesh etmeyip ücretli izin hakkını kullanırsa, kıdem tazminatı talep edemez,

c. Fesih ile ayrılan işçi, askerlikten sonra 2 ay içinde başvurur ve koşullar uygun olursa, işe alınması gerekir,

d. İşverenin bedelli askerlik nedeni ile akdi fesih hakkı yoktur.

Av. Nezih SÜTÇÜ

İMAR AFFI KANUNU'NUN (2018) DEĞERLENDİRMESİ

2 8.2.2005 tarihinde kaleme aldığım ve Mart 2005 Legal Hukuk Dergisi sayısında "İMAR KİRLİLİĞİNE NEDEN OLMA SUÇUNUN TAHLİLİ" isimli makalemin "DEĞERLENDİRME VE SONUÇ" bölümünde aynen;

"Ceza Kanununda İmar kirliliğine ilişkin düzenleme yapılması ve hapis cezasının öngörülmesi olumlu bir yaklaşımdır. Ancak öngörülen cezanın ertelenebilmesi veya paraya çevrilebilmesi, caydırıcı olmaması sonucunu doğurmaktadır. Kanımca bu uygulamanın sonu İmar affına varacaktır. Siyasi iktidarın imar affını gündeme getirmesi ve uygulaması önünde birçok engel vardır. Birçok sivil toplum örgütü böyle bir affa karşıdır. Ayrıca deprem gibi önemli bir olgunun varlığı da imar affının gündeme getirilmesini engellemektedir.

TBMM Meclis Araştırma Komisyonu Marmara depreminden sonra yaptığı araştırmada, deprem bölgelerinde hasar gören ya da yıkılan binaların % 80'inin imar aflarından yararlandığını saptamıştır.

İmar konusunda af getirildiğinde ruhsatsız ve ruhsata aykırı binaların nasıl ve ne şekilde deprem mevzuatına uygun depreme dayanıklı hale dönüştürüleceği önemli bir sorundur. Olası bir depremde yıkılan binalara ruhsat ve izin verenler bunun doğuracağı olumsuz sonuçların altında kalabilir.

Bunun için hapis cezası öngörüp % 90'ı ruhsatsız veya ruhsata aykırı yapılardan oluşan ülkenin vatandaşlarını mahkemeye

çıkartıp burada yargılamak ve mahkumiyetleri artmasından sonra gelen baskılarla bir imar affı (imar barışı) kanunu çıkartmak amacı taşınmaktadır düşüncesindeyim.

İddia ediyorum ki herhangi bir belediye sınırları içerisinde yapılacak detaylı bir incelemede binaların en az % 90'ı ruhsatsız ve/veya ruhsat ve eklerine aykırı çıkacaktır. Bu aykırılıkların sorumlusu kimdir?

Öncelikle şunu söyleyebilirim ki bunun sorumlusu kesinlikle vatandaş değildir. Bunun sorumlusu;

1-İmar planlarını yapmayan yönetim ve yönetenlerdir.

Örneğin halen Bursa'nın 1/25.000 ölçekli imar planları ortada yoktur. Bir kaos ortamında her belediye kendine göre bir yol – yöntem izlemektedir. Yapılan uygulama imar planlarının çoğu üst ölçekli planlara aykırıdır.

Ülkemizde önce bin, daha sonrada mevcut binalara göre planlama yapılmaktadır. Alt ölçekte günü kurtarmak üzere yapılan planlar ise bütünlüğü bozmakta, çarpık kentleşme ve sanayileşmeye neden olmaktadır.

2-Bürokratik engeller çıkaran yönetim ve yönetenlerdir.

Sanayici fabrika yapmak ve üretmek için, vatandaş barınmak için arsa aradığında; henüz planlama yapılmadı, ne zaman yapılır bilemiyoruz, plan var ama şuyulandırma yapılmadan inşaata başlayamazsın, terk yapmadan ruhsat alamazsın, komisyon kararı, encümen kararı, meclis kararı v.s. bin bir zorluk ve güçlükle karşı

karşıya bırakılmaktadır.

Tüm bunlara birde ruhsat alma ve inşaat yapma esnasındaki diğer bürokratik engeller ve harç, vergi, denetim masrafları ve diğer mali yükümlülükler eklendiğinde, ruhsat almak ve usulüne uygun inşaat yapmak ıstırap haline gelmektedir.

Bu engellemeler karşısında imar planı ve projesine uygun ancak ruhsat almadan bina yapan kişi kendisini meşru müdafaa veya zaruret halinde kabul etmektedir.

Bu tür yapıların toplu olarak bulunduğu ve mahallelerin oluştuğu alanlardaki mevzuata aykırı yapılar hakkında kazanılmış haklar gündeme gelmektedir.

3-İmar mevzuatına aykırı yapılara zamanında müdahale etmeyen, bunlara göz yuman yönetim ve bu konuda ödenek ve imkanları sağlamayan ve düzenlemeleri yapmayan yönetenlerdir.

Yine ruhsatsız inşaata başlandığı sırada müdahalede bulunmayan ve inşaatın yapılmasına göz yuman idareler en büyük sorumludur.

Emek ve sermaye harcanmış bina bittikten sonra bunu yıkmak, hem bu emek ve sermayenin boşa gitmesine, hem de yıkım nedeniyle devlet ve vatandaşların mağduriyetine sebep olmaktadır.

Daha sonra imar mevzuatına aykırı yapıların plan tadilatları ile yasallaştırılması, bunları yapanlara cesaret vermektedir. Belediyelerin meclis gündemleri incelendiğinde, gündemlerin tamamına yakınının plan tadilatlarından oluştuğu görülecektir.

Böyle bir ortamda her türlü

yolsuzluk ve rüşvete bulaşmış yerel ve genel yöneticilerin bu eylemlerinin cezasız kalması da, yapanın yanına kar kaldığı izlenimini vermekte ve yasa dışı yapılaşmayı teşvik etmektedir.

4-İmar mevzuatına aykırı yapılara alt yapı hizmeti götüren yönetimler ve hizmetlerin götürülmesine çanak tutan yönetenlerdir.

Bugün gecekondu bölgelerinde, hatta birinci derece doğal sit alanlarında yapılmış gecekondulara her türlü alt yapı hizmeti götürülmüştür. İmar kanunu madde 31 ile yapı kullanma izni olmayan binalara alt yapı hizmet ve tesislerinden yararlanma yasağı getirilmiştir.

Ancak yapılan yasal düzenlemelerle ve fiili uygulamalarla kaçak binalara asfalt, yol, su, elektrik, doğalgaz v.s. gibi hizmetler sunulmaktadır. Oy alma endişesi ile özellikle de seçim zamanları ikiye bölünmüş davranan ve vatandaş bu tür yapılar yapmaya teşvik eden idareler ve idare edenler sorumlu değil de kim sorumludur?

Bu tür çelişkilere pek çok örnek verilebilir. Örneğin 19.1.2002 ve 28.12.2003 tarihli resmi gazetelerde yayımlanan 2003 ve 2004 mali yılı bütçe kanunlarına konulan hükümlerle kullanma izni alınmayan veya verilmeyen yapılara alt yapı hizmeti götürülmesine imkan veren düzenlemeler yapılmıştır.

1319 s. Emlak Vergisi Kanunu m 2'de ruhsatlı-ruhsatsız ayrımı yapılmaksızın sabit inşaatların hepsinin bina tabirini kapsadığı, dolayısıyla kaçak yapılara ait emlak vergilerinin bina vergisi olarak alınacağı belirtilmiş, bu konuda Danıştay Kararları verilmiş, 6 nolu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği yayımlanmış ve bunlara istinaden belediyeler kaçak yapılardan hiç sıklıkla bina vergisi almışlar ve almaktadırlar. Böylece bu binaların zımnın

de olsa yasal oldukları kabul edilmektedir.

Kamulaştırma yapılırken, 2981 sayılı İmar Affı Kanunu m 13/b gereği gecekondu sahibine ayrıca enkaz bedeli verilebilmesi, kendi arsa veya arazisine ruhsatsız bina yapan kişiye de, bina bedelinin, binanın ruhsatlı-ruhsatsız olduğu dikkate alınmaksızın, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu m 11 uyarınca ödenebilmesi, ortaklığın giderilmesi davalarında kaçak binanın muhdesat bedeli olarak dikkate alınması, kaçak bina yapımı konusundaki çelişkili durumlara bazı örneklerdir.

1. derece doğal sit ve orman alanlarının yapılaşmasına olanak tanıyan tasarımlar hazırlanması ve bunların meclisten geçirilmeye çalışılması, ekonomik kriz nedeniyle gelir elde etmek için gecekonduculara arsa satılmaya çalışılması, bu amaçlarla çıkarılan imar afları bunlara örnek olarak verilebilir. Özellikle üst üste çıkarılan imar afları gecekonduculuğu teşvik etmiş ve ticari bir meta ve rant vurgunculuğu haline getirmiştir. Gecekondur villalar, işyerleri, sanayi siteleri vs. bunlara örnek olarak verilebilir.

Bu ikiye bölünmüş ve samimiyetsizlik kanunlara bile yansımış iken vatandaşa nasıl suç bulabiliriz? Peki ne yapılabilir?

1-Öncelikle mevcut yapılaşma hali hazır harita ve hava fotoğrafları ile tamamen tespit edilmeli ve imar mevzuatı bakımından milat sayılacak bir tarihe kadar bu tespitler tamamlanmalıdır.

İmar mevzuatına aykırı yapılmış yapı sahiplerinin çoğu cezadan kurtulmak için binalarını , hapis cezası hükümlerinin yürürlüğe girmesinden önce yaptıkları itirazında bulunacaklardır.Bu itirazları bertaraf etmek için hali hazır durumların belirli bir tarih itibarıyla tespiti büyük önem taşımaktadır .

Böyle bir uygulama ruhsata aykırı veya kaçak yapı sahiplerinin göstereceği emsaller hakkında neden işlem yapılmadığına dair itirazları da engelleyecektir.Çünkü bu konudaki itirazları ve karmaşayı önlemek ve içinden çıkılmaz hale son vermek gerekmektedir.

Bu konuda yaşadığım bir olayı paylaşmak istiyorum.Tarihi Arap Şükrü sokağında bulunan bir işletmenin önünde kaçak yapılmış binanın ve yola tecavüzlü müstemilatın yıkılmasını sağlamak için defalarca idareye tarafımdan dilekçe verilmişti. Sit alanında bulunan binanın yola tecavüzlü müstemilatının yıkımı gerçekleşti. Ancak ruhsatsız bina sahibi daha sonra o bölgedeki tüm ruhsatsız diğer binaların da yıkılması için idareye dilekçe verdiğinde, idarenin acz içindeki durumuna ve binaya müdahale edememesine şahit oldum. Hakikaten bu bölgedeki binaların çoğu ruhsatsızdı ve yıkılmaları imkansızdı.

Büyük bir çoğunluğu ruhsatsız veya ruhsata aykırı yapılmış binaların bulunduğu ülkemizde kanunun bitmiş yapılar bakımından tam anlamıyla uygulanmasının imkânsızlığı ortadadır. Kaçak veya ruhsata aykırı binası yıkılan kişinin eşit davranılmasını ve aynı durumdaki diğer binalarında yıkılmasını talep etme hakkını doğuracağı olumsuz durumları engellemek ve ilgili idare ajanları ve yöneticilerinin zor durumda kalmalarını önlemek için bir milat tarihi belirlenmelidir.

2-Yapılaşmanın tamamlandığı alanlarda hali hazır durum dikkate alınarak derhal ıslah imar planları yapılmalıdır.

3-Yapılaşmaya henüz açılmamış alanlarda ise; plansız hiçbir alan ve bölge kalmayacak şekilde üst ve alt ölçekli planlar hazırlanmalı, bu konudaki vakit kaybını önlemek için, en kötü plan, plansızlıktan daha iyidir varsayımı ile tip plan koşulları ve planlar hazırlanarak

yürürlüğe konmalıdır.

4-Yıkım ve para cezaları derhal uygulanmalı bunun için yeterli ödenek ve personel ihdas edilmelidir.

5-TCK da İmar mevzuatına aykırı yapı yapanlar, yaptırımlar vs. yanında bu yapılara göz yumanlar hakkında da verilen hapis cezalarının para cezasına çevrilmeksizin ve ertelenmeksizin infazına yönelik düzenleme yapılmalıdır.

6-İmar mevzuatına uygun yapı yapımını özendirmek üzere, ruhsat alımı ve bina yapımı ile ilgili bürokratik işlemler ve maliyetler en aza indirilmelidir.

7-İmar mevzuatına aykırı yapılar nedeniyle verilen cezaların genel ve özel af kapsamına alınamayacağı, imar affı kanunu yapılamayacağına dair Anayasaya hüküm konulmalıdır.

Son Söz: Yeni Türk Ceza Kanunu'nun 184. maddesi ile yapılan düzenlemenin imar mevzuatına aykırı yapılaşma ile samimi olarak mücadeleye uygun, etkin ve caydırıcı nitelikte olmadığı ve yapılacak bir imar affının ön koşullarını sağlamaya yönelik olduğu sonuç ve kanaatimde yanılmak dileğiyle...
28.2.2005

denilmekteydi. Vardığım sonuç, 13 yıl sonra doğru çıkmıştır. Şimdi bundan sonra ne olacaktır?

KANUNUN İRDELENMESİ

11.5.2018 tarihinde kabul edilerek, 18.5.2018 tarih ve 30425 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7143 sayılı Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun aynı gün yürürlüğe girmiştir.(1) Kanunun 16. maddesi ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'na geçici 16. madde eklenmiştir. Söz konusu maddeye göre imar mevzuatına aykırı yapılar affedilmektedir. Ancak halk arasında bunun "İmar Barışı" olarak bilinmesi istenmektedir. Ancak bu af adaleti ve toplumsal barışı sağlamak yerine iktidar ve muhalefet ayrımı olmaksızın oy alabilmek(2) yanında gelir elde etme amacına yönelik çıkarılmaktadır. Bu da imar mevzuatına

uygun davranan kişilerle, mevzuatı yok sayarak suç işleyen kişiler arasında adaletsizlik, eşitsizlik yaratmakta ve düzensizliğe neden olmakta, kuralsızlığı özendirmektedir. Bu olumsuzlukları örtbas etmek için, "af" yerine "barış" kelimesinin kullanıldığını görmekteyiz.(3)

Yapılan düzenleme ile toplamda 40-50 milyar TL gelir öngörüldüğü; Türkiye'de bağımsız yapı sayısının yaklaşık 9 milyon 554 bin, bağımsız birim sayısının ise 26 milyon 358 bin civarında olduğu; bunların yaklaşık %50-%60'ının imara aykırı yapıldığı ifade edilmektedir.(4) Şimdi düzenlemeyi detaylı inceleyelim.

"GEÇİCİ MADDE 16

(1) Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir. Başvuruya konu yapının ve arsasının mülkiyet durumu, yapı sınıf ve grubu ve diğer hususlar Bakanlık tarafından hazırlanan Yapı Kayıt Sistemine yapı sahibinin beyanına göre kaydedilir.

(2) Yapının bulunduğu arsanın 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'na göre belirlenen emlak vergi değeri ile yapının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca belirlenen yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden konutlarda yüzde üç, ticari kullanımlarda yüzde beş oranında alınacak kayıt bedeli başvuru sahibi tarafından genel bütçenin (B) işaretti cetveline gelir kaydedilmek üzere merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır. 6306 sayılı kanun kapsamında kullanılmak üzere kaydedilen gelirler karşılığı bakanlık bütçesine ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenek, dönüşüm projeleri özel hesabına aktararak kullanılır. Kayıt bedeline ilişkin oranı iki katına kadar artırmaya, yarısına kadar azaltmaya, yapının niteliğine ve bölgelere göre kademelendirmeye, ayrıca başvuru

ve ödeme süresini bir yıla kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(3) Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilir.

(4) Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili bu kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilir.

(5) Yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, Yapı Kayıt Belgesi ile maliklerin tamamının muvafakatının bulunması ve imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilir. Bu durumda, ikinci fıkrada belirtilen bedelin iki katı ödenir.

(6) Beşinci fıkra uyarınca kat mülkiyetine geçilmiş olması 6306 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin uygulanmasına engel teşkil etmez.

(7) Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların, Hazineye ait taşınmazlar(5) üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazlar Bakanlığa(6) tahsis edilir.(7) Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine taşınmazlar Bakanlıkça rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır(8). Bu durumda elde edilen gelirler bu maddenin ikinci fıkrasına göre genel bütçeye gelir kaydedilir. Ayrıca bu gelirler hakkında 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası hükmü(9) uygulanmaz.

(8) Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların belediyelere ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kaydıyla taşınmazlar rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan satılır(10).

(9) Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar ile Hazineye ait sosyal donatı için tahsisli araziler(11) üzerinde bulunan yapılar bu madde hükümlerinden yararlandırılmaz.

(10) Yapı Kayıt Belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir. Yapı Kayıt Belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır. Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır.

(11) Bu madde hükümleri, 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanununda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesi içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alan ile İstanbul tarihi yarımada içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanlarda ve ayrıca 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirlenmiş Tarihi Alanda uygulanmaz.

(12) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir.”

Madde gerekçesinde ise aynen; “Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı veya imar mevzuatına aykırı yapıların kayıt altına alınması ile dönüşüm projelerine finans sağlanarak dönüşüm daha hızlı ve

etkin yapılması amacıyla;
- 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapıların, yapı sahiplerinin müracaatları üzerine ve beyanına göre hazırlanacak Yapı Kayıt Sistemine işlenmesi,
- Bu yapılara su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilmesi, yargı ve belediyelerdeki iş yükünün azaltılabilmesi için alınmış yıkım kararlarından ve tahsil edilmeyen para cezalarından vazgeçilmesi,
- Maliklerin yarısının muvafakatının bulunması halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilmesi,
- Yapı Kayıt Belgesinden elde edilecek gelir, genel bütçeye gelir kaydedilecektir. Bu gelirler, şehirlerin yeniden inşa ve imarında kullanılması;
yönünde düzenleme yapılmıştır”. denilmektedir.

Bu hususta Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından “Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar”ı öngören bir Tebliğ(12) yayımlanmıştır. (RG: 6.6.2018, 30443)(13)

3194 sayılı İmar Kanunu geçici m 16. hükmü ve Tebliğ’e göre;

1) YAPININ 31.12.2017 TARİHİNDEN ÖNCE YAPILMIŞ OLMASI GEREKMEKTEDİR.

SORUN: Ancak bu tarihten önce yapılmaya başlanmasına rağmen bitirilmemiş (bu tarih itibarıyla yarım halde bulunan) binaların durumu ne olacaktır? Kanunda “yapılmış” yerine “yapımı tamamlanmış” veya “bitirilmiş” ibaresinin kullanılması daha doğru olurdu. Aksi halde, Kanunun imar affına yönelik amacı dikkate alındığında, 31.12.2017 tarihine kadar ruhsatsız veya ruhsata aykırı yapımına başlanmış tüm (örneğin kaba, karkas, subasman, temel vs. her aşamadaki) binaların kapsama girmesi söz konusu olacak ve bu durum bir kaos yaratacaktır. Çünkü binanın yapıma aşamasına kadar ki durumu yasal hale gelmiş olacaktır. Yarım haldeki binanın

yasal hale gelmesi, ileride bunun tamamlanmasına imkan tanınması anlamına gelir. Ancak yarım haldeki binanın nasıl ve hangi şekilde ve hangi mevzuata göre tamamlanacağı önemli bir sorun olarak ortada kalacaktır. Bu husus, Mecliste görüşülürken açıklığa kavuşturulmadığından, sonrasında Kanunun inşaatın bitirilmesi tarihini ileri taşıyacak şekilde değiştirilmesi kuvvetle muhtemeldir.

Bu hususta Tebliğ m 6/6 da aynen; “İnşaat halindeki yapılarda 31/12/2017 tarihi itibarı ile bitmiş olan kısımlar için ilave inşaat alanı ihdas etmemek şartı ile Yapı Kayıt Belgesi verilir ve Yapı Kayıt Belgesi verilen kısımların eksik inşaat işleri tamamlanabilir” denilmektedir. Buna göre, eğer inşaatın kabası bitmişse, tamamının da bitirilmesi imkânı vardır. Bina temel seviyesinde ise, tamamlanması imkânı yoktur. Bodrum kat seviyesindeki inşaatın ise sadece bodrum katı için yapı kayıt belgesi düzenlenebilecek ve bu katın tamamlanmasına izin verilecektir.

SORUN: Yapının 31.12.2017 tarihinden önce yapıldığı nasıl ispatlanacaktır? Kanımca, yapı hakkındaki yıkım, idari para cezası, yapı tatil ve tespit zaptı, inşaat ruhsatı, kullanma izni gibi idari kararlar yanında yapılan başvurular, gerek mahkeme gerekse taraflarca yapılan tespitler, uydu fotoğraf ve kayıtları, tapu kayıtları, idarelerdeki işlem dosyaları, belediye kayıtları vs. bir bütün olarak değerlendirilerek sonuca varılacaktır.

Yapı Kayıt Belgesi düzenlenmesi safhasında e-Devlet sistemi üzerinden veya kurum ve kuruluşlara yapılan müracaatta yalan ve yanlış beyanda bulunanlar hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan” başlıklı 206’ncı maddesi(14) uyarınca suç duyurusunda bulunulacağı belirtildiğinden (Tebliğ m 10), gerçek dışı beyanın ortaya çıkarılması halinde cezai sorumluluk doğacaktır. Yapı kayıt belgesi başvurusunda vatandaşın beyanı esas alınmakta olup, bir teknik eleman gibi yapının ölçümü kendisinden

beklenemeyeceğinden, ölçümlemede yapılan basit hatalar nedeniyle ceza söz konusu olmayacaktır. Ancak, daha az yapı kayıt bedeli ödemek için, binanın alanı olduğundan çok küçük, katları olduğundan daha az gösterilir, başvuruda başka bir binanın resmi sunulursa, burada artık kasten gerçeğe aykırı beyanda bulunulduğundan, ceza verilebilme ihtimali artacaktır.

SORUN: Kanunda özellikle “yapı” tabiri kullanılmıştır. Bilindiği üzere, “yapı” kavramı “bina”dan daha geniştir. Çünkü karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik (hareketli) tesisler “yapı” iken, kendi başına kullanılabilen, üstü örtülü ve insanların içine girebilecekleri ve insanların oturma, çalışma, eğlenme veya dinlenmelerine veya ibadet etmelerine yarayan, hayvanların ve eşyaların korunmasına yarayan yapılar “bina”dır (İmar K m 5). Buna göre, İmar Kanunu gereği, “Yapı” tabiri “Bina”yı da kapsamaktadır. Bir başka anlatımla, her bina bir yapıdır, ama her yapı bir bina değildir. O halde, işyeri, konut gibi kullanılan yapılar (binalar) yanında, istinat duvarı, yüzme havuzu, köprü, tünel, yol, telefon ve elektrik tesis ve direkleri, kanalizasyon, gaz, su ve benzeri yer üstünde ve yer altında yapılan tesisler, toprak doldurmalar, kazılar, yer altında yapay olarak açılan boşluklar, baz istasyonları gibi tesisler de Kanun kapsamındadır.

2) 31.10.2018 TARİHİNE KADAR, ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞINA VEYA YETKİLİNDİRECEĞİ KURULUŞLARA HÜKÜMDEN FAYDALANMA BAŞVURUSU YAPILMASI VE 31.12.2018 TARİHİNE KADAR DA YAPI KAYIT BEDELİNİN ÖDENMESİ GEREKMEKTEDİR. Başvuru süresinin 31.10.2019 tarihine kadar; ödeme süresinin de 31.12.2019 tarihine kadar uzatılma ihtimali yüksektir. Çünkü maddenin 2. fıkrasının son cümlesinde başvuru ve ödeme süresini bir yıla kadar uzatmaya Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu belirtilmiştir. Genelde başvuru ve ödeme süresinin uzatılması konusunda yetki verildiğinde, bunun kullanıldığına tanık

olmaktayız. 2018 Aralık ayı sonu olan ödeme süresinin akabinde, Mart 2019 sonunda yerel seçimler yapılacağından, sürenin uzatılması ihtimali yüksektir. Bu durumda, başvuru süresi 31.10.2018 tarihinde bittiğinden, en geç bu tarih itibarıyla başvuru süresinin uzatılması söz konusu olabilecektir.

Firma/tüzel kişi yetkilisi/müdürü kendi kimlik numarası ile e-Devlet üzerinden başvuru yapabilecektir. (15)

SORUN: Yapı kayıt belgesi alındıktan sonra cins tashihi ile kat mülkiyetine geçiş için yapı kayıt bedelinin iki katının ödenmesi öngörülmüşse de, bu husustaki başvuru ve ödeme için bir süre belirlenmemiştir. Bu durumda, yapı sahiplerinin ne kadar gecikirlerse, o kadar karlı çıkmaları söz konusu olacaktır.

3) YAPI SAHİBİNİN BEYANINA GÖRE, YAPININ BULUNDUĞU ARSANIN MÜLKİYET DURUMU, YAPI SINIF VE GRUBU VE DİĞER HUSUSLAR, YAPI KAYIT SİSTEMİNE KAYDEDİLECEK VE MALİKE YAPI KAYIT BELGESİ VERİLECEKTİR.

Kanun metninde beyana istinaden yapı kayıt belgesinin verilmesi açıkça düzenlenmemiş, sadece malikin beyanının kayda alınmasından bahsedilmiştir.

Ancak Tebliğ’de, Yapı Kayıt Belgesi için yapı maliklerinden herhangi birisi veya vekili tarafından, e-Devlet üzerinden Yapı Kayıt Sistemindeki Yapı Kayıt Belgesi formunun doldurulması suretiyle müracaatta bulunulabileceği gibi kurum ve kuruluşlara başvurulmak suretiyle de müracaatta bulunulabileceği; müracaatın e-Devlet üzerinden yapılması durumunda, Yapı Kayıt Belgesi formunun eksiksiz olarak doldurulmasından ve Yapı Kayıt Belgesi bedelinin yatırılmasından sonra, Yapı Kayıt Sistemi tarafından oluşturulan Yapı Kayıt Belgesinin talepte

bulunan yapı sahibince e-Devlet üzerinden alınacağı; müracaat kurum ve kuruluşlara yapılmış ise, Yapı Kayıt Belgesi formunun müracaat sahibinin beyanına göre eksiksiz olarak doldurulacağı, Yapı Kayıt Belgesi bedelinin yatırılmasının sağlanacağı, Yapı Kayıt Belgesi formunun sistem üzerinden onaylanmak üzere Müdürlüğe (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne) gönderileceği ve formun Müdürlükçe onaylanmasından sonra bir örneğinin talepte bulunan yapı sahibine verileceği belirtilmektedir (Tebliğ m 4).

SORUN: Kanunda yapı malikinden bahsedilmediği halde, Tebliğde yapı maliklerinden herhangi birisi veya vekili tarafından başvurunun yapılması gerektiği ifade edilmektedir (Tebliğ m 4/2). Eğer taşınmaz üzerine malik dışındaki birinin (örn. kiracı, irtifak, intifa hakkı sahibi, satış vaadi alacaklısı vs.) yapı yapması halinde yapı sahibi sıfatıyla kanundan yararlanması mümkün olabilecek midir? Bakanlık sitesinde yapıyı yapan kiracının Kanundan yararlanmasının mümkün olmadığı belirtilmektedir. (16) Kanımca üst hakkı (TMK m 726 ve m 826 vd.) sahibinin Kanundan yararlanabilmesi gerekir.

Tapuda hissesi olmadığı halde yükleniciden satış vaadine istinaden bağımsız bölüm olarak, bağımsız bölümü fiilen kullanan kişinin de yapı kayıt belgesi talebinin kabul edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Tapu tahsis belgesine sahip kişi de yapı kayıt belgesi talebinde bulunabilecektir.

SORUN: TC vatandaşı olmayan nasıl müracaat yapacak? İkamet tezkeresi bulunan yabancı ülke vatandaşları e-Devlet şifresi olarak başvuruda bulunabilmektedir. İkamet tezkeresi olmayan ve kendilerine kimlik numarası verilmemiş yabancı ülke

vatandaşları tarafından TC vatandaşlarına vekalet verilerek de başvuruda bulunabilecektir. (17) Eylül 2019 itibarıyla Suriye vatandaşlarının mülk edinme hakkı olmadığı bilinmelidir. Yabancıların mülk edinmesi ile ilgili olarak Tapu Kanunu m 35 ve m 36 hükümleri mevcuttur.(18)

4) “YAPI KAYIT BELGESİ”NİN VERİLMESİ İÇİN;

a) İMARA AYKIRI YAPININ TESPİTİ YAPILACAKTIR.

b) TESPİT SONUCUNDA ARSA EMLAK DEĞERİ İLE YAPI YAKLAŞIK MALİYETİ DEĞERİ TOPLAMI ÜZERİNDEN KONUTLARDAYÜZDE ÜÇ, TİCARİ KULLANIMLARDAYÜZDE BEŞ ORANINDA KAYIT BEDELİ ÖDENECEKTİR.

Kanunda şartların sağlanması halinde “Yapı Kayıt Belgesi verilebilir” ifadesi yer aldığından, idarenin takdir hakkı bulunduğu sonucuna varılmaktadır. Yapı kayıt belgesine ilişkin tüm şartların gerçekleşmesine rağmen, idarenin yapı kayıt belgesi vermemesi halinde, bu işleme karşı idari yargıda iptal davası açılabilir.

b1) Arsa Emlak Değerinin Bulunması: Arsanın emlak değeri ilgili belediyesinden öğrenilebilecektir. Bilindiği üzere 2002 yılında 4751 sayılı Kanunla Emlak Vergisinde “beyan usulü” kaldırılmış 1319 sayılı EVK m 29/a uyarınca vergi değerinin belirlenmesi resen yapılır hale gelmiştir. Buna göre, arsa ve araziler için, 213 sayılı VUK mükerrer m 49 gereği, asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin hükümlerine göre takdir komisyonlarınca (VUK m 72-76) takdir olunan birim değerler dikkate alınacaktır.

Kıymet takdiri 4 yılda bir yapılmaktadır (EVK m 9/1-b, 11/a, 19/b, 21/a; VUK mükerrer m 49/b).2002-2006-2010-2014-2018-2022.... yıllarında kıymet

takdirlerinin yapılması söz konusudur. Vergi değeri, mükellefiyetin başlangıç yılını takip eden yıldan itibaren her yıl, bir önceki yıl vergi değerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca aynı yıl için tespit edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılması suretiyle bulunmaktadır (EVK m 29/2). Ancak EVK geçici m 23 düzenlemesi ile takdir komisyonlarınca 2017 yılında 2018 yılı için takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değerleri, 2017 yılı için uygulanan birim değerlerinin %50'sinden fazlasını aşması durumunda, 2018 yılına ilişkin bina ve arazi vergi değerlerinin hesabında, 2017 yılı için uygulanan asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değerlerinin %50 fazlası esas alınacak ve takip eden 2019, 2020 ve 2021 yıllarında EVK m 29 kapsamında bina ve arazi vergisi matrahları ile asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değerleri bu şekilde belirlenen değerler üzerinden hesaplanacaktır. Emlak değerinin hesaplanmasına ilişkin detaylar Maliye Bakanlığınca yayımlanan tebliğlerde yer almaktadır.

b2) Yapı Yaklaşık Maliyeti: Yapı yaklaşık maliyeti, emlak vergisine esas bina değeri değildir. Şöyle ki, EVK m 29/b gereği binalar için, Maliye ve Çevre ve Şehircilik bakanlıklarınca müştereken tespit ve ilan edilecek bina metrekaresi normal inşaat maliyetleri(19) ile EVK m 29/a hükmüne göre belirlenecek arsa veya arsa payı değeri esas alınarak EVK m 31 uyarınca hazırlanmış bulunan Tüzük(20) hükümlerinden yararlanılmak suretiyle hesaplanan bedeller, vergi değeri olarak dikkate alınmaktadır. Ancak yapı kayıt belgesi verilirken bu bedel dikkate alınmayacaktır. Onun yerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan yapı yaklaşık maliyetlerine(21) göre hesaplama yapılacaktır. Yapı yaklaşık maliyetleri yapı kamulaştırmalarında da dikkate alınmaktadır (KamK m 11/h). Emlak Vergisi'ne Matrah Olacak Vergi Değerinin Takdirine İlişkin Tüzük m 23 gereğince binanın yaşı ve inşaatın yaşına göre maliyetlerden aşınma payı düşülecektir. Yukarıda belirtildiği şekilde, arsa emlak vergisi değeri ile bina değeri toplamı üzerinden kayıt bedeli ödenecektir.

Ancak Tebliğ'de yapı bedeli bakımından aşağıdaki düzenleme yapılmıştır. Buna göre;

Yapının yaklaşık maliyet bedeli belirlenirken birim maliyet bedeli;

1) Tarımsal amaçlı basit binalar için 200 TL/ m²

2) 1-2 katlı binalar ve basit sanayi yapıları için 600 TL/m²

3) 3-7 katlı binalar ve entegre sanayi yapıları için 1000 TL/m²

4) 8 ve daha yüksek katlı binalar için 1600 TL/m²

5) Lüks binalar, villa, alışveriş kompleksi, hastane, otel ve benzeri yapılar 2000 TL/m²

6) Güneş Enerjisi Santralleri (GES) 100.000 TL/MW

esas alınmak suretiyle hesap yapılır (Tebliğ m 5/1-b). Burada bina bedelinden yıpranma payının düşülmediğine ve sadece yapı kayıt belgesi verilebilmesi için bir plan, çizim, proje, rölöve veya krokiye vs. ihtiyaç bulunmadığına dikkat edilmelidir.

SORUN: Kanun "bina" değil, "yapı" kıstasını dikkate almasına rağmen, yüzme havuzu, istinat duvarı gibi yapılar için yaklaşık maliyet tebliğde yer almamaktadır.

SORUN: Güneş enerjisi santrali için %3 mü yoksa %5 oranını dikkate alınacaktır? Kanımca, ticari veya karma amaçlı güneş enerji santrallerinde %5 oranı uygulanırken, sadece konutlar için inşa edilmiş santraller için %3 oranı uygulanabilecektir.

SORUN: Eğer yapı arsa değil de arazi üzerine yapılmışsa ne olacaktır? Kanun hükmünde "yapının arsasının mülkiyet durumu"nun (Geçici m 16/1) ve "arsa emlak değeri"nin (Geçici m 16/2) esas alınacağı açıkça belirtilmektedir. O nedenle arsa niteliğinde olmayan yerlerde özellikle köylerde, araziler(22) (boş topraklar, kayalar, sazlıklar, ekilmiş-sürülmüş topraklar, tarlalar, bağ-bahçeler, zeytinlikler, ağaçlıklar, ormanlar vs.) üzerinde yapılan yapıların Kanun kapsamına girmeyebileceği sonucuna varılabilir mi? O halde arsa üzerinde yer almayan tarımsal tesislere ait bina ve yapılar da Kanun kapsamına alınmamıştır denilebilir mi? Ancak

Kanunun devamında, yapı kayıt belgesi alınan yapıların Hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazların Bakanlığa tahsis edileceğinden bahsedilmektedir. Hazineye ait "arsa" ibaresi yerine "taşınmaz" ibaresinin kullanılması, bir çelişki ve belirsizlik yaratmaktadır. Arsa- arazi ayırımına gitmeksizin Hazine taşınmazlarına yapı yapanlara bu taşınmazlar satılabilir ve üzerindeki yapılara kayıt belgesi verilerek mülkiyet devredilebilirken, kendi taşınmazına yapı yapanlara bu imkanın tanınmaması çelişki, adaletsizlik ve eşitsizlik yaratacaktır. Ayrıca, tarımsal amaçlı basit binalar için maliyet bedeli öngörülmesi, tarla vasfındaki yerlerin de kapsama alındığı anlamına gelmektedir.

Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü sıkça sorulanlar bölümünde(23), kırsal ve kentsel alanlardaki tüm yapıların imar barışı kapsamına girdiği belirtilmektedir.

SORUN: Tarla niteliğindeki (imar planı kapsamı dışındaki) yerlerde cins tashihi veya kat mülkiyetine geçişin mümkün olup olmayacağına dair açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak Geçici m 16/5 hükmünde, "imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi halinde" ibaresi bulunduğundan, imar planı olmayan yerlerde, kat mülkiyeti tesis edilemeyeceğine yönelik görüşler ileri sürülmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kadastro Dairesi Başkanlığının 6.7.2018 tarih ve 2018/8 ve 1787 sayılı Genelgesinden de zımnen bu sonuca varılmaktadır. Kanımca, imar planı bulunup bulunmamasının sonuca bir etkisi yoktur. Eğer, plan varsa umumi hizmet alanına denk gelen yer terk edilebilir. İmar planı yoksa böyle bir şart aranmaksızın kat mülkiyeti tesis edilebilir düşüncesindeyim.

SORUN: Eğer bir parselde birden fazla bina varsa yapı kayıt belgesi

nasıl düzenlenecektir? Kanımca burada yapı bazında kayıt belgesi verildiğinden, her bina için ayrı ayrı yapı kayıt belgesi düzenlenmelidir. Bu durumda, yapı kayıt bedeline esas arsa bedeli hesaplanırken, arsasının tamamı yerine her binanın toplam alanına göre binaya düşen arsa payı dikkate alınarak değerlendirme yapılması gerekir. Örneğin 20 villadan veya 3 apartman blokundan oluşan bir sitede her villa veya blok için yapı kayıt belgesi ayrı düzenlenmesi ve bunların yapı alanına denk gelen oranda arsa miktarı hesaplamada dikkate alınması gerekirse de bu hususta hukuki düzenlemelerde net bir açıklama bulunmamaktadır.

Hisseli ve kaçak yapılaşmanın olduğu bir parselde de, her bir bina sahibinin, binasının arsa içindeki durumunu ölçtürerek ve kullandığı (hissesine isabet eden arsası) dikkate alınarak kendisine yapı kayıt belgesi alabilmesi mümkün olmalıdır.

SORUN: Binadan ayrı yapılan ancak tapusu olmayan ve geliri kat maliklerine tahsisli dükkan, kış bahçesi, bekçi kulübesi, istinat duvarı, havuz, sosyal tesis gibi yapılar için, yapının alanı + arsanın tamamının bedeli toplamı üzerinden mi? yoksa yapının alanı + yapının zeminde kapladığı alana denk gelen arsa bedeli toplamı üzerinden mi? yapı kayıt bedelinin hesaplanacağı konusunda bir açıklık yoktur. Kanımca bu gibi durumlarda da yapının zeminde kapladığı alan dikkate alınmalıdır. Ancak şu anki mevzuatta bu hususta da açık bir hüküm bulunmamaktadır

SORUN: Yapının maliyet bedeline esas alanının nasıl belirleneceğine dair bir açıklama bulunmamaktadır. Örneğin binanın dıştan dışa mı, içte kullanılan alanlarının mı, ortak alanlarda dahil olmak üzere tüm alanının mı vs. hesaplamada dikkate alınacağı belirtilmemektedir. Ancak Bakanlığın hazırladığı

tanıtımlarda, ortak alanlarda (otopark, sığınak vs) dahil olmak üzere yapının tamamının maliyet bedeli hesabında dikkate alınacağı sonucuna varılmaktadır.

5) YAPI KAYIT BELGESİ ALINMASININ SONUÇLARI ŞUNLARDIR;

a) Yapı sahibinin talebi üzerine, ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak yapıya geçici olarak elektrik, su ve doğalgaz bağlanabilecektir.

b) Yapıyla ilgili alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilecektir.

Bundan başka,

1) Yapı yasal kabul edileceğinden, işyeri açma ve çalışma ruhsatı yapı kullanım izin belgesi aranmaksızın ilgili idaresince verilebilecektir (Tebliğ m 6/8).

SORUN: Burada yapı kayıt belgesi alınmasının her durumda yapıya işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesini gerektirdiği sonucuna varılmamalıdır. Örneğin yurt veya hastane binası olarak kullanılan yapı için alınan yapı kayıt belgesi, sadece yapı kullanma izni alınması ile ilgili şartı ortadan kaldırır. Bu yapıdaki faaliyete yönelik işyeri açma ve çalışma ruhsatı alabilmek için yapılması zorunlu diğer şartların (yangın merdiveni, asansör, jeneratör vs.) sağlanması zorunluluğu devam eder.

2) Yapı hakkında imar para cezası ve yıkım kararı verilemeyecektir. Bu hususta devam eden davalar düşürülecektir.

3)Yapının teminat olarak gösterilebilmesi ve kredi alınması kolaylaşacaktır.

4) Kentsel dönüşüm uygulamalarında yapı kayıt belgesi alınmış ruhsatsız veya ruhsata aykırı kısımların bedeli dikkate alınacaktır. Örneğin 6306 SK m 6 uyarınca yapılacak değerlemelerde ve kamulaştırmalarda bu kısımlar

dikkate alınacaktır. Kamulaştırma sırasında, hakkında yıkım kararı bulunan veya başkasının taşınmazına yapılan binalar (gecekondular) için enkaz bedeli ödenmektedir. Yapı kayıt belgesi ile bina tanınmış olduğundan, kamulaştırmalarda bina bedeli ödenmesi konusundaki tereddüt ortadan kalkacaktır.

SORUN: Sadece yıkım kararı ve idari para cezalarının iptal edileceğinin belirtilmesi bir eksiklik ve tereddüt yaratmaktadır. Yapı sahibi hakkında imar kirliliğine neden olma suçundan (TCK m 184)(24) veya idarenin inşaatı mühürlemesinden sonra inşaaata devam edilmesi nedeniyle mühür bozma suçundan (TCK m 203)(25) ya da 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu m 65(26) gereği açılan kamu davalarının akıbeti ne olacaktır? Bundan başka tescilli eski eserlere yapılan müdahaleler nedeniyle açılan ceza davaları konusunda da belirsizlik vardır. O nedenle tüm idari ve adli yaptırımların iptal edileceğinin, verilen hükümlerin tüm sonuçlarıyla ortadan kalkacağına belirtilmesi tereddütleri önlerdi.

Yapı kayıt belgesi alınması, hatta kat mülkiyetine geçilmesi yapının riskli yapı olarak tespitine engel olmamaktadır.

SORUN: Kaçak veya ruhsata aykırı yapıya elektrik-su-doğalgaz vs. bağlanmış ve bu yapı hakkında yıkım ve imar para cezası kararı bulunmuyor ya da sadece para cezası verilmiş ve bu ceza ödenmiş ya da zamanaşımına uğramışsa(27) ne olacaktır? Bu nitelikteki yapıların yapı kayıt belgesi almasında hukuki menfaatinin bulunmadığı görüşündeyim. Ancak İdareler, özellikle de belediyeler, yetkili oldukları bölgedeki imara aykırı yapıların tespitine girşerek bu yapılar hakkında yıkım kararı verdiklerinde ve para cezaları uygulamaya başladıklarında, yapı kayıt belgesi alımında hukuki menfaatin olacağı açıktır. Çünkü Kanunda, sadece Kanunun yürürlüğünden önceki imar para cezaları ile yıkım kararlarının iptal edileceğine dair bir hüküm veya açıklama yoktur. Kanun kapsamında değerlendirme yapılabilmesi için

yapının 31.12.2017 tarihinden önce inşa edilmiş olması yeterlidir.

SORUN: Zorunlu ortak alanlardaki aykırılıklar nedeniyle yapı kayıt belgesi düzenlenmesi, diğer kat maliklerinin haklarının çiğnenmesi sonucunu ve emredici düzenlemelere aykırılık sonucunu doğuramaz mı? Terasın kapatılması ya da bodrum katın konut/ticarete çevrilerek satılmış olması, bahçenin bir kısmının dükkan/daireye katılması, dubleks kat çıkılması gibi durumlarda, yapı kayıt belgesi alınabilmesi bir dereceye kadar kabul edilebilirse de, kat irtifaklı veya mülkiyetli yapıda zorunlu ortak alan niteliğindeki otopark, kapıcı dairesi, sığınak gibi yerlere kısmen veya tamamen el atılması halinde ne olacaktır? Bu hususta devam eden davaların akıbeti ne olacaktır? Kanun lafzına baktığımızda, bu gibi yerler için, diğer kat maliklerinin rızası olmaksızın yapı kayıt belgesi düzenlenebileceği sonucuna varılmaktadır. Ancak yapı kayıt belgesinin taraflar arasında görülen davalara bir etkisi yoktur. Bir başka anlatımla özel hukuk davaları yapı kayıt belgesinden etkilenmez. Kaldı ki ortak alana yapılan yapı, geçici m 16/9 uyarınca "Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmaz" kapsamında değerlendirilmelidir.

c) Yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, Yapı Kayıt Belgesi ile maliklerin tamamının muvafakatinin bulunması ve imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilir. Bu durumda, ikinci fıkrada belirtilen bedelin iki katı (konutlarda %6 ve ticaride %10) ödenir (Geçici m 16/5). Kat mülkiyetine geçilmiş olması 6306 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin uygulanmasına, bir başka anlatımla, yapıların riskli alan içine alınmasına engel teşkil etmez (Geçici m 16/6).

Yukarıdaki hüküm ile yapı kayıt belgesinin, yapı sahiplerine bağımsız mülkiyet hakkı(aynı hak)kazandırması söz konusu olmaktadır. Çünkü, Kat

Mülkiyeti Kanunu hükümlerine göre arsa payları tespit edilerek, bağımsız bölümler malikleri adına tescil edilecektir.

Bu hususta tebliğde aynen;
“Yapı Kayıt Belgesi alındıktan sonra yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın kullanım maksadı değişiklikleri de dahil olmak üzere tapuda cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesisi yapılabilmesi için;
a) Yapı Kayıt Belgesi,
b) Mevcut yapının veya yapıların dış cepheler ve iç taksimatı bağımsız bölüm, eklenti, ortak yerlerinin ölçüleri ve bağımsız bölümlerin konum ve büyüklüklerine göre hesaplanan değerleriyle oranlı arsa payları, kat, daire, iş bürosu gibi nevi ile bunların birden başlayıp sırayla giden numarası ve bağımsız bölümlerin yapı inşaat alanı ve yapı maliklerini de gösteren ve mimar tarafından yapılan ve ana gayrimenkulün yapı maliki veya bütün paydaşlarının imzaları alınarak imzalanan ve elektronik ortamda Tapu Müdürlüğüne ibraz edilen proje,
c) İmar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edildiğine ilişkin ilgili belediyesinden alınan belge,
ç) Bağımsız bölümlerin kullanış tarzına, birden çok yapının varlığı halinde bu yapıların özelliğine göre hazırlanmış, kat mülkiyetini kuran yapı maliki veya malikleri tarafından imzalanmış yönetim plânı,
d) Yapı Kayıt Belgesi ile zemin ve mimari proje uyumunu gösteren özel harita mühendislik büroları(28) veya Lisanslı Harita Kadastro Büroları (LİHKAB)(29) tarafından düzenlenmiş olan zemin tespit tutanağı, ile birlikte ilgili tapu müdürlüğüne müracaatta bulunulur ve daha evvel Yapı Kayıt Belgesi için ödenen meblağ kadar bir bedelin genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilmek üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığının

merkez muhasebe birimi hesabına yatırılmasından sonra tapu müdürlüğüne belirtilen işlemler yapılır. Bu fıkranın (b) bendinde belirtilen projeyi hazırlayan mimar ile (d) bendinde belirtilen zemin tespit tutanağını hazırlayan mühendisler bu belgelerin içeriklerinin doğruluğundan yapı malikleri ile birlikte hukuken sorumludur” denilmektedir. (Tebliğ m 6/4)

SORUN: Kanunda kat mülkiyeti tesisi için yapı kayıt bedelinin iki katının (konutlarda % 6 ve ticaride % 10) ödeneceği (Geçici m 16/5) belirtilmektedir. Bu durumda, yapı kayıt bedeli için ödenen miktar mahsup edilecek midir? Kanunun lafzına baktığımızda bunun mümkün olmadığı, yapı kayıt bedeli için konutlarda % 3, kat mülkiyeti tesisi için de % 6 olmak üzere % 9 oranında bir ödemenin söz konusu olduğu sonucuna varılmaktadır. Ancak Tebliğde “daha evvel Yapı Kayıt Belgesi için ödenen meblağ kadar bir bedelin” ödenmesinin yeterli olduğu belirtilmektedir.(30)

SORUN: Burada maliklerin oybirliğinin aranması doğru olmamıştır. Nitelikli çoğunluk (örneğin 2/3 veya 4/5 kesirler sayılmaksızın pay ve paydaş çoğunluğu) aranması daha doğru olurdu. Özellikle, büyük ve yüksek katlı bloklardaki malik sayısının fazlalığı ve malikler arasındaki çekişmeler nedeniyle çoğunluğun sağlanması güç olacaktır.(31)

SORUN:Kanunda“imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi” şartı ile anlatılmak isten nedir? Eğer ruhsatsız taşınmazın tamamı bir umumi hizmet alanında kalıyorsa ne olacaktır? Yapının az bir kısmı umumi hizmet alanındaysa ne olacaktır? Maddenin lafzına göre (Geçici m 16/5), park alanı veya sosyal donatı alanlarındaki bir yapı için yapı kayıt belgesi aldıktan sonra kat mülkiyetine geçilmesi mümkün değildir. Çünkü yapı kayıt belgesi alındıktan sonra Tebliğin

6. maddesinin 4. fıkrasının c bendi uyarınca kat mülkiyetine geçiş aşamasında “İmar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edildiğine ilişkin ilgili belediyesinden alınan belge” alınması gerektiğinden kat mülkiyetine geçiş talebi reddedilecektir.

SORUN: Umumi hizmet alanında kalmayan hazine arazisi üzerindeki yapısı için yapı kayıt belgesi alan kişi, arazinin mülkiyetini elde etmeden önce yapıda cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesisi edilebilecek midir? TKGM internet sitesi soru-cevap bölümünde taşınmazın satın alınmasından sonra cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesisi işleminin yapılacağı belirtilmektedir.(32)

SORUN: Yapının üzerinde bulunduğu hazine arazisi çok büyükse ne olacaktır? TKGM internet sitesi soru-cevap bölümünde “Bu durumda taşınmazın kullanılan kısma göre ifraz (ayırma) haritasının yapılarak müstakil tapu alınması, şayet ifrazı mümkün değilse hisseli olarak taşınmazın satın alınması gerektiği” belirtilmektedir.(33) Aynı husus tebliğ m 7/2 hükmünde de yer almaktadır.

d)Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların Hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazlar Bakanlığa tahsis edilir. Yapı kayıt belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine taşınmazlar Bakanlıkça rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır.

Burada hazine taşınmazı üzerinde, taşınmazın arsa mülkiyeti kazanılmaksızın yapı kayıt belgesinin düzenlenebilmesi imkanı vardır. Yapı sahibine bir nevi üst hakkı (TMK m 726 ve m 826 vd.) tanınmaktadır. Kanımca yapı kayıt belgesi alınması kat mülkiyetine geçiş için yeterli değildir. Hazine taşınmazının mülkiyetinin de kazanılması

gerekir. Çünkü, yapı hariç, taşınmazın maliki Bakanlık olarak kalmaktadır. Yapı kayıt belgesi bedeli hesaplanırken arsa dikkate alınmayacaktır. Kanunda yapının malikinden bahsedilmeksizin “yapının bulunduğu arsa” kıstası dikkate alındığından sadece yapı değeri üzerinden kayıt bedeli alınmamalıdır, aksi halde, ileride, hazine taşınmazının rayiç değerden satın alınması durumunda, yapı kayıt bedelinin eksik ödenmesi söz konusu olur denilebilir mi? Kanımca, yapı kayıt belgesinin alınmasından sonra Bakanlıkça rayiç bedelden yapı kayıt belgesi sahibine taşınmaz satıldığında, kat mülkiyetine geçişte, arsa bedelinin iki katının dikkate alınması gerekir. Çünkü yapı kayıt belgesi verilirken arsa, yapı sahibine ait olmadığından arsa bedeli dikkate alınmamıştı.

SORUN: Eğer yapı için hazineye ecrimisil ödeniyorsa, arsa/arazinin mülkiyeti yapı kayıt bedeli ödeyen kişiye geçene kadar ecrimisilden sorumluluk devam etmelidir. Örneğin, kıyıya bir büfe yapmış tatil köyü işletmesi, büfeyi kayıt altına alarak, büfe için yapı kayıt belgesi düzenletmesine rağmen, ecrimisil ödemeye devam edecektir.

e) Yapı Kayıt Belgesi yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir.

SORUN: Kat mülkiyetine geçilmiş olması 6306 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin uygulanmasına, bir başka anlatımla, yapıların riskli alan içine alınmasına engel teşkil etmemektedir (Geçici m 16/6). Bu hükmün karşısından, kat mülkiyetine geçilmiş yapının, riskli yapı uygulamasına tabi olmayacağı sonucuna varılabilir mi? Veya yapı kayıt belgesi almış yapı riskli yapı olarak tespit edilemeyecek midir? Kanımca, yapı kayıt belgesi alınması veya kat mülkiyetine geçilmesi 6306 sayılı Kanun hükümlerinin tamamının uygulanmasını engellemez. Çünkü 6306 sayılı Kanun, çok önceden yapı kullanma izni bulunan binalarda dahi uygulanmaktadır.

f)Yapı Kayıt Belgesi, sahibine yukarıda sayılanların dışında imar açısından başkaca bir hak sağlamaz. Yapı Kayıt

Belgesi alan yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır.

Buna göre yapı kayıt belgesi alınması, taşınmazın kamulaştırılmasına engel olmamaktadır.

SORUN: Yürürlükteki imar mevzuatı mevcut binadan daha az büyüklükte veya daha az katlı bir inşaat alanı öngörüyorsa, malikler mevcut durumu koruma amacı taşıyacaklar, kentsel dönüşüme sıcak bakmayacaklardır. Örneğin, 10 katlı 100 m2 den 20 dairesi olan malik, imar durumuna göre ancak 5 kat ve 10 daire yapabiliyorsa, yapı kayıt belgesinden doğan hakkını sonuna kadar kullanma eğiliminde olacaktır. Dolayısıyla dönüşümün amacına ve teşvikine aykırı bir sonuç ortaya çıkacaktır.

g) Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır.

SORUN: Yapının yasal olduğu kabul edildikten sonra, sorumluluğun sadece depreme dayanıklılık yönünden malike yüklenmesi söz konusudur. Yasal olduğu kabul edilen binanın deprem yönünden sorumluluğunu malike yüklemek, sosyalhukuk devleti ilkesine aykırı olduğu gibi, diğer yönlerden (asansör, yangın, tesisat vs.) mevzuata ve emredici hükümlere aykırılıklardan devletin sorumluluğunun ortadan kaldırılması mümkün değildir. Devletin, tek taraflı olarak Anayasa’dan doğan sorumluluğunu kaldırması, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğuna dair Anayasa m 125/son hükmüne de aykırıdır. Devletin vatandaşın yapı kayıt belgesi alarak yapıyı yasal kabul ettikten sonra, sorumsuzluğunu öngörmesi, bir başka anlatımla hem vatandaşın bedel ödetmesi, hem de doğacak risklerden kendisini başışık tutması, nimet-külfet dengesine aykırı ve adaletsizdir.

6) BAKANLAR KURULUNUN VE BAKANLIKLARIN YETKİSİ:

Yapılan düzenleme ile;

a) Kayıt bedeline ilişkin oranı iki katına kadar artırmaya, yarısına kadar azaltmaya,

b)Kayıt bedelini yapının niteliğine ve bölgelere göre kademelendirmeye,

c) Başvuru ve ödeme süresini bir yıla kadar uzatmaya, Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Ayrıca geçici 16. maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirlenecektir (Geçici m 16/son).

SORUN: Yapıların durumları hakkında alt ayrımlar yapılmaması önemli bir eksiklik olup, eşitsizlik bir adaletsizlik yaratabilecektir.

Tamamen kaçak (ruhsatsız) yapılmış ve mevcut imar planına göre korunması mümkün olmayan (örneğin park alanında kalan, komşuya veya yola tecavüzü bulunan) bir yapı ile kaçak (ruhsatsız) olmasına rağmen, imar mevzuatına göre korunması mümkün olan (imarlı alanda kalan) yapının aynı değerlendirmeye tabi tutulması doğru değildir. Aynı şekilde kıyıdaki veya ormandaki yapı ile imarlı alandaki yapı bir tutulmamalıdır.

Yıkılmaya yüz tutmuş ve acilen önlem alınması gereken yapı ile iyi bir durumdaki yapı da bir tutulmamalıdır. Hatta yıkılma ihtimali olan yapılara kayıt belgesi verilmemelidir.

Hazine taşınmazına kaçak bina yapan ile kendi arsasına kaçak bina yapan da bir tutulmamalıdır.

Ruhsatı bulunmasına rağmen, 5 yıl içinde yapı kullanma izni almadığı için ruhsatı hükümsüz hale gelen bina ile tamamen ruhsatsız bina da bir tutulamaz.

Tüm bunlar yanında yapı maliyet bedelinin hesaplanmasında sadece binanın kat adedinin dikkate alınması, binanın yaşına göre yıpranma payının düşülmemesi de eşitsizlik yaratmaktadır. Gece

kondu tarzındaki üç katlı bina ile üç katlı lüks binanın her ikisi içinde yıpranma payı da düşülmeksizin bina bedelinin 1000-TL/m2 olarak belirlenmesi ne kadar doğrudur?

Yukarıdaki örnekler çoğaltılabilir. Eşitlik ve adaletin sağlanması için alt ayrımlara gidilmesi zorunluluğu vardır.

7) KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARINDA YAPI KAYIT BELGESİ DİKKATE ALINABİLECEKTİR.

Buna göre kentsel dönüşüm uygulamalarında, yapı kayıt belgesi dikkate alınarak maliklerin haklarının belirlenmesi söz konusu olacaktır. Örneğin, yapı kayıt belgesine bağlanmış ruhsatsız veya ruhsata aykırı kısımlar dikkate alınacaktır.

8) ÖDEMELERİN YAPILACAĞI KURUM

Geçici m 16/2 gereği kayıt bedeli başvuru sahibi tarafından genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilmek üzere merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır. 6306 sayılı Kanun kapsamında kullanılmak üzere kaydedilen gelirler karşılığı Bakanlık (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) bütçesine ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenek, dönüşüm projeleri özel hesabına aktararak kullanılır.

Geçici m 16/7 gereği Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların, Hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazlar Bakanlığa (Çevre ve Şehircilik Bakanlığına) tahsis edilir. Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine taşınmazlar Bakanlıkça (Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca) rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır. Bu durumda elde edilen gelirler bu maddenin ikinci fıkrasına göre genel bütçeye gelir kaydedilir. Ayrıca bu gelirler hakkında 29.6.2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların

Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası hükmü(34) uygulanmaz.

Geçici m 16/7 gereği yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların belediyelere ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kaydıyla taşınmazlar rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan satılır.

Yapı kayıt belgesi bedelinin taksitle ödenmesi söz konusu değildir.

SORUN: Kanunda tahsil edilecek paraların genel bütçeye kaydedileceği belirtilmektedir. Ancak, kentsel dönüşüm dışında başka amaçlarla (örneğin bütçe açığını kapatmak, borç ödemek, vatandaşlara verilen vaatleri tutmak amaçlı olarak) kullanılmasını engelleyici hüküm bulunmamaktadır. Aynı şekilde, belediyelerce tahsil edilen paraların da her türlü amaç için harcanabilmesi imkanı vardır.

9) HÜKMÜN UYGULANMAYACAĞI ALANLAR:

Bu madde hükümleri,

a) 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanununda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesi içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanda,

b) İstanbul tarihi yarımada içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanlarda (Sultanahmet ve Süleymaniye çevresi),

c) 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde(35) belirlenmiş Tarihi Alanda uygulanmayacaktır. (Geçici m 16/11)

Ayrıca üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar ile Hazineye ait sosyal donatı için tahsisli araziler(36) üzerinde bulunan yapılar bu madde hükümlerinden yararlandırılmaz (Geçici m 16/9).

Buna göre, başkasının arsasına taşkın veya haksız olarak yapılan yapı için yapı kayıt belgesi düzenlenmesi mümkün olmayacaktır. Ancak üçüncü kişinin muvafakatı ile yapı kayıt belgesi alınabilir.

Bundan başka, sosyal donatı alanı bir imar planına dayanılarak belirlenmektedir. İmar Kanunu m 18/9-10 uyarınca hisseli bir veya birkaç parsel üzerinde kalan yapıların bedelleri, ilgili parsel sahiplerince yapı sahibine ödenmedikçe ve aralarında başka bir anlaşma temin edilmedikçe veya şûyu giderilmedikçe bu yapıların eski sahipleri tarafından kullanılmasına devam olunur. Kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan yapılar, belediye veya valilikçe kamulaştırılmadıkça yıktırılamaz. O halde imar uygulaması yapılmadan önce inşa edilmiş ruhsatsız binalar imarlı alanda kalıyorken yapı kayıt belgesi düzenlenebilecektir. Bu yapılar sosyal donatı alanı için tahsisli hazine alanında kalırsa, yapı kayıt belgesi düzenlenmeyecek ve İmar Kanunu m 18 hükmüne tabi olacaklardır.

SORUN: Kanunda çok sınırlı bir alan için istisna getirildiği görülmektedir. Oysa kıyılardaki (AY m 43), ormanlardaki (AY m 169-170)(37), zeytinlik alanlardaki, milli parklardaki, her türlü sit ve koruma alanlarındaki yapılar da Kanun kapsamı dışına çıkarılmalıydı. Yapılan düzenleme, Anayasa'nın söz konusu alanları koruyucu hükümlerine aykırılık oluşturmaktadır.(38)

TKGM internet sitesinde, yapı tamamen veya kısmen mera, yaylak, kışlak, orman, SİT, kıyı kenar çizgisi içerisinde ise, bu alanlardaki yapılar için yapı kayıt belgesi ve zemin tespit tutanağı düzenlenmiş olsa dahi tapu ve kadastro müdürlüklerinde işlem (cins tashihi ve kat mülkiyetine geçiş işlemleri) yapılmayacağı belirtilmektedir.(39)

Kanun metninde, "...bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir" ifadesi yer almaktadır. Bir başka anlatımla yapı kayıt belgesi verilmesi konusunda idareye takdir hakkı tanınmış durumdadır. O nedenle yapının tamamen veya kısmen mera, yaylak, kışlak, orman, SİT alanı, kıyı kenar çizgisi vs içerisinde kalması halinde, İdarenin yapı kayıt belgesi vermemesi veya verilen belgeyi iptal etmesi söz konusu olabilir.

SORUN: Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmaz üzerinde bulunmayan, bir başka anlatımla kendi taşınmazı üzerine yapılmış, ancak civar taşınmaz maliklerinin menfaatine zarar veren yapılar bakımından Kanunun uygulaması sorunludur. Yargı aşamasındaki veya kesin hükme bağlanmış yıkım, ruhsat, yapı kullanma izni iptali, müdahalenin önlenmesi vs davaları ne olacaktır? Örneğin, imara aykırı olarak manzarasını kapayan yükleniciye karşı dava açan komşu taşınmaz malikinin aldığı ruhsat iptali ve yıkıma ilişkin karar nasıl uygulanacaktır. Yargı kararları veya dava konusu edilmiş işlemler ile ilgili istisnai hüküm getirilmemesi önemli bir sorun ve eksiklikler.

SORUN: Hazineye ait ve sosyal donatı için tahsisli araziler veya tescil harici alanlar üzerine taşkın olarak yapılan (kısmen bu alanlarda kalan) yapılar bakımından ne olacağı belirsizdir.(40)

Kendi arazisine ve bir kısım hazine arazisine giren yapının sisteme ne şekilde girileceği konusunda, kendi parseli üzerinden başvurunun yapılacağı, arsa yüzölçümü olarak ise kullanılan hazine arazisinin büyüklüğü de eklenerek aykırılık kısmında bu durumun belirtilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.(41)

SORUN: Sadece hazineye ait sosyal donatı için kesin tahsisli araziler üzerinde bulunan yapılar İmar Barışından yararlanamaz. Planda sosyal donatı olarak gösterilen fakat kesin tahsisi yapılmayan alanlarda bulunan yapılar için başvuru

yapabilecek midir? Bakanlığın sitesindeki soru-cevap bölümünde buna olumlu yanıt verilmektedir. (42) Buna göre, imar planında düzenleme ortaklık payından elde edilen park alanında kalan yapı için yapı kayıt belgesi düzenlenebilirken, hazineye ait olan ve park alanı olarak tahsisi yapılmış bina için yapı kayıt belgesi düzenlenmeyecektir.

10) DİĞER SORUNLAR:

SORUN: Kat Mülkiyeti Kanununa tabi yapıdaki kat irtifaklı veya kat mülkiyetine geçilmiş bağımsız bölümdeki imara aykırılığın nasıl ve ne şekilde düzeltileceği konusunda öngörülmemiştir. Örneğin, ruhsatlı binada kendisine ait bağımsız bölüme ekleme yapan kişi, sadece o ekleme dikkate alınarak mı yoksa bağımsız bölümünün tümü üzerinden mi kayıt bedeli ödeyecektir? Fazlalık kısma ilişkin arsa bedeli nasıl belirlenecektir?

Tebliğ'de (Tebliğ m 5/1-c ve m 5/2), bu hususta sınırlı bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre;

Yapı Kayıt Belgesi bedeli; yapının bulunduğu arsanın emlak vergi değeri ile binanın toplam yapı alanı dikkate alınarak hesaplanacak yapı yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden, yapının konut veya ticaret olarak tek kullanımlı veya karma kullanımlı olup olmadığı da gözetilerek ve karma kullanımlı yapılarda konut ve ticari olarak kullanılan alanların arsa oranları ayrı ayrı dikkate alınarak konutlarda yüzde üç, ticari kullanımlarda yüzde beş katsayısı ile çarpılması suretiyle belirlenir (Tebliğ m 5/1-c).

Yapı malikleri;

a) Yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni bulunmayan yapılardaki aykırılıklarda yapının tamamı için hesaplanan Yapı Kayıt Belgesi bedeline, kendi bağımsız bölümünün kullanım durumuna göre eşit olarak katılmak zorundadır. Yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni bulunmayan

yapılardaki aykırılıklarda, Yapı Kayıt Belgesi bedelinin tamamı ödenmeden Yapı Kayıt Belgesi düzenlenmez. Yapı Kayıt Belgesi bedelinin tamamını ödeyen yapı maliki genel hükümler çerçevesinde diğer yapı maliklerinden kendi paylarına düşen miktarı talep etme hakkına sahiptir" (Tebliğ m 5/2-a).

Örneğin, yapı ruhsatı bulunmayan veya yapı ruhsatı olsa bile kullanma izni bulunmayan bir yapının tamamı için Yapı Kayıt Belgesi ücreti hesaplanacak ve ödenecektir. Daha da somutlaştırsak, 10 daireli bir bina ruhsatsız ise, daire sahipleri tüm bina için yapı kayıt bedelinden 1/10 oranında sorumlu olacaklardır. Sadece daire sahiplerinden birinin yapı kayıt belgesi almak için başvuru yapması ve bedelin tamamını ödemesi halinde, diğer 9 malikten 9x1/10 payın ödenmesi için talepte bulunması mümkün olabilecektir. Yapı kayıt bedeli 42.000-TL olduğunda, bunun tamamını ödeyen daire maliki, geriye kalan 9 adet dairenin her bir malikinden 4.200-TL talep edebilecektir.

SORUN: Burada imara aykırılıktan faydalanma oranına göre değerlendirme yapılmaması eşitsizlik ve haksızlık yaratacaktır. Örneğin, aynı binadaki 100 m2'lik bir daire ile 200 m2'lik dubleks dairenin yapı kayıt bedelinden eşit olarak sorumlu tutulmaları hakkaniyete aykırıdır.

YAPININ TAMAMI İÇİN BAŞVURULMASI (KONUT+TİCARİ (KARMA) YAPİ)

TOPLAM KONUT ALANI M²: 100

TOPLAM TİCARİ ALANI M²: 200

YAPİ BİREKİMİ SEÇİNİZ: 3,7 (3,7'ye kadar ve katlarındaki her 0,1)

ARSA YÜZÜ (M²): 100

ARSA HESAPLANAN KAT: 100

TOPLAM KONUT BAĞIMSIZ BÖLÜM MİKTARI: 100

TOPLAM TİCARİ BAĞIMSIZ BÖLÜM MİKTARI: 200

YAPİ KAYIT BELGESİ BEDELİ = 20.000,00 TL

HESAPLANAN ÖDEME DAİRASI = 5.710,00 TL

HESAPLANAN KONUT BAĞIRI = 4.200,00 TL

Yukarıdaki tabloya göre, ticari ve konut alanlarının arsaya karşı

gelen miktarı;
 $500m^2(1000m^2/1250m^2)=400m^2$
konut

$500m^2(250m^2/1250m^2 = 100 m^2$
ticari

$(400m^2 \times 1000-TL/m^2 + 100m^2 \times 1000-TL/m^2) \times \%3 = 42.000-TL$ konut YKB

$(100m^2 \times 1000-TL/m^2) + 250m^2 \times 1000-TL/m^2) \times \%5 = 17.500-TL$ ticari YKB

9	10
7	8
5	6
3	4
1	2
11 - Dükkan	12 - Dükkan

SORUN: Sadece kendi bağımsız bölümündeki imara aykırılık yerine, tüm bina için yapı kayıt belge ücreti ödeme zorunluluğu getirilmesi hakkaniyete aykırıdır.

SORUN: Yapı kullanma izin belgesi olmayan yapılarda ayrı ayrı bağımsız birim olarak başvuru yapılması halinde başvuruların geçersiz sayılması söz konusudur. Çünkü her yapı için sadece bir Yapı Kayıt Belgesi düzenlenebilmektedir (Tebliğ m 4/5). Peki, yapı maliklerinden birinin yanlış veya hatalı beyanı veya yapı kayıt belgesi ödeme yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle diğer maliklerin haklarının olumsuz yönde etkilenmesi nasıl engellenecektir?

Kanımcı birden fazla maliki olan yapılarda, her malik yapının kullandığı bölümüne karşı gelen sadece yapı alanı üzerinden hesaplanan yapı kayıt bedelini ödemek suretiyle yapı kayıt belgesi başvurusunda bulunabilmelidir. Burada, binanın bütünlük gösterdiği hallerde, yapı kayıt belgesi

olmayan malik bakımından yıkım kararı uygulanamayabilirse de, para cezası uygulanabilir, elektrik-su-doğalgaz hizmetleri ve işyeri açma-çalışma ruhsatı verilmeyebilir. Bu şekilde arsanın büyüklüğüne bağlı olarak oluşan adaletsizlik de giderilmiş olur. Örneğin, 300 m2'lik aynı yapının 10.000 m2 taşınmaz ile 1000 m2 taşınmaz üzerine yapılmış olması halinde yapı kayıt belgesi ücretindeki fahiş farkın telafisi sağlanacaktır.

Mutlaka yapının arsasının da yapı kayıt bedeli hesabında dikkate alınması isteniyorsa, sadece yapının oturduğu alan dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır.

SORUN: Karma kullanımlarda, ortak alanlardaki yapı kısımları ticari mi yoksa konut mu olarak değerlendirilecektir. Bu husus açık değildir. Örneğin, binanın zemin katındaki sığınak ve otopark yapı alanı olarak nasıl hesaba katılacaktır. Kanımca, burada Tebliğ mantığına göre, ortak nitelikteki alanların ticari ve konut kullanım oranına göre dikkate alınması gerekmektedir.

b) Yapı kullanma izni bulunan yapılardaki aykırılıklarda, aykırılıktan dolayı meydana gelen alan da dahil olmak üzere, kendi bağımsız bölümünün alanının, bağımsız bölümü ile aynı kullanıma sahip bölümlerin alanının toplamına oranının birinci fıkranın (c) bendi uyarınca hesaplanan Yapı Kayıt Belgesi bedeli ile çarpılması suretiyle hesap edilen bedeli ödemek zorundadır. Yapı kullanma izni bulunan yapılardaki aykırılıklarda, aykırılık hangi bağımsız bölüm/bölümler ile ilgili ise o bölüm/bağımsız bölümlerin yapı maliklerinin, kendi bağımsız bölümleri için ödenmesi gereken bedeli ödemeleri durumunda aykırılığı olan bağımsız bölüm belirtilerek Yapı Kayıt Belgesi düzenlenir. Bağımsız bölümünde aykırılık olmasına rağmen kendi bağımsız bölümüne düşen bedeli ödemeyen ve aykırılığı olan bağımsız bölümünü gösteren Yapı Kayıt Belgesi almayanlar aynı binada başka bir bağımsız bölüm için düzenlenen Yapı Kayıt Belgesinden faydalanmaz (Tebliğ m 5/2-b).

Yukarıdaki hüküm açık değildir. Hükümden anlaşılması gereken şu olmaktadır. Öncelikle tüm binadaki konut ve ticari kullanımlar için ayrı ayrı yapı kayıt belgesi bedeli hesaplanacaktır. Bu bedel ile, aykırılığın olduğu bağımsız bölüm alanı/aykırılığın olduğu aynı nitelikteki tüm bağımsız bölümlerin alanı oranın çarpılması sonucu yapı kayıt bedeli hesaplanacaktır. Örneğin, yapı kullanma izni bulunan binadaki daireler kapalı çıkmaları dairelerine katmış ve tüm dairelerin kapalı alanı 80 m2 iken, 100 m2 olmuş, tüm binadaki konut kullanımları için hesaplanan yapı kayıt belgesi tutarı da 42.000-TL ise; toplam yapı alanı 100m2x10 daire=1000m2 olmaktadır. İmara aykırı olarak yapılan her bir daire için yapı kayıt bedeline esas alınacak tutar= 42.000TLx(100m2/1000m2)=4.200-TL bulunmaktadır.

KONUT BAĞIMSIZ BİRİM İÇİN BAŞVURULMASI (KONUT+TİCARİ (KARMA) YAPI)

TOPLAM KONUT ALANI M²
1000

TOPLAM TİCARİ ALAN M²
250

YAPI SINIFI SEÇİNİZ
3-7 katlı binalar ve entegre sanayi ya

ARSA YÜZÖLÇÜMÜ M²
500

ARSA BİRİM BEDELİ TL/M²
1000

BEYAN EDİLEN BAĞIMSIZ BÖLÜM ALANI M²
100

Not: Toplam Konut Alanı ve Toplam Ticari Alan belirlenirken yapıya ait ortak kullanım alanları da bu alanlara dahil edilecektir.

Not: Beyan edilen bağımsız bölüm alanı; aykırılıktan dolayı meydana gelen alan da dahil olmak üzere oluşturulan bağımsız bölüm alanıdır.

YAPI KAYIT BELGESİ BEDELİ = 4.200,00 TL

Yukarıdaki tabloya göre, 100 m2'lik daire için yapı kayıt bedeli;

500m2 x (1000m2/1250m2)= 400m2
arsanın konut alanına isabet eden kısmıdır.
400m2 x 1000TL/1000m2=
(40m2x1000TL/m2+100m2x1000TL/
m2) x%3= 4200TL olur

9	10
7	8
5	6
3	4
1	2
11 - Dükkan	12 - Dükkan

Balkonlar
Salona
katılmış.

SORUN: Kısmi kullanma izni olan yapılarda hesaplamanın nasıl yapılacağı belirsizdir. Bilindiği üzere İmar Kanunu m 30 gereği, yapının kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi için yapı kullanma izni düzenlenebilmektedir. 5 katlı bir binanın her katında alanları eşit 5 daire bulunduğu ve ilk 4 kat için yapı kullanma izni alındığı ancak bu 4 dairenin de ruhsata aykırılığı bulunduğu (örneğin 20 m2'lik balkonlarını salona kattığı) halde 5 katındaki dairenin projesinde yarısı (40 m2'si) teras olduğu halde daireye katıldığı için yapı kullanma izni bulunmuyor ise, 5. kattaki yapı kullanma izni bulunmayan bağımsız bölüm malikinin yapı kayıt belgesi başvurusunda ödeyeceği bedel ile yapı kullanma izni bulunan 4. kattakinin ödeyeceği bedel yüzölçümleri eşit olduğu için aynı mı belirlenecektir? Yapı kullanma izni olmayan bağımsız bölüm/bölmeler ile yapı kullanma izni alınmış bağımsız bölüm/bölmeler ayrı ayrı mı değerlendirilecektir? Tebliğ mantığına baktığımızda, yapı kayıt belgesi bakımından bunlara isabet eden kısımların ayrı değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varmaktayız. Bir başka anlatımla yapı kullanma izni bulunan kısımlar için bağımsız bölüm bazında yapı kayıt belgesi düzenlenebilirken, yapı kullanma izni olmayan bağımsız bölümlerin tümü dikkate alınarak yapı kayıt belgesi düzenlenecektir. Ancak imara aykırılık dikkate alınacak

SORUN: Kat karşılığı inşaat sözleşmesi hükümlerine ve imar mevzuatına aykırı yapılar ne olacaktır? Yüklenicinin yapı kayıt belgesi alması halinde imara aykırılık giderilmiş, sözleşme ifa edilmiş sayılacak mıdır? Örneğin, imara aykırılık nedeniyle sözleşmenin geriye etkili feshine karar verilmiş, ancak karar kesinleşmemiştir. Bu durumda, kanun yolu mahkemesi, yüklenicinin talebi üzerine yapıya kayıt belgesi alması ve kat mülkiyetine geçmesi için yetki ve süre vermek üzere dosyayı geri gönderecek midir veya görülmekte olan davada yükleniciye böyle bir imkan tanınacak mıdır?Yapının depreme dayanıklı olup olmamasına göre alt ayrımlar yapılacak mıdır? Kanımca, yapı deprem riski taşımasa bile, yapı kayıt belgesinin ve buna dayalı kat mülkiyeti tesisinin, yapı kullanma izni yerine geçmesi mümkün değildir. Çünkü yapı kayıt belgesi sözleşmenin aynen ifası sonucunu doğurmaz. Binanın ruhsat ve eklerine uygunluğunu ve kullanılmasında fen bakımından sakınca görülmediğini tevsik eden yapı kullanma izninin alınması zorunluluğu vardır. Arsa sahibi yapı kullanma izni alınmamasından veya yapının imar mevzuatına aykırı yapılmasından doğacak risklere katlanmak zorunda bırakılamaz.

a) İMARA AYKIRILIKTAN FAYDALANMA ORANINA GÖRE DEĞERLENDİRME YAPILMAMAKTADIR. ÖRNEĞİN, AYNI BİNADAKİ 100 M2 LİK BİR DAİRE İLE 200 M2 LİK DUBLEKS DAİRENİN YAPI KAYIT BEDELİNDEN EŞİT OLARAK SORUMLU TUTULMALARI SÖZ KONUSUDUR.

b) SADECE KENDİ BAĞIMSIZ BÖLÜMÜNDEKİ İMARA AYKIRILIK YERİNE, TÜM BİNA İÇİN YAPI KAYIT BELGE BAŞVURUSU YAPMA VE ÜCRETİ ÖDEME ZORUNLULUĞU GETİRİLMEKTEDİR.

OLMASI GEREKEN: BİRDEN FAZLA MALİKİ OLAN YAPILARDA, HER MALİK YAPININ KULLANDIĞI BÖLÜMÜNE KARŞI GELEN SADECE YAPI ALANI ÜZERİNDEN HESAPLANAN YAPI KAYIT BEDELİNİ ÖDEMEK SURETİYLE YAPI KAYIT BELGESİ BAŞVURUSUNDA BULUNABİLMELİYDİ.

3) YAPI KULLANMA İZİNİ BİNALARDA, YAPI KAYIT BELGESİ ÜCRETİNİN SADECE MİMARİ PROJEYE AYKIRI KISIM ÜZERİNDEN BELİRLENMESİ GEREKİRKEN, BAĞIMSIZ BÖLÜMÜN TAMAMI ÜZERİNDEN BELİRLENMESİ SÖZ KONUSUDUR.

4) SADECE YAPI KULLANMA İZNİ OLAN-OLMAYAN AYRIMINA GÖRE DEĞERLENDİRME YAPILMASI HAKKANİYETE AYKIRI OLUP, ALT AYRIMLARA GİDİLMESİ GEREKİRDİ. ÖRNEĞİN PROJESİ BULUNAN VE BİR ŞEKİLDE MÜHENDİSLİK-MİMARLIK HİZMETİ ALMIŞ VE KAT İRTİFAKİ KURULMUŞ BİNA İLE TAMAMEN RUHSATSIZ YAPILMIŞ BİNANIN AYNI ŞEKİLDE DEĞERLENDİRMeye TABİ TUTULMASI KABUL EDİLEMEZ.

5) CİNS TASHİHİ VE KAT MÜLKİYETİNE GEÇİŞ İÇİN OYBİRLİĞİNİN ŞART KOŞULMASI BAŞVURU İMKANINI ZORLAŞTIRMAKTA; TAPUDA İŞLEM ZORUNLULUĞU GETİRİLEREK, MİMAR, HARİTA BÜROLARINA GÖREVLER VERİLMESİ DE BÜROKRASİ VE MALİYETİ

ARTTIRMAKTADIR.

Oysa maliklere, nitelikli çoğunlukla (Örneğin 2/3 veya 4/5 ve kesirler yok sayılmak suretiyle) başvuru imkanı tanınmalı, binanın 4 cepheden çekilmiş resmi ile bu resimlerde hangi bağımsız bölümlerin hangi paydaşlar tarafından kullanıldığının belirtilmesi ile noterden buna uygun yapılacak kullanım sözleşmesinin tapuya ibrazı ile beyanlar hanesine kaydı(43) yeterli sayılmalıydı.

6) YAPI KULLANMA İZNİ OLMAYAN YAPILARDA, TÜM BİNA İÇİN YAPI KAYIT BEDELİNİ BİR MALİKİN ÖDEYEREK DİĞERLERİNE RÜCU ETME HAKKININ VERİLMESİ VE KAT MÜLKİYETİNE GEÇİŞTE OYBİRLİĞİNİN ARANMASI, VATANDAŞLAR ARASINDA ÇATIŞMALARA; RAYİÇ BEDELİN SATIŞTA RAYİCİN BELİRSİZLİĞİ, YAPI KAYIT BELGESİNDE RESEN DÜZELTMELER YAPILABİLMESİ, BU BELGENİN VERİLMESİNDE TAKDİR HAKKININ BULUNMASI VATANDAŞ İLE DEVLET ARASINDA ÇATIŞMALARA(44) SEBEBİYET VEREBİLİR VE BARİŞ İÇİNDE SAVAŞLAR OLABİLİR.

7) YAPI KAYIT BELGESİ ALINDIKTAN SONRA CİNS TASHİHİ İLE KAT MÜLKİYETİNE GEÇİŞ İÇİN YAPI KAYIT BEDELİNİN İKİ KATININ ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLMÜŞSE DE, BU HUSUSTAKİ BAŞVURU VE ÖDEME İÇİN BİR SÜRE BELİRLENMEMİŞTİR. BU DURUMDA, YAPI SAHİPLERİNİN NE KADAR GECİKİRLERSE, O KADAR KARLI ÇIKMALARI SÖZ KONUSU OLACAKTIR.(45)

8) YÜRÜRLÜKTEKİ İMAR PLANININ DAHA ELVERİŞSİZ OLMASI HALİNDE, MALİKLER SAĞLIKSIZ BİNADA OTURMAYA ÖZENDİRİLMEKTEDİR.

DİP NOT

1 - 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun m 23 uyarınca, 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun (2981 sayılı İmar Affı Kanunu) yürürlükten kaldırılmış, ancak 6306 SK m 24/a

uyarınca kaldırma hükmünün yürürlüğü 16.5.2023 olarak belirlenmiştir.

2 - Seçimler öncesine denk getirilen Kanun Maddesi ile ilgili olarak muhalefet partilerinin ciddi bir eleştirisinin olmadığı görülmektedir.

3 - “06.06.2018 tarih ve 30443 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar” hakkında tebliğin öncelikle yürütmesinin durdurulmasına ve takiben iptaline, tebliğin dayanağı olan ve 11.05.2018 tarih ve 7143 sayılı yasa ile kabul edilen 3194 sayılı İmar Kanunu’nun geçici 16. maddesinin, Anayasaya aykırılığına ilişkin iddiamızın Anayasa Mahkemesi’ne iletilmesi suretiyle, iptaline karar verilmesi talebiyle Şehir Plancıları Odası tarafından Danıştay Başkanlığı’na başvuruda bulunulmuştur”, Kaynak: http://www.spo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9262&tipi=2&sube=10

4 - Kaynak: <https://www.dunya.com/ekonomi/imar-barisindan-beklenen-gelir-50-milyar-lira-haberi-414013>

5 - “Hazineye ait taşınmaz: Tapuda Maliye Hazinesi adına kayıtlı taşınmazları” ifade etmektedir, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik m 3/ç”, RG:10.10.2006, 26315.

6 - İmar Kanunu m 5 ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun m 46 uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığına.

7 - Bkz. “Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik”, RG:10.10.2006, 26315. Bu Yönetmelik m 3/ğ uyarınca; “Tahsis: Mülkiyeti kendilerinde kalması koşuluyla kamu idarelerince, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi amacıyla mülkiyetlerindeki taşınmazların, birbirlerine veya köy tüzel kişiliklerine; Hazineye ait taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin ise, Maliye Bakanlığınca hizmetin devamı süresince kamu idarelerinin veya köy tüzel kişiliklerinin bedelsiz olarak kullanımına bırakılmasını ifade eder”.

8 - Tebliğde satış bedelinin, en az yüzde onu peşin ödenmek üzere beş yıla kadar taksitlendirilebileceği, taksit tutarlarına ödeme tarihine kadar kanunî faiz oranının

yarısı uygulanacağı belirtilmektedir (Tebliğ m 7/1).

Oysa, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun m 5 uyarınca hazineye ait taşınmazların satış bedeli taksitle de ödenebilir. Taksitle ödeme halinde, satış bedelinin en az dörtte biri peşin, kalanı en fazla iki yılda ve taksitlerle kanunî faizi ile birlikte ödenir. Satış bedelinin belirlenmesi ve satış usulü ile ilgili detaylar “Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik” (RG:19.6.2017, 26557) hükümlerinde mevcuttur.

9 - Söz konusu hükümle, belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısımdan belediyelere pay verilmesi öngörülmektedir.

10 - 5393 sayılı Belediye Kanunu m 18/e gereği, taşınmaz satışına karar vermeye belediye meclisi görev ve yetkilidir. Bkz. Belediyelerin Arsa, Konut Ve İşyeri Üretimi, Tahsis, Kiralaması Ve Satışına Dair Genel Yönetmelik (RG: 29.9.2005, 25951).

11 - 3194 sayılı İmar Kanunu m 11 gereği, imar planlarında; meydan, yol, su yolu, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan Hazine ve özel idareye ait arazi ve arsalar belediye veya valiliğin teklifi, Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayı ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeye, belediye ve mücavir alan hudutları dışında özel idareye bedelsiz terk edilir ve tapu kaydı terkin edilir. Ancak, bu yerlerin üzerinde bina bulunduğu takdirde, arsası hariç yalnız binanın hali hazır kıymeti için takdir edilecek bedel ödenir. Bedeli ve ödeme şekli taraflarca tespit olunur. Bu suretle maledilen arazi ve arsalar belediye veya özel idare tarafından satılamaz ve başka bir maksat için kullanılamaz. Bu hususta tapu kütüğünün beyanlar hanesine gerekli şerh konur. Bu yerlerin kullanılış şekli, yeni bir imar planıyla değiştirilip özel mülkiyete konu olabilecek hale getirildiği takdirde, bu yerler devir alınan idareye belediye veya özel idarece aynı usulle iade edilir. Buna aykırı davranışı sabit olan ilgililer şahsen sorumludur. Bu terkinler hiçbir şekilde resim, harç ve vergiye tabi değildir. Hazırlanan imar

planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar. Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve ağaçlandırılmak üzere izin verilen taşınmazlardan projesine uygun olarak ağaçlandırılanlar, imar planı kararıyla başka amaca ayrılamaz.

12 - AY m 124- Cumhurbaşkanı”, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı karnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Hangi yönetmeliklerin Resmî Gazetede yayımlanacağı kanunda belirtilir. “İdarenin düzenleme yetkisinin anayasada düzenlenmiş olan tüzük ve yönetmeliklerle sınırlı olmadığı, çünkü düzenli idare ilkesine de uygun olarak idarenin eşitlik ilkesini gözeterek bir düzenlemeyi bireylere uygulaması ile aslında zımni olarak düzenleyici işlem yaptığı ve bu işlemi açıkça da yapabileceği yani takdir yetkisini kullandığı her durumda bu yetkinin nasıl kullanılacağına dair yol göstermek üzere adsız düzenleyici işlem tesis edilmesinin, belirlilik ve düzenli idare ilkelerinin bir gereği olduğu yönündedir”, SEVGİLİ GENÇAY, Fatma Didem, Adsız Düzenleyici İşlemlerin Normlar Hiyerarşisindeki Yeri, AÜHFD, 63 (2) 2014: 397-417, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/1944/20361.pdf> Hukukta ikincil kaynakların ortak özelliği yeni norm koymaması, açıklayıcı, uygulama biçimini gösterici, uyarıcı nitelikte olmasıdır.

13 - 6085 sayılı Sayıştay Kanunu m 27/4 uyarınca, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince mali konularda düzenlenecek yönetmelikler ile yönetmelik niteliğindeki düzenleyici işlemler, Sayıştay’ın istişari görüşü alınarak yürürlüğe konulacağından, Tebliğin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Maliye Bakanlığınca müştereken hazırlandığı ve Sayıştay görüşünün alındığı görülmektedir (Tebliğ m 11).

14 - TCK m 206-“ Bir resmi belgeyi düzenlemek yetkisine sahip olan kamu görevlisine yalan beyanda bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para

cezası ile cezalandırılır”.

15 - imarbarisi.csb.gov.tr/sss Soru 36.

16 - imarbarisi.csb.gov.tr/sss Soru 10

17 - gyoder.org.tr/uploads/imar_barisi_soru_cevap.pdf Soru 126

18 - Tapu Kanunu m 35/1-“Kanuni sınırlamalara uyulmak kaydıyla, uluslararası ikili ilişkiler yönünden ve ülke menfaatlerinin gerektirdiği hallerde Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen ülkelerin vatandaşı olan yabancı uyruklu gerçek kişiler Türkiye’de taşınmaz ve sınırlı ayni hak edinebilirler. Yabancı uyruklu gerçek kişilerin edindikleri taşınmazlar ile bağımsız ve sürekli nitelikteki sınırlı ayni hakların toplam alanı, özel mülkiyete konu ilçe yüz ölçümünün yüzde onunu ve kişi başına ülke genelinde otuz hektarı geçemez...”

19 - Emlak Vergisine esas olmak üzere 2018 yılında uygulanacak bina metrekare normal inşaat maliyet bedellerini gösterir cetvel, Maliye Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No:71) ekinde ve 18.8.2017 tarih, 30158 sayılı RG’de yayımlanmıştır.

20 - Emlak Vergisi’ne Matrah Olacak Vergi Değerinin Takdirine İlişkin Tüzük, RG: 15.3.1972, 14129.

21 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılan Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak 2018 yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ, 26.4.2018 tarih ve 30403 sayılı RG’de yayımlanmıştır. Tebliğe göre, birim maliyetler, KDV hariç, genel giderler (%15) ile yüklenici karı (%10) dahil olarak belirlenmektedir.

22 - Arazi: Toprak, iklim, topografya, ana materyal, hidroloji ve canlıların değişik oranda etkisi altında bulunan yeryüzü parçasını ifade etmektedir (5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu m 3/ç).

23 - tkgm.gov.tr/sites/default/files/icerik/ekleri/imar_barisi_sikca_sorulan_sorular.pdf Soru 1

24 - TCK m 184/1-“Yapı ruhsatıyesisi alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır”.

25 - TCK m 203-“Kanun veya yetkili makamların

emri uyarınca bir şeyin saklanması veya varlığının aynen korunmasını sağlamak için konulan mühürü kaldıran veya konuluş amacına aykırı hareket eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır”.

26 - KTVKK m 65/1-1Tescil edilen sit alanları ve korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile korunma alanlarının bu Kanuna göre tebliğ veya ilan edilmiş olmasına rağmen yıkılmasına, bozulmasına, tahribine, yok olmasına veya her ne suretle olursa olsun zarar görmesine kasten sebebiyet verenler ile izin alınmaksızın inşaat ve fiziki müdahale yapanlar veya yaptıranlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır”.

27 - Yıkım kararının alınması ve uygulanması bakımından bir zamanaşımı öngörülmemiştir. Para cezası bakımından ise, Kabahatler Kanununun m 20/3 hükmüne göre, soruşturma zamanaşımı süresi nispi idari para cezasını gerektiren kabahatlerde zamanaşımı süresi sekiz yıldır. Ruhsatsız yapı nedeniyle verilen para cezaları nisbidir. Soruşturma zamanaşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idari para cezasına karar verilemez. Zamanaşımı süresi, kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesiyle veya neticenin gerçekleşmesiyle işlemeye başlar (Kabahatler Kanunu m 20/4). Kabahati oluşturan fiilin aynı zamanda suç oluşturmaması halinde suça ilişkin dava zamanaşımı hükümleri uygulanır (Kabahatler Kanunu m 20/5). Kabahatler Kanunu m 21 gereği ise yerine getirme zamanaşımı süresi, cezanın miktarına göre, 3 yıldan 7 yıla kadar değişmektedir.

28 - Serbest Harita ve Kadastro Mühendislik Müşavirlik Hizmetleri, “Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Harita Ve Kadastro Mühendisleri Odası Serbest Mühendislik Müşavirlik Büroları Tescil Yönetmeliği”(RG:11.3.2006, 26105) m 5 hükmünde belirtilmektedir.

29 - 5368 sayılı Lisanslı Harita Kadastro Mühendisleri ve Büroları Hakkında Kanunm 1/2 uyarınca Kadastro teknik hizmetlerinden tescile tâbi olmayan işlemlerin yapım ve kontrolü, tescile tâbi olan işlemlerin yapım sorumluluğu lisanslı harita kadastro mühendislik bürolarınca yerine getirilir.

30 - Bakanlığın internet sitesindeki soru-cevap bölümünde de Tebliğ’deki açıklama doğrulanmaktadır, <http://imarbarisi.csb.gov.tr/sss/8-kat-mulkiyeti-ve-cins-degisikligi>

31 - Nitekim, "Daha önce kat irtifakı kurulmuş binalarda bu Kanundan istifade ile bağımsız bölüm kazanılmış ise, arsa payına bağlanmamış bağımsız bölüm sahibi, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 44 üncü maddesi gereğince kat maliklerinin ittifakını sağlayamıyorsa, bu Kanuna göre bağımsız bölümüne ait tasdik edilmiş yapı ruhsatı ve kullanma izni belgesi ile arsa payına karşılık hesap edilen değeri, hak sahibi kat malikleri adına bir milli bankaya bloke ettikten sonra sulh mahkemesinde kendisine ait bağımsız bölüm için arsa payı ayrılarak tescilini ister. Mahkeme, mevcut belgelere dayanarak diğer kat maliklerinin muvafakatim aramaksızın arsa payını tespit ederek ilâve bağımsız bölümün tesciline karar verir. Tescil ilâmı gereğince her kat malikinin arsa paylarında resen düzeltme yapılır. Daha önce düzenlenmiş yönetim plânı ve diğer belgeler yeni bağımsız bölüm malikini de bağlar. Bu işlemlerden sadece bağımsız bölümün kayıtlı değeri üzerinden tapu tashih harcı alınır" şeklindeki 2981 sayılı Kanunim 16 acı maddesinin sonuna eklenen fıkra Anayasaya aykırı bulunmamıştır, AYM 18.1.1989, 1988/3, 4 RG: 3.5.1989, 20157.

32 - tkgm.gov.tr/sites/default/files/icerik/ekleri/imar_barisi_sikca_sorulan_sorular.pdf Soru 7.

33 - tkgm.gov.tr/sites/default/files/icerik/ekleri/imar_barisi_sikca_sorulan_sorular.pdf Soru 8.

34 - Söz konusu hükümle, belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından belediyelere pay verilmesi öngörülmektedir.

35 - 6546 SK m2/e-“e) Tarihi Alan: Ekli harita ve koordinat listesinde sınırları belirtilen ve bu Kanunla Başkanlığa tahsis edilen Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanını” ifade eder.

36 - Hazineye ait taşınmazın tahsis bilgisi Milli Emlak Genel Müdürlüğü veya taşra teşkilatlarından alınacaktır, <http://imarbarisi.csb.gov.tr/sss> Soru 64.

37 - "... ormanların tahribinin önlenerek ulusal ekonomiye katkısının sağlanması ve orman köylüsünün üretici haline getirilip kalkındırılması için orman sınırları

dışına çıkarılan yerlerin yalnızca orman köyleri halkının nakli ve yerleştirilmesi amacıyla değerlendirilmesi öngörülmüştür. Anayasa'nın 169. maddesindeki orman sınırlarının daraltılmasına olanak tanınan iki halde de, orman sınırları dışına çıkarma sonucu elde edilen alanların değerlendirilmesi açısından herhangi bir ayırım yapılamayacağı, bu yerlerden yararlanmaya ilişkin düzenlemelerin Anayasa'nın 170. Maddesinde öngörülen amaca uygun yapılması gerekeceği kuşkusuzdur. Bu durumda yasa koyucunun belirtilen alanların kullanıcılarına veya başkalarına, hatta orman içi köyler halkına satılmasını veya bu amaçla devredilmesini sağlayacak bir düzenleme yapması olanaklı değildir. Açıklanan nedenlerle, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş yerlerin, orman sınırları dışına çıkarılarak 2981 sayılı Yasa hükümlerinin uygulanması suretiyle satışı ve devri olanağını getiren itiraz konusu kural Anayasa'nın 169. ve 170. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir...", AYM 27.9.1995, 13/51, RG: 28.11.2002, 24950.

38 - Ayrıca Koruma Kanunları ile çelişki yaratılmaktadır. Örneğin; a) 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun, b) 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu, c) Afete maruz bölgeye ilişkin hükümler içeren 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun, ç) 28/12/1960 tarihli ve 189 sayılı Millî Savunma Bakanlığı İskân İhtiyaçları İçin Sarfiyat İcrası ve Bu Bakanlıkça Kullanılan Gayrimenkullerden Lüzumu Kalmayanların Satılmasına Salâhiyet Verilmesi Hakkında Kanun, d) 18/12/1981 tarihli ve 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu, e) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, f) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, g) 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu, ğ) 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu, h) 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun, ı) 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, i) 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi

Kanunu vs.

39 - tkgm.gov.tr/sites/default/files/icerik/ekleri/imar_barisi_sikca_sorulan_sorular.pdf Soru 9.

40 - TKGM sitesinde bu tür yapılar için yapı kayıt belgesinin düzenlenmesinin mümkün olmadığı ileri sürülmektedir, https://www.tkgm.gov.tr/sites/default/files/icerik/ekleri/imar_barisi_sikca_sorulan_sorular.pdf Soru 16.

41 - gyoder.org.tr/uploads/imar_barisi_soru_cevap.pdf Soru 110.

42 - imarbarisi.csb.gov.tr/sss Soru 16.

43 - TMK m 1012- "Bir taşınmazın eklentileri, malikin istemi üzerine kütükteki beyanlar sütununa yazılır. Bu kaydın terkin, kütükte hak sahibi görünen bütün ilgililerin rızasına bağlıdır".

44 - Yapı Kayıt Belgesi, önceki İmar Affı Kanunu olan 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun uyarınca verilen "Tapu Tahsis Belgesi"ne benzemekte olup, bu belge ile ilgili adli ve idari yargıda bir çok uyuşmazlıklar halen dahi yaşanmaktadır.

45 - Tebliğde "daha evvel Yapı Kayıt Belgesi için ödenen meblağ kadar bir bedelin" ödeneceği belirtilmektedir (Tebliğ m 6/4).

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU KAPSAMINDA ŞİRKETİNİZ VERİ SORUMLULARI SİCİLİNE KAYDOLMAK ZORUNDA MI?

Günümüzde internet, cep telefonu, bilgisayar gibi iletişim araçlarının yaygınlaşması gerek özel sektör ve gerekse kamu sektörü tarafından kişisel verilerin kolay ve hızlı şekilde edinilmesine ve paylaşılmasına olanak sağlamaktadır.

Bu bilgilerin kullanılması, mal ve hizmet sunan gerçek ve tüzel kişilere bazı avantajlar sağlasa da bu durum birçok hukuki ihlali de beraberinde getirmiştir.

Özel hayatın gizliliği başta olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunması ve Avrupa Birliği ile yürütülen müzakere süreçleri, kişisel verilerin korunması hakkında düzenleme yapılmasını gerektirmiştir.

Bu doğrultuda Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin 95/46/AT Sayılı Direktifi esas alınarak hazırlanan, 6698

sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("Kanun") 7 Nisan 2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve veri sorumlularına Kanunun yayımı tarihinden önce işlenmiş olan kişisel verilerin Kanuna uyumlu hale getirilmesi için 2 yıl süre öngörülmüş, bu süre 7 Nisan 2018 tarihinde sona ermiştir.

Gelinen noktada şirketlerin büyük bir kısmı henüz Kanuna uyum sürecini dahi tamamlamamışken, Veri Sorumluları Siciline ("VERBİS") kayıt yükümlülüğüne ilişkin kararlar da 18 Ağustos 2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak, Veri Sorumluları Siciline kayıt yaptırmak zorunda olan gerçek ve tüzel kişilerin kapsamı belirlenmiştir.

Kanunun 16. Maddesinin 2. fıkrasında yer alan

"Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler, veri işlemeye başlamadan önce Veri Sorumluları Siciline kaydolmak zorundadır.

Ancak, işlenen kişisel verinin

niteliği, sayısı, veri işlemenin kanundan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi Kurulca belirlenecek objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle, Kurul tarafından, Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisna getirilebilir."

hükmü ile Kanunun Geçici 1. Maddesinin 2. fıkrasında yer alan

"Veri sorumluları, Kurul tarafından belirlenen ve ilan edilen süre içinde Veri Sorumluları Siciline kayıt yaptırmak zorundadır."

hükmü göz önünde bulundurularak kayıt yükümlülüğü bulunan veri sorumluları belirlenmiş, istisnalar hariç faaliyet konusuna bakılmaksızın yıllık çalışan sayısı 50'den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den çok olan gerçek ve tüzel kişiler kayıt yaptırmak zorunda tutulmuştur.

KAYIT YÜKÜMLÜLÜĞÜ BULUNAN VERİ SORUMLULARI	BAŞLANGIÇ TARİHİ	SÜRE	SONTARİH
Yıllık çalışan sayısı 50'den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den çok olan gerçek ve tüzel kişi veri sorumluları	01.10.2018	12 AY	30.09.2019
Yurtdışında yerleşik gerçek ve tüzel kişi veri sorumluları	01.10.2018	12 AY	30.09.2019
Yıllık çalışan sayısı 50'den az ve yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den az olmakla birlikte ana faaliyet konusu özel nitelikli kişisel veri işleme olan gerçek ve tüzel kişi veri sorumluları	01.01.2019	15 AY	31.03.2020
Kamu kurum ve kuruluşu veri sorumluları	01.04.2019	15 AY	30.06.2020

Kişisel Verileri Koruma Kurulu kararları kapsamında bazı veri sorumluları ise Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünden muaftutulmuştur, ancak Kanun kapsamındaki diğer yükümlülükleri elbette ki devam etmektedir. İstisna kapsamındaki veri sorumluları şöyledir;

- Yıllık çalışan sayısı 50'den az ve yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den az olan gerçek veya tüzel kişi veri sorumlularından ana faaliyet konusu özel nitelikli kişisel veri işleme olmayanlar
- Herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla yalnızca otomatik olmayan yollarla kişisel veri işleyenler
- İlgili kanunlar uyarınca kurulan ve faaliyet gösteren noterler, dernekler, vakıflar, sendikalardan yalnızca ilgili mevzuat ve amaçlarına uygun, faaliyet alanlarıyla sınırlı ve sadece kendi çalışanlarına, üyelerine, mensuplarına ve bağıışçılarına yönelik kişisel veri işleyenler
- İlgili kanunlar uyarınca kurulan ve faaliyet gösteren siyasi partiler, avukatlar, serbest muhasebeci mali müşavirler, yeminli mali müşavirler ve arabulucular

Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğu olan veri sorumluları başvurusunu aşağıdaki bilgileri içeren bir bildirimle yapacaktır.

- Veri sorumlusu ve varsa temsilcisinin kimlik ve adres bilgileri
- Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği
- Veri konusu kişi grubu ve grupları ile bu kişilere

ait veri kategorileri hakkındaki açıklamalar

- Kişisel verilerin aktarılabileceği alıcı veya alıcı grupları
- Yabancı ülkelere aktarımı öngörülen kişisel veriler
- Kişisel veri güvenliğine ilişkin alınan tedbirler
- Kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami süre

Veri Sorumluları Siciline başvuru sırasında açıklanacak bu bilgiler ise veri envanterine dayalı olarak hazırlanacağından, öncelikle veri sorumlularının bu bilgileri içeren bir "Kişisel Veri İşleme Envanteri" oluşturması gerekmektedir. Kayıt olan veri sorumlularının ise ayrıca "Kişisel Veri Saklama Ve İmha Politikası" hazırlaması zorunludur.

Kanun kapsamında, Kişisel Verileri Koruma Kurumu ("Kurum") ve Kurumun karar organı olan re'sen veya şikâyet üzerine inceleme yapma yetkisine sahip Kişisel Verileri Koruma Kurulu ("Kurul") kurulmuştur. Kurul tarafından Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 TL'den 1.000.000 TL'ye kadar idari para cezası uygulanacaktır. Kanun kapsamında belirtilen diğer yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda ise, 5.000 TL'den 1.000.000 TL'ye kadar idari para cezası ile Türk Ceza Kanunu kapsamında 1 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası uygulanacaktır. İdari ve cezai yaptırımların caydırıcı nitelikte olması ise kişisel verilerin korunmasına verilen önemi göstermek olup, şirketlerin bir an önce bu konuda eksikliklerini tamamlamaları gerekmektedir.

Stj. Av. Yağız GÜNDOĞDU

İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK NEDİR?

5510 SAYILI KANUN'A GÖRE İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK NEDİR?

Kişilerin isteğe bağlı olarak prim ödemek suretiyle uzun vadeli sigorta kollarına ve genel sağlık sigortasına tabi olmalarını sağlayan sigorta türüdür.

İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI OLMANIN ŞARTLARI NELERDİR?

- Türkiye'de ikamet etmek.
- Zorunlu sigortalı olarak çalışmamak.
- Kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak.
- 18 yaşını tamamlamış olmak.
- İsteğe bağlı sigorta talep dilekçesiyle kuruma yazılı olarak müracaat etmek.

İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK NE ZAMAN BAŞLAR?

Kişilerin talepte bulundukları tarihi takip eden günden itibaren isteğe bağlı sigortalılık başlar.

HANGİ ÜLKELERDE ÇALIŞIRKEN İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI OLMAK İSTEYENLERDEN TÜRKİYE'DE İKAMET ETME ŞARTI ARANMAZ?

- İngiltere, Fransa, İsveç ve İsviçre'de bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından,
- Türkiye Cumhuriyeti ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamamış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinden dolayı yurt dışından da ülkemizde isteğe

bağlı sigortaya devam etme hakkı olanlar için, Türkiye'de ikamet etme şartı aranmaz.

Kanuna göre isteğe bağlı sigortalı olmaya ilişkin şartları taşıyanlardan;

- Hükümlü ve tutuklular,
- 3308 sayılı Meslek Eğitim Kanunu'nda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler, meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tabi tutulan öğrenciler,
- İşkur tarafından düzenlenen meslek edindirme ve geliştirme kurslarına katılan kursiyerler,
- Kamu idarelerinde çalışmakta iken iş sözleşmesi askıda kalanlar,
- İşsizlik ödeneği almakta olanlar,
- İş sözleşmesi sona ermemiş olmakla beraber grev, ücretsiz izin ve içinin mevsim ya da kampanya sonu bıraktığı işine yeni mevsim ya da kampanyada devam edecek olması nedeniyle iş sözleşmesi askıda kalanlar,
- Harp malulleri, 3713 ve 2330 sayılı kanunlara göre vazife malullüğü bağlanmış maluller talep etmeleri halinde isteğe bağlı sigortalı olabilirler.

İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK NE ZAMAN SONLANDIRILIR?

- İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirmeye talebinde bulunanların, prim borcu bulunanların borçsuz olduğu ay sonu itibarıyla, borcu olmayanların ise talep tarihi itibarıyla,
- Emeklilik talebinde bulunanların, aylığa hak kazanmış olmak şartıyla talep

tarihinden,

- Ölen sigortalıların ölüm tarihinden,
- Diğer sigorta kollarına tabi çalışmaya başlayanların çalışmaya başladıkları tarihten bir gün önce isteğe bağlı sigortalılıkları sonlandırılır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDE İKAMET EDEN YABANCI ÜLKE VATANDAŞLARI İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI OLABİLİR Mİ?

- Türkiye Cumhuriyeti'nde ikamet eden yabancı uyruklular isteğe bağlı sigortalı olabilirler.
- Yabancı ülke vatandaşlarından Türkiye'de yerleşik olma hali bir yılı doldurmadıkça genel sağlık sigortası primi alınmaz ve bu kişiler genel sağlık sigortalısı sayılmazlar.
- Bir yıl geçtikten sonra, sigorta primiyle birlikte sağlık sigortası primi de lehtardan Sosyal Güvenlik Kurumu'nca alınır ve lehtar genel sağlık sigortası kapsamına dahil edilir.

İSTEĞEBAĞLISİGORTALILIKTA ÖDENMESİ GEREKEN PRİMLER HANGİLERİDİR?

- Bahsi geçen kanunun 82. maddesine göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında, sigortalı tarafından belirlenen prime esas aylık kazancın %32'sidir.
- Bunun %20'si malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, %12'si genel sağlık sigortası primidir.
- İsteğe bağlı sigortalılıkta lehtar ödemek istediği prim tutarını kendisi belirlemektedir.
- Lehtar, e-devlet uygulaması üzerinden online beyanda bulunmak suretiyle istediği tutarda prim ödeyebilir.

- Prime esas kazanç beyanında lehtar ayda bir kere bulunabilir. Bu beyan, değiştirilmediği sürece sonraki aylar için de yapılmış sayılır.
- Beyanda bulunmayan, beyanın geçerliliği ortadan kalkan veya beyanlarını asgari ücretin altında belirleyen lehtarların primi, asgari ücret üzerinden Sosyal Güvenlik Kurumu'nca hesaplanır.
- Sosyal Güvenlik Kurumu'nun anlaşmalı olduğu bankalardan.
- E-devlet sistemi üzerinden.
- Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü ve sosyal güvenlik merkezlerinden.
- Ayrıca lehtar prim borçlarını Sosyal Güvenlik Kurumu'nun anlaşmalı olduğu bankalar üzerinden, PTT şubelerinden veya kredi kartı/bankamatik kartı ile www.sgk.gov.tr adresi üzerinden ödeyebilir.

İSTEĞEBAĞLISİGORTALILIĞIN PRİMLERİNİN SON ÖDEME GÜNÜ NE ZAMANDIR?

Her aya ait primler takip eden ayın sonuna kadar Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenmesi gerekir.

SÜRESİ İÇİNDE ÖDENMEYEN PRİMLERE GECİKME CEZASI VE GECİKME ZAMMI SOSYAL GÜVENLİKKURUMU'NCANASIL UYGULANMAKTADIR?

Primin ödenmeyen kısmı sürenin bittiği tarihten itibaren ilk üç aylık sürede her bir ay için %2 oranında gecikme cezası uygulanarak arttırılır. Ayrıca, her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) faiz oranları bileşik bazda uygulanarak Sosyal Güvenlik Kurumu'nca gecikme zammı hesaplanır.

LEHTAR GENEL SAĞLIK SİGORTASI HİZMETLERİNDEN NASIL YARARLANABİLİR?

Lehtarın, bulunduğu ayın haricinde prim borcu olmaması durumunda, lehtar ve hak sahipleri genel sağlık sigortası hizmetlerinden yararlanabilir.

LEHTAR PRİM BORÇLARINI NEREDEN ÖĞRENEBİLİR?

LEHTARIN BİRİKMİŞ BORÇLARINI DAHA SONRA ÖDEMESİ DURUMUNDA, ÖDEDİĞİ PRİMLER İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIKTAN SAYILIR MI?

Lehtarın ödemek istediği aydan itibaren en geç 12 ay içinde hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte primleri ile ödenen süreler isteğe bağlı sigortalılık süresinden sayılır. 12 aydan sonra ödenen primler lehtarın isteğe bağlı sigortalılık süresinden sayılmaz.

Av. Haydar ŞENÖZ

KAMU İHALE MEVZUATI'NDAKİ SON DEĞİŞİKLİKLER

GİRİŞ: Kamu ihaleleri idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'ndaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 130 milyar TL'yi geçen bir alandır.

Bu alanın düzenlendiği ana mevzuat 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'dur. Ayrıca bu kanunların hizmet, mal, yapım ve danışmanlık için ayrı ayrı ihale uygulama yönetmelikleri ve tebliğleri ile devasa bir alt mevzuatı bulunmaktadır.

Bu mevzuatta zaman zaman Danıştay kararları ile yeni içtihatların oluşması veya ihale süreçlerinde yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasıyla değişiklikler olabilmektedir. Bu değişikliklerin sonuncusu 19 Haziran tarihinde gerçekleşmiştir.

19.06.2018 tarihli ve 30453 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren düzenlemeler ile ihale uygulama yönetmeliklerinde önemli değişiklikler gerçekleştirilmiş olup, son değişiklikler makalemizin konusunu teşkil edecektir.

1. İHALE UYGULAMA YÖNETMELİKLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİN GENEL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

19 Haziran tarihinde ihale hukukunun değişiklik yapılan alt mevzuatı aşağıda belirtilmiştir. Değişiklik gerçekleştirilen yönetmelikler;

- Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair

- Yönetmelik
 - Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
 - Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
 - Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
 - Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
 - Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
 - Değişiklik gerçekleştirilen tebliğler
 - Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
 - Yapım İşlerinde Benzer İş Grupları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- görülmektedir ki söz konusu değişiklik son derece geniş çaplı bir değişikliktir.

2. İHALE UYGULAMA YÖNETMELİKLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER

İhale uygulama yönetmeliklerindeki değişikliklere ilişkin genel bilgilere aşağıda yer verilmiştir;

2.1. Ticaret Sicil Gazetesi, İş Deneyim Belgesi, Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi, Geçici Teminat Mektubu, Gelir Tablosu, Bilanço 19.07.2018 Tarihinden İtibaren İhale Teklif Zarfında Sunulmak Zorunda Değildir.

İhale uygulama yönetmeliklerinde gerçekleştirilen değişikliklerle alakalı olarak belki de en önemli düzenlemelerden bir tanesi budur. Yeni dönemde teklif zarfında istekliler bazı belgeleri sunmak zorunda olmayacaklardır.

İhaleye katılım ve yeterlilik kriterlerine ilişkin sunulan belgelerin veya bu belgelerde yer alan bilgilerin EKAP üzerinden veya kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden temin edilebilmesi veya bu bilgilerin teyidinin yapılabilmesi durumunda, bu belgeler için belgelerin sunulmuş şekline ilişkin şartlar aranmaz.

Yukarıda sayılan belgeler ile Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin 21'nci maddesinin 2'nci fıkrasına uygun olarak alınan geçici teminat mektubu, sunulmayacak belgeler tablosunda gerekli bilgilere yer verilmesi şartıyla 19.07.2018 tarihinden itibaren teklif zarfında sunulmayacaktır.

2.2. Sunulmayacak Belgeler Tablosu

Bu yeni bir kavram olarak karşımıza çıkmış durumdadır. Yukarıda da belirtildiği üzere Ticaret Sicil Gazetesi, İş Deneyim Belgesi, Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi, Geçici Teminat Mektubu, Gelir Tablosu, Bilanço 19.07.2018 tarihinden itibaren ihale teklif zarfında sunulmak zorunda değildir. Ancak bu belgelerin hangilerinin teklif zarfında sunulmayacağına yönelik düzenleme ihale öncesinde idare tarafından sunulmayacak belgeler tablosunda belirtilecektir.

2.3. Geçici Teminat Mektuplarını İdarenin Talebi Üzerine Sunmayanlar Hakkında Yasaklama Kararı Verilecektir

Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin 21'inci maddesinin ikinci fıkrasına uygun olarak alınmayan geçici teminat mektubunu idarenin talebi üzerine sunmayan ya da on birinci fıkra

hükmü saklı kalmak kaydıyla gerçeğe aykırı beyanda bulunan istekliler hakkında, kanunun 17'nci maddesi uyarınca işlem yapılır. Firma hakkında ihalelerden yasaklanma kararı verilecektir.

2.4. İş Deneyim Belgelerindeki Değişiklik

Bundan böyle EKAP üzerinden düzenlenen iş deneyim belgelerinde işin varsa belgeye konu esaslı unsuru ile belge tutarlarının iş grupları itibarıyla dağılımı yazılmak zorundadır.

2.5. Elektronik ihale

Yönetmelik değişikliği ile açık ihale usulü veya kanunun 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre pazarlık usulünün kullanıldığı ihaleler, e-teklif alınmak suretiyle bu maddeye uygun olarak yapılabilir.

Bu maddede hüküm bulunmayan hallerde, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin uygun olan hükümleri, yoksa bu yönetmelik hükümleri uygulanır. Ancak e-anahtarlar teklif ile birlikte ihale tarih ve saatine kadar gönderilir ve teklifler ihale tarih ve saatinde ihale komisyonu tarafından EKAP üzerinde açılır.

- Bu ihalelerde, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin ekinde bulunan "Yeterlik Bilgileri Tablosu Sunulan ve Tekliflerin Elektronik Ortamda Alındığı İhalelerde Uygulanacak Tıp İdari Şartname" ve ilgili yönetmelikler ekinde bulunan diğer standart formlar kullanılır ve EKAP üzerinden gönderilmeyen teklifler kabul edilmez.
- İlan ve dokümanda belirtilmek kaydıyla, yaklaşık maliyeti kanunun 8'inci maddesinde öngörülen eşik değerin yarısına

kadar olan ihalelerde, sınır değerin altında teklif sunan isteklilerden aşırı düşük teklif açıklaması istenmez veya bu isteklilerin teklifleri açıklama istenilmeksizin reddedilir.

- e-teklifler EKAP üzerinden, yalnızca teklif mektubu ve ekleri doldurularak hazırlanır ve e-imza ile imzalanarak ihale tarih ve saatine kadar gönderilir. Ortak girişimlerde e-teklifin ortakların tamamı tarafından e-imza ile imzalanması zorunludur. Kısmi teklife açık ihalelerde teklif mektubu eklerinin her bir kısım için ortak girişimlerin katıldığı ihalelerde ise yeterlik bilgileri tablosunun her bir ortak tarafından ayrı ayrı doldurulması gerekmektedir.
- Geçici teminat mektuplarının Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin 21'inci maddesinin ikinci fıkrasına uygun olarak alınması halinde, mektuba ilişkin ayırt edici numara; anılan maddeye uygun olarak alınmaması halinde ise düzenlenen mektuba ilişkin bilgiler, yeterlik bilgileri tablosunun ilgili bölümünde belirtilir. Geçici teminat mektubu dışındaki teminatların saymanlık ya da muhasebe müdürlüklerine yatırıldığına ilişkin bilgiler de aynı şekilde yeterlik bilgileri tablosunun ilgili bölümünde belirtilir.
- Banka referans mektuplarının Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin 20'nci maddesinin birinci fıkrasına uygun olarak alınması halinde, mektuba ilişkin ayırt edici numara; anılan maddeye uygun olarak alınmaması halinde ise düzenlenen mektuba ilişkin bilgiler, yeterlik

bilgileri tablosunun ilgili bölümünde belirtilir.

- Tekliflerin açılması ve değerlendirilmesine ilişkin tutanaklar EKAP üzerinde hazırlandıktan sonra, çıktısı alınarak ihale komisyonu üyeleri tarafından imzalanır ve her oturum kapatılmadan önce bilgiler EKAP'a kaydedilir.
- İhale dokümanında belirtilen geçici teminat mektubu, katılım belgeleri ve yeterlik kriterleri ile fiyat dışı unsurlara ilişkin değerlendirme, istekliler tarafından beyan edilen bilgi ve belgelerden; EKAP veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden sorgulanarak temin veya teyit edilebilenler için sorgulama sonucunda elde edilen bilgiler; belirtilen yöntemle temin veya teyit edilemeyenler için ise yeterlilik bilgileri tablosunda beyan edilen bilgiler esas alınarak yapılır. Bu değerlendirme sonucunda ihalede öngörülen şartları sağlamadığı anlaşılan teklifler değerlendirme dışı bırakılır.
- Geçerli tekliflerden ekonomik açıdan en avantajlı birinci ve ikinci teklif olması öngörülen tekliflerin sahiplerine, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin 21'inci maddesinin ikinci fıkrasına uygun olarak alınmayan geçici teminat mektupları ile beyan ettikleri bilgi ve belgelerden, EKAP veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden sorgulanamayanlara ilişkin tevsik edici belgeleri ve bunların eklerini, belgelerin sunulmuş şekline uygun olarak

sunmaları için iki iş gününden az olmamak üzere makul bir süre verilir. Verilen süre içerisinde beyan edilen bilgi ve belgeleri doğrulayan belgeleri sunmayan isteklilerin teklifleri değerlendirme dışı bırakılarak geçici teminatları gelir kaydedilir. Geçici teminat mektubu ve sunduğu belgeler ile katılım ve yeterlik kriterlerine ilişkin şartları sağlamayan isteklilerin teklifleri ise değerlendirme dışı bırakılır. Bu işleme ekonomik açıdan en avantajlı birinci ve belirlenecek ise ikinci teklif sahibi tespit edilene kadar devam edilir. Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin 21'inci maddesinin ikinci fıkrasına uygun olarak alınmayan geçici teminat mektubunu idarenin talebi üzerine sunmayan ya da onbirinci fıkra hükmü saklı kalmak kaydıyla gerçeğe aykırı beyanda bulunan istekliler hakkında, kanunun 17'nci maddesi uyarınca işlem yapılır.

- İstekliler tarafından beyan edilen bilgiler ile sorgulama sonucu edinilen bilgiler, bu bilgileri tevsik etmek amacıyla sunulan belgeler ya da geçici teminat mektubu arasında farklılık bulunması durumunda; ihalede öngörülen şartların sağlanması kaydıyla tekliflerin geçerliliği etkilenmez."

2.6. Elektronik Eksiltme

Elektronik eksiltmeye ilişkin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda önemli değişiklikler gerçekleştirilmişti daha önceki yıllarda.

01.11.2018 tarihinden itibaren ilan ve dokümanda belirtilmek kaydıyla açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 38'nci maddesinde öngörülen aşırı düşük açıklaması istenilmeksizin sonuçlandırılması öngörülen ihalelerde, fiyat ile birlikte fiyat dışı unsurlar üzerinden; sayılan usuller ile yapılan diğer ihalelerde ise yalnızca elektronik eksiltme yapılabilecektir.

2.7. Standart Formlarda Değişiklik
İhale uygulama yönetmeliklerinin ekleri olan ve idarelerce doldurulması zorunlu olan bazen de isteklilerce doldurulması

zorunlu olan standart formlarda da önemli değişiklikler yapılmıştır;

- Yönetmelik Ek-1'de yer alan KİK002.1/H numaralı Açık İhale Usulü İlan Formu'nun, KİK002.3/H numaralı 4734 Sayılı Kanunun 21'inci maddesinin (a)/(d)/(e) bentlerine göre Pazarlık Usulüyle Yapılan İhale İlanı Formu'nun, KİK002.4/H numaralı 4734 Sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (b)/(c)/(f) bentlerine göre Pazarlık Usulüyle Yapılan İhale İlanı Formu'nun 7.2'nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddelerin (2) numaralı dipnotları yürürlükten kaldırılmıştır.
- Yönetmelik Ek-1'de yer alan KİK018.0/H numaralı İhale Komisyonu Kararı Standart Formu'nda yer alan "İhale usulü:" ibareli satırdan sonra gelmek üzere "Yaklaşık maliyet:" ve "Sınır değer:" ibareli satırlar, "Toplam teklif sayısı:" ibareli satırdan sonra gelmek üzere "Varsa aşırı düşük teklif sayısı:" ibareli satır eklenmiştir.
- Aynı yönetmeliğin Ek-1'ine ekteki KİK024.4/H numaralı Geçici Kefalet Senedi, KİK024.5/H numaralı Kesin Kefalet Senedi, KİK024.6/H numaralı Avans Kefalet Senedi, KİK029.0/H numaralı Sunulmayacak Belgeler Tablosu standart formları eklenmiştir.

2.8. Mesleki Faaliyetin Yürütülmesinden Kaynaklanan Mahkumiyet Haline İlişkin Son Düzenleme

Son zamanlarda mesleki faaliyetin yürütülmesinden kaynaklanan mahkumiyet haline ilişkin olarak değerlendirme dışı bırakılan isteklilere ilişkin olarak Kamu İhale Kurulu kararlarının mahkeme sürecinde özellikle Danıştay nezdinde iptal edilmesi sonucunda aşağıdaki değişiklik Kamu İhale Genel Tebliği'nde yapılmak zorunda kalmıştır.

"17.5.1.3. Adalet Bakanlığı Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğü'ne bağlı birimlerden alınacak adli sicil istatistik bilgilerini içeren belgeden veya gerekçeli mahkumiyet kararından yalnızca, "mesleki faaliyetin

yürütülmesinden kaynaklanan mahkumiyet hali", 4734 sayılı Kanunun 10'uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (e) bendi kapsamında değerlendirilecektir. Bu nedenle idarelerin, 10 uncu maddenin dördüncü fıkrasının (e) bendinin uygulamasında, mahkumiyet kararlarının mesleki faaliyetten kaynaklanıp kaynaklanmadığını göz önünde bulundurması gerekmektedir."

3. SONUÇ

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve bu kanunların hizmet, mal, yapım ve danışmanlık için ayrı ayrı ihale uygulama yönetmelikleri ve tebliğleri ile devasa bir alt mevzuatı bulunmaktadır.

Bu mevzuatta zaman zaman Danıştay kararları ile yeni içtihatların oluşması veyahut ihale süreçlerinde yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasıyla değişiklikler olabilmektedir. Bu değişikliklerin sonuncusu geçtiğimiz günlerde 19 Haziran tarihinde gerçekleşmiştir. 19.06.2018 tarihli ve 30453 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren düzenlemelerle ihale uygulama yönetmeliklerinde önemli değişiklikler yürürlüğe girmiştir.

Ayrıntılarına makalemizde yer verdiğimiz değişiklikler özet olarak;

- Ticaret Sicil Gazetesi, İş Deneyim Belgesi, Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi, Geçici Teminat Mektubu, Gelir Tablosu, Bilanço 19.07.2018 tarihinden itibaren ihale teklif zarfında sunulmak zorunda değildir. Bu belgelerin hangi belgeler olacağı sunulmayacak belgeler tablosunda ihaleye çıkan idarelerce gösterilecektir.
- Elektronik ihale ve elektronik eksiltme ile ilgili olarak önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir.
- Standart formlarda değişiklik yapılmıştır.
- Söz konusu değişikliklerin ne

zaman yürürlüğe gireceğine ilişkin düzenlenme aşağıdaki şekildedir;

- "(1) Bu maddeyi yürürlüğe koyan yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilanı veya duyurusu yapılmış olan ihaleler, ilanın veya duyurunun yapıldığı tarihte yürürlükte olan yönetmelik hükümlerine göre sonuçlandırılır. Ancak, bu maddeyi yürürlüğe koyan yönetmeliğin 4 ve 8'inci maddelerinde yer alan hükümler ilan veya duyuru tarihlerine bakılmaksızın ilgili maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanır."

MADDE 31 – Bu yönetmeliğin 4 ve 30'uncu maddeleri yayımı tarihinde, 5'inci maddesinin 59/B maddesine ilişkin hükümleri ile 6, 12, 13, 15, 20, 21 ve 23'üncü maddeleri 1/11/2018 tarihinde, 5'inci maddesinin 59/A maddesine ilişkin hükümleri 2/1/2019 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinden 30 gün sonra yürürlüğe girer."

KAYNAKÇA

www.kik.gov.tr/istatistikler/2017_Yili
İstatistikler
www.resmigazete.gov.tr

Stj. Av. Gökçe YILDIZ

CEZA KOŞULU

Bir borç ilişkisinde borçlunun borcunu hiç veya gereği gibi ifa etmemesi her zaman karşılaşılabilen bir durumdur. Borca aykırılıktan zarara uğrayan alacaklı zararın varlığını ve miktarını ispat ederek zararın giderilmesini genel hüküm TBK m. 112 uyarınca isteyebilir. TBK m. 112 kusur ve zarar esasına dayanır. Olası bir sözleşmeye aykırılıkta alacaklı zararı ispat etmekle uğraşmak istemezse kanunen başka bir imkanı var mıdır?

'Ceza koşulu', 'sözleşme cezası' veya 'cezai şart', sözleşmenin ihlaline bağlanan bir cezadır. Borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi durumunda borçlunun alacaklıya ifa etmesi gereken ekonomik değeri olan bir edim, borç ihlaline bağlı bir sonuç olarak taraflarca kararlaştırılabilir. Asıl borç ve ceza arasında fer'ilik ilişkisi bulunur. Bu nedenle ceza koşulunun geçerli olabilmesi için geçerli bir borç ilişkisinin bulunması şarttır. Ceza koşulu zarara bağlı değildir ve kusurdan bağımsız kararlaştırılabilir. Bu yönüyle ceza koşulu TBK m. 112'ye kıyasla alacaklıya kolaylık sağlar ve borçlu üzerinde ifaya ilişkin baskı kurar.

Ceza koşulu sözleşmede veya apayrı bir metinle asıl borcun tabi olduğu geçerlilik şekline uygun olarak kararlaştırılır. Sözleşmenin, ceza koşuluna bağlanan işlemin konusu kural olarak her şey olabilir. Haksız fiil, sebepsiz zenginleşmeden doğan borçların ifası da cezai koşula bağlanabilir. Ancak kanunun ceza koşulunun kararlaştırılmasını net olarak yasakladığı bazı haller vardır:

- TBK m. 346 uyarınca "Kiracıya, kira bedeli ve yan giderler

dışında başka bir ödeme yükümlülüğü getirilemez. Özellikle, kira bedelinin zamanında ödenmemesi hâlinde ceza koşulu ödeneceğine veya sonraki kira bedellerinin muaccel olacağına ilişkin anlaşmalar geçersizdir". Kanun kiracının kira bedelini ödemede gecikmesi durumunda ceza koşulu kararlaştırmayacağını açıkça belirtmiştir.

- TBK m.182/2 hükmü uyarınca hukuka ya da ahlaka aykırı bir edimi güçlendirmek amacıyla kararlaştırılan ceza koşulu geçerli olmaz.
- Tüketici Koruma Kanunu tüketici işlemlerinde tüketici aleyhine cezai şart konulmasını yasaklamıştır.
- TBK m.119/2 uyarınca nişanlanma koşula bağlanabilir ancak ceza koşuluna bağlanamaz.
- TBK m. 420/1: "Hizmet sözleşmelerine sadece işçi aleyhine konulan ceza koşulu geçersizdir". Bu hüküm itibarıyla hizmet sözleşmelerine işçi aleyhine konulan cezai şartlar geçersiz, işçi lehine konulan cezai şartlar ise geçerli kabul edilmelidir.
- Yargıtay'a göre TBK m. 512/l. c.1'de emredici bir biçimde yer alan "Vekâlet veren ve vekil, her zaman sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirebilir" hükmü gereğince buna bağlı ceza koşulu geçersizdir.
- Kefalet sözleşmesinde, ceza koşulu kararlaştırılabilen bir hukuki işlemde kefil asıl borçlunun ihlalinden dolayı cezai koşuldan sorumlu tutulamaz. Bu emredici hükümdür, aksi kararlaştırılmaz. Söz konusu hukuki ilişkide kefil ceza

koşulundan sorumlu tutmak mümkün değildir.

Yukarıda sayılan haller kanunun ceza koşulunu yasakladığı durumlara örnek teşkil eder. Kanun bazı hallerde ceza koşulunu direkt yasaklamayıp sınır koymuştur. Örneğin TBK 260/2 hükmü uyarınca taksitle alım sözleşmesinde peşinatlı ödemede temerrüde düşerse bunun için kararlaştırılmış olan ceza koşulu toplam satış bedelinin 1/10'undan fazla olamaz.

Cezai şart bir nevi götürü tazminattır, müspet zararın tazminidir; ancak zararın varlığı cezai şartın istenebilmesi için şart değildir. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde temerrüt durumunda seçimlik hakları düzenleyen TBK 125. maddesinin 3. bendine dayanarak müspet zarar tazmini istenmesi imkanında da cezai şart istenebilir. Ancak 'aksi kararlaştırılmadıkça' sözleşmeden dönüldüğünde cezai şart istenemez.

Belirtildiği üzere sözleşmenin, cezai koşula bağlanan işlemin konusu her şey olabilir. Konusunun bir miktar para borcu olduğu bir sözleşmede ceza koşulunun akıbeti nedir? Borçlar kanununda öngörüldüğü üzere para borçlarının ihlalinde temerrüt faizi alacaklıyı korumaktadır. Para borcu, temerrüt faizi ve cezai şart birlikte istenebilir mi? Bu konuda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır:

- Yargıtay'a göre temerrüt faizi ve cezai şart birlikte istenemez. Yargıtay bu durumda cezai şartı kabul etmemiştir, temerrüt faizi alacaklıyı korumaktadır.
- Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a göre kararlaştırılan cezai

şart istenebilir temerrüt faizi istenemez, ikisi de kararlaştırılmışsa istenebilir. Fahiş bir miktarın çıkması durumunda TBK 182/3 denetimine tabidir.

- Fikrimce, temerrüt faizi borçlar kanununun düzenlediği borç ihlallerinde alacaklıyı koruyan genel hüküm sonucu ortaya çıkmış bir müessesedir. Hukukumuzda TBK madde 27'ye aykırı olmadığı sürece taraflar arası sözleşme serbestisi esastır. Bu nedenle taraflar sözleşmeye ortak iradeleri(consensus) ile cezai şart koymuşlarsa bunun esas alınması sözleşme serbestisine uygun düşer. Ancak temerrüt faizi de cezai şart da götürü tazminat niteliğinde olduğundan ikisinin birlikte istenemeyeceği görüşündeyim.

Ceza koşulunu,

- İfa yerine istenen ceza koşulu
- İfaya eklenen ceza koşulu olarak ikiye ayırabiliriz.

İfa yerine istenen ceza koşulu: TBK 179/1 uyarınca 'Bir sözleşmenin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi durumu için bir ceza kararlaştırılmışsa, aksi sözleşmeden anlaşılmadıkça alacaklı, ya borcun ya da cezanın ifasını isteyebilir'. Alacaklı, borçlu ifayı usulüne uygun ifa edene kadar cezayı isteyebilir; eğer ifa yerine cezayı talep ederse bu seçiminden sonra dönüp ifayı talep edemez. Borçlunun borcunun hiç veya gereği gibi ifa etmemesi durumunda aşkın zarar varsa, alacaklı zararı ve kusuru ispat ederek aşkın zararı da isteyebilir. İfa yerine ceza koşulu istenmesi halinde kural olarak teminatlar da devam eder. Burada yasal istisna TBK 589/4'te şu şekilde

düzenlenmiştir: 'Kefilin, asıl borç ilişkisinin hükümsüz hâle gelmesinin sebep olduğu zarardan ve ceza koşulundan sorumlu olacağına ilişkin anlaşmalar kesin olarak hükümsüzdür.' Bu durumda kural olarak teminatlar devam ederken kefalet sözleşmesinde kefil cezadan sorumlu değildir.

İfaya eklenen cezai şart: TBK 179/2'de düzenlenmiştir: 'Ceza, borcun belirlenen zaman veya yerde ifa edilmemesi durumu için kararlaştırılmışsa alacaklı, hakkından açıkça feragat etmiş veya ifayı çekincesiz olarak kabul etmiş olmadıkça, asıl borçla birlikte cezanın ifasını da isteyebilir'. Söz konusu kanun hükmünde taraflar arası kararlaştırılan yer ve zamanda ifaya aykırılığa değinilmiş olmakla birlikte ihlaller sadece sayılan hallerle sınırlı değildir. Örneğin rekabet etmeme gibi, borcun kararlaştırılan zamanda ve yerde ifa edilmesiyle alakası olmayan bir edim türü de olabilir. Önemli bir diğer nokta, ifaya eklenen cezai şartta borcun nakli, alacağın temliki, alacaklının borçluyu ibrası,takas durumlarında cezai şart açıkça belirtilmedikçe kapsam dışıdır, kapsama alınmadıkça geçmez ;bu açıdan bağımsızlık özelliği mevcuttur. Ancak borçlu asıl borcunu ifa ederken alacaklı muaccel ceza koşulunu saklı tutmayıp ifayı kabul ederse ceza koşulu düşer;bu açıdan da ceza koşulunun bağılılık özelliği mevcuttur.Alacaklının muaccel ceza koşuluna ilişkin ihtirazi kayıt koymayıp ifayı kabul etmesi durumunda ceza koşulunun düşmesi faraziyedir bu nedenle alacaklı başka bir savunma yapamaz, ceza alacağını kaybeder.

Ceza koşulu kural olarak tazminat talebidir, kusura bağlıdır. Ancak

kusursuz sorumluluğu içeren kayıtlar konulabilir. Sözleşmede kusuru olmasa da sorumlu olacağına ilişkin kayıt olabilir. Bunların haricinde kusur gerekir, kusurun derecesi muacceliyet açısından fark yaratmaz, kusurun derecesi hakim müdahale edebildiği noktada indirim sebebi olabilir.

- İfa yerine cezai şartta borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi (kötü ifa) durumunda ceza istenir. Hiç ifa veya kötü ifa kusur olmadan oluşmuşsa cezai şart istenemeyecektir.
- İfaya eklenen cezai şartta kural olarak borçlu kusuru olmadan borcu kararlaştırılan şekilde ifa etmemişse cezai şart istenemeyecektir. Kusursuz sorumluluk ve sözleşmede aksi kararlaştırıldığı durumda ise kusur olmadan cezai şart istenebilir.

Av. Elif KARDEŞ

CEZANIN VE CEZALANDIRMANIN AMACI NEDİR?

Thomas More'un 16. yüzyılda yazdığı Ütopya adlı eserinde şöyle bir tespiti yer vermiştir. Çalmakla öldürmeye aynı cezanın verildiğini gören ne yapar? Soymakla yetinebileceği adamı kendi kellesini korumak için öldürür. Böylece kendini ele verecek olanı ortadan kaldırmış, suçunun ortaya çıkmasını kolayca önlemiş olur. Neye yaradı kanunların sertliği? Hırsızı darağacıyla korkutarak katil yapmış olduk. (Thomas More, 6 Temmuz 1535'te "kötü bir amaç uğruna haince ve şeytanca davranmak" suçuyla idama mahkum edilmiştir) ve eserin devamında olması gerekenden bahsederek "Kanunlar vuruyor, ama insanı değil, suçu öldürmek için vuruyor" demektedir. İşte burada cezanın amacının gerçekte ne olduğu sorusu geliyor akla. Şu an gündemdeki af ve idam tartışmaları da aslında tam olarak bu konuyla ilgilidir. Cezanın amacı kişiyi yeniden topluma kazandırmak mıdır, yoksa mağdurun ve toplumun intikam duygusunu mu tatmin etmektir? Yani Thomas More'un mükemmel bir şekilde ifade ettiği üzere hedef suç mu, insan mı?

Mevzuatımıza baktığımızda bu konudaki ilk cevabı 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 1. maddesi veriyor;

Ceza Kanununun amacı

Madde 1- (1) Ceza Kanununun amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir. Kanunda, bu amacın gerçekleştirilmesi için ceza sorumluluğunun temel esasları ile suçlar, ceza ve güvenlik tedbirlerinin

türleri düzenlenmiştir.'(<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>)

Görüleceği üzere ceza kanununun amacını düzenleyen madde lafzından birincil amacın önleyicilik olduğu anlaşılmaktadır. İntikamcı anlayış yerine toplumsal barışın korunması gayesi söz konusudur.

Ancak cezanın amacı sadece önleyicilik değildir. Zira sadece bu açıdan düşünülecekse en ağır cezaların (ölüm cezalarının) uygulandığı ülkelerde diğer ülkelere nazaran daha az suç işlenmesi gerekmektedir. Ancak bu hiçbir zaman doğru orantılı olmamıştır. İdamın uygulandığı zamanlarda bile söz konusu yaptırım suç işlenme oranını azaltmamıştır. Uluslararası Af Örgütü'nün, ölüm cezasının uygulandığı ülkelerde tecavüz ve cinayetin diğer ülkelere oranla daha fazla olduğuna yönelik raporu bunu doğrulamaktadır. (Hindistan, Afganistan, Pakistan, İran, Çin) Ayrıca ceza kanunumuzda da değinildiği üzere amaç toplumsal barışa katkı sunmak, bir arada yaşamayı kolaylaştırmaksa insanı yok etmeye yönelik olan ölüm cezası bu mantığa uygun düşmemektedir. Sonuçları bakımından da geri dönülemez ve telafi edilemez olduğu muhakkaktır. Özellikle ülkemizde uygulanan idam cezalarının tarihine bakıldığında tecavüz, cinayet gibi toplum vicdanını yaralayan suçlardan daha ziyade mevcut siyasi anlayışın paralelinde gerçekleştiğini maalesef ki biliyoruz.

Cezanın amacı bakımından çift yönlülük söz konusudur diyebiliriz. Suçun işlenmesinde önce suç hedef alınmakta iken suç işlendikten sonra ise birey

hedef alınmaktadır. Bireyde hedeflenen ise hem işlediği suçun cezasını çekmesidir hem de kişinin ıslah edilerek yeniden topluma kazandırılmasıdır. Bu bakımdan cezaevi koşullarının büyük önemi bulunmaktadır. Sadece cezalandırmaktan hareketle suçluyu cezaevine koyup 'cezasını çeksin!' bakış açısıyla hareket edilirse cezasını tamamlayıp dışarı çıktığında yeni bir suç işlemesi daha kolay ve muhtemel olacaktır. Ancak amaç onu ıslah edip pişmanlık duymasını sağlamaksa onu eğitmeye yönelik koşullara ağırlık verilmelidir. Yani suçtan ve suçludan ziyade suça iten nedenlerin araştırılıp bu konuda çözüm üretmeye çalışılmadıkça tüm çabalar geçici olacaktır. Merhum hukukçu Faruk Erem'in çok güzel ifade ettiği üzere "Suçluyu kazıyınız altından insan çıkar!"

Sonuç olarak cezanın, suçun önlenmesi genel amacı yanında, suçluyu cezalandırma, onu ıslah ederek yeniden topluma kazandırma amaçları bulunmaktadır ve ceza kanunları yapılırken, uygulanırken bu hususların dengede tutulması gerekmektedir.

BİR İCRA DOSYASI HİKAYESİ “AVUGATIM BİZİM DOSYAYI SORACAKTİM!”

Av. Ali Osman KUFACI

PAZARTESİ

“Sayın müdürlüğünüzden arz ve talep ederiz” diye talebini bitirdi alacaklı vekili. Talebi, e-imza ile imzaladı, ekinde müzekkere ve karar ile birlikte UYAP sistemi üzerinden gönderdi. Bu arada telefonu çaldı. Müvekkili arıyordu. “Ulan” dedi içinden “Kaçınıcıya arıyorsun be adam.”

-Avukatım bizim dosyayı soracaktım.

-Ahmet Bey daha dün konuştuk, takip dün kesinleşti. Takip ediyoruz, merak etmeyin.

-Biri daha vardı o almış bütün parasını.

-Kim almış?

-Biri daha vardı da benim gibi...

-Ahmet Bey dün de söylediniz aynı şeyi, kim almış, nasıl almış?

-O almış bütün parasını.

-Bıçak mı var elimizde hemen keselim, az sabredin, bir gelişme olursa ararız.

Alacaklı vekili icraya geçti. Raflarda dosyasını aradı, tekrar tekrar baktı, bulamadı. Memura sordu “UYAP’ta mahkemeye gitmiş gözüküyor avukat bey” dedi. Alacaklı vekilinin dünyası yıkıldı. Zira başına gelecekleri çok iyi biliyordu. Koştura koştura mahkemeye gitti. Kalemdeki katibe hanıma “İcra dosyasını icraya gönderebilir miyiz veya bana verir misiniz? Ben götürüyüm, işlem yapıp geri getiririz” dedi. Katibe hanım “İcradan bize yazı yazsınlar göndeririz” diye cevap verdi. Alacaklı vekili “aha da yandık” dedi içinden... “Yazı şart mı katibe hanım?” diye tekrar şansını denedi. “Hakim bey kızıyor, yazı olmadan gönderemiyoruz” dedi katibe hanım...

Alacaklı vekili tekrar icraların olduğu binaya döndü. Gölge dosya yaptı. Bütün sevimliliğini takındı.

Ya Allah deyip müdür yardımcısına yöneldi.

-Sayın Müdürüm nasılsınız, iyi misiniz?”

-Berbat!

-Allah daha iyi etsin Müdürüm.

Değerli müdürüm bir talebimiz olacaktı. Dosya mahkemede, gölge dosya yaptık!

-Dosya olmadan olmaz avukat bey!

-Müdürüm evraklar taranmış UYAP’ta var oradan baksanız olmaz mı?

-Yok avukat bey, dosyayı görmeden nasıl yapalım?

-Müdürüm, olmaz diyorsun yani?

-Yok avukat bey yok!

-Müdürüm, mahkemeden yazı istiyorlar dosya için, şimdi nasıl yazdıralım?

-O en kolay iş, sen söyle arkadaşlara yazsınlar.

Alacaklı vekili, müdür yardımcısını ikna edemeyeceğini anladı, gözüne bir memur kestirdi, yanına gitti. Durumu anlattı. “Siz gölge dosyayı bırakın ben akşama yazarım” dedi memur.

“Akşama mı?” dedi alacaklı vekili ve içinden “beklenen skor” diye geçirdi.

Ama şansını denemek istedi. “Çok kısa yazı, şimdi olmaz mı?”

“Avukat bey dosya giriyorum bakın bunların hepsi bekliyor” dedi, önündeki dosya yığınlarını göstererek. Alacaklı vekili son bir hamle ile “on dakika sonra mı geleyim?” dedi. Memurun kötü kötü baktığını görünce “Bir saat mi? Tamam iki saat?” ama nafiye... Memur çoktan avukatla irtibatını kesmişti. Alacaklı vekili çaresiz gölge dosyayı memurun gösterdiği yere bıraktı. Bürosuna döndü.

SALI

Alacaklı vekili icra müdürlüğünün yazıyı yazdığını UYAP’tan gördü. Mahkeme kalemine gitti.

-Değerli katibe hanım bir icra dosyamız vardı. İcraya gönderilecek UYAP’tan icra müdürlüğü yazı yazdı.

-Tamam avukat bey biz göndeririz. -Ben götürsem olmaz mı? Zimmet defteri ile?

-Yok avukat bey Hakim bey kızıyor. Veremiyoruz.

-Ne zaman gider acaba?

-Bizim mübaşiri izinli 15’in mübaşiri bakıyor. Akşama alıyor dosyaları götürüyor.

-Akşama mı?!

Alacaklı vekili kaleminden çıktı. Diğer mahkemede, mübaşiri araştırdı, duruşma salonunda buldu.

-İcralara ne zaman gideceksiniz acaba?

-Avukat bey şimdi geldim. Yarın gidebilirim.

-Bir dosyamız var 16’da, icraya gönderme mücadelesi içerisindeyiz. Bugün gitmez misiniz?

-Avukat bey mücadelenizde muvaffakiyetler diliyorum. Ama ben de burada bir mücadele içerisindeyim. Bir sürü işler var gidebilirim giderim.

-“O zaman ben de size mücadelenizde muvaffakiyetler diliyorum” dedi alacaklı vekili... Öğleden sonra yeniden denemek üzere bürosuna döndü. Yemekte telefonu çaldı. Yine müvekkili arıyordu. “Hasbinallah” dedi içinden. Telefonu açtı.

-Avukatım bizim dosyayı soracaktım.

-Ahmet Bey daha dün konuştuk. Takip ediyoruz. Merak etmeyin.

-Biri daha vardı o almış bütün parasını...

-Ahmet Bey dün de söylediniz aynı şeyi, kim almış, nasıl almış?

-O almış bütün parasını.

-Sabırlı olun lütfen, her işin bir prosedürü var.

Öğleden sonra yine mahkeme

kalemine uğradı. Katibe hanım “Biz hazırladık dosyayı, zimmet defterinin arasında. Mübaşir gelirse veririz” dedi. Koridorlarda, kaleme, duruşma salonunda mübaşiri aradı, bekledi, gitti, geldi, mübaşiri göremedi. Sonra kaleme sordu, keşfe gittiğini söylediler. Koridorda otururken bir şarkı mırıldandı “Dün gece çok aradım, aradım bulamadım, körolası çöpçüler, mübaşiri süpürmüşler!” Çaresiz bürosuna geri döndü.

ÇARŞAMBA

Alacaklı vekili mahkeme kalemine gitti, dosyayı sordu. Katibe hanım UYAP’tan baktı, “Biz göndermişiz avukat bey” dedi. Alacaklı vekili sevindi “Çok şükür” dedi. İcra dairesinin olduğu binaya yöneldi. Dosyayı sırasında bulamadı, yığın dosyaların tümüne baktı yine bulamadı. Memura sordu. “Mahkemeden kimse gelmedi” dedi. Tekrar mahkeme kalemine gitti. “İcra dosyası yok” dedi. Katibe hanım duruşma salonuna gitti, icra dosyası zimmet defterinin içinde duruyordu. “Biz hazırlamışız, mübaşir gelirse göndeririz avukat bey” dedi. Alacaklı vekili çaresiz bir deneme ile “Ben götürsem olmaz mı?” dedi. Katibe hanım oralı bile olmadı. Kaleme yürüdü.

Alacaklı vekili mübaşiri bulmak üzere diğer mahkemeye gitti. Mübaşiri duruşma salonunda buldu. Durumu anlattı. Mübaşir öğleden önce götüreceğim deyince mutluluktan havalara uçu. Başka işlerini hallettikten sonra mahkemeye döndü, kalemin önünde koridordaki banklara oturdu. Beklemeye başladı. Mübaşir arada bir gelip gidiyordu. Alacaklı vekili mübaşir üzerinde psikolojik baskı kurmayı hedefliyordu. Öğleye doğru mübaşir, zimmet defterinin arasında dosyalarla kapıda gözükte. Ama saat 12’ye geliyordu. Bu saatte icrada hiç bir iş yaptırılmayacağını düşündü ve bürosuna geri döndü.

Öğleden sonra icraya gitti. Dosyayı aradı. Sırasında bulamadı, yığınları araştırdı. Zar zor dosyasına ulaştı. “Evet” dedi içinden dosya en sonunda icradaydı. Talebini ve ekindeki müzekkereleri dosyaya yerleştirdi. Taarruz için son hazırlıklarını

tamamladı, sevimli hale gelmek için yüzünü formatladı. “Ya Allah” diye müdür yardımcısına yöneldi. Müdür yardımcısı masasındaki dosya yığınlarından gözüküyordu.

“Sayın Müdürüm nasılsınız, iyi misiniz?” dedi alacaklı vekili...

“Berbat” diye bir ses geldi dosyaların arasından.

“... Allah daha iyi etsin Müdürüm!” dedi alacaklı vekili. Müdür, önündeki dosyaya odaklanmış bir taraftan da dosyanın avukatına saydırıyordu.

“Değerli Müdürüm çok kısa bir talebimiz olacaktı” dedi alacaklı vekili, yine bütün sevimliliği ile...

“Şöyle koy bakarız” dedi müdür yardımcısı... Gözü hala önündeki dosyada idi. Bu arada önündeki dosya bloklarından başka bir dosya aldı, baktı, o dosyanın avukatına da saydırdı.

Diğer memurlara doğru yüksek sesle “Bu avukatlara söylemiyor musunuz, en fazla beş dosya sorgu talep etsinler, kararı da yazmamışlar, sabahtan beri karar yaz, karar yaz!” diye saydırdı.

O an alacaklı vekilinin gözleri parladı. “Allah” dedi “aha bir kanal buldum” diye geçirdi içinden. “Değerli Müdürüm şu elimde görmüş olduğunuz dosyanın talebi, kararı, müzekkereleri tamam, UYAP sistemine atılmış hazır ve nazır durumdadır. Sorgu da yok” dedi.

Müdür yardımcısı kafasını kaldırdı. UYAP’tan düşümünü yaptılar mı Avukat Bey?

“Yaptırırız Müdürüm siz imzalasınız.”

“Olmaz arkadaşlar düşümünü yapsınlar, sonra getir.”

“Hemen halledelim müdürüm!”

Alacaklı vekili, arkasını döndü şöyle bir etrafına baktı. En uçtaki memur Mustafa Bey’i gözüne kestirdi. Memura sesini işittirebilmek için yüksek sesle “Mustafa Bey’e mi götürüyüm düşüm için Müdürüm” dedi. Memur Mustafa Bey önündeki dosya yığınlarının arasından avukata bir bakış attı, “Ben dosya giriyorum. Hiç bir şey yapamam Avukat Bey” dedi. Müdür Yardımcısı, çoktan önündeki dosyalara gömülmüş, alacaklı vekili ile alakasını kesmişti. “Başarısız bir girişim oldu” dedi içinden sonra yavaşça diğer memura yöneldi. Yine aynı sevimlilikle:

“Değerli Ayşe Hanım nasılsınız?”

“Teşekkür ederim” dedi memure hanım.

“Çok kısa bir şey rica edebilir miyim?”

“Avukat bey hiç bir şey söylemeyin ben harçları yapıyorum.”

“Yok çok kısa, sadece UYAP’tan gönderdiğimiz talebin düşümü yapılacak.”

“Avukat Bey biz sonra yaparız.”

“Ama bu olmadan müdür imzalamıyor.”

Memura hanımın ekranını değiştirdiğini gören alacaklı vekili avukat “ohh” dedi içinden.

“Tamam avukat bey onayladım” dedi memure hanım.

“Teşekkür ederim” dedi alacaklı vekili avukat ve müdür yardımcısına yapacağı ikinci taarruzun hazırlıklarına başladı. Yüzüne yeniden sevimli bir format attı.

“Değerli müdürüm talebimizi UYAP’tan onayladılar” dedi. Müdür yardımcısı kafasını kaldırıp avukata baktı “Neydi avukat bey” dedi.

“Müdürüm onayladılar, UYAP’tan düşümü yaptılar” dedi.

“Ha tamam şöyle koy” dedi.

“Müdürüm kararı, müzekkeresi tamam, sadece sizin o güzel imzanız eksik Sayın Müdürüm” dedi.

Müdür yardımcısı dosyayı eline aldı. “Ama bu çift numara yeni müdür yardımcısı geldi. Dosyaları ayırdık. Ona git” dedi.

“Tabi müdürüm” dedi alacaklı vekili. Müdür yardımcısı olduğunu anladığı diğer memura yöneldi.

Yeniden taarruz konumuna geçti. Bu sefer bu işi bitireceğine olan inancı tamdı. Birden kendini Kocatepe’de cephede hissetti. Üzerindeki cephaneleri ve tüfeğini kontrol etti. Vurucu darbeyi vurmak üzere son hazırlıklarını yaptı.

Ama taarruz modundan vazgeçti, satıcı moduna kendini ayarladı.

Bu sefer bir vapurda idi. “Şu elimde görmüş olduğunuz icra dosyası, kesinleşmiş olup nice merhalelerden geçerek buralara gelmiştir...” Sonra kendine geldi.

Müdür yardımcısının masasına yaklaştı. “Sayın Müdürüm nasılsınız hoş geldiniz” dedi.

“Sağolun avukat bey” dedi. Alacaklı vekili müdür yardımcısındaki pozitif havayı gördü. Yine içinden “Tamam

bu sefer bitti bu iş” dedi.

“Sayın Müdürüm çok basit bir tanecik talebimiz vardı. Müzekkere ve kararı da hazır” dedi.

Ve müdür yardımcısı o yıkıcı klasik cümleyi kullandı, yanındaki dosya yığınının göstererek, “Şöyle koyun avukat bey bakarız” dedi.

Ve adet üzerine alacaklı vekilinin telefonu yine çaldı. Arayan belli idi. İki kere “Hasbinallah” dedi içinden. Telefonu açtı “Avukatım bizim doyaı soracaktım” dedi. “Ahmet Bey daha dün konuştuk, her gün arıyorsunuz. Takip ediyoruz. Merak etmeyin...”

PERŞEMBE

Alacaklı vekili icra dairesine gitti. Kendini yeniden taarruz moduna aldı. Bu sefer olur olmaz hiç bir şey düşünmedi. Artık her şeye hazırlamıştı kendini. Müdür yardımcısının yanındaki dosya yığınlarının içinde kendi dosyasını buldu. Eline aldı. Yavaşca dosyanın kapağını kaldırdı. Müdür yardımcının imzası ile müzekkerenin müthiş buluşmasına tanık oldu. Kızgın kumlardan serin sulara atlanmış gibi bir his kapladı içini, evet sonunda başarmıştı. Sonunda imzalı bir müzekkeresi olmuştu. Ve adet üzerine yine telefonu çaldı. “Avukatım bizim dosyayı soracaktım!”

NOT: *Kişiler ve olaylar kurgudur.*

Av. Sabri TANRIKUT

“SENİ BİZE ALLAH MI GÖNDERDİ KEMAL!”

Tarih, 30 Ağustos 1968'di. Afyon Lisesi'nden bir grup öğretmen, Kocatepe'de yapılacak olan zafer kutlamalarına gittik. Konuşmaların yapılacağı kürsünün yakınında yerimizi aldık. Saygı duruşu ve istiklal marşından sonra konuşmalara geçildi. Gazilere öncelik verildi. İlk konuşmacı, kurtuluş savaşımızın süvari kolordu komutanı Fahrettin Altay Paşa'ydı. Bir albay, Paşa'nın koluna girdi. Kürsüye çıkmasına yardımcı oldu. Konuşma süresince de elinde bir şemsiye ile O'nu güneşten korudu.

Fahrettin Altay Paşa konuşmasına şöyle başladı:
“Bana Mustafa Kemal'i anlatır mısınız dediler. Ben de memnuniyetle kabul ettim ve geldim. Ancak anlatımım kısa olacak. Size 26 Ağustos 1922 sabahı taarruz anındaki bir olayı aktaracağım. Bu şekilde Mustafa Kemal'i anlatmış olacağım” dedi.

Devam etti:
“Planlandığı şekilde 26 Ağustos 1922 sabahı saat 05.00'te başta Mustafa Kemal olmak üzere İsmet Paşa, Fevzi Çakmak, Nurettin Paşa, ben ve diğer komutanlar,

ordu karargahı olarak Afyon Kocatepe'deydik. Plan gereği taarruz, önce top atışlarıyla başladı. Bu bir baskındı. 20 dakika sürdü. Ardından 'tahrip' atışları yapıldı. Bu da 10 dakika devam etti. Yunan mevzilerindeki makineli tüfek yuvaları, Yunan topları, tel örgüleri hedef alındı. Komutanlar olarak bizler de top atışlarının sonucunu görmeye çalışıyor, alt kademelere iletmek üzere Mustafa Kemal'in emrini bekliyorduk. Sonuçta Yunan mevzilerinde alevlerin yükseldiğini, hedeflerin vurulduğunu, düşmanın mevzilerini terk ederek geri çekilmekte olduğunu gördük. Mustafa Kemal'e yöneldik. O'nun taarruz ve takip emrini bekliyorduk. Ne ki O, gözlerini Yunan mevzilerinden ayırmıyor ve geri çekilen Yunan ordusunu izliyordu. Fevzi Çakmak, sessizliği bozdu.

'Haydi Kemal, düşman kaçıyor, taarruz emrini ver!' dedi.
Mustafa Kemal: 'Dur Abi' diye cevap verdi.

Bir süre sonra Fevzi Çakmak:
'Kemal, tarihi bir fırsatı kaçıırıyorsun, düşman yeni mevzilerine yerleşecek, emrini ver artık' diye ısrarda bulundu.

Mustafa Kemal yine 'Dur Abi' dedi. Bir süre daha geçti. Fevzi Çakmak bu kez 'Allah aşkına Kemal ver şu emri, komutanlar seni bekliyor, yeter artık !' diye sesini yükseltti. Mustafa Kemal yine 'Dur Abi' dediği sırada beklenmedik bir olay meydana geldi. Yunan ordusunun terk ettiği mevzilerde cehennemi patlamalar başladı. Mustafa Kemal'in taarruz ve takip emrini geciktirme sebebi anlaşıldı. Yunan ordusu, geri çekilirken cephe boyunca mevzilere saatli bombalarını yerleştirmiş, askerlerimize tuzak hazırlamışlardı. Mustafa Kemal'in öngörüsü, büyük bir felaketi önlemişti. Taarruzda ısrar eden Fevzi Çakmak, Mustafa Kemal'e sarıldı. 'Seni bize Allah mı gönderdi Kemal' dedi.

Müteakiben süngü hücumu ve ileri top atışları emrini aldık. Alt kademelere ilettik. Sonucu biliyorsunuz. Bana Mustafa Kemal'i anlat dediler. İşte Mustafa Kemal budur!”

Paşa yine albayın yardımıyla kürsüden indi. Fahrettin Altay Paşa'dan dinlediğim bu olayı ve anıyı, siz meslektaşlarımla paylaşmak istedim.

Prof. Dr. Cihan DURA

BATININ KÜLTÜR KAVRAMI MANİPÜLASYONU*

Yazılarımda sık sık vurguladım, Batı bilimi ikidir diye; tıpkı Batı'nın kendisinin de iki olması gibi: Güzel Batı, temiz bilim... Çirkin Batı, kirli bilim... Çirkin Batı'nın kirli bilimi siyasetin emrindedir, vahşi kapitalizmin, Derin Merkez'in, ulus-ötesi şirketlerin emrindedir. Derin Merkez'in hoşuna gidecek, onun çıkarlarını sağlayacak şekilde bilgi üretir, kavram oluşturur, teori uydurur. "Kavram emperyalizmi" adını verdiğim bu sahtekârlığı şöyle tanıtmıştım: "Zaten mevcut olan kavramları manipüle ediyorlar. İçeriklerini değiştiriyor, ilaveler yapıyorlar ya da bir kavramın içini boşaltıp ihtiyaca göre yeniden dolduruyorlar. Bütün bunları yaparken de, hep kendi küresel emperyalist çıkarlarını göz önünde tutuyorlar. Kavramları kendi çıkarlarına hizmet edecek şekilde oluşturuyorlar."

İşte bazı örnekler: Azınlık, mozaik, çok-kültürlülük, küreselleşme, demokrasi; daha yenilerden sivil itaatsizlik, önleyici meşru müdafaa, insancıl müdahale ve koruma hakkı, koruma sorumluluğu, uluslararası toplum, insanî müdahale(1)... Ne yazık ki bu kavramlar eğitim kurumlarımızda, üniversitelerimizde "bilim" diye okutuluyor; Türkiye kendi aydınlarımız eliyle Çirkin Batı'nın çirkin emellerine alet ediliyor. Attila İlhan "Türk aydını Batı'nın manevî ajanıdır" diye boşuna dememiş. Yukarda verdiğim örneklerle bir örnek daha ekleyeceğim okuduğunuz yazıda, ulusalcı yazarlarımızdan Cengiz Özakıncı'nın bir makalesinden(2) geniş çapta yararlanarak. Öyle bir örnek ki bu, Çirkin Batı'nın kavram manipülasyonunun üzerine adeta bir ışıldak tutuyor, söz konusu

marifeti hakkında bize hayli ayrıntılı ve ibret verici bilgiler sağlıyor. Bu kavram "kültür" kavramıdır, içi boşaltılmış, farklı bir içerikle yeniden doldurulmuştur. Ona bağlı olarak "kültürel kimlik" kavramı öne geçirilmiş, "insan hakları" kavramı da değişikliğe uğratılmıştır.

I) Yıl 1966... Birleşmiş Milletler Örgütü "halkların kendi kaderini tayin hakkı" ilkesini kabul etti. O tarihe kadar temel ilke "ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkı" idi. Ne var ki Derin Merkez bu ilkeyi tersine çevirdi: "Ulus" sözcüğünün yerine "halk" sözcüğü koyuldu. Türkiye gibi ulus-devletleri aşiretlere, kabilelere, mezheplere, cemaatlara bölerek içten çökertmenin yolunu açan, bölücü siyasal örgütlere uygun bir ortam, güçlü bir dış dayanak sağlayan bu etnik ve mezhepsel ilke; önce 1975'te Helsinki Sonuç Bildirgesi'ne sokuldu, ardından, 1978'de Paris'te toplanan UNESCO Genel Konferansı kararları arasına yerleştirildi. (Etnik ayrımcı terör örgütü PKK'nın da aynı yıl kurulması anlamlı değil mi?)

Yıl 1982... UNESCO 40 yıldır benimsediği "kültür" tanımını değiştiriyor, yeni bir "kültür" tanımını benimsiyor. Nasıl yapıyor bunu? Mevcut kültür kavramının içini boşaltılıyor, başka bir içerikle dolduruyor. Yeni içerik etnik ayrımları öne çıkaran bir kültür tanımı! Değişiklik, yurttaşlık (yurt kardeşliği) bilincini parçalayacak nitelikte. İçerik değişikliği UNESCO News dergisinde(3) şöyle açıklanıyordu:

"Klasik anlamıyla 'kültür' deyince, edebiyat, müzik, resim, heykel ve benzeri güzel sanatlar anlaşılır. Ne var ki 'Uluslararası Topluluk'

1982'den beri 'kültür' kavramını antropologların bakış açısıyla [yani klasik, ulusal değil; etnik, dinsel, mezhepsel anlamıyla] benimsemiş bulunuyor. Görülüyor ki artık 'kültür' deyince -Çirkin Batı'nın dayatmasıyla- bir topluluğun ya da toplumsal bir grubun [dikkat: bir ulusun değil] karakterine damgasını vuran maddî, manevî ayırt edici özelliklerin bütünü anlaşılıyor, daha doğrusu anlaşılması isteniyor.

II) Manipülasyon sürecinde birinci adım 1982'de Mexico City konferansında "kültür"ün antropolojik, yani etnik-mezhepsel tanımının kabul edilmesi oldu. Ardından ikinci adım atıldı: UNESCO'nun "kültür" ve "kültürel kimlik" tanımlarının yapılması, 'Kültürel kimlik' kavramının 'anahtar sözcük' haline getirilmesi! Hemen belirtelim ki bir antropologun belli bir etnik ya da dinsel topluluk üzerinde, o topluluğun etnik özelliklerini araştırması elbette bilimdir, bir "temiz bilim" çalışmasıdır; asla ayrımcılık veya bölücülük olarak değerlendirilemez. Ne var ki şu durumda iş değişir: "Ulus-toplumlarda mevcut olan, ancak alt kimlik olarak kalması gereken etnik ve mezhepsel ayrımları saptamakla yetinmiyorsunuz. Bu alt kimlikleri ulusal kimliğin üzerine çıkartan bir anlayış benimsiyor, makaleler yazıyor, yayınlar yapıyor, bu yayınları türlü şekillerde destekliyorsunuz. Bu takdirde yaptığınız iş "kirli bilim" olur. Çalışmanız artık "bilimsel antropolojik bir araştırma" değildir, siyasidir, ayrılıkçı, etnik-dinsel bölücü bir kıskırtmadır. Bir kavramla oynayarak, bir takım siyasal ve ekonomik çıkarlar elde etmektedir.

"1982 UNESCO kararları

ABD, İngiltere, Fransa gibi emperyalist, sömürgeci ülkelerin işine gelen, çıkarlarını koruyup genişleten şu yeni eğilimlerin filizlenmesine yol açmıştır:

- İnsan hakları yerine “etnik mezhepsel ayrımcı insan hakları” kavramının konulması,
- Devletlerin ulusal egemenlik ve işlerine karışmama ilkesinin geçerli olmaktan çıkması,
- Yeni bir insan hakları bildirgesi hazırlanarak buna “etnik kültürel ayrımlara siyasal haklılık -ayrı devlet kurma hakkı- tanıyan maddeler konulması,
- Dünyada yurttaşlığı (yurtkardeşliğini), ulusal egemenliği savunmanın insan haklarına aykırı bir eylem olduğu, hatta bir insanlık suçu olduğu fikrinin yayılması.

III) Cengiz Özakıncı
UNESCO'nun kavram manipülasyonunun Türkiye'deki sonuçlarına şöyle değiniyor: “UNESCO'nun, etnik mezhepsel ayrımları öne çıkaran yapıtları milyar dolarlık bütçeyle destekleyeceği duyulur duyulmaz, çoğu aydınımız 40 yıldır hiç değinmedikleri etnik ayrımları öne çıkartan yapıtlar vermeye, dergiler ve kitaplar yayımlamaya başladı. Çoğu yurttaşımız “Türküm” demekten çekinir, utanır; “Sünniyim” demekten sıkılır duruma geldi. Türk soyunu ve Sünni mezhebini aşağılama akımı hızla doruğa tırmandı.” Devletse kendi kuyusunu kazan bu ayrımcı propaganda furcasını eli kolu bağlı izlemekten başka bir şey yapamadı, ayrımcı propaganda yasak olmasına rağmen, ilgili yasaları uygulayamadı. Neden? Çünkü bu sefer de Çirkin Batı'nın “borçlandırma” silahı çıktı karşısına. Şöyle ki “ulus-devletler; yurttaşlık birliğini içten parçalayacak bu tür yayın ve

faaliyetleri engellediklerinde, gün gelip borç almak üzere Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşların kapısını çaldıkları zaman, “Siz BM ve UNESCO'nun halkların kendi kaderini tayin hakkı kararını hiçe sayıyorsunuz; etnik kültürleri öne çıkartan yayınları engelliyorsunuz; bu nedenle size istediğiniz krediyi vermiyoruz” denilerek geri çevrilmeye başlamıştı.” Türkiye de aynı muameleyi görüyordu.

Öte yandan Dünya Bankası, IMF, Uluslararası Kalkınma Ajansı gibi uluslararası finans kurumları da “kültür” tanımlarını, doğal olarak UNESCO ile aynı anda değiştirmiş ve hepsi birden “kültür”ün “antropolojik” etnik tanımını benimsemişlerdi. Bu değişikliğe paralel olarak, 1982'den sonra “ekonomik kalkınma” için borç almaya gelen devletlere, ülkelerinde etnik kültürleri geliştirici girişimlerde bulunmadıkları sürece, ekonomik kalkınma için tek kuruş borç veremeyeceklerini bildiriyorlardı. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) için Türkiye'nin bu kuruluşlara 1980'li yıllarda yaptığı kredi başvuruları, bu gerekçeyle geri çevrilmişti.

Ve yıl 1999... Dünya Bankası Başkan Yardımcısı Kemal Derviş, Türkiye'nin kredi alabilmesi için her şeyden önce “Etnik Federasyoncu BM Sözleşmesi”ni imzalaması gerektiği mesajını getiriyor efendilerinden! Bu tarihten sonradır ki Türkiye'nin direnci kırıldı, “Etnik Federasyoncu Sözleşme”, 15 Ağustos 2000 tarihinde gizlice Bakanlar Kurulu'na onaylanıp BM temsilcimizce imzalandıktan sonra, 4 Haziran 2003'de TBMM'de görüşülüp kabul edildi.

Bir yazımda belirttiğim gibi “Biz Batı'nın, yalnız ekonomik ve kültürel bakımdan değil, kafa bakımından da bir oyuncacı,

bir sömürgesi durumundayız. Onlar neyi, nasıl, ne zaman düşünürse, biz de aynı şeyi, o şekilde ve aynı zamanda düşünmek zorunda bırakılmışız. Bu süreçte olayların yapı ve akışı hep onların istediği şekilde oluyor, hedeflerine bu yoldan ulaşıyorlar, bu yoldan bitiriyorlar işlerini”. Yukarıdaki açıklamalarda gördünüz: Tek bir kavramın, “kültür” kavramının değiştirilmesi, Türkiye'nin başına ne belalar açtı, devletimiz neredeyse bölünme noktasında... Buna karşılık küresel efendilerin keyifleri kekâ... İşler her zaman onların istediği tarafa yönlendiriliyor çünkü.

Peki çözüm nedir, ne yapmamız gerekir?

Kurtuluş Atatürk'ün öğretisine, onun Tam Bağımsızlık ilkesine dönüştedir: Tam bağımsızlık demek Türk milletinin, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, siyaset, maliye, iktisat, adalet, askerlik ve kültür alanlarında, bunlara benzer bütün alanlarda tam serbest olması demektir. Bütün bu alanlarda yalnız kendi çıkarlarını gözeterek, yalnız kendisinin, özgürce karar alması demektir. Devletimizin başka bir devletin veya herhangi bir uluslararası kuruluşun kesin etkisi ya da vesayeti altında olmaması demektir. Zordur, hele bugünkü koşullarda çok zordur ama bu ilke doğrultusunda yeniden, milletçe ayağa kalkmaktan, cansiperane gayretler göstermekten başka da çare yoktur.

DİPNOT

*16 Ağustos 2011 tarihli yazı

1 - Bakınız: Cihan Dura, “Çirkin Batı'nın Kavram Emperyalizmi,”

http://www.cihandura.com/index.php?option=com_content&task=view&id=719&Itemid=60

2 - Cengiz Özakıncı, “Yurttaşlığın Küresel Düşmanları: Açılımın 50 Yıllık Tarihi”, *Bütün Dünya*, Kasım 2009.

3 - 25 Ocak 1988 günlü 222. sayı

MASLOW'UN İHTİYAÇLAR PİRAMİDİ, STATÜ VE ADALETİN YABANCILAŞMA OLGUSU

Stj. Av. Fatih Burak AKBAŞ

A. MASLOW'UN İHTİYAÇLAR PİRAMİDİ

Amerikalı araştırmacı Abraham H. Maslow, 1954 yılında yaptığı klinik gözlemlerine dayanarak insan ihtiyaçlarının piramit şeklinde bir hiyerarşiye tabi olduklarını bulmuştur. (Maslow, 1970). Maslow'un bu sınıflandırmada temel aldığı iki varsayım vardır. (Koçel);

1- İnsan davranışlarının temelinde ihtiyaçlar vardır.

2- Ve bazı ihtiyaçlar diğerlerinden daha önemlidir.

Maslow'a göre insan davranışların temeli olan ihtiyaçlar beş basamakta ele alınabilir ve sırasıyla;

a) Biyolojik İhtiyaçlar:

Bu ihtiyaçlar insanın doğası gereği ihtiyaç duyduğu biyolojik ihtiyaçlardır. Örneğin; açlık, susuzluk, cinsellik vb... Bunlar insanın temel ihtiyacıdır. Ve bu ihtiyaçları karşılamadan diğer ihtiyaçlar boş gelir. Örneğin açlık durumu olan bir insan için sanat, çevre, adalet mefhumu önemsizdir.

b) Güvenlik ihtiyaçları:

Bu basamakta bireyin kendini güvende hissetme arzusu yatmaktadır. İnsan tabiatı gereği kendini şiddetten uzak, huzurlu bir ortam ister. Örneğin; ailesiyle güvende yaşayabileceği bir yer ihtiyacı duyar. Güvenlik ihtiyacı her şekilde olabilir. Bireyin, yaşamını sürdürebileceği, geçimini sağlayabileceği güvenceli sigortalı bir iş araması, kendine güvenli bir barınak yapması, güvenli bir sosyal ve siyasal çevre oluşturmaya hep bu çerçevede değerlendirilir.

c) Ait Olma Ve Sevgi İhtiyacı:

Maslow burada insanın sosyal bir varlık olduğunun üzerinde durmaktadır. İnsan sevmek ve sevilmek ister. Bunun için bireyler kendini ait olacağı, sevilip, seveceği ortamları bulma arayışına giderler. Bunun en tipik örneği ailedir. Aile ortamında sevgi görmeyen birinin yaşamında mutsuz olacağı muhakkaktır. Sevdiğimiz arkadaş ortamında bulunmak, aileye ait olma isteği insan tabiatının bir tezahürüdür.

d) Takdir ve Saygı İhtiyaçları:

Maslow bu basamakta bireyin takdir, değer, başarı ve saygı ihtiyacından bahsetmiştir. Takdir ve saygı ihtiyacı iki yönlüdür. Birincisi, birey bir hizmet, başarı, gösterdiğinde takdir edilmek ister. "İltifat marifete tabidir" atasözünde olduğu gibi kişi bir iş yaptığında takdir edilip saygı duyulmak ister. Bu ihtiyacının ikinci yönü ise; bireyin kendine saygı göstermesidir. Yani kendi kendini takdir edip, tatmin olmasıdır. Bu ihtiyaç karşılanmadığı zamanlarda kişide aşağılık kompleksi oluşma durumu meydana gelebilir.

e) Kendini Gerçekleştirme:

Birey yukarıdaki ihtiyaçlarını giderse bile hala tatmin olmuyorsa içinde bir boşluk hissedecek ve bu boşluğu doldurmak isteyecektir. İşte bu noktada kendini tamamlama, kendini gerçekleştirme olacaktır. Bu en üst basamağa herkes ulaşmayabilir. Genellikle bilge kişiler (Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, Einstein vb...) Fakat illa bilge kişiler olacak diye bir kaide yoktur. Hayatı anlamlı gören, bir hayat felsefesine sahip olan kişiler de bu basamağa ulaşabilir. Burada önemli husus amacımız ideal olana yani piramitte en tepeye ulaşmak, aracımız ise alt basamaktaki ihtiyaçlardır. En tepeye ulaşmak

için alttaki basamaklar araç olarak kullanılır. Ancak ideal olana bu şekilde ulaşılır.

Maslow ile ilgili son olarak şunları söylemekte fayda vardır. (1) Bir üst güdüye gidebilmek için alttaki güdünün % 100 doyurulması yerine, belli ölçüde doyurulması yeterlidir. (2) Düzey farklılığı bireyden bireye, kültürden kültüre değişiklik arz eder. Bazıları için emniyet, bazıları içinse sevgi önemlidir.

Maslow'un ihtiyaçlar piramidini genel olarak incelediğimizde; amaç ideal insan, yani kendini gerçekleştirmektir. Araç ise alt basamaktaki güdülerdir. Bireyin amacını gerçekleştirmek için alt basamaktaki ara ihtiyaçlarını kısmen gidermesi elzemdir. Yoksa amacına ulaşamaz. Amaç-araç ilişkisini ve yabancılaşma olgusunu anlatırken daha detaylı ele alınacaktır. Fakat bu kavrama geçmeden önce "statü" olgusuna değinmek istiyorum.

B. STATÜ

Statü nedir? Statü; bireyin toplumdaki durumunu ifade eder. Yani statü, toplumun sizi nerede gördüğüdür. En yalın tabirle statü, sizin hayattaki 'çapınız'dır. Peki, statünüzü kim

belirler? Toplum belirler. Toplum sizin statünüzü belirlerken hangi kriterlere, hangi kıstaslara göre belirler? İşte problem bu noktada çıkmaktadır. Bir ünlünün “Dağdaki çobanla benim oyum bir mi?” cümlesindeki anlatılmak istenen çobanla, mankenin statüsü aynı olmadığıdır. Bir başka durum ise; ilk tanıştığımız biri ismimizden sonra neden işimizi hemen sorar? Çünkü statünüze bir bakar, yeteri kadar statülü iseniz konuşmaya devam eder ve size saygı duyar, eğer değilseniz... Günümüzde toplumun başarı kıstası güç ve para ise gücünüz ve paranız varsa o kadar statünüz var demektir. Tam bu noktada Maslow’un ihtiyaçlar piramidine döndüğümüzde güç ve para halbuki sadece ikinci basamakta yer almaktadır. Fakat ideal insana ulaşmak için güç ve para sadece bir araçtır, amaç değil. Toplum için, kişinin gücü ve parası varsa o kadar değerlidir. Eğer pabucunuz yeteri kadar statülü ise tekme atabilirsiniz, değilse sedyeyi kirlletmeyin!

Toplum tarafından statü bu şekilde belirlenirken, bireyler de bu statüye ulaşmak için güç ve parayı amaç edinmektedir. Ve Maslow’un piramidinde her daim ikinci basamakta yer almaktadırlar. Amaçları ideal insana ulaşmak için alttaki basamakları araç olarak kullanmak değil, artık alttaki basamakları hatta sadece ilk iki basamakta kalıp orayı amaç edinmek olmuştur. Durum bu şekilde olduğu takdirde birey, amaçlarını ve araçlarını karıştırmış olup sosyoloji dilinde tipik bir yabancılaşma örneği meydana gelmektedir. Halbuki tesadüfen bir araya gelmiş bir toplumun tartışmaya açık kriterlerine, kıstaslarına göre neden statümüzü belirleyelim ki? Önemli olan bizim kendimizi nerede gördüğümüzdür. Her bireyin kendi içinde başarı kıstası ne olduğudur. Başarı kriterlerimizi Maslow’un piramidi eşliğinde düzenlediğimizde; hayatı anlamlı gören, bir hayat felsefesine sahip olan bireyin ideal insan statüsüne ulaştığını görürüz.

C. YABANCILAŞMA:

Yabancılaşma kavramı, sosyolojik bir terim olup, birçok sosyologlar bu kavramı farklı şekilde tanımlamışlardır. Yabancılaşma kavramını Kozak şu

şekilde tanımlamıştır: “Yabancılaşma insanın hayatının herhangi bir anında, yaptığı işin, içinde bulunduğu faaliyetin yerini ve anlamını belirleyecek genel bir hayat felsefesine sahip olmaması veya benimsediği hayat felsefesi ile aradaki ilişkiyi kuramamasıdır.”

Bu tanımdan yola çıkarak ilk olarak genel bir hayat felsefesine sahip olamamaktan kasıt nedir? İnsan dünyaya geldikten sonra yaşamını ikame etmeye çalışır. Bunun için gerekli olan ihtiyaçlarını gidermeye çalışır. Fakat bu yaşamı değerli kılacak olan şey nedir? İşte hayat felsefesi; hayatı belli erdemlere ve düzene göre yaşamaktır. Yani, doğumla ölüm arasındaki o büyük boşluğa bir anlam yüklemektir. Neye göre, nasıl yaşıyorum diyen bir insanın hayatına başlık atması durumudur. Örneğin; bir öğrencinin salt amacı sadece üniversitede okuduğu dersleri geçmek olduğunda o öğrencinin hayat felsefesi “sadece dersleri geçmektir.” Halbuki hayat felsefesi bu kadar dar bir kalıba sığdırılmamalıdır. Bir başka durum, bir çalışanın sadece işten eve, evden işe gitmesi yaşamını anlamlandıracak bir felsefeye sahip olmaması bir yabancılaşmadır. Önemli olan husus; birey yaşamını sürdürürken yapacağı işte yüksek bir ideale sahip olmayı amaç edinmesi gerekir. Örneğin; bir hukuk fakültesi öğrencisini ele alalım; Bu hukuk fakültesi öğrencisi derslere gider, notlarını alır, sınavlarına girip başarılı olur. Ardından daha iyi iş imkanları bulmak için YDS, ALES, IELTS vb... sınavlarına girer ve yüksek puan alır. Dolayısıyla yüksek maaşlı güvenli bir iş ortamı sağlar. Ve artık o öğrenci (avukat diyelim) amacına ulaşmıştır. Peki, soru şu; Bu hukuk fakültesi öğrencisinin hayat felsefesi nedir? İşte sorun da bu... Bu öğrenci genel bir hayat felsefesine sahip değildir. Çünkü amacı yüksek maaşlı ve güvenli bir iş ortamı bulmaktır. Ve bunun için de hayatı boyunca birçok engelleri aşmaktadır. Neden? Sırf yüksek maaşlı ve güvenli bir iş ortamı bulmak için. Halbuki Maslow’un piramidinde yüksek maaşlı ve güvenli bir iş ortamı bulmak sadece ikinci basamaktadır. Bu öğrenci, bütün hayatını, sadece ikinci basamağa ulaşmak için harcamıştır. Halbuki bir hukuk fakültesi öğrencisinin amacı;

hukuki kaidelere bağlı kalınarak haksızlığa uğramış kişiyi müdafaa etmek şiarıyla yola çıkmayı amaç edindiği takdirde bu öğrenci bir hayat felsefesine sahip olacaktır. Önemli olan; amaç, hukuk dairesi çerçevesinde hareket etmek, araç ise, bunun için okul sınavlarında başarılı olmak, YDS, ALES vb. yüksek puan alıp, yüksek maaşlı güvenli bir iş sahibi olmaktır.

Kozak'ın belirttiği yabancılaşma kavramının diğer durumu ise; benimsediği hayat felsefesi ile aradaki ilişkiyi kuramamasıdır. Yani amaçlarla araçların karıştırılmasıdır. Öyle ki; insanlar amaçlarını unutmuş, araçlara takılıp kalmışlardır. Araçları amaç zannetmeleri sonucunda bir kısır döngü oluşmuş ve insanlar amaç idealinin yerine araçları ideal olarak görmeye başlamışlardır. Dolayısıyla insanlar ideale doğru hayatlarını anlamlandıracak bir hayat felsefesi ve inanç sistemi elde etmeli ve araç-amaç ilişkisini iyi kurup, hayatın akışı içerisinde araçlarla uğraşırken amacı kaybetmemelidir. Maslow'un piramidiyle birlikte değerlendirecek olursak; bireyler alt basamaktaki araç ihtiyaçları amaç edinmesi bir yabancılaşmadır. Günümüz toplumunun (tüketim toplumu) kanaatimce en büyük sorunu birincil ihtiyaçları amaç edinmektir. Kişi birinci basamaktaki açlığını gidermek için bütün hayatını buna harcaması durumu gibi. A. Camus'un dediği gibi; "Geleceğin tarihçileri günümüz modern insanını anlatmak için -çiftleşirdi ve gazete okurdu- deyimini kullanacaklardır."

Sonuç olarak; Maslow'un açıklamalarıyla yabancılaşma olgusunu karıştırırsak şöyle bir sonuca varabiliriz. Kendini gerçekleştiren ideal insan olma yolunu birey kendisi belirlemeli ve bir hayat felsefesine sahip olması gerekir. Bunu belirlerken de Maslow'un ihtiyaçlar piramidini göz önünde bulundurmalıdır. Bir insan yüksek bir gayeye ulaşma

amacı içinde olmalıdır. Bu yüksek gaye, ister felsefi ister dini ister ahlaki biçimde şekillenebilir. Ama her ne olursa olsun amacı belirlerken yüksek bir gaye yani bir hayat felsefesini iyi belirlememiz elzemdir. Aksi halde belli bir hayat felsefesine sahip olmayan insan, bazı çevreler tarafından yapılan telkin, propaganda, reklam, vb. şeylere kanacak ve onların isteği doğrultusunda "vida çeviren hayvan", "homo consumer" (tüketici hayvan) veya "mutlu robot"a dönüşebilecektir. (KOZAK)

Bu açıklamalardan sonra adalet mefhumunun yabancılaşması, hakim, savcı, avukat en genel tabiriyle hukukçuların yabancılaşması konusu ele alınacaktır.

D. ADALETİN VE HUKUKÇULARIN YABANCILAŞMASI

Buraya kadar ilk olarak Maslow'un ihtiyaçlar piramidinde insanın güdülerinin olduğunu ve ideal insan tipine ulaşmamız gerektiğini arz ettik. Ardından statü kavramının bu piramitteki önemine ve etkisine değindik. Daha sonra yabancılaşma kavramını anlatırken araç-amaç ilişkisini izah ettik. Bundan sonra ise; adaletin ve hukukçuların yabancılaşması ele alınacaktır. Bu konuya geçmeden önce şunu söylemekte fayda vardır. Yabancılaşmayı basitçe amaç-araç karıştırması, bir hayat felsefesine sahip olmama şeklinde tanımladığımızda ilk olarak amaçları, araçları ve yaşam felsefemizin ne olduğu sorusu akla gelmektedir. Yani insanın amacı nedir? Yaşamın anlamı nedir? İnsanın iç huzuru nedir ve bunlar nasıl sağlanacaktır? Bu gibi sorulara yanıt vermek zordur. Ama kanaatimce tüm toplumlarca benimsenen adalet, eşitlik, özgürlük, insanın beden bütünlüğüne, düşüncesine, incancına saygı göstermek gibi temel insani değerleri gerçekleştirmek olarak ele alınabilir.

Adaletin ve hukukçuların yabancılaşması konusuna geldiğimizde, adaletin amacını, hukukçuların amacını, aracını ve bir yaşam felsefelerinin ne olduğunu belirlememiz lazımdır. Bir hukukçunun amacı mevcut yürürlükteki hukuka bağlı kalarak hareket etmesidir. Aracı ise bu amaca ulaşmak için çaba sarf ettiği ihtiyaçlar olmalıdır. Hukukçu, ister hakim ister savcı ister avukat ister öğretim üyesi olsun amacı adalet mefhumunu en tepede tutması gerekir. Yani Maslow'un ihtiyaçlar piramidinde ideal insan tipi bir hukukçu için hukuku en iyi uygulayandır. Günümüzde maalesef amaç ve araçlar karıştırılmıştır. Örneğin; Bir hakim kanunu en iyi şekilde bilmekte fakat somut olaya uyguladığında araya farklı saikler girerek yanlış kararlar verebilmektedir. Onun amacı kanunu en iyi şekilde uygulamak değil, belki makam belki para, belki siyasi saikler, belki ailesi, belki de herhangi bir şey nedeniyle hukuka aykırı kararlar verebilmektedir. Dolayısıyla Maslow'un piramidinde alt basamakta kalmıştır. Ve bir yabancılaşma örneğidir. Hakim, mesleki geleceğini düşünerek tayinim çıkmasın, huzurum bozulmasın, görevden alınmayayım, ailem ve çocuklarım zarar görmesin gibi müspet duygularla da hareket edebilir. Fakat hakimnin amacı hukuku en iyi şekilde uygulamaktır. Aracı ise bu bahsettiğimiz müspet duygulardır. Bu araç olan müspet duyguları amaç edinerek hukuku yanlış uygularsa burada bir yabancılaşma vardır. Her ne kadar samimi duygularla hareket etse de hakimnin temel amacı; müspet duyguları değil, hukuku en iyi biçimde ve korkmadan uygulamaktır.

Keza avukatlar için durum daha da vahimdir. Artık avukatlık müessesesi, bir hakkı korumaktan ziyade kurumsallaşıp, şirketleşme dönemine girmiştir. Çoğu avukat hangi hukuk alanında "para" var ise o alana yönelik amacını para

endeksli sağlamaya çalışmaktadırlar. Hal bu ki ekonomik ihtiyaç (para) ikinci basamaktadır. Bütün eğitim hayatını, bütün çabasını hep ve sadece para kazanmak için harcamıştır. Hukuk bilgisini, hukuku göz ardı edip yaptığı işten zevk almasa dahi sırf para kazandığı için avukatlık mesleğini icra eden avukatlar tipik bir yabancılaşma örneğidir. Halbuki avukat, gayesini adalet üzerine endekslese zaten ara ihtiyaç olan parayı kazanacaktır. Geçimini sağlayacağı ekonomik gücün önemsiz olduğunu vurgulamıyoruz. Sadece ekonomik güce bu kadar tapılmasını sorgulayıp, ekonomik gücün önemli olduğunu fakat amaç olmadığını vurgulamak niyetindeyiz.

Savcılık makamı da yabancılaşmadan nasibini almıştır. Savcılarımız siyasi saiklerle soruşturma yürütüp, yeteri kadar delil elde edilmemesine rağmen rağmen kamu davası açabilme talebinde bulunup, kişiler hakkında haksız yere soruşturma başlatmaktadır. Yukarıda hakimlerle ilgili bahsettiğimiz husus savcılarımız hakkında da geçerlidir. Savcılarımız her daim hukuka bağlı kalarak hareket etmelidir. Tabi bu bahsettiğimiz hukuk sükelerinin yabancılaşması genel olarak ele alınmıştır. Sorun kişisel değil, bir zihniyet meselesidir. Dolayısıyla sadece hukuk sükelerinin değil, toplumumuzun her bireyinin amacı bir yaşam felsefesine sahip olmaktır.

PEKİ ÇÖZÜM NE?

Şahsi kanaatimiz eğitim. Bireye küçük yaştan itibaren bir yaşam felsefesi kazandırılmalıdır. Bir hukuk fakültesi öğrencisine adalet mefhumunun önemini ve hukukun birey için bir hayat felsefesi olması konusunda eğitim verilmelidir. Her hukuk fakültesinde 'hukuk etiği' dersi verilmelidir. Nedir hukuk etiği? Hukuk ahlakıdır. Yani bir hukukçunun nasıl, ne şekilde olması gerektiğidir. Hukukun ve adaletin en temel, en yüksek amaç edinilmesidir. Hayatta karşılaşılan diğer ihtiyaçların birer basamak olduğunun farkına varılması ve amaç olan ideale ulaşılabilmesidir. Aksi halde diğer ara ihtiyaçları amaç edindiğinde kişi, tatmin olamayacak, huzurlu ve mutlu olması zorlaşacaktır. Örneğin; amacı sadece

para kazanmak olan bir avukat, para kazandığı takdirde ne olacak? Yani daha ötesi ne? Hayatı anlamsızlaşacak ve hem kendine hem de adalete zarar verecektir.

Hukukçuların mesleğe ilk adımları (özellikle gençlik ve öğrencilik yıllarında) yüksek ideallerin gerçekleştirilmesi hayalleriyle geçer. Meslek yoluyla kendine, toplumuna ve tüm insanlığa hizmet en büyük hedeftir. Yükselmeme, yükselmeyi hizmet aracı olarak değil de, çıkar sağlama aracı olarak görme adaletin yabancılaşmasına sebebiyet vermektedir.

Sonuç olarak; hukuk istikrarı sağlamak istiyorsak, biz hukukçuların belli bir yaşam felsefesine sahip olmamız gerekir. Her hukukçu hayat felsefesini iyi belirleyip en ideali amaç etmesi gerekir. Diğer ara ihtiyaçlar tabii ki önemli fakat amacımız, tamamıyla bu ara ihtiyaçlar olmamalıdır. En yüksek ideale ulaşmak için sadece "ara ihtiyaçların" olduğunun farkına varılmalıdır. Aksi halde rüşvet yiyen, makam sevdası olan, siyasi menfaatlerini ön planda tutan hakim ve savcılar, hem kendilerine, hem topluma hem de adalete zarar verecektir. Amacı sadece para kazanmak olan bir avukatın, adaleti savunacağı şüphelidir. Bu yüzden biz hukukçular bir hayat felsefesine sahip olmalı ve bu hayat felsefemizi de iyi belirlemeliyiz.

Stj. Av. Eda KURALAY

PORTFÖY YÖNETİM SÖZLEŞMESİ

GİRİŞ: Gerçek ve tüzel kişiler, sahip oldukları hisse senedinden, çeşitli menkul kıymetlerden meydana gelen tahviller ve benzeri portföyü oluşturan varlıklardan, mümkün olduğunca kazanmak isterler. Bu varlıkların getirisini artırmanın yolu ise iyi yönetilmesinden geçer.

Portföy, kelime anlamı olarak cüzdan demektir. Menkul kıymetler açısından ise portföy, menkul kıymetlerden oluşan finansal topluluğun bir araya getirilmesiyle oluşan yeni finansal varlık olarak tanımlanmaktadır(1).

Portföy yönetimi ise, finansal varlıklardan oluşturulan portföylerin yatırımcılar adına, maksimum verimi sağlayacak şekilde, yatırımcıların belirlediği risk oranı ve süre çerçevesinde yönetilmesidir.

Portföy yönetiminde amaç, ekonomik koşulların değişken ve zorlayıcı oluşu karşısında varlıkları yönetirken risk ve getiriye karşı yapılması gereken, portföy içine hangi varlıkların hangi oranlarda gireceğine ve zamanla değişen koşullara bağlı olarak hangi varlıkların portföyden çıkarılacağına iyi karar verebilmektir(2).

Portföy yönetim süreci birbirini takip eden portföy planlaması, yatırım analizi, portföy seçimi, portföy değerlendirilmesi, portföy revizyonu(3) aşamalarından oluşmaktadır.

I. PORTFÖY YÖNETİCİLİĞİ

Portföy yönetimi, yatırımcının amacını gerçekleştirmek için yaptığı girişimlerin tümünü içermektedir. Portföy yönetiminde en temel amaç yüklenilen riskin

azaltılmasıdır(4). Genellikle yatırımcılar, getiri oranı hakkında oldukça fazla bilgi sahibi oldukları halde, risk kavramı hakkında yeterli bir bilgiye sahip değildirler. Bu nedenle, risk türleri ve toplam riskin kaynaklarının neler olduğunun açıklanması, bilinçli yatırım kararlarının alınması yönünden çok büyük önem taşımaktadır(5).

Portföy yöneticiliği faaliyeti sermaye piyasası araçları, para piyasası araç ve işlemleri, vadeli işlemler ve opsiyonlar, nakit, döviz, mevduat ile Sermaye Piyasası Kurulu'nca uygun görülen diğer varlık ve işlemlerden oluşan portföylerin yatırımcının veya portföy yöneticisinin belirleyeceği risk-getiri tercihi doğrultusunda, müşterilerle yapılacak portföy yönetim sözleşmesi çerçevesinde vekil sıfatıyla yönetilmesidir(6). Maksimum verimi sağlayacak şekilde yönetilen portföylerin oluşturulmasında ve yönetilmesinde en önemli amaç, riski düşürmektir(7).

Portföy yöneticiliği faaliyeti bireysel ve kolektif portföy yöneticiliği faaliyetlerini kapsamaktadır.

A. PORTFÖY YÖNETİCİLİĞİ - YATIRIM DANIŞMANLIĞI

Yatırım danışmanlığı, faaliyet alanlarının tümünü ya da önemli bir parçasını oluşturacak şekilde tasarruf sahiplerine ve portföy yöneticilerine mevcut nakdinin hangi yatırımlara yöneltilmesi gerektiği konusunda bilgi veren ya da her bir yatırımcısı adına menkul kıymet portföyü işleten kişi ya da kuruluşların verdikleri hizmettir(8).

Yatırım danışmanlığı hizmetinde; müşteri yetkili kurumlardan bilgi talep eder. Ondan tavsiyeler alır. Ancak, yatırımlarını bizzat kendisi

yapar ve yönetir. Portföy yönetimi sözleşmesinde ise, portföy yöneticisini görevlendirilir, yatırımcı yöneticiye söz konusu varlıklarını teslim eder.

B. KOLEKTİF PORTFÖY YÖNETİCİLİĞİ

Sermaye piyasası mevzuatı kapsamında yerine getirilecek kolektif portföy yöneticiliği faaliyeti yalnızca Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yetkilendirilmiş portföy yönetim şirketleri tarafından gerçekleştirilebilir.

Kolektif portföy yöneticiliği, imzalanan portföy yönetim sözleşmesi neticesinde, müşterilere ait varlıkların her bir müşteri adına maddi bir menfaat sağlamak üzere vekil sıfatıyla yönetilmesidir. Kolektif portföy yöneticiliği portföy yönetimi, hukuki işlemlerin yürütülmesi ve muhasebe hizmetleri ile kayıtların tutulması, müşteri ilişkilerinin yürütülmesi, değerlendirme ve pay fiyatının hesaplanması, portföylerin mevzuata, içtüzüğe, izahnameye ve esas sözleşmeye uygunluğunun izlenmesi ve kontrolü, fon gelir ve giderlerinin hesaplanması ve dağıtımı, katılma payı ihracı ve geri alımı, portföy yönetimine ilişkin işlem ve sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesi hizmetlerini kapsar(9).

C. PORTFÖY YÖNETİMİNE KONU ARAÇ VE İŞLEMLER

SPK kapsamında, portföy yöneticiliği faaliyeti sermaye piyasası araçları, para piyasası araç ve işlemleri, vadeli işlemler ve opsiyonlar, nakit, döviz, mevduat ile Kurulca uygun görülen diğer varlık ve işlemlerden oluşur.

Sermaye piyasası araçları; menkul

kıymetler ve türev araçlar ile yatırım sözleşmeleri de dâhil olmak üzere Kurulca bu kapsamda olduğu belirlenen diğer sermaye piyasası araçlarıdır.

Menkul kıymetler SPK m. 3/o uyarınca para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere, paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikaları ile borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarıdır. Diğer sermaye piyasası araçları ise menkul kıymetler dışında kalan ve şartları Kurul'ca belirlenen evraklardır.

II. PORTFÖY YÖNETİM SÖZLEŞMESİ

Portföy yönetim sözleşmesi isimli sözleşmelerden biridir. Portföy yöneticiliği bir faaliyettir. SPK m. 55'e göre "Portföy yönetim şirketi, ana faaliyet konusu yatırım fonlarının kurulması ve yönetimi olan anonim ortaklıktır. Portföy yönetim şirketinin kurulması ve faaliyete geçmesi için Kuruldan izin alınması zorunludur. Buna ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir."

Portföy yönetiminde yatırımcının riski kontrol altına alabilme veya sınırlayabilme olanağının olup olmamasına göre, toplam risk, sistematik ve sistematik olmayan risk olarak iki ana gruba ayrılabilir. Sistematik risk sistemden kaynaklanan portföyün çeşitlendirmesi ile giderilemeyen risklerdir. Sosyal, ekonomik ve politik çevredeki değişiklikler sistematik riski oluşturur. Toplam riskin diğer bir bölümü olan sistematik olmayan risk, bir şirket veya sektöre özgü olan risktir.

Sistematik olmayan risk, endüstriler ve genel olarak menkul kıymetler piyasasını etkileyen faktörlerden bağımsız olduğundan çok iyi çeşitlendirilmiş bir portföyde ortadan kaldırılabilecek bir risk türüdür(10). Bu sebeplerle yatırım fonlarının kurulması ve yönetimi işini kimin yaptığı çok önemli olduğundan portföy yönetim sözleşmesi ortaya çıkmaktadır. Portföy yönetimi sözleşmesi, esas olarak, yatırımcı çıkarlarının korunması ve güven ilişkisi olarak nitelendirilmektedir.

A. PORTFÖY YÖNETİM SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI

1. Portföy Yönetim

Hizmetini Sunan Taraf

Portföy yönetim şirketi, ana faaliyet konusu fonların kurulması ve yönetimi olan ve anonim ortaklık şeklinde kurulan sermaye piyasası kurumudur. Portföy yöneticiliği faaliyeti, Portföy Yönetim şirketleri Ve Bu şirketlerin Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Tebliği uyarınca portföy yönetim şirketlerinin yanı sıra aracı kurumlarca da yerine getirilen bir faaliyettir. Portföy yönetim sözleşmesinin tarafını teşkil edebilecek olan bir diğer yetkili kurum da mevduat kabul etmeyen bankalardır.

a. Portföy Yönetim Şirketi

Portföy, çeşitli menkul kıymetlerden meydana gelen, ağırlıklı olarak hisse senedi, tahvil gibi menkul kıymetler ve türev ürünlerden oluşan, belirli bir kişi veya grubun elinde bulunan finansal nitelikteki kıymetler olarak ifade edilir(11). Bu portföyü vekil sıfatı ile yöneten portföy yöneticisi ile yatırımcısı arasında yapılan bir sözleşme ortaya çıkmaktadır. Yönetici taraf portföy yönetim şirketi olarak adlandırılmaktadır. Portföy yönetim şirketlerine ilişkin esaslar Tebliğ (III-55.1) ile belirlenmiştir.

Portföy yönetim şirketleri ana faaliyet konuları olan fon kurulması ve yönetiminin yanı sıra Kurul'dan yetki belgesi almak koşuluyla yatırım danışmanlığı faaliyetinde de bulunabilmektedirler. Gerekli özsermaye şartına sahip olan portföy yönetim şirketleri Kurul'a bildirimde bulunarak sermaye piyasaları ile ilgili danışmanlık hizmetleri sunabilir, yatırım hizmetleri ve faaliyetleri ile sınırlı olarak kredi ya da ödünç verebilir ve döviz hizmetleri sunabilir, sermaye piyasası araçlarına ilişkin işlemlerle ilgili yatırım araştırması ve finansal analiz yapılabilir veya genel tavsiyede bulunabilir(12).

Faaliyetleri sınırlı olan portföy yönetim şirketleri için ilgili kanunda sermaye ve organizasyon yapıları ile ilgili birtakım istisnalar tanınmış olup, portföy yönetim şirketlerine girişim sermayesi yatırım fonlarını veya gayrimenkul yatırım fonlarını kurmak ve yönetmek üzere

kurulmasına izin verilmiştir.

b. Portföydeki Varlıkların Saklanması

Portföy yönetim şirketinin portföy yönetim sözleşmesi kapsamında vekil sıfatıyla yönettiği müşteri portföyünde yer alan varlıkların, Kurulun portföy saklama hizmeti ve bu hizmette bulunacak kuruluşlara ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde saklanması zorunludur. Takasbank ile Kurulca yetkilendirilen banka ve aracı kurumlar Kurul'un belirtilen şartlarını sağlaması koşuluyla portföy saklama hizmeti verebilirler.

Portföy saklayıcısı ile portföy yönetim şirketi arasında tarafların yetki ve sorumluluklarını içeren, portföy saklayıcısının görevlerini yerine getirmesi için gerekli bilgi akışının nasıl sağlanacağını belirleyen ve asgari unsurları taşıyan bir sözleşme imzalanır.

(1) Portföy saklama kuruluşlarının nitelikleri

Portföy saklama hizmetinde bulunmak isteyen banka ve aracı kurumlar, standartları Kurulca belirlenecek başvuru formu ve bu form ekinde belirtilen bilgi ve belgeler ile portföy saklama faaliyetinde bulunmak üzere izin verilmesi talebiyle Kurula başvurur. Söz konusu başvuruların Kurulca değerlendirilebilmesi için banka ve aracı kurumların; Takasbank ve MKK nezdinde saklama üyesi olması, risk yönetim sistemini oluşturmuş olması, diğer faaliyetlerle çıkar çatışmalarını asgari düzeye indirebilecek ve gerekli bağımsızlığı sağlayabilecek bir organizasyon yapısını oluşturmuş olması, faaliyetlerini etkin olarak yürütmesine imkân verecek gerekli teknik donanım, yazılım ve yeterli sayıda personele sahip olması ve istenen diğer şartları sağlaması zorunludur(13).

(2) Portföy saklama hizmetinde bulunacak bankalar

Bankalar kendi mevzuatlarına göre sahip olmaları gereken asgari ödenmiş sermayeye sahip olmaları,

ilgili mevzuatlar çerçevesinde faaliyetlerinin tamamen veya belirli faaliyet alanları itibarıyla sürekli veya son bir yıl içinde 1 ay veya daha fazla süreyle geçici olarak durdurulması kararı verilmemiş olması gereklidir. Kurul, bu faaliyeti yürütecek bankalar hakkında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun uygun görüşünü alır.

c. Portföy Yönetim Şirketinin Yapamayacağı İş Ve İşlemler

Portföy yönetim şirketi, aracılık faaliyetlerinde bulunamaz, sermaye piyasası araçlarına ilişkin veya bunlardan bağımsız olarak kendi mali taahhütlerini içeren evrak çıkaramaz, ödünç para verme işlemleri yapamaz ve kısa süreli nakit ihtiyacının karşılanması dışında kredi alamaz. Tebliğ çerçevesinde yapabilecekleri faaliyetlere ilişkin iş ve işlemler dışında; hiçbir ticari, sınai ve zirai faaliyette bulunamaz, gerekli olanın üstünde taşınmaz mal edinemez. 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda tanımlandığı üzere mevduat toplayamaz, mevduat toplama sonucunu verebilecek işlemler yapamaz. Sermayesinin %10'undan fazlasına sahip olan ortaklıklarda ve yöneticilerinin ayrı ayrı veya birlikte sermayesinin %25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklıklarda pay sahibi olamaz(14).

2. Portföy Yönetimi Hizmetini Talep Eden Taraf: Yatırımcı/ Müşteri

Portföy yönetim sözleşmesinde yetkili kurumun karşısında bireysel veya kurumsal yatırımcı bulunmaktadır. Yatırımcı, yetkili kurumun müşterisidir. Bununla birlikte yatırımcı tasarruflarını sermaye piyasasında değerlendirdiği için tasarruf sahibidir.

Yatırımcının niteliği, portföy yönetiminin içeriğini ve yetkili kurumun sunacağı portföy yönetimi hizmetinin sunulduğu biçimini etkilemektedir. Yatırımcının bireysel

veya kurumsal yatırımcı oluşuna göre risk kavramına yaklaşım ve risk tercihleri, portföy yönetim faaliyeti ile ilgili bilgi düzeyleri ve sözleşmenin ifa edilmesine müdahale edişleri değişmektedir(15). Portföy yönetim sözleşmesinin içeriği talep eden tarafa göre farklılaşmaktadır.

Bilimsellik ve uzmanlık gerektiren portföy yönetimi, belli bir politika çerçevesinde yürütülür. Risk, verim ve değer artış faktörlerinin bir veya ikisine ağırlık verilmek suretiyle yürütülen bu politika, portföyün sahibi olan yatırımcı tarafından belirlenir ve portföy yöneticisine bildirilir. Ancak, yatırım politikasının belirlenmesinde en önemli rolü portföy yöneticisi oynar. Portföy yöneticisi, yatırımcının amacının belirlenmesini sağlayabileceği gibi, yatırımcının risk karşısındaki durumunu da ortaya koyarak, yatırım kararlarının alınmasına yardımcı olabilir(16).

B. PORTFÖY YÖNETİM SÖZLEŞMESİNİN KONUSU

Portföy yönetimi sözleşmesinin konusunu sermaye piyasası araçları teşkil etmektedir. Sermaye Piyasası Kanunu'nun 3. maddesine göre sermaye piyasası araçları menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarıdır.

Menkul kıymet kavramı SPK 3. maddesinde para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere; paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikalarını, borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarını ifade eder. Buradan yola çıkarak menkul kıymetler ortaklık ve alacaklılık sağlayan, belli bir meblağı temsil eden, yatırım aracı olarak kullanılan, dönemsel gelir getiren, misli nitelikte, ortaklık veya alacaklılık sağlayan, ibareleri aynı olan ve şartları Kurul'ca belirlenen kıymetli evraktır(17).

Yetkili kurumlar ile bireysel/

kurumsal yatırımcılar arasında akdedilen portföy yönetim sözleşmesinin konusunu da yatırımcıların malvarlıksal değerleri oluşturmaktadır. Bu değerleri örneklemek gerekirse portföy yönetim sözleşmesinin konusunu sermaye ve para piyasası araç ve işlemleri, vadeli işlemler, opsiyonlar, nakit, döviz, mevduat ile kanunda uygun görülen diğer varlık ve işlemlerin oluşturacaktır.

Bir portföy hisse senedi ve tahvil gibi temel menkul kıymetler dışındaki yatırım araçlarıyla da oluşturulabilir. Bu portföyler oluşturulurken, yatırım araçları arasında karşılaştırma yapılır. Yatırım süresi boyunca hangi tür varlıkların daha verimli olacağı çeşitli istatistiki tekniklerle hesaplanarak tahmin edilir(18). Bu varlıklar seçilerek portföye dahil edilir. Yatırımcının yapmış olduğu yatırımdan sağlayacağı getirinin, beklenen getirinin altına düşme veya üstüne çıkma olasılığı söz konusudur. Bu olasılık, yatırımcı açısından yapmış olduğu yatırımın riskini oluşturmaktadır(19).

Yatırımcıların portföylerinden beklentileri farklı derecelerde olabileceği için yapılacak bir portföy çeşitlendirme yatırımcı özelliklerine göre değişiklik gösterecektir(20).

C. SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ VE İÇERİĞİ

Portföy yönetim sözleşmesi, müşterinin portföy yönetim şirketine inançlı devir esasına göre yönetimini devrettiği portföyünün, portföy yönetim şirketi tarafından Tebliğ'de ve sözleşmede belirlenen esaslar çerçevesinde, özen ve sadakat yükümlülüğü altında yönetilmesini içeren ve yazılı olarak düzenlenen bir sözleşmedir.

D. PORTFÖY YÖNETİM SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARI

Portföy yöneticiliği hizmetini yetkili kurumlar devletten aldıkları bir faaliyet iznine dayalı olarak yürütmektedirler. SPK tarafından anılan faaliyet izninin verilmesi birtakım sıkı şartlara bağlanmıştır. Portföy yöneticiliği hizmetinin risk içermesi sebebiyle bu faaliyetin profesyoneller eliyle yürütülmesi ana amaçlar arasında yer almaktadır.

Portföy yöneticiliği, finansal varlıklardan oluşan portföylerin, her bir müşteri adına, müşteriler ile yapılacak portföy yönetim sözleşmesi çerçevesinde, maddi bir menfaat sağlamak üzere vekil sıfatıyla yönetilir.

Portföy yöneticiliği faaliyetinin gerek devletten alınan bir faaliyet izni çerçevesinde profesyoneller eliyle yürütülmesi, gerek faaliyetin bünyesinde yatırımcıların malvarlıksal değerlerini barındırması ve bunların çoğaltılması amacını taşıması nedeniyle, bu faaliyetin yetkili kurumlarca ücret karşılığında yerine getirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, faaliyetin yürütülebilmesinin ana koşul olan portföy yönetim sözleşmesinin ücret unsurunu içermesidir.

Sözleşmeye özelliğini kazandıran bir diğer unsur da, portföy yönetim sözleşmesinin belirli bir sonuca yönelmeyen bir sözleşme olmasıdır. Zira, yetkili kurum tarafından portföy yönetim sözleşmesinde kesinlikle, yürütülecek olan faaliyet sonucunda belli bir miktarda kâr veya kazanç elde edileceğine ilişkin bir taahhütte bulunulamaz. Portföy yönetim sözleşmesinin belirli bir sonucun elde edilmesine yönelik bir edim borcunu içermez. Bu çerçevede, sözleşmenin konusu yatırımcı portföyünün basiretli bir portföy yöneticisinden beklenen özen çerçevesinde yönetilmesidir(21).

Sermaye Piyasası Kurulu bir portföy yöneticiliği çerçeve sözleşmesinde yer alması gereken asgari esasları düzenlenmiştir. Buna göre yetkili kurumlar ile yatırımcılar arasında akdedilecek olan bir portföy yönetim sözleşmesinde asgari olarak aşağıdaki hususların belirlenmesi gerekmektedir(22).

E. SÖZLEŞMENİN TARAFLARININ HAK VE BORÇLARI

Yatırımcının öncelikle finansal piyasaları ve bu piyasalarda alım satım konu olan yatırım araçlarının özelliklerini bilmesi gerekir. Yatırım araçlarının seçimi, elde tutma süresi, yatırım tutarlarının belirlenmesi, risk ve getirilerinin ölçümü ile performans değerlemeleri karmaşık hesaplamalar

ve modeller gerektirmektedir. Bu tür detaylı bir süreci yönetmek ve uygun portföyleri oluşturabilmek her yatırımcının yapabileceği bir iş değildir. Piyasada yatırımcıların bu ihtiyacını karşılayan portföy yönetimi yapma yetkisine sahip çok sayıda finansal kurum bulunmaktadır(23).

1. Portföy Yönetimi Hizmetini Sunan Kurumun Borçları

Müşteri portföyünün yönetimi sözleşmesi bir vekalet sözleşmesi niteliğindedir. Bu nedenle vekilin borçlarını düzenleyen Borçlar Kanununun maddeleri bu sözleşmeden doğan borçlar açısından da uygulama alanı bulacaktır.

Yönetici kendisine verilen işleri ya da hizmetleri sözleşme dairesinde aktif faaliyette bulunma ile yükümlüdür. Portföy yönetimi sözleşmesinde, portföy yöneticisi olan kurum sermaye piyasası araçlarını yönetmek üzere görevlendirilir.

Portföy yöneticisi, neticeye ulaşabilmek amacıyla üstlendiği yükümlülükleri gereği gibi yerine getirmeyse, yani özen borcunu gereği gibi ifa etmediyse bundan ötürü sorumlu olmaktadır(24). Özen Yükümlülüğüne göre vekil, kendisine verilen işi sadakat ve özenle icra etmekten sorumludur. Sorumluluk sebebi, eksik özen veya özensizliktir. Başarısız amaçlar sorumluluk kapsamında değildir.

Portföy yöneticisi sadakat borcunun bir gereği olarak müvekkil yararına hareket etmek ve müvekkile zarar verecek davranışlardan kaçınmak yükümlülüğü altındadır. Karşılıklı güven ilişkisi ve sadakat borcunun bir neticesi olarak vekil vekaletin icrası dolayısıyla müvekkiline ait öğrendiği sırları saklamakla yükümlüdür.

Sözleşmeyi yapan taraf portföy yönetimi şirkettir. Bu nedenle, portföy yönetimi sözleşmesinden

doğan vekâlet, portföy yönetimi şirketinin veya aracı kurumun bir organına yahut görevlendirdiği portföy yöneticisine değil; bu kurumların kendisine verilir. Bu kurumlar şahsen ifa yükümlülüğünü kendisinde barındırır.

Gizli tutulmasında müvekkilin yararı bulunan ve açıklanması müvekkil için maddi ve manevi bir zarar tehlikesi ya da diğer kimselerin kınamasını doğuracak olaylar portföy yöneticisi tarafından saklı tutulmalıdır. Görülen işin niteliğine müvekkilin kişiliğine ve onun bilinebilen yarar ve çıkarlarına göre sır saklama borcunun kapsamı değişmektedir.

Portföy yöneticisi istifa hakkını kullanmadıkça yatırımcının emredici talimatlarını yerine getirmekle yükümlüdür. Talimat tek taraflı bir irade açıklaması olup, geçerliliği için vekilin kabulüne gerek yoktur.

Portföy yönetimi sözleşmeleri çıkarların korunması yükümlülüğü açısından özel bir öneme sahiptir. Yönetici Şirketin, faaliyetlerini sürdürürken, hizmet verdiği kişilerin çıkarını ve piyasanın bütünlüğünü gözeterek adil ve dürüst davranması gerekir. Yönetici müvekkilin çıkarlarını kendi çıkarlarından üstün tutmalıdır. Portföy yönetimi hizmetini sunan taraf, yatırım potansiyelinin artırılmasını ümit eder. Yatırımcının çıkarı ise, sahip olduğu varlıkların güvenlik, rant ve gelişim ilkelerine uyularak artırılmasıdır.

Portföy yöneticisi durumundaki kurumun verdiği bilgi eksiksiz ve gerçeğe uygun olmalı ve ayrıca tam zamanında gerçekleşmelidir. Hesap vermesi suretiyle yatırımcı yönetim faaliyetlerini gözlemlemek imkanına kavuşmakta ve özellikle yönetimin özenle ve sadakatle icra edilip edilmediği hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Son olarak sözleşme sonlandığında yönetici şirket veya kurum yatırımcıya,

kendisine portföy yönetiminin yürütülmesi çerçevesinde verilen her şeyi iade etmekle yükümlüdür.

2. Yatırımcının Borçları

Yatırımcı ücret ödeme borcu altındadır. Portföy yönetimi sözleşmesi ivazlı bir sözleşmedir. Ücret, portföy yönetiminin sözleşme ve talimata uygun ifasının karşılığıdır. Portföy yönetimi sonucunda, yatırımcının kâr elde etmemiş olması ücrete yönelik talep hakkını engellemez. Bununla beraber portföy yönetimi şirketi ya da aracı kurum özensiz davranır veya sadakat yükümlülüğünü ihlal ederse ücret borçlanılmaz veya indirilebilir. Bunun sebebi portföy yönetimi şirketi ve aracı kurumun bir sonucu değil, sadece özenli ve sadakatle portföy yönetimini borçlanmasıdır. Yatırımcı, portföy yönetimi şirketi ve aracı kurumun portföy yönetimini gereği gibi ifası halinde, bütün masraf ve avansları ödemek zorundadır(25).

III. PORTFÖY YÖNETİM SÖZLEŞMESİNİN KURULUŞU

Gerek bireysel gerek kurumsal yatırımcılar ile yetkili kurumlar arasında akdedilen portföy yönetim sözleşmesinin kuruluşuna ilişkin olarak sözleşmenin genel olarak bir vekalet akdi özelliğini taşıması bakımından, sözleşmenin kuruluşuna ilişkin BK hükümleri uygulama alanı bulacaktır(26). Portföy yöneticiliği yapabilecek olan yetkili kurumlar kuruluş başvuruları, gerekli belgelerin Kurula eksiksiz olarak sunulmasından itibaren altı ay içinde Kurul tarafından karara bağlanır ve keyfiyet ilgililere bildirilir. Kurulca yapılacak değerlendirme sonucunda başvurunun uygun görülmesi halinde, Şirket tarafından kuruluş işlemlerinin tamamlanması için Gümrük ve Ticaret Bakanlığına başvurulur. Yetkili hale gelen kurum uygulamada sözleşmeleri standart olarak hazırlayıp müşterinin imzasına sunacak ve müşteri

tarafından imzalanmakla kurulmuş olmaktadır.

A. KURULUŞ SÜRECİ

Portföy yönetim sözleşmesinin kuruluşu tarafların anlaşması ile gerçekleşir. Bu sözleşmenin yapılabilmesi için portföy yöneticisinin yetkili olması gerekmektedir. Bu sebeple sözleşmenin kurulmasında önemli olan yönetici şirketin kuruluş ve faaliyet şartlarını sağlayıp sağlamadığı noktasındadır. Portföy yönetim şirketlerinin portföy yöneticiliği faaliyetinde bulunabilmesi için kuruluş sürecini tamamlaması ardından Kurul'dan faaliyet izni alması gerekmektedir.

Kurucular, kuruluş şartlarına uygun olarak hazırlayacakları esas sözleşme taslağı, Tebliğ'in 5'inci maddesinde yer alan kuruluş şartlarını taşıdıklarını kanıtlayan belgeler ve Kurul'ca istenecek diğer belgelerle birlikte kuruluş izni almak üzere başvururlar. Bununla birlikte Tebliğ'in 8'inci maddesinde yer alan faaliyete geçiş şartlarını taşıdıklarını Kurulca değerlendirilebilmesi için portföy yönetim şirketinin bu hükümde bulunan şartları sağlaması gerekir.

B. YETKİ BELGESİNİN İPTAL EDİLMESİ

Tebliğ (III-55.1) m. 8 e göre "şirket, portföy yöneticiliği faaliyetine başlayabilmek için, Kurulca kuruluş izninin verildiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde gerekli faaliyet izni ve yetki belgesinin alınması talebiyle Kurula başvurmak zorundadır. Aksi halde verilen kuruluş izni iptal edilir".

Kurul, Tebliğ'de belirtilen hallerde, olayın mahiyet ve önemini göz önüne alarak, portföy yönetim şirketinin faaliyet iznini veya yetki belgesini iptal edebilir, faaliyetini sınırlandırabilir veya geçici olarak durdurabilir. Portföy yöneticiliği yetki belgesinin veya faaliyet izninin iptal edilmesi halinde portföy yönetim şirketinin kurucusu ve yöneticisi olduğu fonlar ile yönettiği diğer kişilerin portföyleri, Kurulun uygun göreceği bir başka portföy yönetim şirketine devredilir(27).

IV. PORTFÖY YÖNETİMİ SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Portföy yönetim sözleşmesini BK ve SPK açıkça düzenlememiştir. Anılan sözleşme, Tebliğ çerçevesinde düzenlenmiştir. Tebliğle yapılan bu düzenleme ile sözleşmenin tipik sözleşmeler arasında sayılmasına olanak bulunmamaktadır. Taraflar sözleşme özgürlüğü çerçevesinde, diledikleri tip ve içerikte

sözleşmeler yaratabileceklerdir. Bu çerçevede, portföy yönetim sözleşmesi taraflar arasında hukuk düzeni sınırları içerisinde kalmak suretiyle kurulan, kanunla düzenlenmemiş isimsiz sözleşmelerdendir(28).

Portföy yönetim sözleşmesinin konusunu, müşteriye ait nakit paranın ve müşteri adına veya hesabına alım ve satımı yapılan sermaye piyasası araçlarının yine müşterinin menfaatine, bir ücret karşılığında yönetilmesi oluşturmaktadır.

Sözleşmenin kapsamında; portföy yönetim şirketinin müşteriye ait mal varlığının gözetimi, onun karlı yatırımlara yönetilmesi işlemleri söz konusu olduğundan, bu sözleşme Borçlar Kanunu'nun ilgili maddeleri uyarınca vekalet akdi olarak kabul edilebilmektedir. Portföy yönetimi sözleşmesinin hukuki niteliği Türk Hukuku'nda da tartışmalıdır. İbrahim Kaplan ve Reha Tanör bu sözleşmeyi vekalet unsurlarının ağır bastığı, tarafların güven ilişkisinin sözleşmenin temelini oluşturduğu bir vekalet sözleşmesi olarak nitelendirmektedir Tülay Karakaş, Türk Hukuku'nda portföy yönetimi sözleşmesinin üç farklı görünüm biçimi bulunduğunu savunmaktadır. Karakaş'a göre kurum ile yatırımcı arasında yapılan portföy yönetimi sözleşmesi, usulsüz tevdi, ardiye, komisyon ve vekalet sözleşmelerine ilişkin unsurları ile oluşan bir karma sözleşmedir. Ayşe Sümer ise portföy yönetimi sözleşmesinin isimsiz bir iş görme sözleşmesi olduğunu savunmaktadır(29).

Portföy yönetim sözleşmesinin veya portföy yönetimi vekaletinin temelinde, yatırımcının yönetimi üstlenen portföy yönetim şirketine güveni yatmaktadır. Bu sebeple portföy yönetimi hukuki niteliği itibarıyla bir inançlı hukuki işlemdir.

SONUÇ

Portföy yönetim sözleşmesi yatırımcıların varlıklarını iyi yönetebilmesi adına Portföy Yönetim Şirketleri Ve Bu Şirketlerin Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Tebliği ile düzenlenmiş bir sözleşmedir. Bu sözleşme unsurları ve özellikleri önceden kanunda belirlenmemiş olduğundan isimsiz bir sözleşmedir.

Portföy yönetim sözleşmesi Sermaye Piyasası Kanunu'nda tanımlanan finansal varlıkların iyi yönetilmesi, doğru zamanda doğru yatırımın uzman kişiler tarafından gerçekleştirilmesi için tarafların hak ve yükümlülüklerini gösteren

sözleşmedir. Portföy yönetim sözleşmesinin konusunu, portföyü oluşturan varlıkların bir ücret karşılığında yatırımcının menfaatine yönetilmesi oluşturmaktadır. Bu sözleşme sayesinde hem yatırımcı şirketler yatırımlarını iyi yönetmiş hem de portföy yöneticileri kazanmış olacaktır. Sözleşmenin kurulması ile taraflar arasında bağlayıcılık sağlanmaktadır.

KAYNAKÇA

- CANGÜL Murat, "Portföy Yönetimi Sözleşmesi", *Hukuki Net*, (27-02-2008), <http://www.hukuki.net>, (08.11.17).
- GEMİCİ İlke Aytekin, *Portföy Yönetim Sözleşmesi Ve Hukuki Niteliği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005.
- DEMİRTAŞ Özgür, GÜNGÖR Zülal, "Portföy Yönetimi Ve Portföy Seçimine Yönelik Uygulama", *Havacılık Ve Uzak Teknolojileri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, Temmuz 2004 ss. 103-109.
- KORKMAZ Turhan, AYDIN Nurhan, SAYILGAN Güven, *Portföy Yönetimi*, Mehmet Başar (ed.), 1. B., Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2003.
- KÖMÜRLÜ Hilal, "Yatırım Danışmanlığı", İstanbul, Aralık, 2006, http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_687.htm, (21.11.2017).
- T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu, "Portföy Yönetim Şirketleri: Tanıtım Rehberi", <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/447>, (08.11.2017).
- T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu, Portföy Yöneticiliği Çerçeve Sözleşmesinde Bulunması Gereken Asgari Unsurlar, <http://www.spk.gov.tr>, (20.11.2017).

DİPNOT

- 1** - Turhan Korkmaz, *Portföy Yönetimi*, Mehmet Başar (ed.), 1. B., Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2003, s. 3.
- 2** - Özgür Demirtaş, Zülal Güngör, "Portföy Yönetimi Ve Portföy Seçimine Yönelik Uygulama", *Havacılık Ve Uzak Teknolojileri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4,

Temmuz 2004, s.103.

3 - Turhan Korkmaz, *Portföy Yönetimi*, Mehmet Başar (ed.), 1. B., Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2003, s. 6.

4 - Turhan Korkmaz, *Portföy Yönetimi*, Mehmet Başar (ed.), 1. B., Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2003, s. 29.

5 - Özgür Demirtaş, Zülal Güngör, "Portföy Yönetimi Ve Portföy Seçimine Yönelik Uygulama", *Havacılık Ve Uzak Teknolojileri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, Temmuz 2004, s.104.

6 - T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu, "Portföy Yönetim Şirketleri: Tanıtım Rehberi", <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/447>, (08.11.2017).

7 - Turhan Korkmaz, *Portföy Yönetimi*, Mehmet Başar (ed.), 1. B., Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2003, s. 3.

8 - Hilal Kömürlü, "Yatırım Danışmanlığı", İstanbul, Aralık, 2006, http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_687.htm, (21.11.2017), s. 17.

9 - T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu, "Portföy Yönetim Şirketleri: Tanıtım Rehberi", <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/447>, (08.11.2017).

10 - Özgür Demirtaş, Zülal Güngör, "Portföy Yönetimi Ve Portföy Seçimine Yönelik Uygulama", *Havacılık Ve Uzak Teknolojileri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, Temmuz 2004, s.104.

11 - Turhan Korkmaz, *Portföy Yönetimi*, Mehmet Başar (ed.), 1. B., Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2003, s. 3.

12 - T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu, "Portföy Yönetim Şirketleri: Tanıtım Rehberi", <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/447>, (08.11.2017).

13 - T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu, "Portföy Yönetim Şirketleri: Tanıtım Rehberi", <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/447>, (08.11.2017).

14 - T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu, "Portföy Yönetim Şirketleri: Tanıtım Rehberi", <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/447>, (08.11.2017).

15 - İlke Aytekin Gemici, *Portföy Yönetim Sözleşmesi Ve Hukuki Niteliği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 41.

16 - Turhan Korkmaz, *Portföy Yönetimi*, Mehmet Başar (ed.), 1. B., Eskişehir,

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2003, s. 30.

17 - Murat Cangül, "Portföy Yönetimi Sözleşmesi", (27-02-2008), <http://www.hukuki.net>, (20.11.2017)

18 - Özgür Demirtaş, Zülal Güngör, "Portföy Yönetimi Ve Portföy Seçimine Yönelik Uygulama", *Havacılık Ve Uzak Teknolojileri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, Temmuz 2004, s.104.

19 - Turhan Korkmaz, *Portföy Yönetimi*, Mehmet Başar (ed.), 1. B., Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2003, s. 30.

20 - Özgür Demirtaş, Zülal Güngör, "Portföy Yönetimi Ve Portföy Seçimine Yönelik Uygulama", *Havacılık Ve Uzak Teknolojileri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, Temmuz 2004, s.104.

21 - İlke Aytekin Gemici, *Portföy Yönetim Sözleşmesi Ve Hukuki Niteliği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 46.

22 - Ayrıntılı bilgi için bkz. T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu, Portföy Yöneticiliği Çerçeve Sözleşmesinde Bulunması Gereken Asgari Unsurlar, <http://www.spk.gov.tr>, (20.11.2017).

23 - Turhan Korkmaz, *Portföy Yönetimi*, Mehmet Başar (ed.), 1. B., Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2003, s.12.

24 - Murat Cangül, "Portföy Yönetimi Sözleşmesi", (27-02-2008), <http://www.hukuki.net>, (20.11.2017).

25 - Murat Cangül, "Portföy Yönetimi Sözleşmesi", (27-02-2008), <http://www.hukuki.net>, (20.11.2017).

26 - İlke Aytekin Gemici, *Portföy Yönetim Sözleşmesi Ve Hukuki Niteliği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 54.

27 - T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu, "Portföy Yönetim Şirketleri: Tanıtım Rehberi", <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/447>, (08.11.2017).

28 - İlke Aytekin Gemici, *Portföy Yönetim Sözleşmesi Ve Hukuki Niteliği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 56.

29 - Murat Cangül, "Portföy Yönetimi Sözleşmesi", (27-02-2008), <http://www.hukuki.net>, (20.11.2017)

KAT KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEŞMESİNDE YÜKLENİCİNİN İNŞAATI TESLİM ETMEMESİNİN SONUÇLARI

Av. Kaan Mahmut ERDEM(1)

ÖZET

Kat karşılığı inşaat sözleşmesi Türk Borçlar Kanunu özel hükümler kısmında ayrıca bir sözleşme türü olarak belirtilmemesine karşın uygulamada sıkça rastlanılan bir akit türüdür. Kat karşılığı inşaat sözleşmesini tarafları yüklenici ve arsa sahibidir. İrade beyanlarının

birleşmesi ile oluşan bu tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmenin hukuki niteliği ise karma muhtevalı bir akit olmasıdır. Zira kat karşılığı inşaat sözleşmesi hem eser sözleşmesini hem satım (veya taşınmaz satış vaadi) sözleşmesini oluşturan unsurları taşımaktadır. Yüklenicinin teslim borcu

sözleşmesinin esaslı unsurlarından biridir. Eğer yüklenici teslim borcunu yerine getirmez ise Borçlar Kanunu genel hükümleri uyarınca temerrüt hükümleri uygulama alanı bulur.

Anahtar Kelimeler: İnşaat akdi, eser sözleşmesi, teslim etmeme borcu, eser sözleşmesi

İÇİNDEKİLER

- 104 - ÖZET
- 104 - ABSTRACT
- 104 - İÇİNDEKİLER
- 104 - KISALTMALAR
- 105 - GİRİŞ
- 105 - BÖLÜM 1: KAT KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEŞMESİNİN TANIMI, TARAFLARI VE UNSURLARI
- 105 - 1.1. Tanımı
- 105 - 1.2 Taraflar
- 106 - 1.2.1 Yüklenici
- 106 - 1.2.2 İş (Arsa) Sahibi
- 107 - 1.3 Unsurları
- 107 - 1.3.1. Tarafların Anlaşması
- 107 - 1.3.2. Yüklenicinin Yapı (Bağımsız Bölüm) Yapma Borcu Altına Girmesi
- 107 - 1.3.3 Arsa Sahibinin Arsa Paylarını Devir Borcu Altına Girmesi
- 107 - BÖLÜM 2: KAT KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE İNŞAAT AKDİNİN ŞEKLİ
- 107 - 2.1. Hukuki Niteliği
- 107 - 2.1.1. İsimsiz Sözleşmelerden Tam İki Taraflı Karma Sözleşme Olma Niteliği
- 108 - 2.2. Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinde Şekil
- 108 - BÖLÜM 3: YÜKLENİCİNİN İNŞAATI TESLİM ETME BORCU
- 108 - 3.1. Genel Olarak Yüklenicinin İnşaatı Teslim Etme Borcu
- 109 - 3.2. Yüklenicinin İnşaatı Teslim Borcunu İfası
- 109 - 3.3. Yüklenicinin İnşaatı Teslim Borcunu Yerine Getirmemesi Sebebiyle Temerrüde Düşmesi
- 109 - 3.3.1. Yüklenicinin Temerrüdünün Sonuçları
- 109 - 3.3.1.1. Arsa Sahibinin Aynen İfa Ve Gecikme Tazminatını Talep Etmesi
- 110 - 3.3.1.2. Arsa Sahibinin Aynen İfadan Vazgeçip Müspet Zararın Tazminini Talep Etmesi
- 110 - 3.3.1.3. Arsa Sahibinin Sözleşmeden Dönerek Menfi Zararın Tazminini Talep Etmesi
- 110 - SONUÇ
- 111 - KAYNAKÇA

KISALTMALAR

AÜHFD: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Batider: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz.: Bakınız
C.: Cilt
DEÜHFD: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

dn.: dipnot
E.: Esas
eBK: 818 Sayılı (eski) Borçlar Kanunu
HD: Hukuk Dairesi
HGK: Hukuk Genel Kurulu
HMK: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBD: İstanbul Barosu Dergisi
İÜHFM: İstanbul

Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İBK: İçtihatı Birleştirme Kararı
K.: Karar
m.: madde
RG: Resmi Gazete
s.: sayfa
S.: Sayı
T.: Tarih
TBK: 6098 Sayılı Türk

Borçlar Kanunu
TMK: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TKHK: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
vb.: ve benzeri
vd.: ve devamı
Y.: Yargıtay
YİBGK: Yargıtay İçtihatı Birleştirme Genel Kurulu

GİRİŞ

Kat karşılığı inşaat akdi Borçlar Kanunu'nun özel hükümler kısmında açıkça tanımlanmamış bir sözleşme türüdür. Kat karşılığı inşaat akdi, Borçlar Kanunu'nun 470 ve devamı maddeleri uyarınca eser sözleşmesi ve TBK 207 vd. maddelerinde düzenlenen taşınmaz satışı akdi kapsamına sokulabilen karma bir sözleşme türü olmakla birlikte, ülkemizde de sıkça başvurulana bir sözleşme tipidir. Kat karşılığı inşaat akdi başka bir deyişle arsa payı inşaat sözleşmesinde taraflardan biri bir eser (inşaat) meydana getirmeyi yüklenir iken (yüklenici), sözleşmenin karşı tarafı da yükleniciye inşaat karşılığı arsa payı devrini borçlanmaktadır. Bu sözleşme tipinde arsa sahibi bağımsız bölüm elde etmeyi amaçlar iken, eseri meydana getirmekle mükellef olan yüklenici de arsa payı karşılığı bu paylara denk gelen bağımsız bölümlerin maliki olmayı hedeflemektedir. Kat karşılığı inşaat sözleşmesine ilişkin maddeler 6098 Sayılı Borçlar Kanunu dışında, 4721Türk Medeni Kanunu'nu 1009. maddesinde ve Tapu Kanunu'nun 26. maddesinde de kat karşılığı inşaat akdine ilişkin hükümler bulunmaktadır.

Bu noktada çalışmamızın ilk bölümünde kat karşılığı inşaat akdinin tanımı, tarafları ve unsurları üzerinde durarak karama nitelikli bu akdi açıklamaya çalışacağız. Başka bir deyiş ile arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinin tarafları yüklenici (müteahhit) ile arsa sahibidir. Bu sözleşme türü tam iki tarafa borç yükleyen bir akit türüdür. Zira yüklenicinin borcu arsa üzerinde inşaatı tamamlayıp, arsa sahibine teslim etmek iken, arsa sahibi de inşaat karşılığı yükleniciye arsa payı devretmekle

mükelleftir. Uygulama da ise yüklenici ile yapılan sözleşme de arsa payı yerine inşaatın bağımsız bölümlerin devredileceği belirtilmektedir. Bu noktada taraflar arasında eser sözleşmesi ve taşınmaz satış vaadi akdi nitelikte bir karma muhtevalı sözleşme akdedilmiş olur.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise, kat karşılığı inşaat sözleşmesinin hukuki niteliği üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda bu sözleşme türü Borçlar kanunu özel hükümler kısmında ayrı bir sözleşme türü olarak hüküm altına alınmamıştır. Bu bağlamda çalışmamızda bu akdin karma muhtevalı bir sözleşme türü olduğu üzerinde durularak bu akdin hukuki niteliği tartışılacaktır. Çalışmamızın ikinci bölümünde kat karşılığı inşaat akdinin hukuki niteliğinin yanında sözleşmenin şekli şartının olup-olmadığı, bir şekli şart sözü konusu ise bu şekli şartın sonuçları tartışılacaktır. Çalışmamızın üçüncü ve son bölümünde ise, kat karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenicinin inşaatı teslim etme borcu ve yüklenicinin inşaatı teslim etmemesi halinde ortaya çıkan sonuçlar irdelenecektir. Bu noktada özellikle teslim borcunda temerrüde düşülmesi ve bunun sonuçları ayrıntılı olarak incelenmeye çalışılacaktır.

BÖLÜM 1: KAT KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEMESİNİN TANIMI, TARAFLARI VE UNSURLARI

1.1. Tanımı

Kat karşılığı inşaat sözleşmesi (Arsa Payı Karşılığı inşaat Sözleşmesi) tam iki tarafa borç yükleyen ve yüklenicinin arsa sahibinin mülkiyeti üzerinde inşaat yapmayı yüklediği, bunun

karşılığında da arsa sahibinin, yükleniciye arsa payı devretmeyi taahhüt ettiği karma muhtevalı bir sözleşme türüdür.(2) Bu noktada, yüklenici bitirdiği inşaatın bağımsız bölümlerin devredilmesini arsa sahibinde payı oranında talep etme hakkına sahip olur.(3)

Kat karşılığı inşaat akdi ülkemizde sıkça başvurulana bir sözleşme türü olmasına karşın, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda ayrı bir sözleşme türü olarak hüküm altına alınmamıştır. Bu bağlamda kat karşılığı inşaat akdi yüklenicinin, arsa sahibinin arsası üzerinde kendi malzemeleri ile bir eser meydana getirmeyi yüklediği, bunun karşılığında da arsa sahibinin taşınmaz satışı vaadi veya satım sözleşmesi yaptığı bir akit türüdür.(4) Başka bir deyişle kat karşılığı inşaat sözleşmesi iki farklı sözleşme türünün unsurlarının birleşmesi ile meydana gelen karma muhtevalı bir sözleşme tipi olarak karşımıza çıkmaktadır.(5) Bu bağlamda Türk Borçlar Kanunu'nun 470(6). ve devamı maddelerinde düzenlenen eser akdi ile TBK 207 vd. maddelerinde düzenlenen satım akdinin veya taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin unsurları kat karşılığı inşaat akdinin unsurlarında da bulunmaktadır.(8)

1.2 Taraflar

Kat karşılığı inşaat sözleşmesinin tarafları arsa sahibi ile, yüklenici (müteahhit)dir.(9) Bu noktada arsa sahibi, arsası üzerinde inşaat yapılması karşılığında arsa payı veya başka bir deyişle arsası üzerinde yapılan inşaatın bağımsız bölümler devretmeyi üstlenmektedir. Yüklenici ise, arsa sahibinin arsası üzerinde kendi malzemeleri ile bir inşaat yapmayı yüklenir.(10) Arsa sahibinin mutlaka

bir gerçek kişi olmasına da gerek yoktur. Arsa sahibi kamu veya özel tüzel kişi de olabilir. Yine aynı şekilde yüklenici tarafta gerçek veya tüzel kişi olabileceği gibi bir çok kişinin bir araya gelerek inşaatı yapmayı üstlendiği bir “Joint Venture” da olabilir.(11)

1.2.1 Yüklenici

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu terimi ile yüklenici, eski kanun dönemi ile müteahhit, arsa sahibinin arsası üzerinde eser meydana getirmekle ve meydana getirilen bu inşaatın arsa sahibine devrenin sağlamamakla mükellef olan taraftır.(12) Yüklenici kavramı, Yapı denetim uygulama yönetmeliğinde; Yapı yüklenicisi, şahsen sahip olduğu teknik ve mali kaynakları kullanarak veya taşeron eliyle yapım işini ticari amaçla üstlenen, yapının plana, mevzuata, fen, sanat ve sağlık kurallarına, ruhsata ve eki projelere uygun olarak ve bünyesindeki mimar ve mühendisler ile diğer uzmanların gözetimi altında inşasını yapı sahibine ve ilgili idareye taahhüt eden gerçek veya tüzel kişidir.” şeklinde belirtilmiştir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi yüklenici hak ehliyetine sahip bir gerçek kişi olabileceği gibi bir tüzel kişi veya bir joint venture’da şeklinde de olabilir.(13) İnşaatı meydana getirme konusunda yükleniciler arası bu birlikteliğin temel sebebi ise yüklenicilerin sermaye birlikteliğinin sağlanarak inşaatın daha hızlı meydana getirilmesinin sağlanması olarak açıklanabilir.(14) Bu bağlamda her bir yüklenici kendi uzmanlık alanı doğrultusunda yapacakları kısımlar belirlerler. Buna karşın arsa sahibi yüklenicilerin her birinin kendi yaptığı kısımlarda ortaya çıkan bir ayıp veya gecikmede sadece o kısmı yüklenen müteahhide başvurmak zorunda olmayıp, adi ortaklı şeklinde ortaya çıkan bu konsorsiyum veya joint venture’u oluşturan tüm yüklenicilere bu ayıbın giderilmesi veya ayıptan doğan zararın tazminini talep edebilmektedir.(15)

Bu noktada değinilmesi gereken bir diğer husus ise yüklenicinin arsa üzerinde yapılacak inşaatın planını, sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı sürece bir mimara yaptırmasıdır.

(16) Bu bağlamda mimar ile yüklenici arasındaki akit bir eser akdi olup, mimarın kat karşılığı inşaat akdine dahil olma durumu söz konusu değildir. Bu bağlamda karşımıza iki tür yüklenici kavramı çıkar. Bunlar genel ve kısmi müteahhitliklerdir. Genel yüklenici kavramından anlaşılması gereken; proje çizimi dahil, anahtar teslim arsa payı inşaat akdinin tarafı olmasıdır.(17) Kısmi yüklenici ise yukarıda da değindiğimiz gibi proje çizimini kendisi üstlenmeyip, mimar ile eser sözleşmesi yapmak suretiyle projeyi çizdirmesi halinde ortaya çıkmaktadır.(18)

1.2.2 İş (Arsa) Sahibi

Kat karşılığı inşaat akdinin tarafı olan iş sahibi, arsa sahibi olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda arsa sahibi, arsa payını yükleniciye devretmek suretiyle arsası üzerinde inşaat yapılmasını talep eden taraftır. Arsa sahibini gerçek kişi olması şart olmayıp, taraf ehliyetine sahip bir kamu veya özel tüzel kişi de olabilir. Kat karşılığı inşaat sözleşmesinin tarafı olan arsa sahibinin arsa üzerinde mülkiyet hakkının bulunması şarttır.(19) Buna ek olarak arsa sahibini sözleşme akdetmeye yeteneğine de sözleşme hukuku genel hükümle gereği sahip olması gerekmektedir.(20) Arsa sahibi tarafı olan malik tek bir kişi olabileceği gibi elbirliği mülkiyet veya paylı mülkiyet şeklinde de karşımıza çıkabilmektedir. Bu bağlamda elbirliği mülkiyeti için ve paylı mülkiyet için tüm maliklerin birlikte hareket ederek bu sözleşmeyi imzalaması gerekmektedir.(21) Bu husus sık sık Yargıtay kararlarına konu olmuştur. Bunlardan bazılarını örnek vermekte fayda görüyoruz. Yakın tarihli bir kararda paylı mülkiyet halinde bir arsanın kat karşılığı inşaat akdine hangi şartlarda konu yapılabileceği belirtilmiştir. Buna göre; “Davacıların müşterek malik şeklinde davaya konu taşınmazda malik oldukları ve başka paydaşlarında olduğu sabittir. MK. m. 692’ye göre önceden oy birliği ile karar verilmiş olmadıkça müşterek mülkiyette paylı malın temlik, üzerinde aynı hak tesisi ve yararlanma şeklinin değiştirilmesi mümkün değildir. Paylı taşınmazda inşaat yapılması gibi mevcut bir yapının tamamen yıkılması da intifa tarzının değiştirilmesi niteliğinde olduğundan

tüm paydaşların rızasını gerektiren tasarruflardandır. Davada binanın imara aykırı ruhsatsız, kaçak katların yasal hale getirilmesinin mümkün olmadığı yıkılması gerektiği saptanmıştır. Bu durumda mahkemece öncelikle taşınmazın tapu kayıtları getirtilerek dava dışı diğer paydaşların muvafakatlarının sağlanması, bunun mümkün olmaması halinde haklarında bu dava ile birleştirilmek üzere süre verip bu şekilde taraf teşkili tamamlandıktan sonra bilirkişi kurulundan rapor alınmasına dair karar verilmelidir.”(22) Yine 2015 tarihli bir Hukuk Genel Kurulu kararında da; paylı mülkiyette paydaşın yasal ön alım hakkı ile ilgili durum belirtilmiştir. Buna göre; “Paylı mülkiyete konu taşınmazda yapılan arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesine taraf olmayan ortak, diğer ortak tarafından yükleniciye pay devri yapılması avans niteliğinde olduğundan, pay devri nedeniyle ön alım hakkını kullanamaz.”(23)

1.3 Unsurları

1.3.1. Tarafların Anlaşması

Kat karşılı inşaat akdi de, bir sözleşme tipi olması nedeniyle iki tarafın iradelerinin uyuşmasını gerektirmektedir. Zira kat karşılığı inşaat sözleşmesi iki taraflı bir hukuki işlemdir.(24) Bu bağlamda tarafların sözleşme ile belirledikleri asli yükümlülükleri, sözleşmenin de esaslı unsurlarını belirlemektedir. Sözleşmeyi esaslı unsurlarının belirlenmesi de sözleşmenin kurulması için yeterlidir.(25)

Kat karşılığı inşaat akdinin esaslı unsurlar ise, yüklenicinin arsa sahibinin arsası üzerinde bir inşaat yapması ve bu inşaatı arsa sahibine teslim etmesi iken, arsa sahibinin arsa payının yükleniciye devretmesidir.(26) Arsa payının devri ise, inşa edilen binadan bağımsız bölümlerin paya tekabül eden kısmının devri olarak ortaya çıkmaktadır.(27) Buna ek olarak kat karşılığı inşaat sözleşmesinde söz konusu boşluklar Türk

Borçlar Kanunu 19(28) uyarınca tamamlanır ve Hakimde yine TBK 2.(29) maddeyi sözleşmedeki tali noktalar belirler ve işin özelliğini de dikkate alarak bir sonuca ulaşabilir.

1.3.2. Yüklenicinin Yapı (Bağımsız Bölüm) Yapma Borcu Altına Girmesi

Kat karşılığı inşaat sözleşmesinin konusu bir yapının (eserin) ortaya çıkarılmasıdır. Bu sözleşme ile yüklenici bağımsız bölümlerden oluşan bir inşaatın bitirilmesi ve arsa sahibine teslim edilmesidir. (30) Dolayısıyla kat karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenici birbirine bağlı olan iki asli edimi yüklenmiş olur. Bunlar; kendisine sözleşme ile devredilen arsa payına karşılık olan inşaatın yapılması ve bu inşaat ile meydana getirilen bağımsız bölümlerin arsa sahibine devredilmesidir.(31)

Bağımsız bölüm kavramı Kat Mülkiyeti Kanunu’nun 2. maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre; “Bağımsız bölümler daire, dükkan, ofis, mağaza, depo gibi her biri ayrı ayrı kullanılmaya elverişli, zeminden ayrı birer arsa payı tahsis edilmiş bölümlerdir.” Tapu tescilinde her bir bağımsız bölüm için ayrı bir arsa payı tahsis edilir. Arsa sahibi de arsa payına karşılık gelen bağımsız bölümlerin maliki olur.(32)

1.3.3 Arsa Sahibinin Arsa Paylarını Devir Borcu Altına Girmesi

Kat karşılığı inşaat akdinde sözleşmenin bir diğer esaslı unsuru ve arsa sahibinin asli edimi; inşaatın yapılması ve kendisine devredilmesi sonrası, yükleniciye düşen arsa payını devretmektir. Bu paya karşılık gelen bağımsız bölümlerin bazılarının devri ile arsa sahibi asli edimine yerine getirmiş olur.(33) Uygulamada özellikle yükleniciye kaynak sağlanması için henüz yüklenici asli edimi olan binanın inşası ve arsa sahibine devri sağlanmadan arsa paylarının yükleniciye devri yapılabilmektedir. Bu husus arsa sahibi için riskli

bir durumdur. Yüklenici kaynak sağlamak için kendisine devredilen bu arsa paylarını üçüncü kişiye satabilmektedir.(34) Yargıtay’da yapının devrinden evvel yükleniciye verilen bu arsa paylarının avans niteliğinde olduğunu belirtmektedir. (35)

BÖLÜM 2: KAT KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE İNŞAAT AKDİNİN ŞEKLİ

2.1. Hukuki Niteliği

Kat karşılığı inşaat sözleşmesi TBK özel hükümler uyarınca ayrı bir sözleşme tipi olarak belirtilmemesi kat karşılığı inşaat akdinin hukuki niteliğinin tartışılmasına ve bu hususun belirlenmesini gerektirmiştir. Bizde çalışmamızda bu hususun belirlenmesinde fayda görmekteyiz. Bu bağlamda 6098 Sayılı TBK uyarınca bir sözleşme türü olarak belirtilmemesi nedeniyle isimsiz bir akit olduğunu söyleyebiliriz.(36) Yine kat karşılığı inşaat sözleşmesinin tarafları olan yüklenici ve arsa sahibinin edimlerinin karşılıklı ve birbirine bağlı olması nedeniyle kat karşılığı inşaat akdinin tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme niteliği de taşımaktadır.

2.1.1. İsimsiz Sözleşmelerden Tam İki Taraflı Karma Sözleşme Olma Niteliği

Bu noktada öncelikle iki taraflı sözleşmenin ne anlama geldiğinin belirlenmesi gerekir. (37) Buna göre; iki taraflı akitte sözleşmecilerin her ikisini de bazı edimlerin borçluları ve yine bazı edimleri alacaklıları konumundadırlar. Zira iki taraflı sözleşmelerde bir tarafın edimi, karşı tarafın edimine taahhüt olarak sözleşmede belirtilmektedir.(38) Başka bir deyiş ile bu edimler bir birine bağlanmış edimlerdir.(39)

Kat karşılığı inşaat sözleşmesinde, yüklenici arsa payının bir bölümünün kendisine devredilmesi taahhüdü ile arsa sahibini arsası üzerinde bir inşa yapar ve bunun

devrini sağlar. Bunun karşılığında da arsa sahibi inşanın kat mülkiyeti uyarınca bağımsız bölümlerinde yükleniciye taahhüt edilen arsa payı oranında bağımsız bölümünü yükleniciye devrini sağlar.(40) Görüldüğü üzere her iki tarafta hem borçlu hem alacaklı olarak birbirine bağlı taahhütler belitlemişlerdir.

Türk Medeni Kanunu 1009/1 uyarınca, Kat karşılığı inşaat sözleşmesinden doğan hakların tapuya şerh verilebileceği düzenlenmiş ve kanunda bu sözleşme tipi ismen belirtilmiştir. Buna karşın isimsiz sözleşmeler Türk Borçlar Kanunu özel hükümle kısmında sayılmayan sözleşmeler için kullanılan bir tabirdir. Bu bağlamda kat karşılığı inşaat sözleşmesinin TMK’ da kullanılması ve bu sözleşme tipinden doğan hakların şerh verilerek güçlendirilmesi bu sözleşmeyi isimsiz sözleşme yapmaktan çıkarmamaktadır. (41)

Kat karşılığı inşaat sözleşmesinin hukuki niteliği hangi sözleşme tipini uygulanacağı noktası uyumsuzlukları çözümü için önem arz etmektedir. Bu bağlamda yüklenicinin, arsa sahibi adına bir yapı inşa etmesi eser akdi iken, arsa sahibinin, bunun karşılığında arsa payının bir kısmını yükleniciye devretmesi satım sözleşmesidir. Buna ek olarak uygulama da satım sözleşmesinden evvel taşınmaz satış vaadi şeklinde de gerçekleşebilmektedir. İsimsiz sözleşmeler de kendi içerisinde üç gruba ayrılmaktadırlar. Bunlar birleşik, karma ve sui generis sözleşmelerdir. Kısaca bu sözleşme türlerin bir birinden farklarına değinmekte fayda görüyoruz. Bileşik sözleşmeler iki veya daha fazla isimli sözleşmenin bir araya gelerek oluşturduğu yeni sözleşmedir. Birleşik sözleşmelerde, bu sözleşmeyi oluşturan bağımsız akitler unsurları korumaktadırlar.(42) Buna karşın kat karşılığı inşaat sözleşmesinde ne kadar satım (taşınmaz satış vaadi) ve eser sözleşmesi birleşmesine karşılık bu sözleşmeler bağımsızlıklarını koruyamamaktadırlar.(43) Zira kat karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenici eser meydana getirirken, arsa sahibi, arsa payının bir bölümünü yükleniciye

devretmekte ve bunu mübadele şeklinde yapmaktadırlar. Bu açıdan kat karşılığı inşaat sözleşmesi birleşik bir sözleşme olmayıp, karma nitelikli bir sözleşme tipi olduğu kanaatindeyiz. Sui generis sözleşmeler ise kendisini oluşturan akitlerin hiç bir unsurunu taşımayıp başlı başına yeni bir akit meydana gelmesi ile oluşmaktadır(44).

2.2. Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinde Şekil

Kat karşılığı inşaat sözleşmesi Türk Medeni Kanun 706 ve Tapu Kanunu madde 26 uyarınca resmi şekilde akdedilmelidir. Bu şekil şartı ispat aracı olmayıp, geçerlilik şekli niteliğindedir. Zira TMK 706; “Taşınmaz mülkiyetinin devrinin resmi şekilde yapılması gerekir.” Şeklinde belirtilmiş iken, Tapu kanunu m. 26 da; “ Taşınmaz mal satımını konu alan sözleşmeler tapu memuru huzurunda yapılmaktadır. Taşınmaz satış vaadi sözleşmeleri ise noterler tarafından düzenleme şeklinde tanzim olunabilir.”(45) Dolayısıyla satım sözleşmesi veya taşınmaz satış vaadi şeklinde düzenlene kat karşılığı inşaat sözleşmesini geçerlilik şartı resmi şekilde bu akdin yapılmasına bağlanmıştır.(46)

Kat karşılığı inşaat sözleşmesi her zaman satım akdi ve eser sözleşmesi ile birlikte ortaya çıkmamakla. Uygulamada satım akdi yerine taşınmaz satış vaadi de kullanılmaktadır. Taşınmaz satım sözleşmesinin şekli şartı ise, Noterlik Kanunu uyarınca; 60/3 te “ gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yapmak noterlerin genel olarak yapacakları işler arasında” sayılmıştır. Dolayısıyla kat karşılığı inşaat sözleşmesi taşınmaz satış vaadi şeklinde yapılıyor ise, noterde bu akdin yapılması yeterlidir. Zira Yargıtay’da bu görüşü benimsemiştir.(47)

BÖLÜM 3: YÜKLENİCİNİN İNŞAATI TESLİM ETME BORCU

3.1. Genel Olarak Yüklenicinin İnşaat Teslim Etme Borcu

Kat karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenicinin asli edim borcu arsa sahibinin arsasının üzerinde inşa ettiği yapının, arsa sahibine devrini sağlamaktır.(48) Bu bağlamda

arsa sahibi ancak yapının kendisine bağımsız bölümler şeklinde devredilmesi şartı ile, yükleniciye taahhüt ettiği arsa payını geçirmekle mükelleftir. (49) Bu bağlamda yüklenici eser sözleşmesi gereği bir yapı meydana getirmekle ve bu yapının arsa sahibine teslim etmek ile mükelleftir. (50) Borçlar kanunu uyarınca yüklenicinin borçlarını düzenleyen 471. maddesinde açıkça teslim borcu belirtilmemiştir. Buna karşın eser sözleşmesinde yüklenicinin borcu olarak teslim borcu zımnen TBK 473, 474, 475, 478, 479, 483 ve 485. maddelerde kabul edilmiştir. Dolayısıyla yüklenicinin teslim borcu sarıh olmayıp zımnen kabul edilen bir borçtur. (51) Bu noktada inşaatın tamamlanması ve teslim de farklı kavramlardır. Teslimden kasıt yapının kat mülkiyetine tabi olarak arsa sahibine devri anlaşılmalıdır. Yine yüklenicinin sorumluluğu yapının ayıplı olması halinde de devam eder. (52)

3.2. Yüklenicinin İnşaatı Teslim Borcunu İfası

Kat karşılığı inşaat sözleşmesinde yapının yüklenici tarafından bitirilmesi tek başına yüklenicini edimini yerine getirmesi borcunu ifa etmemektedir. Buna göre yüklenici yapının arsa sahibine zilyetliğini geçirilmesini de sağlamaktır. (53) Uygulama da her zaman teslim zilyetliğin geçirilmesi şeklinde olmayıp, yükleniciye Yargıtay tarafından da avans olarak kabul edilen arsa payı devri söz konusu olabilmektedir. Bu durumda yüklenicinin borcu yapının kat mülkiyeti uyarınca bağımsız bölümlerin devrinin sağlamak teslim yerine geçecektir. (54) bu bağlamda eserin teslimi için yapının bitmiş olduğunun arsa sahibine bildirilmesi ve tapu müdürlüğünde devir işleminin yapılması gerekmektedir. (55)

Yüklenicinin edimini ifa zamanında genel olarak sözleşme ile belirlenmektedir. Dolayısıyla ifa

zamanı hususunda esas bakılması gereken kaynak taraflar arasında akdedilen sözleşmedir. Buna karşın taraflar arasında akdedilen sözleşmede ifa zamanının sarıh bir şekilde belirlenmemiş ise, arsa sahibinin inşaatı teslim almayı beklediği makul zaman esas alınmalıdır. (56) Buna ek olarak taraflar teslim zamanına ilişkin temerrüt hükümlerini uygulamaya koyabileceği gibi, cezai şart ve ya faiz noktalarını da sözleşmede kararlaştırabilmektedirler. Dolayısıyla yüklenicinin zamanında edimini yerine getirmemesi halinde sözleşmesel faiz oranını, temerrüt faizi ve kararlaştırılmış ise cezai şartı ödemekle mükellef tutulacaktır. (57)

3.3. Yüklenicinin İnşaatı Teslim Borcunu Yerine Getirmemesi Sebebiyle Temerrüde Düşmesi

Kat karşılığı inşaat akdinde yüklenicinin asli borcu arsa sahibini arsası üzerinde inşa edilen yapının teslimini sağlamaktır. yüklenici inşa ettiği bu bağımsız bölümleri arsa sahibine devretmediği sürece edimini ifa etmiş sayılamaz. Dolayısıyla yüklenici yapıyı (bağımsız bölümleri) arsa sahibine teslim etmemesi veya zamanında ifayı yerine getirememesi halinde temerrüde düşecektir. (58) Bu bağlamda yüklenicinin temerrüde düşmesi ile, bazı sonuçlar doğabilir. Çalışmamızın bu bölümünde yüklenicinin yapıyı teslim etmemesi veya zamanında teslim etmemesi halinde ortaya çıkan temerrüt halinin sonuçları incelenmeye çalışılacaktır.

3.3.1. Yüklenicinin Temerrüdünün Sonuçları

Yüklenicinin teslim borcunu yerine getirmemesi nedeniyle temerrüde düşmesi halinde kat karşılığı inşaat sözleşmesi taraflarının edim yükümlülükleri kendiliğinde ortadan kalkmamaktadır. Temerrüdü rağmen tarafların edim yükümlülükleri devam eder. Bu noktada arsa sahibi yükleniciden

yapının kendisine teslim edilmesini tescil davası açarak isteyebileceği gibi buna ek olarak inşaatın zamanında kendisine teslim edilmemesi nedeniyle ortaya çıkan zararları da ve sözleşme ile kararlaştırılmış olan bir cezai şart da söz konusu ise yüklenici taraftan talep edebilir. Arsa sahibi ayrıca Türk Borçlar Kanunu 123-125 maddeleri uyarınca bazı seçimlik haklarını da kullanabilecektir. (59)

Dolayısıyla arsa sahibi, aynen ifa ve gecikme tazminatı yerine bu seçimlik haklarını da kullanabilecektir. (60)

3.3.1.1. Arsa Sahibinin Aynen İfa Ve Gecikme Tazminatını Talep Etmesi

Kat karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenicinin temerrüde düşmesine karşılık sözleşme ile belirlenen karşılıklı borçlar sona ermemektedir. Bu nedenle arsa sahibi yükleniciden edimini ifa etmesini her zaman isteyebileceği gibi, edimin zamanında yerine getirilmemesi nedeniyle arsa sahibinin uğradığı zararında tazminini talep edebilecektir. Bu husus Türk Borçlar Kanunu'nun genel hükümler kısmının 125/1. maddesinde açıkça ifade edilmiştir. Buna göre; "Temerrüde düşen borçlu, verilen süre içinde, borcunu ifa etmemişse veya süre verilmesini gerektirmeyen bir durum söz konusu ise alacaklı, her zaman borcun ifasını ve gecikme sebebiyle tazminat isteme hakkına sahiptir." Yüklenicinin edimini ifa etmemesi nedeniyle temerrüde düşmesi halinde arsa sahibinin talep edebileceği gecikme tazminat, yüklenicinin ifa etmesi gereken zaman ile temerrüt arasında ortaya çıkan zarar ve yoksun kalınan geliri kapsamaktadır. (61)

Bu noktada ayrıca değinilmesi gereken bir diğer husus ise, yüklenicinin teslim etmeme halinde temerrüde düşmesi sonucu yüklenicinin aynen ifa ve gecikme

tazminatı talep etmesi TBK 125/1,2 uyarınca kanuni karine olarak kabul edilmiştir.(62) Buna göre yüklenici TBK 125 tarafından belirtilen diğer seçimlik haklarını kullanması üzerine aynen ifa ve gecikme tazminatını talep ettiği kabul edilmiştir.(63)

3.3.1.2. Arsa Sahibinin Aynen İfadan Vazgeçip Müspet Zararın Tazminini Talep Etmesi

Kat karşılığı inşaat sözleşmesinde arsa sahibi aynen ifa ve gecikme tazminatından vazgeçtiğini bildirdikten sonra ve belirli bir ek sürenin yükleniciye verilmesi ile TBK 125 tarafından seçimlik haklarından biri olan aynen ifadan vazgeçip müspet zararını da talep edebilme seçeneğine sahiptir. (64) Bu bağlamda kat karşılığı inşaat sözleşmesinin esaslı unsurlarından biri olan yüklenicinin bağımsız bölümleri devir borcu yerine arsa sahibini müspet zararı yer alır. Yüklenici teslim borcunu yerine getirmemesi halinde arsa sahibi aynen ifadan vazgeçip müspet zararına talep edebilmektedir.(65)

3.3.1.3. Arsa Sahibinin Sözleşmeden Dönerek Menfi Zararın Tazminini Talep Etmesi

Yüklenicinin yapıyı teslim borcunu yerine getirmemesi halinde arsa sahibini temerrüt hükümleri gereği talep edebileceği bir diğer seçimlik hakkı ise arsa sahibini sözleşmeden dönerek menfi zararının tazminidir.(66) Kat karşılığı inşaat akdinde arsa sahibinin bu seçimlik hakkını kullanabilmesi için aynen ifadan ve gecikme zararından vazgeçtiğini bildirmesi ve yükleniciye ek süre tanınması gerekmektedir.(67) Buna karşın arsa sahibi Türk Borçlar Kanunu 124. maddede belirtilen hususlara dayanarak ek süre vermekten kaçınabilecektir. Buna göre 124. madde; "Aşağıdaki durumlarda süre verilmesine gerek yoktur:

1. Borçlunun içinde bulunduğu durumdan veya tutumundan süre verilmesinin etkisiz olacağı anlaşılıyorsa.
2. Borçlunun temerrüdü sonucunda borcun ifası alacaklı için yararsız

kalmışsa.

3. Borcun ifasının, belirli bir zamanda veya belirli bir süre içinde gerçekleşmemesi üzerine, ifanın artık kabul edilmeyeceği sözleşmeden anlaşılıyorsa"

SONUÇ

Kat karşılığı inşaat sözleşmesi (Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi) tam iki tarafa borç yükleyen ve yüklenicinin arsa sahibinin mülkiyeti üzerinde inşaat yapmayı yüklediği, bunun karşılığında da arsa sahibinin, yükleniciye arsa payı devretmeyi taahhüt ettiği karma muhtevalı bir sözleşme türüdür.(68) Bu noktada, yüklenici bitirdiği inşaatın bağımsız bölümlerin devredilmesini arsa sahibinde payı oranında talep etme hakkına sahip olur. Kat karşılığı inşaat sözleşmesinin tarafları arsa sahibi ile, yüklenici (müteahhit)dir. Bu sözleşmede arsa sahibi, arsası üzerinde inşaat yapılması karşılığında arsa payı veya başka bir değişle arsası üzerinde yapılan inşaatın bağımsız bölümler devretmeyi üstlenmektedir. Yüklenici ise, arsa sahibinin arsası üzerinde kendi malzemeleri ile bir inşaat yapmayı yüklenir.

Kat karşılı inşaat akdi de, bir sözleşme tipi olması nedeniyle iki tarafın iradelerinin uyuşmasını gerektirmektedir. Zira kat karşılığı inşaat sözleşmesi iki taraflı bir hukuki işlemidir. Kat karşılığı inşaat akdinin esaslı unsurlar ise, yüklenicinin arsa sahibinin arsası üzerinde bir inşaat yapması ve bu inşaatı arsa sahibine teslim etmesi iken, arsa sahibinin arsa payının yükleniciye devretmesidir.

Kat karşılığı inşaat sözleşmesi TBK özel hükümler uyarınca ayrı bir sözleşme tipi olarak belirtilmemesi kat karşılığı inşaat akdinin hukuki niteliğinin tartışılmasına ve bu hususun belirginleştirilmesini gerektirmiştir. Bu bağlamda 6098 Sayılı TBK uyarınca bir sözleşme türü olarak belirtilmemesi nedeniyle isimsiz bir akit olduğunu söyleyebiliriz. Yine kat karşılığı inşaat sözleşmesinin tarafları olan yüklenici ve arsa sahibinin edimlerinin karşılıklı ve birbirine bağlı olması nedeniyle kat karşılığı inşaat akdinin tam iki tarafa borç yükleyen bir

sözleme niteliği de taşımaktadır. Kat karşılığı inşaat sözleşmesinin hukuki niteliği hangi sözleşme tipini uygulanacağı noktası uyuşmazlıkları çözümü için önem arz etmektedir. Bu bağlamda yüklenicinin, arsa sahibi adına bir yapı inşa etmesi eser akdi iken, arsa sahibinin, bunun karşılığında arsa payının bir kısmını yükleniciye devretmesi satım sözleşmesidir. Buna ek olarak uygulama da satım sözleşmesinden evvel taşınmaz satış vaadi şeklinde de gerçekleştirilebilmektedir.

Kat karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenici eser meydana getirirken, arsa sahibi, arsa payının bir bölümünü yükleniciye devretmekte ve bunu mübadele şeklinde yapmaktadırlar. Bu açıdan kat karşılığı inşaat sözleşmesi birleşik bir sözleşme olmayıp, karma nitelikli bir sözleşme tipi olduğu kanaatindeyiz. Kat karşılığı inşaat sözleşmesinin esaslı unsurlarından biri de yüklenicinin arsa sahibini arsası üzerinde inşa ettiği yapıyı teslim borcudur. Yüklenicinin teslim borcunu yerine getirmemesi halinde temerrüt durumu söz konusu olacaktır. Yüklenicinin bağımsız bölümlerin teslimi yerine getirmemesi halinde ortaya çıkan bu temerrüt halinin orta çıkması ile arsa sahibi bazı seçimlik haklara sahip olur. Bu haklar temel olarak; Arsa Sahibinin Aynen İfa Ve Gecikme Tazminatını Talep Etmesi, Arsa Sahibinin Aynen İfadan Vazgeçip Müspet Zararın Tazminini Talep Etmesi, Arsa Sahibinin Sözleşmeden Dönerek Menfi Zararın Tazminini Talep Etmesi şeklindedir.

KAYNAKÇA

- AKİPEK, Şebnem/ KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan; Sözleşme Rehberi, 2. Baskı, Ankara ,2000.
- AKKAYAN YILDIRIM Ayça, Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Temerrüde Düşmesi Üzerine Arsa Sahibinin Sözleşmeyi Sona Erdirmesi ve Sona

Ermenin Etkileri, Prof. Dr. Ergün Özsunay'a Armağan, İstanbul ,2004.

- ARAL, Fahrettin: Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri, Ankara, 2006.
- ARIK, Kemal Fikret; Borçlar Hukuku I Umumi Hükümler, Ankara 1964
- AYAN Serkan, İnşaat Sözleşmesinde Yüklenicinin Temerrüdü, Ankara 2008.
- AYAN, Mehmet; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 5. Bası, Konya 2007
- AYAZLI Pervin, Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi, Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 2, S. 1, 2012.
- AYDEMİR Efrail, Eser Sözleşmesi ve İnşaat Hukuku, Ankara 2009.
- AYDOĞDU Murat, Tüketici Hukuku Dersleri, Ankara 2015.
- AYDOĞDU M./KAHVECİ N., Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İzmir , 2013.
- BAYGIN, Cem: Türk Hukukuna Göre İstisna Sözleşmesinde Ücret ve Tabi Olduğu Hükümler, İstanbul, 1999.
- COŞKUN Gürkan, Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinde Hak Kazanan Üçüncü Kişinin Hukuki Durumu, Ankara, 2010.
- DAYINLARLI Kemal, İstisna Akdinde Müteahhidin ve İş Sahibinin Temerrüdü, Ankara,2008.
- DUMAN M., İnşaat Hukuku, Ankara, 2014.
- DUMAN, İlker Hasan: Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2005.
- DURAK Yasemin, Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi, İnönü Ün. Hukuk Fakültesi Dergisi C. I, 2015.
- DURSUN AKSOY Sanem, Borçlar Hukukunda Hakimin Sözleşmeyi Tamamlaması,

İstanbul 2008

- EREN Fikret, İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları, Seminer, Ankara 1996.
- EREN Fikret İsimsiz Sözleşmelere İlişkin Sorunlar, Prof. Dr. Akıntürk'e Armağan, İstanbul, 2008
- ERMAN Hasan, Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Temerrüdü, İstanbul Barosu Dergisi, 1984.
- ERMAN Hasan, Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010.
- ERMAN Hasan, İstisna Sözleşmesinde Beklenilmeyen Haller, İstanbul 1979.
- ERGEZEN Muaz, İstisna Sözleşmesinde Tarafların Sözleşmeyi Sona Erdirme Hakkı, Ankara 2007.
- GÖKYAYLA Emre, Eser Sözleşmesinde Ek İş ve İş Değişikliği, İstanbul 2009.
- GÜMÜŞ Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C.II, İstanbul , 2014.
- GÖNEN Coşku, İnşaat Sözleşmelerinin İfasında Eksik İş-Ayıplı İfa Ayırımı, Prof. Dr. Hasan Erman'a Armağan, İstanbul 2015
- EREN Fikret, İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları, Seminer, Ankara. 1996
- KAPLAN, İbrahim, İnşaat Sözleşmeleri Hukuku ve Endüstri Yatırım Sözleşmeleri, Ankara, 2013.
- KARAHASAN M. Reşit, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2004.
- KARATAŞ, İzzet; Eser (İnşaat Yapım) Sözleşmeleri, Ankara 2004
- KARTAL, Bilal; Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Ankara

- 1993.
- KAZMACI U. Özge, Türk Borçlar Kanunu'na Göre Eser Sözleşmesinde Yüklenicinin ve Mimari Projelerde Mimarın Ayıp Sebebiyle Sorumluluğu, Seminer, İstanbul, 2015
 - KAYA Özgür K., Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi, İstanbul 1993
 - KOCAĞA Köksal, İnşaat Sözleşmesi, İstanbul, 2014.
 - KOSTAKOĞLU Cengiz, İçtihatlı İnşaat Hukuku ve Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmeleri, İstanbul, 2015.
 - KOSTAKOĞLU Cengiz Eser Sözleşmelerinin Bir Türü Olan Arsa Karşılığı Kat Yapımı Sözleşmelerinde Şekil, Yasa Hukuk Dergisi 1984, S. 7
 - TANDOĞAN Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2010, C. II.
 - KURT, L. Müjde, Yüklenicinin Eseri Teslim Borcunda Temerrüdü, Ankara 2012.
 - KURŞAT, Zekeriya; "İmkânsızlığın Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi Üzerindeki Etkileri", (Prof. Dr. Ergun Özsunay'a Armağan, İstanbul 2004),
 - OĞUZMAN/ÖZ, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C. I, İstanbul ,2015.
 - ÖZ M. Turgut, İnşaat Sözleşmesi ve İlgili Mevzuat, İstanbul, 2013.
 - ÖZYÖRÜK Sezer, İnşaat Sözleşmesi, Ankara, 1988.
 - REİSOĞLU Safa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2013.
 - SARI Suat, Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinden Doğan Hakkın Şerhi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXIV, S. 2, 2006
 - SEROZAN, Rona, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, 2. Bası, İstanbul, 2006
 - ŞENOC AK, Zarife; Eser Sözleşmesinde Ayıbın Giderilmesini İsteme Hakkı, (Ayıbın Giderilmesi), Ankara 2002.
 - TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bası, İstanbul 1993.
 - UÇAR Ayhan, İstisna Sözleşmesinde Müteahhidin Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Ankara 2003.
 - UYGUR Turgut, İnşaat Hukuku C. I, Ankara 1998.
 - UYGUR, Turgut; Açıklamalı-İçtihatlı İnşaat Hukuku, Eser ve Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Ankara 1993.
 - YAVUZ Cevdet/ACAR Faruk/ ÖZEN Burak, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümleri, İstanbul 2014.
 - YILMAZ Ejder, Müteahhidin Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinden Doğan Hakkını Üçüncü Kişiye Devretmesinde Uygulanması Gereken Şekil, T. Noterler Birliği Dergisi, 1995, S. 88
 - ZEVLİLİLER, Aydın/ HAVUTÇU, Ayşe: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9. Bası, Ankara, 2007.
 - ZEVLİLİLER A./GÖKYAYLA K. E., Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 15. Bası, Ankara 2015.
 - ZEVLİLİLER, Aydın; Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri, Ankara 2004

DİPNOT

1 - İzmir Barosu,

kaanmahmuterdem@gmail.com

2 - ERMAN Hasan,

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul

2010, s. 1.; YILMAZ Ejder, Müteahhidin

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinden

Doğan Hakkını Üçüncü Kişiye Devretmesinde

Uygulanması Gereken Şekil, T. Noterler Birliği

Dergisi, 1995, S. 88, s. 10; GÜMÜŞ Alper,

Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C.II, İstanbul

2014, s. 113; Kat karşılığı inşaat akdi, 1988

tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında da

tanımlanmıştır. Buna göre; "1965 yılında Kat

Mülkiyeti Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden

sonra ülkemizde inşaat sektöründe hızlı bir

gelişme kaydedilmiş, eskiden hiç görülmeyen

"kat karşılığı inşaat sözleşmesi" olarak

adlandırılan yaygın bir sözleşme türü doğmuştur.

Bu sözleşmelerle müteahhit (yüklenici) arsa

(iş) sahibinin arsası üzerinde inşaat yapmayı

üstlenmekte, buna karşılık inşaat bitince

kendisine devredilecek olan bazı daireleri

(bağımsız bölümleri) bedel olarak almaktadır."

(YİBGK T. 30.9.1988 E.1987/2, K.1988/2.). Yeni tarihli ve aynı yönde bir başka tanım ise; YHGK T. 4.12.2015, E. 2014/6-324, K. 2015/2787 sayılı ilamında verilmiştir.

3 - YAVUZ Cevdet/ACAR Faruk/ ÖZEN Burak, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümleri, İstanbul 2014, s. 1064; KAPLAN, İbrahim, İnşaat Sözleşmeleri Hukuku ve Endüstri Yatırım Sözleşmeleri, Ankara 2013, s. 270.

4 - AYDEMİR Efrail, Eser Sözleşmesi ve İnşaat Hukuku, Ankara 2009, s. 27; KOSTAKOĞLU Cengiz, İçtihatlı İnşaat Hukuku ve Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmeleri, İstanbul 2015, s. 75; GÖKYAYLA Emre, Eser Sözleşmesinde Ek İş ve İş Değişikliği, İstanbul 2009, s. 4; KARTAL, Bilal, Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Ankara 1993, s. 20.

5 - Bu noktada Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun T. 17.12.2008, E. 2008/15-769, K. 2008/752 sayılı ilamında kat karşılığı inşaat akdinin karma muhtevalı olduğu hususu belirtilmektedir; "Kural olarak arsa payı devri karşılığı inşaat sözleşmeleri karşılıklı edimleri içeren iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerdir. Sözleşmenin taraflarından arsa sahibi sözleşmeye uygun koşullarda arsasını yükleniciye teslim etmek, yüklenici kendisine karşı edimini yerine getirdiğinde de edimi karşılığı yükleniciye bırakılan bağımsız bölümlerin tapusunu ona devretmekle yükümlüdür. Sözleşmenin diğer tarafı olan yüklenicinin edimi ise sözleşmede kararlaştırılan koşullarda binayı yapıp arsa sahibine teslim etmektir."; EREN Fikret, İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları, Seminer, Ankara 1996, s. 315

6 - Eser Sözleşmesinin Tanımı başlıklı TBK 470. Maddesi şu şekildedir; "Eser sözleşmesi, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşmedir."

7 - Satış sözleşmesinin tanımının verildiği TBK 207. Madde; "Satış sözleşmesi, satıcının, satılanın zilyetlik ve mülkiyetini alıcıya devretme, alıcının ise buna karşılık bir bedel ödeme borcunu üstlendiği sözleşmedir. Sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça veya aksine bir âdet bulunmadıkça, satıcı ve alıcı borçlarını aynı anda ifa etmekle yükümlüdürler. Durum ve koşullara göre belirlenmesi mümkün olan bedel, kararlaştırılmış bedel

hükümündedir."

8 - ÖZ M. Turgut, İnşaat Sözleşmesi ve İlgili Mevzuat 2013, İstanbul, s. 6; ÖZYÖRÜK Sezer, İnşaat Sözleşmesi, Ankara 1988, s. 1; COŞKUN Gürkan, Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinde Hak Kazanan Üçüncü Kişinin Hukuki Durumu, Ankara 2010, s. 26; UYGUR, Turgut; Açıklamalı-İçtihatlı İnşaat Hukuku, Eser ve Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Ankara 1993, s. 601.

9 - ERMAN Hasan, Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010, s.1 vd.; AKKAYAN YILDIRIM Ayça, Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Temerrüde Düşmesi Üzerine Arsa Sahibinin Sözleşmeyi Sona Erdirmesi ve Sona Ermenin Etkileri, Prof. Dr. Ergün Özsunay'a Armağan, İstanbul 2004, s. 49; KOSTAKOĞLU Cengiz, İçtihatlı İnşaat Hukuku ve Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmeleri, İstanbul 2015, s. 76;

10 - EREN Fikret, İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları, Seminer, Ankara 1996, s. 57.; GÜMÜŞ Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C.II, İstanbul 2014, s. 113

11 - KAPLAN İbrahim, İnşaat Sözleşmeleri Hukuku ve Endüstri Yatırım Sözleşmeleri, Ankara 2013, s. 121; DUMAN, İlker Hasan: Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2005, s.148; KARATAŞ, İzzet; Eser (İnşaat Yapım) Sözleşmeleri, Ankara 2004, s. 90.; ZEVLİLİLER Aydın; Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri, Ankara 2004, s. 337.

12 - DAYINLARLI Kemal, İstisna Akdinde Müteahhidin ve İş Sahibinin Temerrüdü, Ankara,2008, s. 24; KOCAĞA Köksal, İnşaat Sözleşmesi, İstanbul, 2014, s. 31; GÖKYAYLA Emre, Eser Sözleşmesinde Ek İş ve İş Değişikliği, İstanbul 2009, s. 13.; ÖZ M. Turgut İnşaat Sözleşmesi ve İlgili Mevzuat, İstanbul 2013, s.44.

13 - ZEVLİLİLER A./GÖKYAYLA K. E., Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 15. Bası, Ankara 2015, s. 499; UÇAR Ayhan, İstisna Sözleşmesinde Müteahhidin Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Ankara 2003, s. 25; Yüklenicinin joint venture olabileceğini gösteren Y. 14. HD T. 4.7.2008, E. 2008/4589, K. 2008/8861 sayılı ilama atf yapmakta fayda görmekteyiz.; "Somut olayda arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenici taraf, adi

ortaklıktır. Yasanın 533. maddesine göre şirket hesabına ve kendi namına bir üçüncü şahıs ile işlem yapan ortak bu üçüncü kişiye karşı yalnız kendi alacaklı ve borçlu olur. Olayımızda şirket ortaklarından Y. temlik sözleşmesi ile üçüncü şahısa 7 nolu bağımsız bölümü temlik ettiğinden Y.'nin bu işlemi adi ortaklığı bağlamaz ve sadece kendisini alacaklı ve borçlu duruma düşürür."

14 - ZEVLİLİLER A./GÖKYAYLA K. E., Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 15. Bası, Ankara 2015, s. 500; DUMAN M., İnşaat Hukuku, Ankara 2014, s. 148, 149.

15 - AYDEMİR Efrail Eser Sözleşmesi ve İnşaat Hukuku, Ankara 2009, s. 97; UÇAR Ayhan, İstisna Sözleşmesinde Müteahhidin Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Ankara 2003, s. 25; DAYINLARLI Kemal, İstisna Akdinde Müteahhidin ve İş Sahibinin Temerrüdü, Ankara ,2008, s. 26; ŞENOCAK, Zarife; Eser Sözleşmesinde Ayıbın Giderilmesini İsteme Hakkı, (Ayıbın Giderilmesi), Ankara 2002, s. 5.; TANDOĞAN Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2010, C. II s. 96; EREN Fikret, İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları, Seminer, Ankara 1996, s. 316; KURT, L. Müjde, Yüklenicinin Eseri Teslim Borcunda Temerrüdü, Ankara 2012, s. 39.; Bu nokta Yargıtay'da arsa sahibinin adi ortaklıkta ayıba karşı tekeffülde veya temerrüt ile ortaya çıkan zararda adi ortaklığa başvuru hususunda belirttiğimiz görüştedir.; YHGK T. 8.10.2003, E. 2003/12-574, K. 2003/564, Y. 15. HD T. 23.6.2005, E. 2004/3211, K. 2005/3782.

16 - Proje çizimini üstlenen mimarın işi SEROZAN tarafından şu şekilde belirtilmiştir." Mimarın faaliyeti ikiye ayrılmaktadır. İlki statik ve mimari proje yapmak, ikincisi ise projelerin uygulanmasını kontrol etmek veya inşaatın yürütülmesi sırasında teknik açıdan yapının yapımını kontrol etmektir. Birinci hal eser sözleşmesi hükümlerine tabi olur. Buna karşılık yapının ve proje uygulamasının kontrol hizmetleri eser sözleşmesi olarak kabul edilmemektedir. Böyle bir durumda mimarın yapı sahibine bağlı olarak onun emri altında çalışıp çalışmamasına göre, hukuki ilişki ya hizmet ya da vekalet sözleşmesi olarak nitelendirilecektir." (SEROZAN, a.g.e.,s.55)

17 - SEROZAN Rona, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, 2. Bası,

İstanbul, 2006, s. 55; ERMAN Hasan, *İstisna Sözleşmesinde Beklenilmeyen Haller*, İstanbul 1979, s. 26-27.

18 - KAZMACI U. Özge,
Türk Borçlar Kanunu'na Göre Eser Sözleşmesinde Yüklenicinin ve Mimari Projelerde Mimarın Ayıp Sebebiyle Sorumluluğu, Seminer, İstanbul 2015, s. 16

19 - DAYINLARLI Kemal,
İstisna Akdinde Müteahhidin ve İş Sahibinin Temerrüdü, Ankara, 2008, s. 31.; DUMAN, İlker Hasan: *Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi*, İstanbul 2005, s. 160.; GÜMÜŞ Alper, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C.II*, İstanbul 2014, s. 7.; KURT, L. Müjde, *Yüklenicinin Eseri Teslim Borcunda Temerrüdü*, Ankara 2012, s. 43.

20 - Zira bu husus kat karşılığı inşaat akdini düzenleyen arsa sahibini sözleşme yapma yeteneğine sahip olması Yargıtay'ın 15. HD, T. 4.2.2007, E. 2006/828, K. 2007/2061 sayılı ilamına da konu olmuştur.

21 - DUMAN H. İlker,
İnşaat Hukuku, 6. Bası, Ankara 2014, s. 162.

22 - Y. 15. HD T. 4.2.2007, E. 2006/828, K. 2007/2061

23 - YHGK T. 4.12.2015, E. 2014/6-324, K. 2015/2787

24 - ERMAN Hasan,
Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010, s. 3.; AKİPEK, Şebnem/*KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan; Sözleşme Rehberi, 2. Baskı*, Ankara 2000, s. 122

25 - REİSOĞLU Safa,
Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2013, s. 62; AYAZLI Pervin, *Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi*, *Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 2, S. 1, s. 43-51, 1987, s. 44.; DURAK Yasemin, *Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi*, *İnönü Ün. Hukuk Fakültesi Dergisi C. I*, 2015, s. 209

26 - GÖNEN Coşku,
İnşaat Sözleşmelerinin İfasında Eksik İş-Ayıplı İfa Ayırımı, Prof. Dr. Hasan Erman'a Armağan, İstanbul 2015, s. 327; AYAZLI Pervin, *Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi*, *Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 2, S. 1, s. 43-51, 1987, s. 44; KAYA Özgür K., *Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi*, İstanbul 1993, s. 8.

27 - TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP,
Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bası, İstanbul 1993, s. 53.; EREN Fikret, *İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları*, Seminer, Ankara 1996, s. 49.

28 - D. Sözleşmelerin yorumu, muvazaalı işlemler
MADDE 19- Bir sözleşmenin türünün ve içeriğinin belirlenmesinde ve yorumlanmasında,

tarafların yanlışlıkla veya gerçek amaçlarını gizlemek için kullandıkları sözcüklere bakılmaksızın, gerçek ve ortak iradeleri esas alınır.

29 - İkinci derecedeki noktalar
MADDE 2- Taraflar sözleşmenin esaslı noktalarında uyuşmuşlarsa, ikinci derecedeki noktalar üzerinde durulmamış olsa bile, sözleşme kurulmuş sayılır. İkinci derecedeki noktalarda uyuşulamazsa hâkim, uyuşmazlığı için özelliğine bakarak karara bağlar. Sözleşmelerin şekline ilişkin hükümler saklıdır.

30 - ACAR Hakan,
6502 s. Kanun ile Eser Sözleşmesinin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamına Alınmasının Sonuçları, *Fatih Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. II, S. 2*, Haziran 2014, s. 37

31 - AYDOĞDU Murat,
Tüketici Hukuku Dersleri, Ankara 2015, s. 112; KOSTAKOĞLU Cengiz, *İçtihatlı İnşaat Hukuku ve Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmeleri*, İstanbul 2015, s. 1103; CEYLAN Ebru, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Getirdiği Önemli Yenilikler ve Değişiklikler, *İstanbul Barosu Dergisi C. 89, S. 2015/2*, s. 76

32 - DURAK Yasemin,
Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi, İnönü Ün. Hukuk Fakültesi Dergisi C. I, 2015, s. 209.; AHRAMAN Zafer,
Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Arsa Sahibinin Sözleşmeden Dönmesi Halinde Yükleniciden Arsa Payı Satın Almış Olan Üçüncü Kişilerin Hukuki Durumu, Prof. Dr. Hasan Erman'a Armağan, İstanbul 2015, s. 426; KÜRŞAT Zekeriya, *İmkansızlığın Arsa Payı Karşılığı İnşaat Üzerinde Etkileri*, Prof. Dr. Feridun Yenisey'e Armağan, İstanbul 2014, s. 752.

33 - UYGUR Turgut,
İnşaat Hukuku C. I, Ankara 1998, s. 31; AYAN Serkan, *İnşaat Sözleşmesinde Yüklenicinin Temerrüdü*, Ankara 2008, s. 30. Yine arsa sahibinin asli ediminin ne olduğu hususunda; YHGK T. 1.12.1993, E. 1993/ 11699, K. 1993/14620, (Yargıtay Kararları Dergisi, 1994, S. 5, s. 717-719).

34 - AYAZLI Pervin,
Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi, *Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 2, S. 1, s. 43-51, 1987, s. 48.; DURAK Yasemin, *Arsa Payı Karşılığı Kat Yapım Sözleşmesi*, *İnönü Ün. Hukuk Fakültesi Dergisi C. I*, 2015, s. 211

35 - YHGK T. 4.12.2015, E. 2014/6-325, K. 2015/2787; Y. 15. HD T. 28.9.2010, E. 2009/3593, K. 2010/4847; KARAHASAN M. Reşit, *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul 2004, s. 854.; AYDOĞDU M./KAHVECİ

N., Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İzmir 2013, s. 657.

36 - KURŞAT, Zekeriya;

“İmkânsızlığın Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi Üzerindeki Etkileri”, (Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, İstanbul 2004), s. 752.

37 - GÖNEN Coşku,

İnşaat Sözleşmelerinin İfasında Eksik İş-Ayıplı İfa Ayırımı, Prof. Dr. Hasan Erman’a Armağan, İstanbul 2015, s. 327

38 - EREN Fikret,

Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 2. Bası, Ankara 2015, s. 21; OĞUZMAN/ÖZ, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C. I, İstanbul 2015, s. 46

39 - TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP,

Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bası, İstanbul 1993, s. 53; ; GÜMÜŞ Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C.II, İstanbul 2014, s. 117.; BÜYÜKAY Yusuf, Eser Sözleşmesi, Ankara 2013, s. 33.; YAVUZ Cevdet/ACAR Faruk/ ÖZEN Burak, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümleri, İstanbul 2014, s. 1069.

40 - DAYINLARLI Kemal,

İstisna Akdinde Müteahhidin ve İş Sahibinin Temerrüdü, Ankara,2008, s. 22; UYGUR, Turgut; Açıklamalı-İçtihatlı İnşaat Hukuku, Eser ve Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Ankara 1993, s. 32; ERGEZEN Muaz, İstisna Sözleşmesinde Tarafların Sözleşmeyi Sona Erdirme Hakkı, Ankara 2007, s. 36.; DURSUN AKSOY Sanem, Borçlar Hukukunda Hakimin Sözleşmeyi Tamamlaması, İstanbul 2008, s. 192

41 - SARI Suat,

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinden Doğan Hakkın Şerhi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXIV, S. 2, 2006, s. 279 ; Aynı görüşte olan KUNTALP; “ MK. m. 1009/1 arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinden doğan hakkın tapu kütüğüne şerh edilebileceğinin belirtilmesiyle isimsiz bir sözleşme hem kanunda zikredilmiş olmakta, hem de isimsiz bir sözleşmeden doğan bir hakkın şerh edilerek güçlendirileceği öngörülmüştür. Şerh edilecek hakların sayılması çerçevesinde arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesine kanunda yer verilmiş olması, bu sözleşmeyi isimsiz sözleşme olmaktan çıkarmamaktadır. “Şeklinde bu hususu açıklamıştır. KUNTALP Erden Karışık Muhtevalı Akit, 2. Bası, Ankara, 2013, s.5

42 - KUNTALP Erden,

Karışık Muhtevalı Akit, 2. Bası, Ankara, 2013, s.166.; UYGUR, Turgut; Açıklamalı-İçtihatlı İnşaat Hukuku, Eser ve Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Ankara 1993, s. 239.; ERMAN Hasan, Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010, s. 5. EREN Fikret İsimli Sözleşmelere İlişkin Sorunlar, Prof. Dr. Akıntürk’e Armağan, İstanbul 2008, s. 90.

43 - YENER M. Deniz,

Müteahhidin Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesinden Doğan Haklarını Üçüncü şahıslara Devri ve Sonuçları, , İÜHFD, 2007, s. 372.; ZEVLİLİLER A./GÖKYAYLA K. E., Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 15. Bası, Ankara 2015, s. 19.; GÜMÜŞ Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C.II, İstanbul 2014, s. 113.

44 - ERMAN, Hasan,

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010, s. 7.; ERMAN Hasan, Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Temerrüdü, İstanbul Barosu Dergisi, 1984, s. 211

45 - Bu hükümlere ek olarak satış sözleşmesinin şekli şartını belirleyen Türk Borçlar Kanunu madde 237; “ Taşınmaz satımı ve taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin geçerli olabilmesi için resmi şekilde düzenlenmesini” şart olduğunu belirtmiştir.

46 - KOSTAKOĞLU Cengiz,

İçtihatlı İnşaat Hukuku ve Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmeleri, İstanbul 2015, s. 838.; Y. 15. HD T. 21.3.2012; E. 2011/876, K. 2012/1782; YHGK T. 29.1.2014, E. 2013/8034, K. 2014/510; “Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi uyarınca yüklenici teslimi gereken sürede yapıyı tamamlamamış, ancak %80 fiziki seviyeye getirebilmişse orta yerde meydana çıkartılmış eser yok demektir. Edimin bütünüyle yerine getirilmesinden önceki çalışmalar hazırlık çalışmaları olup, yüklenici temerrüde düşmüştür.”; Benzer görüşte diğer kararlar; Y. 14. HD T. 21.7.2008, E. 2008/8542, K. 2008/9635; Y. 14. HD T. 1.4.2009, E. 2009/1031, K. 2009/4125;

47 - YHGK T. 27.3.2015, E. 2013/15-1620, K. 2015/1690; T. 16.1.2013, E. 2012/13-592, K. 2013/65

48 - ERMAN Hasan,

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010, s. 29.; GÜLEÇ, Şafak: Eser Sözleşmesinin Beklenilmeyen Haller Nedeniyle Feshi, Ankara 2009, s.38.;

KARATAŞ, İzzet: Eser (İnşaat Yapım) Sözleşmeleri, Ankara 2004,s.118.

49 - ARAL, Fahrettin:

Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri, Ankara 2006,s.345.; BAYGIN, Cem: Türk Hukukuna Göre İstisna Sözleşmesinde Ücret ve Tabi Olduğu Hükümler, İstanbul 1999, s.27.; ZEVLİLİLER, Aydın/ HAVUTÇU, Ayşe: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9. Bası, Ankara 2007.,s.312.

50 - Eser Sözleşmesi TBK 470

uyarınca tanımlanmıştır. Buna göre; Eser sözleşmesi, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşmedir

51 - KOSTAKOĞLU Cengiz,

İçtihatlı İnşaat Hukuku ve Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmeleri, İstanbul 2015, s. 842; ZEVLİLİLER, Aydın: Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri, 8. Bası, Ankara 2004, s.333; ERMAN, Hasan: Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2007, s.29.

52 - ERMAN, Hasan:

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2007, s.31.; KARATAŞ, İzzet; Eser (İnşaat Yapım) Sözleşmeleri, Ankara 2004, s. 121.

53 - UÇAR Aryan,

İstisna Sözleşmesinde Müteahhidin Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Ankara 2003, s. 102.; KARAHASAN M. Reşit, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2004, s.560.; ZEVLİLİLER, Aydın/ HAVUTÇU, Ayşe: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9. Bası, Ankara , 2007, s.312.

54 - ERMAN Hasan,

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010, s. 29; ERMAN Hasan, Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Temerrüdü, İstanbul Barosu Dergisi, 1984, s.71.

55 - ERMAN Hasan,

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010, s.30; ERMAN Hasan, Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Temerrüdü, İstanbul Barosu Dergisi, 1984, s.72

56 - EREN Fikret,

İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları, Seminer, Ankara. 1996, s.73.

57 - Bu hususa ilişkin Yargıtay’a yansıyan bir çok karar bulunmaktadır. unlardan bazılarını burada belirtmekte fayda görüyoruz; Yargıtay 15. HD. 23.12.1991 T., 1991/2768 E.,1991/6158

K. sayılı Kararı; Yargıtay 15. HD. 11.12.1995 T., 1995/6704 E., 1995/7302 K. sayılı Kararı, Yargıtay 15. HD. 20.05.1991 T., 1990/3456 E., 1991/2872 K. sayılı Kararı; KOSTAKOĞLU Cengiz, İçtihatlı İnşaat Hukuku ve Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmeleri, İstanbul, 2015, s.648.

58 - Arık, Kemal Fikret;

Borçlar Hukuku I Umumi Hükümler, Ankara 1964, s. 180.; Ayan, Mehmet; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 5. Bası, Konya 2007, s. 284; DAYINLARLI Kemal, İstisna Akdinde Müteahhidin ve İş Sahibinin Temerrüdü, Ankara, 2008, s.57.; UÇAR Ayhan, İstisna Sözleşmesinde Müteahhidin Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Ankara 2003, s.93.

59 - Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde a. Süre verilmesi

MADDE 123- Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde, taraflardan biri temerrüde düştüğü takdirde diğeri, borcun ifa edilmesi için uygun bir süre verebilir veya uygun bir süre verilmesini hâkimden isteyebilir.

c. Seçimlik haklar

MADDE 125- Temerrüde düşen borçlu, verilen süre içinde, borcunu ifa etmemişse veya süre verilmesini gerektirmeyen bir durum söz konusu ise alacaklı, her zaman borcun ifasını ve gecikme sebebiyle tazminat isteme hakkına sahiptir. Alacaklı, ayrıca borcun ifasından ve gecikme tazminatı isteme hakkından vazgeçtiğini hemen bildirerek, borcun ifa edilmemesinden doğan zararın giderilmesini isteyebilir veya sözleşmeden dönebilir. Sözleşmeden dönme hâlinde taraflar, karşılıklı olarak ifa yükümlülüğünden kurtulurlar ve daha önce ifa ettikleri edimleri geri isteyebilirler. Bu durumda borçlu, temerrüde düşmekte kusuru olmadığını ispat edemezse alacaklı, sözleşmenin hükümsüz kalması sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini de isteyebilir.

60 - ÖZ M. Turgut, İnşaat Sözleşmesi ve İlgili Mevzuat, İstanbul, 2013. ÖZYÖRÜK Sezer, İnşaat Sözleşmesi, Ankara, 1988, s.134.

61 - ARAL, Fahrettin:

Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri, Ankara, 2006, s. 348.; KARAHASAN M. Reşit, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2004, s.989.; REİSOĞLU Safa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2013, s.323.; TEKİRAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bası, İstanbul 1993, s. 1239.

62 - DUMAN M., İnşaat Hukuku, Ankara, 2014, S.86.

63 - c. Seçimlik haklar

MADDE 125- (1) Temerrüde düşen borçlu, verilen süre içinde, borcunu ifa etmemişse veya

süre verilmesini gerektirmeyen bir durum söz konusu ise alacaklı, her zaman borcun ifasını ve gecikme sebebiyle tazminat isteme hakkına sahiptir.

(2) Alacaklı, ayrıca borcun ifasından ve gecikme tazminatı isteme hakkından vazgeçtiğini hemen bildirerek, borcun ifa edilmemesinden doğan zararın giderilmesini isteyebilir veya sözleşmeden dönebilir.

64 - EREN Fikret

İsimsiz Sözleşmelere İlişkin Sorunlar, Prof. Dr. Akıntürk'e Armağan, İstanbul, 2008, s.1072.; ERMAN Hasan, Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010, s.92.

65 - DUMAN, İlker Hasan:

Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2005, S.315.; KARAHASAN M. Reşit, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2004, S.533.; REİSOĞLU Safa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2013, S.346.

66 - ÖZ M. Turgut, İnşaat Sözleşmesi ve İlgili Mevzuat, İstanbul, 2013, s.149.

67 - ARAL, Fahrettin:

Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri, Ankara, 2006, s.551.; REİSOĞLU Safa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2013, s. 347.

68 - ERMAN Hasan, Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2010, s. 1.; YILMAZ Ejder, Müteahhidin Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinden Doğan Hakkını Üçüncü Kişiye Devretmesinde Uygulanması Gereken Şekil, T. Noterler Birliği Dergisi, 1995, S. 88, s. 10; GÜMÜŞ Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C.II, İstanbul 2014, s. 113; Kat karşılığı inşaat akdi, 1988 tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında da tanımlanmıştır. Buna göre; "1965 yılında Kat Mülkiyeti Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra ülkemizde inşaat sektöründe hızlı bir gelişme kaydedilmiş, eskiden hiç görülmeyen "kat karşılığı inşaat sözleşmesi" olarak adlandırılan yaygın bir sözleşme türü doğmuştur. Bu sözleşmelerle müteahhit (yüklenici) arsa (iş) sahibinin arsası üzerinde inşaat yapmayı üstlenmekte, buna karşılık inşaat bitince kendisine devredilecek olan bazı daireleri (bağımsız bölümleri) bedel olarak almaktadır." (YİBGK T. 30.9.1988 E.1987/2, K.1988/2.). Yeni tarihli ve aynı yönde bir başka tanım ise; YHGK T. 4.12.2015, E. 2014/6-324, K. 2015/2787 sayılı ilamında verilmiştir.

Bursa Barosu

DERGİSİ

Dergimizin önceki sayılarını
on-line olarak

www.bursabarosu.org.tr

adresinden okuyabilirsiniz!

bursabarosu

RÜYA...

Fırat YILMAZ (Birincilik Ödülü)

Ocak ayıydı. Soğuktu gece. Buz tutmuş kaldırımda yerli yersiz konumlanmış kar kütleleri kirli ve siyaha dönmeye yüz tutmuş sarı renkteydi. Sağ elin başparmağı ve orta parmak arasına sıkıştırılıp sertçe fırlatıldığı her halinden belli turuncu uçlu bir izmarit kara saplanmış duruyordu. İzmaritten henüz dumanlar çıktığı için istem dışı sağa sola baktım ve 15-20 metre ileride yokuşu tırmanan karanlık, koca cüsseli, kapkara paltolu, gecenin karanlığında kaybolmak üzere olan adamın belli belirsiz adımlarını fark ettim.

Acaba katil bu mu? Diye düşündüm. Çünkü sadece bir katil bu kadar karanlık olabilirdi. Çünkü sadece bir katilin sigara izmariti bu kadar sarı siyah bir pislığe çevirebilirdi bembeyaz kar kütlelerini... Bir yokuşu böylesine sessiz, böylesine tedirgin ancak bir katil çıkabilirdi. Çünkü sadece katillerin adımlarının izi olmazdı.

İzi olmayan adımlar tanrının bir gazabı olsa gerek diye düşünerek evimin bulunduğu apartmanın kapısına doğru 2-3 adım attım. Arkama doğru dönüp karşı kaldırıma bir kez daha baktım. Usulca selamladım kaldırıma ve apartmana girdim. Her zaman açık olan posta kutuma göz attım. Küçük sarı bir zarf... Zarfı açtım içinde küçük bir not. "Bak işine, kurcalama eskiyi" apartmanın ışığı söndü. Her yer birden karardı. Sokak lambasının sarı cılız ışığı az önce üzerinden büyük bir saygı ile geçtiğim ve selamladığım kaldırıma aydınlatıyordu.

Apartment boşluğu karanlığında birden müthiş bir sıcaklık hissettim. Montumu çıkartıp siyah boğazlı kazağımın yakasına sert bir hareketle asıldım. Sanki aylardan temmuzdu. Öylesine korkunç, öylesine yapışkan bir sıcak kapladı her yeri. Karşı kaldırımda yüzüstü biri yatıyordu. Dalgali saçlarının uçları kaldırıma düşmüş, favorileri kulak hizasında, boynundan kaldırıma kan sızan biri az ötede uzanmış yatıyordu. Sıcaklık öylesine bunaltıcı boyuta ulaşmıştı ki nefes almakta zorlandığımı hissettim.

Az önce gördüğüm adımlarında iz olmayan karanlık adam geldi aklıma hızla apartmandan çıktım ve yokuştan yukarıya baktım. Dondurucu Uludağ soğuğu yüzüme çarptı. Yokuş bomboştı. Karşı kaldırıma baktım. Yüzüstü yatan adam, oturmuş ve sırtını duvara yaslamış halde gülümseyerek bana bakıyordu. Beyaz gömleği kızıl kanlara bezenmişti. Boynundan ince ince kan akıyordu.

"Merhaba" dedi, "ben Avukat Mehmet Cengiz Göral"... Usulca yanına oturdum. Sadece "tanıyorum sizi" kelimeleri döküldü dudaklarımdan.

Bu sabah General Şükrü Naili Caddesi ile Sakaldöken Caddesinin kesiştiği köşedeki evimden çıkıp az ilerideki Arif abinin dükkânına gittim. Gazetede, Avukat Cengiz Göral'ın katledilmesiyle ilgili bir dosya hazırlamak istediğimi söyleyip mahallede 30 yıldır oturan komşular olup olmadığını sordum. Arif abinin suratı kara sarı bir renk aldı ve sertçe "ben bilmiyorum" dedi. Daha sonra aynı soruyu bakkal Sunay'a, tekel Necati'ye, manav Kemal'e, berber Fethi'ye de sordum. Hiç birisi yardımcı olmadı. Kimisi oturduğum apartmanın karşı kaldırımında işlenen alçak cinayeti biliyor ve aradan geçen uzun yıllara rağmen -hala korkudan olsa gerek- konuşmuyordu. Kimisi de olaydan habersiz boş ifadelerle yüzüme bakıyordu.

Bir sigara yaktım, sırtım gecenin karanlığında duvara dayalı...

"Tüm devrimciler yakışıklıdır" önermesini doğrulayan sıcak bir gülüşle yüzünü bana döndü. "Anlat bakalım" dedi. Çalıştığım gazete de yayınlamak üzere bir dosya haber hazırlamak istediğimi söyledim. 1979 Temmuzunda, akşamüzeri evine giderken şu an üzerinde oturduğumuz kaldırımda katledilen Avukat dosyasını yeniden açmak, olayın görgü tanıklarıyla, dönemin gazetecileri, CHP'li arkadaşları, meslektaşlarıyla röportaj yapmak istediğimi söyledim.

“Neden?” dedi. Gazeteciliğin vermiş olduğu tanımsız gururla “Canınızı verdiğiniz özgürlük, demokrasi ve adalet kavramlarının içi dolsun diye; kallesiz ölümler bir daha olmasın diye” dedim.

Karakaslarından biri havadaydı, devrimci bıyıklarının altında inceden bir gülümseme belirdi. Hafifçe sırtını duvardan ayırdı. Ayağa kalktı. Kanlı gömleği bembeyazdı. Sırtını dayadığı duvarda kızıl karanfiller açmıştı. Evimin karşı kaldırımında, Sakaldöken yokuşunun başından yukarı doğru kendi evine baktı. Ahyal Hanım ve kızı Özgür balkonda onu bekliyordu.

Cengiz Bey, bir adım attı, bastığı yerden sular çağladı, Sakaldöken yokuşundan Bursa ovasına köpük köpük DEMOKRASİ akıyordu... Bir adım daha attı; gözleri bağlı ADALET tanrıçası Themis, sol elindeki terazisini milim oynatmadan sağ elindeki kılıcıyla selamladı gökyüzünden Göral'ı... Ve son adımında binlerce ÖZGÜRLÜK güvercini Sakaldöken'in kaldırım taşlarından kanat çırparak gökyüzüne yükseldi...

HUKUK VE ADALET: İNSANIN AŞK HİKAYESİ

Av. Çiğdem KOÇ (İkincilik Ödülü)

Kinle sürülen ve kanla sulanan topraklarda yetişmez adalet...Ve en tehlikelisi, adalet sandığımız şeyin aslında bir sanrı olduğundan habersiz ,kendi kanımızdan aman dilemektir;ille de kendi adaletimizin hasadında bağ bozumu şenlikleri düzenleyip,başkalarının acısıyla çiğnemektir hakkaniyetli bir gelecek düşünür.

Çinlilerin bir bedduasıdır “Tuhaf zamanlarda yaşayasın”...İlle de “bizden olmayanların canı cehenneme “ telaşıyla inşa edilmeye çalışılan bir yargı sisteminden daha tuhaf zaman olabilir mi;biz bu Çinlilere ne yaptık acaba ? Sanki o Çin Seddini getirip tam da vicdanlarımızın ortasına yapmışlar da ,birbirimize “düşman hukuku” uygulamaktan tuhaf bir zevk alır gibiyiz ne yazık ki.

Türkiyede adaletin hikayesi,elbette hukukun hikayesi ile aynı değil,hiç olmadı...Hangisi Butimar Kuşu,hangisi deniz hiç bilinmedi ve hangisi bir yudum suya hasret ölüp ölüp diriliyor aşkından ,hiç anlamadık...Hukukun olduğu her yerde adaletin de var olduğu ön kabulü ,bizi sürekli yanlış anlamalarla aptallaşan ,ucuz kötülük oyunlarının tuzağına her defasında düşmekten kurtulamayan ve bir türlü kavuşamayan ve zaten ikisi de o kadar şuursuz ki “lanet olsun,kavuşmayın” dedirten yerli dizilerin asla değişmeyen aptal aşklarından bir adım öteye taşımaz sonuçta.Çünkü,tarihin çok uzun dönemlerinden beri bütün yönetim yapılarında ve toplumlarda yazılı olan ve olmayan bir hukuk olsa da,adalet mutlak suretiyle hiç görünmemiştir insana;çünkü hukuku egemenler yazmıştır ve egemenler kendinden olmayana adalet istemezler;çünkü o zaman egemen olamazlar.Aslında çok mantıklı ve basit bir denklem.

Hukukun,kim olduğu fark etmez iktidar algısının bir türlü bir araya getiremediği bir zeka küpü olduğu,adaletin ise öylece kendisine varılmasını bekleyen düş kapısı olduğu bir ruh halinde yaşanan bu çarpık ilişkiden doğan demokrasi kavramı ise elbette bir tür korku filmi şeytanı haline geliyor birileri için .Herkesin kendi çıkarı ,kendi dogması ve kendi algısı/z/

lığı için ele geçirip beslediği bu zavallı çocuk aslında o kadar sevimli ki;hepimiz onu sevmek istiyoruz;ama o uzattığımız eli vahşi bir açlıkla ısırıp koparıyor. İtiraf edemeden gizli gizli içimizde beslediğimiz “düşman hukuku” ihtiyacı ve kendimizden başkasına yar etmeyi hiç düşünmediğimiz ,o nedenle kimin eline geçerse ırzına geçmekte sakınca görmediği zavallı adalet duygusu her vücut bulduğunda ve her vuslatta ,adını demokrasi koyduğumuz bir ucube yaratıyor,çok geç fark ediyoruz kendi yarattığımız bu şeytanın aslında ne kadar tehlikeli olduğunu. Nasıl da salına salına geziniyor değil mi kaos bütün bu hikayenin tam ortasında?

Evet,kaos umarsızca ve küstahça geziniyor ortalıkta,alay ederek ve hangimizi avlayacağını dikkatle hesaplayarak ve en savunmasız halimizi sabırla kollayarak.Bir gün alev alev Sivas oluyor,öteki gün paramparça bir Uğur Mumcu...Diyarbakır ortasında vurulup düşüyor bütün açmazların üstüne,Tahir Elçi oluyor bir diğer gün.Adı değişiyor,acıları değişiyor ama kaos giderek daralttığı bu çemberin içinde sırayla yutuyor her birimizi.Sadece öldürmüyor ;tutsak ediyor;Selçuk oluyor öteki gün.Duruşma salonlarında saldırıya uğrayan avukat oluyor,bir tuzağın içine düşmüş masum oluyor,Soma'da yerin yedi kat dibinde katledilen madenci ya da bir tarikat yurdunda can veren ufacak evlat oluyor.Hepimizin kanına oynuyor zarını;kandan düşmanlar yaratıyor;buzlukta bekleyen Cemile'nin cesedi oluyor ,sokakta başına köpekler üşüşen Taybet Ana oluyor...Vatanı için ölmekten başka hesabı olmayan şehit oluyor sonra,can feda Fethi Sekin oluyor gün geliyor. Faili meçhul oluyor,kim bilir hangi dehlizde kayıp oluyor,her gün bir daha ölen ve yok olan Cumartesi Annesi oluyor...

Yasin oluyor, Fırat oluyor, Berkin oluyor, Ali İsmail, Abdullah oluyor... Özgecan, Hande, Nuran, Buse oluyor ;politik bir cinsel açlık oluyor, Leyla ve Eylül olup tam da can evimizden vuruyor ...Kaos, tam da istediği şey oluyor yani; kin ve kan oluyor... Asla yorulmuyor, asla vaz geçmiyor ve asla doymuyor... Göz gözü görmez bir sis çöküyor toplum vicdanına, kimse kimseyi tanımıyor, tınmıyor ve ayırmıyor sonrasında; bütün toplumsal sözleşmeler şeytanların evlilik akdi oluyor ve bir anda ortalık kapkara bir büyüyle lanetlenmiş halde çürümeye başlıyor. O şeytanların çocukları her birimizin vicdanını işgal ediyor ve kaos bu işgali neredeyse hiç bir şey yapmadan izliyor zevkle...

İşte şimdi, tam da bu anda sıra bizde... Bütün bu var oluşların yegane düşüye özgürlük, hani o güzel gözlü şairin "kuş ölür, sen uçuşu hatırla" değişimindeki uçuş ise; ve insan onurunun en güzel hediyesi, bütün bildik kavgaların hedefi, araçların amacı ve barışın can kardeşi ise özgürlük; işte şimdi sıra bizde... Bu düş uğruna yapacaklarımız ve yapmayacaklarımız aslında o kadar da yakında ve en saf haliyle, en çıplak güzelliğiyle önümüzde ki... Özgürlük omuz başımızda sürekli kulağıma fısıldıyor aslında, başka çaremiz olmadığını, insan kalmanın onsuz mümkün olmadığını ve aslında yaşamak dediğimiz şeyin ancak onunla anımlanabileceğini...

Ve evet, artık umut bizde...

ADALET FİLİZİ

Mustafa GÜMÜŞ (Üçüncülük Ödülü)

İfadesine "...suratı, gözlüğü, kulağı kan içinde kalmıştı, arkasından aynı yere şiddetle bir daha vurdum. Bu iki darbeden sonra Sabahattin Ali sol tarafına doğru yere yıkıldı. Ağzından burnundan kanlar boşandı. Dikkat ettim. Hafif nefes alıyordu. Bu defa üçüncü bir darbeyi ensesine vurunca nefesi tamamen kesildi. Ölmüştü..." diyerek devam ediyordu Sabahattin Ali'nin katili Ali Ertekin...(1)

Ne zaman ülkemizdeki demokratik

değerler hiçe sayılsa, ne zaman bir özgürlük mücadelesine girsem nerede bir adaletsizlik görsem aklıma ilk olarak Sabahattin Ali gelir. Çünkü demokratik değerlerimizden yoksunluğumuzun, yeterince özgürlük savunucusu olamamamızın ve bunun sonucunda büyük adaletsizliklerin meydana geldiğinin ilk ve en büyük örneğidir Sabahattin Ali.

Ülkemizin en genç aydın katliamlarının başında gelir bu yaşanan hadise. Ülkesinde yaşamayı bile çok gördüğümüz Sabahattin Ali 2 Nisan 1948'de kitap okurken öldürülmüş ve öldüğü yerde, dere yatağında öylece bırakılmış. O bir gazeteci idi. O bir yazar, şair ve demokrasi yanlısı bir insan hakları savunucusuydu. İşte biz bu dere yatağında bıraktık demokrasimizi, adaletimizi ve özgürlüğümüzü.

Av. Mehmet Cengiz GÖRAL'IN katledilmesi de aynı senaryo. Yine kötülük iş başındaydı. Yine bir kör kurşun alıyordu en genç arkadaşımızı elimizden. Yine bir adalet savunucusunu veriyorduk toprağa. Arkasında gözü yaşlı binlerce insan bırakıyordu.

Nedir bu insanların derdi. Dertleri cansız bir beden toprağa kavuşması elbette olamaz. Bunun için büyük organize bir tetikçiliğe gerek olmadığını hepimiz biliyoruz. Bu yaşananların bir sebebi var. Bunun bir amacı olmalı. Bu kötülüklerin tek amacı demokrasiyi, insan haklarını, özgürlüğümüzü ve adalet arayışı ve savunuculuğumuzu bertaraf etmek. Korkutmak ve sindirmek. Kendi kötülük düzenlerini kurmak. Bu gaye etrafında toplanmış bu kötüler dönem dönem bu tür katliamlar çevresinde toplanıp bu değerlerimizi boşa çıkarma ve yok etme derdindeler.

Sırf muhalif düşüncesinden okuduklarından yazdıklarından dolayı en temel insan hakkı olan "yaşam hakkını" almak ne kolaymış öyle! Ne kolaymış öyle vatanseverlik zırhının arkasına saklanıp işlediğin cinayetten cezasız kalmak. Meğer ne kolaymış ülkende aydın katliamına göz yumarak siyasal sorumluluk üstlenmemek. Meğer ne kolaymış adaleti, demokrasiyi, insan haklarını yok saymak...

Ne zormuş kendi ülkende özgürlüğünden mahrum yaşamak, meğer ne zormuş kendi ülkende nefes almak meğer ne zormuş hakkı, hukuku ve adaleti savunmak. Meğer ne zormuş öldükten sonra bile seni savunabilecek bir adalet sisteminin olmaması meğer ne zormuş adalete bu denli susayarak yaşamak.

Demokrasinin varlığı nedir, ne işe yaradığının sorgulanması ülke hafızası içinde bir türlü cevabını bulamamaktadır. Ülke olarak demokratik değerleri sağlam bir hukuk sistemi üzerine inşa etmediğimiz her gün bu şekilde aydın katliamları bir dizi halinde devam edecektir. Dün Sabahattin Ali'nin başına gelen yarın Mehmet Cengiz Göral'ın başına sonra Uğur Mumcuya sonra Tahir Elçi'nin başına gelecekti. Nedir bizdeki eksik olan, nedir insan yaşamının bu kadar değersiz oluşu nedir adalet duyusundan bu kadar uzak yaşayışımız. Bu soruların cevaplarını neden yıllardır veremiyoruz.

En güzel kanun metinlerini yazmak, kutsal metinlerden alıntılar yapmak ve adalet güzellemesi yapmak, demokrasi bayramları ilan etmek toplumdaki adalet duygusuna, özgürlük arayışına çare olmayacak hepimiz biliyoruz.

Ah! Özgürlük. Sen ne güzel şeysin öyle. Bilemedik göremedik. Biz seni görenlerin hatıralarında göremeyenlerin hasret dolu şiirlerinde bulduk. Dinledik, okuduk ve yokluğunu hep hissettik. En çok konuşamadığımızda ya da konuşturulmadığımızda yokluğunu hissettik senin ey özgürlük! Ne var ki 3 Temmuz 1979 günü Mehmet Cengiz Göral'ın evine giderken, silâhlı eylemciler tarafından kurşunlanarak öldürüldüğünde de aynı hisleri yaşadık. En çok da Tahir Elçinin tarihi minarenin altında vurulduğunda yüzükoyun yatarken başından kanlar toprağa süzülürken yokluğunu hissettik ey özgürlük! Neredesin diye

haykırdık en güçlü sesimizle. Ey Özgürlük! Ey Adalet!

Kiminin katili yakalanamadığında, kiminin katili cezalandırılmadığında kiminin katili afla salıverildiğinde de senin yokluğunu hissettik ey Adalet!

Hep bir özlemle yaşadık. Hep el yordamıyla aradık adaleti, hukuku ve özgürlüğü. Kimi zaman Somada bir madenci baretindeki fenerle aradık adaletimizi, kimi zaman Uludere'de cansız yatan bir çocuğun küçücük gözlerinde yansıyan ışıktaki aradık adaleti. Neredesin dedik bir kez daha ey adalet!

Neydi bizi bu şekilde birbirimizden koparan şey. Demokrasi, adalet ve özgürlük yine bizim gibi kandan candan olan insanlar tarafından yok ediliyor. Nedir bu kötülüğün sebebi. İnsanın insana bu zulmü bu hakkaniyetsiz yaklaşımı ilelebet devam mı edecek? Herkes kanun yapma, iktidar olma gücünü ve bunları dizayn edecek enstrümanı eline geçirdiğinde bir diğerini yok mu sayacak. Hep mi "devran dönecek" gibi intikamcı sözlerle avutacağız kendimizi. Gelecek nesiller için demokrasiyi yaşatmak ve onu miras bırakmak bizim için hep mi kızıl elma kalacak.

Bir kez daha sorgulamalıyız bu yaşadıklarımızı. Hep birlikte yeniden bu değerlerin inşası için var gücümüzle savaşmalıyız. En önemlisi de unutmamalıyız! Toplumun hafızası biz olmalıyız. Adalet savunucuları olarak bizlerin unutma lüksü yok. Bizlerin hatırlatma görevi var. Bizler bu hukuksuzlukları bu adaletsizlikleri halktan bir kat daha fazla yaşayan ve hisseden birer yargı mensubuyuz.

Bizler bu ülkede adaletin, insan haklarının, demokrasinin ve özgürlüklerin teminatıyız. Bu yüzden bu tür katliamlar bu camianın insanına yönelmektedir. Hatırlayın bu katliamlar en çok hukuk dünyasını vurmuştur. Giden

belki bir can bir bedendir ancak asıl giden adalettir insan haklarıdır ve özgürlüklerimizdir!

Ya hep birlikte olacağız ve bir bütün halinde bu tüm kötülüklerle mücadele edeceğiz. Ya da; her bir zerresi zenginlik abidesi olan bu güzelim vatanımızın bu topraklarda yaşayan ve bu topraklara doğan her bir cana ve her bir nefese yaşam ve doğum hediyesi olarak adaleti tesis edeceğiz. Eğer biz adaleti tesis edemediğimiz her günün gecesinde ya da sabahında bu tür hadiseler yaşanmaya devam edecek.

Karar bizim.

...
*Ölenler dövüşerek öldüler; güneşe gömüldüler.
Vaktimiz yok onların matemini tutmaya!
Akın var güneşe akın!
Güneşi zapt edeceğiz güneşin zaptı yakın!(2)*

Ruhun şad olsun Av. Mehmet Cengiz GÖRAL.

DİPNOT

1- Kırklareli Sorgu Yargıçlığı 949/23 no.'lu karamamesi - Gerçek Gazetesi - 22 Şubat 1950
2- Nazım Hikmet Ran - Güneşi İçenlerin Türküsü-1924

EKONOMİK PERSPEKTİFTEN SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNE KAMU MÜDAHALESİ

Av. Dilay ŞENYÜZ KUŞOĞLU

(MANSİYON)

I- HUKUK İLİŞKİLERİ VE EKONOMİK YAPI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ekonomik sorunlar, insanlıkla birlikte başladığına göre, ekonominin ilk insan (ya da en azından insan topluluklarıyla) birlikte doğduğu söylenebilir(1). İnsan doğumundan itibaren beslenme, güvenlik, giyecek

vb. gereksinimlerinin karşılanması mücadelesi içine girer. İnsan, ihtiyaçların karşılanma ölçüsünde mutlu; tersi durumda ise mutsuz olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, insanın yaşam sürecinin ihtiyaçlarının karşılamasına ve bunların tedarikine yönelik olduğu görülür.

Piyasa ekonomisinin geçerli olmayıp, aile ekonomisinin geçerli olduğu dönemlerde kişiler kendi ihtiyaç duydukları malları kendileri üretmek ve ihtiyaçlarına hasretmek durumundayken, seri üretim eksenli sanayileşmeyle ile genel üretim ortaya çıkmıştır. Piyasa ekonomisinin yaygınlaşmasıyla kişiler arasındaki mal ve emek değişimi başlamış ve piyasa için seri üretim süreçleri oluşturulmuştur. Bu sürece kısaca sanayileşme denmektedir.

Tüm toplumların çözümlemek zorunda oldukları temel sorun giderek artan nüfus ile birlikte çoğalan ve çeşitlenen gereksinimlerin karşılanmasıdır. Bu amaçla toplumlar, çeşitli biçimlerde düzenlemeler oluştururken, üretim tekniklerinde ortaya çıkan gelişmelerle birlikte ekonomik örgütlemeler de değişmiştir(2).

Eldeki emek, doğal kaynak, sermaye ve teşebbüs kabiliyeti şeklindeki üretim faktörleriyle(3) belirtilen ihtiyaçların karşılanması ekonomi biliminin konusuna girmektedir. Bununla beraber bir ülkenin hukuk sistemiyle tercih ettiği ekonomik sistem ve bu kapsamda üretim faktörlerinin üretime koşulması arasındaki yakın ilişkinin varlığı, ekonomik ilişkilerin hukuki bakımdan ele alınıp değerlendirilmesini zorunlu kılar. Ekonomik sistemlerden üretim faktörlerine serbesti tanıyan “kapitalizm”, müdahaleciliğe izin veren de “sosyalizm” şeklinde adlandırılmaktadır.

Kapitalizm, özel mülkiyete dayanan bağlı şeklindeki üretim faktörlerinin kişiler arasındaki ekonomik serbestliğine ve ticaret alanında rekabete dayalı bireyci bir sistem iken; sosyalizm üretim araçlarının devletlere ait olması(4) nedeniyle girişim özgürlüğüne ve serbest rekabete yer vermeyen kolektif bir sistemdir. Karma ekonomik

sistem ise iki sitemin arasında kalan bir sitem olarak görülür. Her sistem kurumsal yapısına uygun hukuksal müesseselere yer verilmesiyle hayata geçer. Görüldüğü üzere, ekonomik sistemleri birbirinden ayıran fark, hiç şüphe yok ki mülkiyet hakkı ve bunun uygulama derecesidir. Kapitalist ve karma ekonomi sisteminde mülkiyet hakkı, bireyin tabii haklarından sayılır. Birey taşınır ve taşınmaz mallara ve fikri haklara sahip olmak ve onlar üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunmak hakkına sahiptir(5).

Hukuk, tercih edilen ekonomik sistemin hayata geçmesine yarayan müesseselere işlerlik kazandıran karaktere sahiptir. Hukuksal ilke ve kurallar o ülkelerin ekonomik sistem veya yapı tercihinin düzenleyici ve koruyucu yapı arz eder.

Ekonomik sistem veya yapı tercihi, ihtiyaç eksenli üretim ve tüketim ilişkilerini yönlendirir. Hukuk düzeninin esas içeriğini ekonomik ilişkiler oluştururken, hukuk kurallarının çoğu bu içeriği disipline bağlayan ve kuralsızlığı önleyen bir çerçevedir. Başka bir deyişle ekonomik yapı, öz (esas); hukuk ise onu düzenli bir biçimde benimseyip koruyan kurallar sistemidir(6).

Ancak, bu gün pratikte salt bir kapitalizm veya sosyalizmden söz etmeye imkân yoktur. Ana çatının kapitalist veya sosyalist ilişkiler üzerine oturmasından söz edilebilirken, her sistemin birbirinden aldığı müesseseler az da olsa yok değildir. Örneğin, son zamanlarda kapitalizmin yarışmacı ruhunun korunması gerektiği, devletin yatırımları ve pazarları etkileyici müdahalelerde bulunmaması gerektiği, bunun yerine sadece serbest rekabeti koruyucu ve ekonomik entegrasyonu önleyici tedbirler alması gerektiği anlayışı ortaya çıkmıştır.

II- EKONOMİK ÖZGÜRLÜKLER İLE HUKUKSAL ÖZGÜRLÜKLER ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ekonomik özgürlük esasen üretim faktörlerinin mülkiyeti bağlamında kişinin belirli bir tercihinin toplumsal (kamusal)(7) engellerle karşılaşmaması olarak tanımlanabilir(8). Tercih çeşitli ekonomik faaliyetlere ilişkin olabilir.

Tüketicilerin diledikleri mal ve hizmetlere sahip olmada herhangi bir engelle karşılaşmamaları, bireylerin iş seçme ve işten ayrılması, üreticilerin dilediği üretim alanlarında faaliyette bulunabilmesi bu konuda kabul edilecek özgürlüklerdendir.

Gerek üretim faktörlerinin gerekse bunların üretime koşılması sonucu ortaya çıkan mal ve hizmetlerin ihtiyaç sahiplerine geçişinde en temel kurum sözleşmelerdir. Sözleşmeler hukukunun uygulama alanına, hem özel hem kamu hukuku ilişkileri alanında rastlanmaktadır. Her iki hukuk kendine has özellikleri nedeniyle sözleşme ilişkilerine farklı yaklaşmaktadır. Bu kapsamda sözleşmeler, geleneksel olarak özel hukuk sözleşmeleri ve idari sözleşmeler şeklinde bir ayrımına tabi tutulmakla birlikte; bu ayrımın esasları ile uyuşmayan karma nitelikte sözleşmeler de mevcuttur(9).

Borçlar hukukunda kural, sözleşme yapma hürriyetidir. Sözleşme yapma hürriyeti, bireyin dilediği herhangi bir sözleşmeyi, hiçbir dış baskıya maruz kalmadan yapabilmesi veya böyle bir sözleşmeyi yapmayı reddedebilmesi demektir(10). Kısaca bir kimse başka bir kimse ile sözleşmeyi yapıp yapmamakta serbest olmasıdır(11). Devletin iktisadi olayları etkileme amacıyla temel hukuk kurallarını saptayarak emirler ve yasaklar koymak suretiyle ilişkilere yön vermesi, devletin sözleşmelere müdahalesi olarak değerlendirilir(12).

III- SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNE MÜDAHALE SÜRECİNİN EKONOMİK GEREKLERİ

Üretim ve tüketim mallarında sınırsız mülkiyet hakkının tanındığı, bireylerin diledikleri konuda serbestçe sözleşme yapabilecekleri liberal kapitalist düzenin esasları ilk defa Adam SMİTH'in "Milletlerin Zenginliği" adlı eserinde ortaya atılmış olup, bu eserde toplumda kendi çıkarlarını

en yüksek düzeye çıkaracak biçimde hareket eden bireylerin ve firmaların aldıkları kararlarla, toplumun yararının da en yüksek düzeye çıkacağı ileri sürülmüştür. Bu düşünceye göre de bu karar birimlerini tercihlerinde serbest bırakmak gerekir(13). Bu yaklaşım insan tabiatına uygun olması, doğal hukukun ilk çağdaki düşüncesine uygundur. ARİSTO'ya göre hukuk da gücünü tabiatı uygunluğundan almaktadır(14). Yukarıdaki görüş "bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler" (laissez faire, laissez passer) şeklinde ifade edilmiştir.

Liberal (serbest) kapitalist düzende, ekonomideki tüm sorunların çözümünü piyasa mekanizması ya da fiyat mekanizması adı verilen bir sistem sağlar(15). Liberal ve karma ekonomiler iktisadi (ticari) rekabet esasına dayanır(16). Adam SMITH toplumdaki kaynak dağılımının anahtarının rekabetçi koşullarda işleyen piyasa mekanizması olduğunu söylemektedir(17). Yani bir piyasa ekonomisi varsa devlet ekonomik ilişkilere ve bu kapsamda bireyler arasındaki ilişkilere müdahale etmemelidir. Adam SMITH'e göre özgürlüğü tek sınırlayan şey doğal yasaların ihlali olmalıdır.

Ekonomik olarak da bu alana müdahale etmeyecek bir sözleşme hukukunun oluşturulması öngörülmüştür. Ancak, doğal yasaların ne olduğu ve bunlar ne zaman ihlal edilmiş kabul edileceği sorunsalı baş göstermiştir. Ekonomi bilimi, temelde varsayımlara dayanmaktadır. İktisatçıların sorunları çözerken ve kuramlar oluştururken kullandıkları varsayımların gerçek veya gerçekleşebilir olmaları şart değildir(18). Oysa hukuk toplumlara ait değerleri dikkate alarak günlük hayatta kişiler arasındaki hak ve yükümlülükleri düzenler ve ilişkiler üzerinde somut etkiler yaratır. Klasik iktisatçıların savunduğu, bırakınız yapsınlar (girişimcilerin özgürlüğü), bırakınız geçsinler (gümrük engellerinin bulunmaması) felsefesine dayanan özgürlüğe,

sermayenin güçlenmesi zemin hazırlamıştır(19). Liberal kapitalizmin rekabetçi bir yapıyı sürdürememesi uluslararası alanda da serbest ticaret ilkesinin aksamasına yol açmıştır(20). Bu durumun varlığı piyasanın başarısızlığına sebep olmuştur. Bu başarısızlığın telafi edilebilmesi için devletin ekonomik alana müdahalesi daha sistemli hale gelmiştir.

Düzgün işleyen piyasa mekanizması, belirli koşulların(21) varlığına dayanan tam rekabet piyasasının geçerli olması halinde mümkündür. Tam rekabet piyasası ise, günümüzde aksamaktadır. Piyasa fiyatını etkileyecek kadar az sayıda satıcının bulunduğu aksak rekabet piyasalarında satıcılar elde ettikleri piyasa gücü sayesinde, fiyatları kontrol altına alarak, ürettikleri malları tam rekabet piyasası fiyatlarına göre daha yüksek fiyattan satabilmek için üretimlerini yapay olarak kısımlar. Bu davranış sosyal yararın maksimizasyonunu engeller. Piyasanın bu başarısızlığına karşın anti tröst yasalar ile rekabeti engelleyici uygulamalar engellenmeye çalışılır(22).

İlişkilere doğal hukuk açısından yaklaşıldığında, ilk çağda tabiatdaki düzenin (güçlünün zayıfı saf dışı bırakabilmesi ve gücünün yaşayabilir olması) sosyal hayatta da geçerli olduğu görüşü, orta çağda yerini tanrısal iradeye (tanrının emirlerinden oluşan düzen) bırakmış, nihayet yeniçağda hukukun insan aklının ürünü olduğu kabul edilmiştir(23). Bu noktada insan aklının doğası gereği bazı ilkeler üretilmiştir. Bu ilkelerden biri de dağıtıcı adalet(24) çerçevesinde, zayıf tarafın korunması ilkesine uygun şekilde, tüm ilişkilerin ele alınması olarak karşımıza çıkar. Hukuki ilişkide zayıf tarafın koruma altına alınması şeklindeki aklın üretimi ilkeler, bütün içinde birer hukuk dalları haline gelmiştir. Bu düşünce belirtilen nitelikteki ilişkilere kanuni

düzenlemelerle müdahale edilmesi ve sözleşme özgürlüğüne sınırlar çizilmesi şeklinde karşımıza çıkmıştır. Örneğin, tüketici-üretici, işçi-işveren, kiracı-kiraya veren, çocuk-yetişkin vb. arasındaki düzenlemelerde devlet tarafları sözleşme özgürlüğü bakımından serbest bırakmamış, zayıf tarafı koruyan pek çok emredici kuralla ilişkilere müdahale etmiştir. Ücrete asgari düzey getirilmesi, bazı mal ve hizmetlerin satıcılarına azami fiyat uygulaması, çalışma saatlerinin sınırlandırılması, tüketicilere şarta bağlı olmaksızın sözleşmeden dönme haklarının tanınması, kira ilişkisinin sona ermesinde sürenin bitmesinin yeterli olmaması, faiz oranlarının belirlenmesi vb. devletin sözleşme özgürlüğüne kanuni düzenlemelerle müdahalelerindedir.

Doğal hukukun yeniçağdaki akli hukuk şeklindeki üretimi, özel hukuk ilişkilerini ve faaliyetlerini belirli sosyal amaçlara doğru belirli grupların yararına olarak yönlendirilmesinin adalete uygun olacağı şeklindedir(25). Hatta bu müdahale bazı özel hukuk alanlarını neredeyse kamu hukukuna dönüştür hale getirmiştir. Örneğin bir emek alım satımını konu alan iş sözleşmeleri bu şekilde değerlendirilebilir.

Devletin ekonomik görevi serbest rekabeti korumaktır. Devlet kendisi yatırım yapacak ise kuracağı işletmeler hiçbir ayrıcalıktan yararlanmamalı ve bu işletmeler serbest rekabet koşullarına tabi olmalıdır. Bu amaçla, günümüz ekonomik sistemlerinde serbest rekabeti koruyucu yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Bunlar anti kartel, antitröst kanunları veya rekabeti koruyucu kurallar adıyla anılmaktadır. Devletin sözleşme özgürlüklerine müdahalesinin genel ekonomik sebepleri sonuçta bireysel düzeydeki sözleşmeler düzeyinde de kendini göstermektedir. Örneğin tekelleşme mücadele ve rekabetin korunması amacıyla şirket hisse satım, devir ve birleşme sözleşmelerine sınırlar getirilmesi bu yönde kurallardır. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun genel ekonomi bakımından kaynak dağılımı ve menfaatleri gözetmesi kapsamında işletmelerin bazı karar ve eylemlerini hukuka aykırı görüp

yasaklamıştır. RKHKAnılan kanunun 4. maddesinde “Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır” demek suretiyle sözleşme özgürlüğüne devlet müdahalesi yolu açılmıştır.

Geniş anlamıyla, bazı alanlarda piyasada üretilmelerine rağmen devletin aynı veya benzer mallar için bazılarında tekel yaratarak bazılarında ise rekabet şartlarında Kamu İktisadi Teşekkülleriyle piyasada üretici olarak yer alması da bir müdahale biçimidir. Oluşturulan tekellerin mali (bazı malların üretimin bir tek firmaya verilmesi), sosyal (bazı hizmetlerin en iyi şekilde karşılanabilmesi için kamu tarafından verilen lisans ve imtiyazlar şeklindeki doğalgaz, otoyollar, telefon hizmetleri elektrik dağıtımı vb.) veya hukuki amaçlı (özel yetenek gerektiren telif patent haklarının korunması) olarak oluştururlar(26). O halde, piyasa ekonomisinin hâkim olduğu ülkelerde, bazı işletme ve kuruluşlar halkın ihtiyaç duyduğu hayati nitelikteki maddelerle hizmetlerde hukuki ve fiili tekel kurmuşlardır(27). Söz konusu madde ve hizmetlerin satıcılarına bu mal ve hizmetleri talep eden hak sahibi alıcılarına karşı sözleşme yapma zorunluluğu getirilmiştir. Bu durumda sözleşme yapma zorunluluğu kanuni düzenlemeden kaynaklanır. Yeter ki, talep edenler varsa talebin içeriğine ilişkin (proje, izin vb.) yasal koşullarını yerine getirmiş olsunlar. Örneğin, doğalgaz talep edenin binanın doğalgaz tesisatının uygun özelliklere sahip olduğunu belgelemesi halinde doğalgaz satım sözleşmesi satıcı firma tarafından yapılması zorunluluğu vardır. Zorunluluk yasal şartlar tamam olduğu halde söz konusu olacaktır. Diğer taraftan piyasa şartlarında olsa da malların taşıdığı hayati özellikler nedeniyle tek hekim, nöbetçi eczane, tek fırın gibi işletmelerin haklı bir sebep olmadıkça sözleşme serbestisinden yararlanmaları söz konusu olamaz. Sözleşme yapma zorunluluğunun bulunduğu hallerde, sözleşmeyi yapmaktan

kaçınma, hukuka aykırı davranış oluşturur(28).

IV- SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRI OLARAK SÖZLEŞME YAPMA ZORUNLULUĞU

Borçlar hukuku bakımından sözleşmelere müdahalenin bir görünümü de sözleşme yapma zorunluluğu olarak karşımıza çıkar.

1. Kanundan Doğan Sözleşme Yapma Zorunluluğu

Bu müdahale biçimini yukarıda yapılan açıklamaların genel çerçevesi kapsamında kamu hukuku ve özel hukuk kuralları bağlamında ele alınabilir. Sözleşme yapma zorunluluğu, piyasa ekonomisinin hâkim olduğu sistemlerde bu yapıdan doğabilecek bazı sakıncaları özellikle ekonomik gücün kötüye kullanılmasını düzeltmek amacıyla öngörülmüştür(29).

a. Kamu hizmetleri ile özellik gösteren hizmetleri konu alan sözleşmelerin yapılması zorunluluğu
Elektrik, su, havagazı, ulaştırma vb. özellik gösteren mal ve hizmetler doğrudan kamu kurumlarınca üretilebileceği gibi, verilen imtiyaz(30) kapsamında özel kesim tarafından üretilebilir. Bu halde talep edilen şartları yerine getiren herkesle sözleşme yapılması zorunluluğu vardır.

b. Fiili tekel nedeniyle sözleşme yapılması zorunluluğu(31)
Bir yerde fiili tekel durumundaki işletmeler (belirli bir yerde rakipsiz çalışan fırın veya lokanta) haklı bir sebep bulunmadıkça sözleşme yapmaktan kaçınmaz(32). Tekel halinin imtiyaz sözleşmesine dayanması sonucu etkilemez.

c. Umuma açık yerlerin sözleşme yapma zorunluluğu
Otel, lokanta, sinema, tiyatro vb. yerleri işletenler haklı bir sebep bulunmadıkça sözleşme yapmaktan kaçınmazlar. Haklı sebebin varlığı halinde ise sözleşme yapmaktan kaçınma dürüstlük kuralına aykırı değildir.

d. Bazı kanunlarda da sözleşme yapma zorunluluğu düzenlenmiştir(33)
Bunlara örnek olarak 2886 sayılı Devlet İhale ve Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca ihale kararlarının gerçekleşmesini takiben 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre yapılması gereken sözleşme, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 6'daki "satıştan kaçınma", Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanunun m.6'daki "hâkim durumun kötüye kullanılması yasağı", düzenlemeleri verilebilir.

e. MK m.2'den kaynaklanan sözleşme yapma zorunluluğu
Özel yasa hükmü bulunmayan durumlarda özel hukukta sözleşme yapma zorunluluğu MK.m.2'de yer alan dürüstlük kuralına dayanır(34).

2. Hukuki İşlemden Doğan Sözleşme Yapma Zorunluluğu

Bir kişi yaptığı sözleşmeyle ileride, o kişi veya bir üçüncü kişi ile bir sözleşme yapmayı taahhüt edebilir(35). Ön sözleşmeyle ileride yapılması taahhüt edilen sözleşmeye asıl sözleşme denir. Sözleşme yapma taahhüdünü içeren sözleşmenin (ön sözleşme) konusu daha sonra başka bir sözleşmenin yapılmasıdır. Böylelikle taahhüt edilen kişi taahhüdün yerine getirilmesini isteme yetkisi elde eder. Bu şartlarda da taahhütte bulunan kişi asıl sözleşmeyi yapmakla yükümlüdür. Böyle bir durum insan aklının doğasından kaynaklanan doğal hukuk anlayışının ahde vefa (söze bağlılık) ilkesinin bir sonucudur. BK. m. 29'da ön sözleşme başlığı ile düzenlenen ileride sözleşme kurulmasına ilişkin sözleşmelerin geçerli olduğu kuralı, ön sözleşmenin sözleşme özgürlüğünden yararlanırken, yapılması taahhüt edilen (sonraki) sözleşme özgürlüğünden yararlanamaz. Diğer taraftan aynı kanun maddesinde ön sözleşmenin geçerliliğinin, ileride kurulacak asıl sözleşmenin şekline tabi olduğu belirtilmiştir. Örneğin BK m. 583'de kefalet sözleşmesinin geçerliliği

yazılı olmaya bağlandığından kefalet sözleşmesinin taahhüdünü içeren sözleşmenin de yazılı olması gerekir.

Asıl sözleşmeyi yapma borcunu yerine getirmeyen tarafa karşı ifayı amaçlayan bir dava açılabilir. Öğretide baskın görüş, hâkimin vereceği karar taahhüdünü yerine getirmeyen borçlunun iradesi yerine geçeceği yönündedir(36). Bir başka görüş ise hükmün borçlunun irade beyanı yerine geçmeyeceği doğrudan doğruya asıl sözleşmeyi kuracağı yönündedir(37).

3. Sözleşme Yapma Zorunluluğuna Uymamanın Genel Olarak Sonucu

Sözleşme yapma zorunluluğunu yerine getirmeyen taraftan, genel kural olarak borç imkânı ise borcun aynen ifası istenebileceği gibi bununla birlikte varsa karşı tarafın uğradığı zararın karşılanması da istenebilir.

Ancak, kamu hukukuna ilişkin sözleşmelerde, sözleşme yapma zorunluluğunun aksine davranış halinde kamu hukuku kurallarına göre şikâyet veya dava yollarına başvurulabilir.(38) Diğer taraftan kamu ihaleleri ile ilgili 2886 sayılı Kanunun 60. maddesine göre sözleşme yapmaktan kaçınan idare karşı tarafın ihaleye girmek ve teminat vermek için yaptığı masrafları istemeye hak kazanır. 4734 sayılı Kanunu 75. maddesine göre şikâyetler ile ilgili kurum tarafından verilen nihai kararlar Türkiye Cumhuriyeti Mahkemelerinde dava konusu edilebilir ve bu davalar öncelikle görülür.

SONUÇ

Ekonomik ilişkiler bir altyapı kurumu olduğuna göre bir üstyapı kurumu olan hukukun dayandığı ekonomik sistemlere göre ayrıma tabi tutulması mümkündür. Bunlar kapitalist ve sosyalist hukuk ile bunların arasında kalan güdümlü ve liberal ekonomi hukuklarıdır. Bir ülke, üretim faktörlerinin (emek, sermaye, doğal kaynaklar)

dağılımında serbesti ve piyasa ekonomisi ilkelerine göre kaynak tahsisini benimsemişse, bu ülke liberal ekonomiye sahip demektir. Liberal ekonomik sistemin ekonomideki kaynak dağılımı düşüncesinin klasik iktisatçılarınca bırakınız yapsınlar bırakınız geçsinler görüşü hukuk bilimine herkes kendi menfaatini en iyi kollayıp gözeticeğinden sözleşmeler hukukuna müdahale edilmemesi, kişilerin diledikleri gibi sözleşme yapabilmelerine eşdeğer bir durum demektir. Hukuk bilimi de iktisat bilimine uyumlu bir duruş sergilemiştir. İktisat bilimi bakımından özgürlüklerin sınırlandırılması başka bir iktisadi kurum olan rekabeti engelleyen tekellerin etkisiz hale getirilmesi halinde savunulur.

Özel hukuk ilişkilerinin ekonomik olarak sınırsızlığı ve kamusal müdahalelerden yoksunluğu piyasa aktörlerinin toplumsal bakımdan etkin piyasayı oluşturması anlamına gelmediği anlaşılmıştır. Yeni arayışlar, devletin sözleşmelere müdahale ederek çok çeşitli yönlerden özgürlüklerini daraltmasıyla sonuçlanmıştır. Bu müdahale şeklindeki daraltmalar bazen sözleşmenin doğrudan taraflarına, konularına, sona ermesine yönelikken; bazen de devletin doğrudan üretici olarak yer alması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Kişilere anayasalarla tanınan özgürlüklerin pek çoğunun hayata geçebilmesi bu ekonomik alana belli bir müdahaleyi içeren sözleşme özgürlüğüne müdahale ile hayat bulabilmektedir.

Ekonomik alanda nasıl en yüksek bir sosyal (genel) faydaya ulaşma yol ve yöntemleri öngörmüşse, hukuk bilimi de getirdiği ilkelerle bunun hayata geçmesinde o kadar

önemli bir rol oynar. Ekonomik faaliyetlere müdahalenin yolu hukuk alanında sözleşmelere devletin müdahalesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Bunlardan biri sözleşmeye konu mal veya hizmetin niteliği, diğeri ise ön sözleşmeyle asıl sözleşme yapma taahhüdünü içeren zorunluluk halidir.

Zorunluluğa uymayan karşı tarafın şartları varsa ifayı isteyebileceği gibi uğradığı zararın tazminini de talep edebilir.

DİPNOT

1 - Nalan ÖLMEZOĞULLARI, *Ekonomik Sistemler ve Küreselleşen Kapitalizm*, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2016, s. 37.

2 - ÖLMEZOĞULLARI, a. g. e., s. 1.

3 - Zeynel DİNLER, *İktisadi Giriş*, 19.b., Ekin Kitabevi, Bursa, 2013, s. 21.

4 - Vural SAVAŞ, *Ekonomik Düzen*, *Modern Ekonomi Yayınları No:1*, İstanbul, 1970, s. 24

5 - SAVAŞ, a. g. e., s. 23.

6 - Yılmaz ASLAN, *Doğan ŞENYÜZ*, *Hukuka Giriş*, 11. b., Ekin Kitabevi, Bursa, 2018, s. 20.

7 - Parantez içi kısım yazarın kendi eklemesidir.

8 - ÖLMEZOĞULLARI, a. g. e., s. 14.

9 - Murat SEZGİNER, *İdarenin Müdahale Ettiği Özel Hukuk Sözleşmeleri (Bileşik İradeli "Birleşme" Sözleşmeleri)*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVII, Y. 2013, Sa. 1-2, s. 1590.

10 - Fikret EREN, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 10. b., Beta Yayınları, İstanbul, 2008, s. 270.

11 - M. Kemal OĞUZMAN, *Turgut ÖZ*, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, C. I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 189.

12 - Özhan ULUATAM, *Turgut TAN*, *Türk İktisat Politikasının Hukuki Çerçevesi*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No: 487, s. 15.

13 - Zeynel DİNLER, a. g. e., s. 35.

14 - Kemal GÖZLER, *Hukuka Giriş*, Ekin Kitabevi, Bursa, 2017, s. 228.

15 - DİNLER, a. g. e., s. 35.

16 - Reha POROY, *Hamdi YASAMAN*, *Ticari İşletme Hukuku*, 12. b., Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s. 274.

17 - ÖLMEZOĞULLARI, a. g. e., s. 56; *Dinler*, a. g. e., s. 38.

18 - C. Hakan BAYKAL, *Hukuk-Ekonomi İlişkisi ve Ekonomi Hukuku Üzerine*, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 66, S. 4, s. 81.

19 - DİNLER, a. g. e., s. 38;

ÖLMEZOĞULLAR, a. g. e. s. 65.

20 - ÖLMEZOĞULLARI, a. g. e., s. 71.

21 - Tam rekabet piyasasının özellikleri: Bkz, Vural SAVAŞ, *İktisadi Analiz, Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını*, No: 9, Sermet Matbaası, İstanbul, 1974, s. 223-225 -Piyasada çok sayıda alıcı ve satıcının varlığının bulunması (Atomisite).

-Piyasaya üretici giriş ve çıkışlarının serbestisi ile üretim faktörlerinin firmadan firmaya akışkanlığı (Mobilité).

-Piyasada alınan ve satılan malların aynı vasıfta (kalitede) olması (Homojenite)

-Herkes mal ve fiyatları vb olaylar hakkında kolaylıkla bilgi sahibi olabilmesi (Aleniyet).

22 - DİNLER, a. g. e., s. 39.

23 - GÖZLER, a. g. e., ss. 227-229.

24 - Adalet ve dağıtıcı adalet konusunda Bkz, ss. 403-408.

25 - A. Friedrik HAYEK, *Hukuk Yasama Özgürlük*, (Çev. Atilla Yayla, Mustafa Erdoğan, Mehmet Öz), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, s. 183.

26 - DİNLER, a. g. e., ss. 212-213.

27 - EREN, a. g. e., s. 271.

28 - EREN, a. g. e., s. 272.

29 - EREN, a. g. e., s. 271.

30 - OĞUZMAN, ÖZ, a. g. e., s. 192.

31 - Aynı sebebi EREN, a. g. e. s. 275 sayfasında kamu hukuku kökenli kanunlardan doğan sözleşme yapma zorunluluğu kapsamında ele almasına karşın, OĞUZMAN, ÖZ, a. g. e., s. 191 sayfasında özel hukuk bakımından olan sebepler arasında saymıştır.

32 - OĞUZMAN, ÖZ, a. g. e., s. 192.

33 - Bkz, OĞUZMAN, ÖZ, a. g. e., ss. 190-191.

34 - OĞUZMAN, ÖZ, a. g. e., s. 191.

35 - OĞUZMAN, ÖZ, a. g. e., s. 192.

36 - OĞUZMAN, ÖZ, a. g. e., s. 196.

37 - Bkz, EREN, a. g. e., s. 283.

38 - OĞUZMAN, ÖZ, a. g. e., s. 190.

Sheer
Driving Pleasure

RAKİP ARANIYOR.

BMW 520d xDRIVE.

Sınıfında beklentileri değiştiren üştün özellikleri ve akıllı dört çeker sürüş teknolojisi ile BMW 520d xDrive, Teknik Oto Şubeleri'nde sizi bekliyor.

Teknik Oto Borusan Otomotiv BMW Yetkili Satıcısı ve Yetkili Servisi

Teknik Oto Bursa - 1 Yeni Yalova Yolu 15. Km. No: 65 Ovaakça - Bursa Tel: (0224) 280 49 20

Teknik Oto Bursa - 2 İzmir Yolu Cad. No: 82 Nilüfer - Bursa Tel: (0224) 441 68 66

Teknik Oto Eskişehir Bursa Yolu 13. Km. No: 226 Eskişehir Tel: (0222) 411 21 41

eğitimde farklı bir bakış açısı

İdeal Düzey Eğitim

9 Kişilik Sınıflar

İdea, kalabalıkta kaybolmadan,
en iyilerden eğitim almak demektir.

Bire Bir Eğitim

İdea, geleceğin şansa bırakılmadan,
emin ellerde şekillendirilmesidir.

ID
IDEAL DÜZEY

Masa başı sistemle okul eğitimini sağlarken, öğrencilerin bireysel farklılıklarını ön plana çıkarıyoruz. Eğitimin kendi kalıplarının dışında bir model uygulayarak, çalışarak ve çalıştırarak sonuca giden bir sistem en önemli farkımız.

ÖZEL FEN VE ANADOLU LİSESİ

Bağlarbaşı Mh.Sanayi Cad. No:342 Osmangazi / BURSA

☎ 0224 452 7033

